Henric al Vi-lea

Partea întâi

Traducere de Barbu Solacolu

PERSOANELE

REGELE HENRIC AL VI-LEA

DUCELE DE GLOUCESTER, unchiul regelui şi protector

DUCELE DE BEDFORD, unchiul regelui şi regentul Franței

THOMAS BEAUFORT, duce de Exeter, unchiul-mare al regelui

HENRY BEAUFORT, _ unchiul

mare al regelui, episcop de

Winch ester, mai tîrziu cardinal

JOHN BEAUFORT, conte, apoi

duce de Somerset.RIAHARD PLANTA GENET, fiul lui Richard, fost conte de Cambridge, mai tîrziu duce de York

CONTELE WARWICK CONTELE DE SALISBURY. CONTELE DE SUFFOLK LORD TÂLBOT, apoi conte de Shrewsbury

JOHN TALBOT, fiul său EDMUND MORTIMER, conte de Mar eh

MARGARETA, fiica Iui Reigniei' apoi soția regelui Henric al Vl-lea '

SIR JOHN FASTOLFE SIR WILLIAM LUCY SIR WILLIAM GLANSDALE SIR THOMAS GARGRAVE PRIMARUL LONDREI "VYOODVILE, locotenentul Turnului

VERNON, din facțiunea de York

(Roza Albă) BASSET, din facțiunea La.nea-

ster (Roza Roşie) CHARLES, principele şi mai tîrziu

regele Franței REIGNIER, duce de Anjou şi

regele titular al Neapolului DUCELE DE BOURGOGNE DUClîLE DE ALENgON BASTARD D'ORLEANS GUVERNATORUL PARISULUI MAESTRUL TUNAR al Orleans-ului şi fiul său GENERALUL trupelor franceze din Bordeaux

BĂTRÎNUL PĂSTOR, tatăl Ioanei d'Arc

CONTESA D'AUVERGNE IOANA D'ARC (Fecioara)

Lorzi; păzitori ai Turnului; heralzi, ofițeri; ostaşi; vestitori şi oameni din suită; un sergent; un portar. Demoni, care a i toanei. Acțiunea se petrece parte în Anglia, parte în Franța.

ACTUL l

SCENA 1

Mănăstirea Westminster.

Marş funebru. Catafalcul regelui Henric al V-lea[1] e înconjurat solemn de ducii de Beăford, de Oloucester şi de Exeter, de contele de Warwick, de episcopul de Winchester, de heralzi etc.

BEDFORÎ): Să se-nveşmînte-n vălul nopţii ceful![2]

Comete, voi, ce-mpărăţii surpaţi,[3;],; Rotiţi a voastră coamă de cleştar[4]

Şi biciuiţi, din ceruri, stelele.,; j. Ce-au fost lui Henric piaza rea a m0$$fc"*i Al cincilea din Henrieii iluştri,

..;...*. Din regii Angliei, cel mai măreţ!

GLOUCESTER: Un rege mai puternic n-am avut. Era sortit şi demn să poruncească. Rotind-o-n fulger, spada lui orbea; Şi braţele de întindea, păreau Mai lungi ca aripile de balaur Şi ochii la mînie-i scăpărau; Străfulgerări, că duşmanii fugeau;

De parcă soare de amiaz-ardea '• • Şi suliţi le-nfigea încinse-n frunţi... • Dar vorbele nu-i pot cuprinde fapta,

Căci braţul înălţa doar ca să-nvingă. EXETER: Am îmbrăcat cernite haine, totuşi,,

în sînge doliul să ni-l purtăm,? Căci Henric este mort şi nu-i vom da Viaţă daeă-i vom păzi coşciugul...;'' Cu veghea, noastră, noi sărbătorim,;,... Ca robii-n ham, la carul de triumf,

Victoria umilitoare-a morţii.

Noi, blestem să **zvîrlim** acelor zodii Ce gloria ne-au prăbuşit-o-n pulberi? Sau pe francezi să-i credem vrăjitori, Care, speriaţi de dînsul, au umblat Cu farmece[6] şi moartea **i-au** adus?[7]

WINCESTER: A fost alesul Domnului, ca rege... Pentru francezi nici ziua judecăţii Nu va putea fi mai spăimîntătoare Decît i-a-nfricoşat vederea **lui.** Şi Domnul oştilor l-a ocrotit[8] Biserica nălţînd fierbinte rugă.

GLOUCESTER: Biserica? De nu s-ar fi rugat Atîta popii împotriva lui, Poate că nu murea atît de iute.[9] Ha, ştiu, v-ar fi pe plac vrun prinţişor Pe care să-l struniţi ca pe-un şcolar.

WINCHESTER: Oricare ne-ar fi,Gloucester, gustul nostru, Tu eşti protector, tu vrei guvernarea, Căci ţi-e soţia mîndră şi te ţine în jug[10], cum nu vrei

să te țină Domnul, Nici sfinții oameni ai **bisericii.**

GLOUCESTER: Domol! Tu ştii că nu-ți prea place postul, Iar în biserică de intri vrei Prin rugi doar ca să scapi de **vrun** duşman.

BEDFORD: Sfîrşiți, sfîrşiți cu'cearta; stați cuminte: Vom merge Ia altar... Heralzi, veniți, în loc de aur, armele vom da Prinos dumnezeirii, căci ne sînt Zadarnice de cînd e Henrie mort. Acum ne vor veni tot ani de pîîngeri... Copiii-n loc de lapte-or suge lacrimi Şi insula va fi un cîmp de jale Plin de femei rămase-a plînge morții... Cer ajutorul umbrei tale, Henrie! Regatul ți-î fereşte de discordii, înfruntă~n luptă zodiile rele, Să-ți licărească sufletul ca steaua Lui Iuliu Cezar — şi mai glorioasă...

(E întrerupt de intrarea unui purtător de veşti.)

VESTITORUL: Cinstiți stăpîni şi lorzi, sosesc din Franța Şi vă salut, dar triste veşti v-aduc: Despre prăpăduri, pierderi şi omoruri...

124

Rouen, Guyenne, **Reims,** Orleans, Paris, Gisors, Poitiers — pierdute toate sînt.

BEDFORD: Spui asta față chiar cu leşul lui? **Vorbeşte-neet,-** căci dac-aude Henrie De pierderea acestor mari oraşe, El o să sfarme plumbul[11] din cosciug.[12]

GLOUCESTER: Pierdut Parisul? S-a predat **Rouenul?! Oh,** dacă Henrie s-ar scula din morți, De groază, sufletul din nou şi-ar da.

EXETER: Dar cum se poate? Ce trădare-a fost?

VESTITORUL: N-a fost trădare... Nu... Dar ne-au **lipsit** Şi bani şi oameni. Zvon. e prin oştire Că-ncurajați partide diferite Şi-n loc să vreți, uniți, să duceți lupta, Voi vă certați şi-alegeți generali: Pe unul că lungeşte bătălia, Pe altul c-ar zbura, dar n-are aripi, Pe-al treilea că fără cheltuială, Cu vorbe doar, ar fi să-ncheie pacea... Trezeşte-te, noblețe-a Engliterii, Şi gloria nu ți-o lăsa să moară! Vă sînt cosiți pe straja spadei crini[13],

EXETER:

BEDFORD:

AL DOILEA

VESTITOR:

Blazonul Angliei e spintecat.

Din ochi secați de funeralii, totuşi

Cumplita veste lacrimi noi va stoarce.

Pe mine mă priveşte -această veste,
Căci tot mai sînt regentul Franței. Dați-nrH
Să-mbrac pieptarul meu cu solzi de fier.
Pornesc la luptă, Franța s-o recapăt!
în lături, strai de jale muierească!
Oh, vreau de soarta lor să văd francezii
Plîngînd, dar nu cu ochii, ci cu lacrimi
De sînge picurînd din răni adinei...
(Intră un al doilea purtător de veşti.)

Stăpînii mei, citiți aceste ştiri. întreaga Franță e-mpotriva noastră Afară doar de nişte orăşele[14] Delfinul[15] Charles s-a încoronat la Keims[16] Ca rege-al Franței, iar Bastard d'Orleans S-a dat de partea lui. Eeignier d'Anjou[17] Şi ducele de Alențon şi el, Cu toții zboară către noul rege.

EXETER: GLOUCESTER
BEDFORD:
AL TREILEA VESTITOR:
WINCHESTER AL TREILEA VESTITOR:

Se-ndreapiă lumea-n zbor spre noul rege? Ah, de-am zbura, fugind rie-îifn ruşine... Da, vom zbura să. punem niuia-n gîtul Duşmanilor şi dacă, Bedlord, tu Mai pregeți', eu pornesc atunci la luptă... Cum, Gloucester, te mai îndoieşti de mine? Ia gînd am şi trecut prin spadă Franța! *(Inlră un al treilea purtător de veşti.)*

Măriți stăpîni, de e s-adaug lacrimi La cele ce vărsați pe-acest sicriu, E să vă spun cît de grozavă luptă Â fost între lord Talbot şi francezi. : Şi-n care Talbot sigur c-a învins!

Oh, nu! O luptă-n care-a fost înfrînt! Să-ncerc să dau povestea-n amănunt. La zece august, cînd a ridicat Asediul Orleansulni, n-avea Decît doar şase mii de-ostaşi, cu care A fost de douăzeci şi trei de mii De-ostaşi francezi împresurat din plin, Şi, neavînd răgaz s-aşeze oastea, Nici suliți să-şi acopere arcaşii, Să-ntîmpine asaltul călărimii, Le-a-«3ocuit cu parii smulşi din garduri Şi-nfipți părcan de-a vaima în pămînt. Şi s-au bătut din greu trei ceasuri lungi. Cu un curaj ne-nchipuit, lord Talbot Lovea, tăia cu lancea şi cu spada Şi duşmanilor iadul deschidea, Că unul nu-ndrăznea să-i țină piept. Era aici, acolo, pretutindeni... Părea turbat şi-n vălmăşeală, diavol, Că stau francezii-nmărmuriți de groază.

Ai lui strigau, văzîndu-l cum se bate: „Hai, Talbot! Talbot!" şi zvîrliți în luptă Cu iureşul lor ne-ar fi dat izbînda De n-ar fi fost sir John Fastolfe[18] un iaş Şi n-ar fi dat bir cu fugiții. Astfel, în loc să fie apărarea noastră Ca oaste de acoperire — a fost, Prin ruşinoasa-i fugă, semn al spaimei,

126

BEDFORD:

AL TREILEA

VESTITOR:

BEDFORD:

Al goanei şi înecului în sîngo. Eram încercuiți. Deodată, iată Jă, mîrşav, un valon[19] vrîiid să cîştige Recunoştința prințului francez, Cu sulița pe Talbot l-a împuns, în spate însă, Talbot cel pe care întreaga Franță nici n-ar fi-ndrăznit Ca să-l privească-n față.

Talbot mort?!

Nu. Moarte mie, care trîndăvesc, Cînd moare-aşa un căpitan de oaste, Trădat şi pradă duşmanilor dat.

Oh, nu. Trăieşte, dar e prinsul lor,

Cu lordul Scales şi lordul Hungerford;

Ceilalți de nu sînt prinşi, sînt, poate, morți.

Eu singur voi plăti răscumpărarea.

Voiazvîrli din tronul său pe prinț;

Coroana-i preț va fi răscumpărării.

Și patru prinşi de-ai lor voi da pe unul

De-al nostru. Plec. Adio, lorzii mei.

Do Sfîntuî George[20] voi aprinde-n Franța

în cinstea lui un rug al bucuriei.

Iau zece mii de-ostaşi şi Europa

Va tremura de vitejia lor. •

Nevoie veți avea, căci Orleans E sub asediu şi ai noştri-s slabi.[21] Şi iată, contele de Salisbury cere Un grabnic ajutor. De-abia de poate Să-şi țină oamenii ce se răscoală Că stau de pază la atîta lume. Lorzi, v-amintiți ce i-ahi jurat lui Henric: Ori Eă zdrobim Delfinul Franței, ori Să-l ferecăm cu lanțurile noastre[22]. BEDFORD: Da, mi-amintese... îmi iau rămasul bun; Vă las. Mă duc să-mi pregătesc plecarea.

(Iese.)

GLOUCESTER: Eu plec să văd cum-stan la Turnul Londrei Muniția şi tunurile, -apoi Voi proclama pe Benrie-fiul rege. *(Iese,)*

AL TREILEA VESTITOR:

EXETER:

127

EXETER: Fiind preceptor **tînăruM** rege,

Mă duc la ei, la Eltham[23], ca să iau Măsuri **de** ordine şi siguranță. *(Iese.)*

WINCHESTER *-(sieşi):*

E fiecare-n post şi-n rostul lui. Sînt **singurul** rămas pe dinafară... Mult timp **n-am** să mai fiu paiața lor. **Gîndesc** să-l scot din Eltham, eu, pe rege, **Ca mina** mea să lege şi dezlege.[21] *(Iese.)*

SCENA 2

în Franța, în fata cetății Orleans.

Intră în fruntea trupelor'sale Charles, prințul Franței, Alencon,

Reirjnier şi alții.

CHARLES:' Nu ştiai ce drum urmează Marte[2]Mi cer; Dar parcă îi ştirn drumul pe pămînt?[26] **Cîiidva** lucea pentru englezi. Acum El ne surîde precum biruința,[27] Căci azi- ce fortăreață **nu-i** a noastră **Aici,** sub Orleans, s-ar zice-n glumă Că sîntem spre odihnă. Slabi, ca spectre, Englezii ne-asediaz-un ceas pe **lună.**

ALENQON: De ciorbă şi de **carne** au nevoie.[28] Sînt fometoşi precum măgarii. Sacul **Plin** de grăunțe-l vor la bot. Altminteri Sînt parcă nişte şoareci înecați.

REIGNIER: Asediul să-i facem să-l ridice.

Ce s-aşteptăm? E Talbot prins. **Nu-l** temem. De strajă este doar nebunul **Salisbury.** Să crape-ntr-însul fierea de necaz Că n-afe bani, nici oameni ca să lupte.

CHARLES: Sunați alarma! Ne zvîrlim pe ei.

Dăm lupta-n cinstea umilirii noastre.

Iert moartea celui ce mă va ucide

De m-o vedea că preget sau că fug.

(Ies cu toții. Apoi trîmtife de alarmă. Francezii sînt respinşi

de englezi, cu mari pierderi. Reintră Charles, Alencon, Reignier

§i alții.)

128

CHARLES:

REIGNIER:
ALENgON:
CHARLES:
REIGNIER:
ALEiVg'ON:
BASTARD:
CHARLES: BASTARD:
CHARLES:
Ah! Ce-mi fi dat să văd! Ce oameni **am!**
Ce **eîini!** Fricoşi şi laşi! N-aş fi **fugit**
De n-aş fi fost lăsat de unul singur...
E Salisbury cum e şi ucigaşul
Ce luptă, încolţit, sătul de viaţă;
Iar lorzii ceilalţi, hămesiţi, ca **leii**
Se-arunc-asupra noastră ca pe-o pradă.
Froissart[29], un om de-al nostru, ne spunea
Că Anglia năştea **Rolanzî şi-Olivi**[30]
Cînd **Edward** cel de-al treilea **domnea.**
La **fel,** ca niciodată, azi Samsoni[31]
Şi GoliaţF[3] **trimisu-ne-au în** luptă
Şi cîte imul împotriva zece
Şi totuşi slabi,.doar piei pe oase... Cine
Ar fi crezut să fie-atît **do** vrednici? 1
Să părăsim oraşul, căci nebunii
De foame şi mai rău s-or îndîrji.
Decît asediul să-l părăsească
Ar sfîşia cu dinţii meterezul.
Din stranii arcuri parcă mişcă braţul
Cu bateri de ciocan de orologiu,
Altminteri n-ar fi-n stare, să mai **lupte...**
E bine, credeţi-mă, să-i lăsăm.
Aşa să facem.
(Intră Bastard d'Orleans.)
Unde-i **Delfinul?** îi aducem veşti. Un cald bine-ai venit, Bastard d'Orleans! îmi pari îngrijorat şi foarte trist... Din pricina atîtor pierderi, poate? Fiţi fără teamă, vin şi ajutoare: Aduc cu mine-acum o fată sfîntă. Prin ce-i

dă cerul ca vedenii, are Menirea să ridice-mpresararea, S-alunge pe englezi peste fruntarii. Prin spiritu-i profetic ea le-ntrece Chiar **pe sibilele** bătrînei Kome[33]. Dezvăluie trecutul şi prevede Tot ce va fi să **fie-n** viitor. Să vină? Credeți-mi cuvîntul! **Da?** Da; adu-ne-o.

(Bastard iese.)

129

('.- '- ' : Dar mai-nainto

S-o punem la-ncercare. Tu, Ksignior,..

: Ia-mi locul. Fă pe prințul şi întreabo

Cu ochii crunți — ca să-i vedem ştiința.

.: *(Se aşază deoparte.)*

(Intră din nou Bastard însoțit de Ioana d'Are.[u])

REIGNIgg: Frumoasă fată, ştii să faci minuni? IOANA: Eeignier, vrei să mă minți? Dar unde-i prințul?

(îndreptîndu-se spre Charles.)

' " Hai, vino! Eu te recunosc şi fără

Să-ți fi văzut vreodată fața. Vino!.:""':.; - :: • Nu fi mirat. Nimic nu mi-i ascuns.

Vreau să-ți vorbesc, acum, în patru ochi.

Seniori, vă rog, lăsați-ne o clipă. I

REIGNIER: Denin început, se poartă vrednic fata! *(Seniorii se retrag fără a părăsi seina.)*

IOANA:

CHARLES:

130

Măria ta, sînt fată de păstor

Şi carte nu ştiu şi mj-o mintea slabă.

Dar Maica Domnului a vrut şi Corul

Să-mi lumineze calea, într-o zi,

Cînd sub un soare arzător mergeam

Cu turma mieilor la adăpat.

Şi mi s-a arătat Sfînta Fecioară

într-o vedenie de-aşa mîndrețe,

Că mi-a cerut să-mi lepăd sărăcia

Şi țara să mi-o izbăvesc de rele.

Mi-a fost făgăduit ajutorare

Şi-n slava ei, izbînda mult dorită.
Iar eu, o fată mică şi urîtă,
De raza strălucirii ei cuprinsă,
Făeutu-m-am frumoasă cum mă vezi.
întreabă ce cu gîndul nu gîndeşii:
Voi şti răspunde şi pe negîndite.
De poți, îneoarcă-mi îndrăzneala-n luptă,
Vei recunoaşte că deşi sînt fată,
Pot bărfaăteşte-nfrînge-n luptă dreaptă.
Alături de-ți voi sta, vei izbîndi:
Tovarăş ia-mă, dar, în bătălie..
M-ai cîştigat cu vorba ta semeață.
Te-oi pune totuşi la-ncercare. Dacă
IOANA:
CHARLES: IOANA:
CHARLES:
IOANA: CHARLES:
IOANA:
CHARLES: REINIER
ALENgON
REIGNIER ALENgON
în luptă de întrecere cu mine
Vei izbîndi —. şi vorba-ți i'i-va dreaptă.
Altminteri nu mă voi încrede-n tine.
Slnt gata. Sabia mi-i ascuțită;
Cinci crini pe limba ei săpați podoabă;. -'
Din fiare vechi, zvîrîite-n cimitirul
Bisericuței din Touraine, cu hram
Al Sfintei Caterina — mj-am ales-o.
Prea bine. Vino. Domnul mi-este martor
Că nu m-oi teme de-o femeie.
Eu cît voi trăi, nu voi fugi vreodată
Din fața unui om.
(Se bat.)
Opreşte-ți brațul!
Oh, stai! Eşti amazoana[85] care luptă ' Cu sabia Deborei prorocită[36]. M-ajută

Maica Domnului.

Oricine

îți stă într-ajutor, vei fi a mea. Ard de dorința să te strîng la piept; Mi-ai frînt şi inima cum mi-ai frînt brațul, îngăduie, fecioară minunată, Să pot să-ți fiu un slujitor — nu rege: Eobit, te roagă însuşi prințul Franței. IV-am dreptul să-mi port gîndul la iubire. De sus mi-i dată sfînta mea menire. Cînd toți duşmanii-ți voi goni o dată Gîndi-voi poate-atunci şi la răi în aşteptare, calda ta privire Ți-o las-asupra mea, supusul tău, *(aparte, lui Alencon):* Măria sa vorbeşte mult şi bine... *(aparte lui Reignier):* O spovedeşte pînă la cămaşă, Altminteri n-ar vorbi cu ea atît. *(acelaşi joc):*

Să-î întrerupem, ce zici? N-ar fi bine? *(acelaşi joc):*

Da... poate alta vrea, ce nu gîndim! Cu limba ei, femeia e ispită.

(Reignier şi Alengon se apropie.)

131

REIGNIER: IOANA:

CHARLES: IOANA:

CHARLES:

ALENQON:

REIGNIER.:

CHARLES:

SCENA 3

Mărite, care e porunca voastră? Să părăsim deci Orleanşul — da? Oh, nu, nevrednici **fără** de credință! Luptați pînă la unul! Eu stau strajă! Lupta-vom pe **viață** şi pe moarto. Sînt piază rea englezilor sortită. La noapte-am să ridic **împresurarea** Şi zile binecuvîntate-or fi Ca vara cald-a Simțului Martin,[37] Căci am intrat şi eu în bătălie. E gloria cum cearcănul în apă: Cu cît se-ntinde-n larg şi creşte — Cu-atît, sporit se pierde în neant. Da, cercul gloriei engleze Mut e De cînd e Henric mort. Acuma sînt Ca barca mîndră şi-ndrăzneață, care Purta, eîndva, spre steaua lui, pe Cezar.[38] Oh, daeă-l inspira pe Mahomei[39] Un porumbel, pe tine doar un vultur'*[0] Te poate inspira şi nici Elena,[41] Slăvită mamă a lui Constantin,[42] Mei fiicele **lui Sfîntul** Filip[43] nu pot Să se măsoare măreției tale. Eşti lucitoareâ Venus, pe pămînt Căzută stea... Umil, cum să te-ador ? Să ne scurtăm răgazul, să luptăm, Asediul să-l ridicăm acum. Fă tot ce poți, femeie, şi salvează Onoarea noastră. Da, goneşte-englezii *Din Orleans. Vei fi nemuritoare... Să încercăm. Pornim acum la

luptă! Şi dacă-n aşteptări voi fi-nşelat' N-am să mai cred în nici o prorocire...

(Ies cu toţii.)

Londra. în faţa Turnului.

Intră ducele de Gioucester, urmat de slujitorii săi in livrele albastre.

GLOUCESTER: Mi-e grijă mare azi de Turnul Londrei. Cum mort e Henric, Turnul s-ar putea

PRIMUL PĂZITOR

PRIMUL

SLUJITOR:

AL DOILEA

PĂZITOR

PRIMUL

SLUJITOR:

Să cadă pradă vreunei răzvrătiri.

Dar unde-i paza? Nimeni nu-i la porţi?

(Sirigînd.)

Deschideţi porţile! E lordul Gioucester.

:, » *(Slujitorii bat la poartă.)*

(dinăuntru):

Hei, cine bate-aşa de-nverşunat?

Deschideţi iute ducelui de Gioucester.

(dinăuntru):

Orieitie-aţi fi, **nu-i** voie să intraţi.

Aşa răspundeţi lordului protector?

Nevrednicilor! PRIMUL PĂZITOR *(dinăuntru):*

Domnul să-l păzească! Noi însă împlinim porunca dată. GLOUCESTER: Dar cine-a poruncit? Nu eu comand? Doar nu e alt protector în regat. Hei, spargeţi porţile. Kăspund de asta. **S-ajung** batjocura valeţilor?!

(Oamenii lui Gioucester se aruncă asupra porţilor Turnului. Locotenentul Woodville, vorbind dinăuntru.)

WOODVILLE: Ce-nseamnă asta? Cine sînt **mîrşavii?.**GLOUCESTER: Locotenente, eşti domnia ta?

Deschide porţile! Sînt eu: e Gîoucester. WOODVILLE *(dinăuntru):'*

Răbdare, duce. Eu nu pot deschide.

M-opreşte cardinalul Winchester[44].
Mi-a poruncit să nu te las să intri
Nici tu şi nici însoțitorii tăi. GLOUCESTER: Fricosule Woodville'; m.i-l pui deasupra
Pe-ambițiosu-acest, prelat obraznic
Pe care Henric, răposatul rege;
N-avea nici ochi să-l vadă? Tu nu eşti
Lui Dumnezeu sau regelui prieten.
Deschide, că de nu, te zvîrl afară!

132
133
PEIMUL
SLUJITOR:
Deschideți **poarta** lordului protector! Do nu ieşiți acum, o sfărîmăm.
*(Intră cardinalul de Winchester urmat de slujitori în haine galbene.**)*
WINCHESTER: Hei, Humphrey, -ambițiosule, ce-i asta?
GLOUCESTER: Ha, popă chel[46] dai contra mea poruncă?
WINCHESTER: Da, trădător uzurpator şi nu' Ocrotitor de rege şi regat!
GLOUCESTER: Conspirator neruşinat, în lături! Ai uneltit al regelui omor — Şi tîrfelor le-mparți pe bani iertarea.[47] Te voi turti în pălăria-ți largă De cardinal, dacă mai eşti obraznic.
WINCHESTER: în lături, feri! N-am să mă mişc un Să fie asta alt Damasc.[48] Fii Cai'n[49] De vrei: sub blestem, fratele ucide-l.
GLOUCESTEIl: N-am să te strîng de gît, dar te-oi **zvîrli** De-aicea ca pe un prunc înfăşat în anteriu-ți stacojiu drept scutec.
WINCHESTER: încearcă dacă poți! îți rîd m nas!
GLOUCESTER: Cum? Eîzi de mine, popă?
(Către slujitori)
Trageți spada! Chiar de-i oprit. Albaştri contra galbeni!
(Gloucester şi •oamenii săi atacă pe Cardinal şi oamenii săi.) (Către Cardinal.)
Păzeşte-ți, popă, barba, că ți-o smulg... Păzea că ți-o lungesc trăgînd de ea! Calc în picioare pălăria ta De cardinal, în ciuda chiar şi-a papei Şi-am să te scutur de urechi! Păzea...
WINCHESTER: Ai să răspunzi în fața papei, Gloucester!
GLOUCESTER: Ha, gîscă de Winchester![50] cs! frânghia! *(Către oamenii săi.)*

Să piară toți, să nu mai văd nici unul. *(Către Cardinal.)*
134
Ha, piei de-aci lup în cojoc de miel Şi-n anteriu spurcat şi stacojiu! Livrele galbene, pieriți de-aici.

(Oamenii lui Gloucester îi scot afară pe cei ai Cardinalului şi în această învălmăşeală intră primarul Londrei şi ofițerul lui[61].)

PRIMARUL

LONDREI: Vai, lorzii mei! Voi, magistrați de seamă, Voi tocmai ordinea s-o turburați?!

GLOUCESTER: Da, domnule primar. Sînt insultat

De-acest Beaufort, ce nu mai are sfînt Nimic şi-ar vrea pe Turn să pună mîna!

WINCHESTER: Acesta-i Gloucester, da, duşmanul vostru, Vrea tot război şi niciodată pace. El cu amenzi vă stoarce silnic punga Şi sub cuvînt că e protector, vrea Religia să ne-o răstoarne. El Ar vrea să stăpînească arsenalul, Să fie rege, ucigînd pe prinț.

GLOUCESTER: O să-ți răspund cu pumnii — nu cu vorba.

(Reîncepe încăierarea.)

PRIMARUL:

OFIȚERUL:

GLOUCESTER:

WINCHESTER

PRIMARUL:

GLOUCESTER:

WINCHESTER

în gălăgia asta nu-mi rănime Decît al proclamației cuvînt. Deci, vino ofițer, ridică glasul Cît poți mai mult şi dă citire-n public. Bărbați de toate rangurile, întruniți sub arme, astăzi, aici, împotriva liniştii Domnului şi **a** regelui, vă somăm în numele alteții.gale şi vă ordonăm să vă înapoiați la căminurile' voastre, iar de-acum înainte, sub pedeapsa cu moartea, să nu mai purtați şi nici să mînuiți, nici să mai folosiți sabie, armă sau pumnal.

Ha, cardinale. Legea n-am s-o calc, Dar ne-om găsi noi iar şi-om mai vorbi. Da, Gloucester, ne vom regăsi, fii sigur, Amarnic inima-ți voi sîngera. Chem ciomăgaşii dacă nu plecați! Mai rău ca dracu-i **cardinalul** ăsta! Salut, primarule, ți-ai împlinit După cerințe-ntreagă datoria. Păzeşte-ți

capul, Gloucester, căci gîndesc **Să-l** am în scurtă vreme...

135

PRIMARUL: Mai întîi

Să-i ştim plecați — apoi plecăm şi noi. Răi, Doanme,-s **nobilii...** Eu nu **mă** bat Sici chiar în patruzeci de **ani** o **dat'.** *(Ies; separat,* ***Gloucester*** *şi Winchester cu slujitorii lor.)*

SCENA 4

Orleans. Sosesc pe parapet maestrul tunar şi ***fiul*** *său.*

MAESTRUL TUNAR:

FIUL:

MAESTRUL

TUNAR:

Flăcăul meu, ştii cum asediat

E Orleansul de englezi şi cum •

Aceştia au pătruns în suburbii?

Da, ştiu. Ara tras asupra lor... Nu i-am **ochit.**

Acuma însă-i vei lovi. **Ascultă:** Ca xnaestru-tunar **al fortăreţii,** Vreau printr-im act semeț să-rni fac un nume: Spionii prințului **mi-au** dat ele ştire Că din întăriturile din margini Ale oraşului, pe-ascuns, **englezii** Pătrund în **turnu-acela,** ca de-acolo Oraşul să-l domine şi să tragă Cu **tunul** sau s-atace pedestraşii. Eu, ca să **tai** povestea asta iute, Am îndreptat o țeava într-acolo Şi stau mereu la 'pindă, de trei zile, Să-i prind. Acum, pîndeşte-i **tu,** băiete; Eu plec si dacă vezi ceva, alergi Să **mă** vesteşti, sînt la guvernator. *(Iese.)*

FIUL: Fii fără **grijă, tată.** Dacă-i văd

Şi-am să-i pot ochi, nu te mai supăr. *(Apar pe 'platforma superioară a unei turle lorzii Salisbury şi Talbot, sir William Glansdale, sir Thonias Gargrave şi alții.)*

SALISBURY: Ce fericit sînt, Talbot, să te văd!

în ce fel s-au purtat cu tine? Spune-mi. Şi cum ți-ai cîştigat iar libertatea? Să stăm, te rog, do vorbă sus, aici, în turla-aceasta cu vedere largă.

TALBOT:

SALISBURY TALBOT:

SALISBURY:

GARGRAVE: GLANSDALE:

137

Prinsese ducele de Bedford pe Viteazul şi-ndrăznețul de **Santrailles** Şi astfel, ni-au schimbat. întîi au vrut într-o batjocură să facă schimbul Cu un ostaş de rînd... Dar n-am voit Şi moartea le-am cerut, nu umilirea. Şi-am fost răscumpărat cum mi-am dorit. Dar inima mi-o sfarămă trădarea **Lui** Fastolie.[32] Dacă-n mînă- mi-ar cădea Eu'i-aş înfige-o-n gît. L-aş sugruma. Dar nu ne-ai spus cum te-au primit francezii? Ah, cu batjocuri şi insulte grele, în mijlocul mulțimilor m-au dus Şi lumii toate m-au înfățişat. „Priviți, spuneau, sperietoarea voastră Şi groaza țuicilor!" Atunci, ni-am rapt Din mîna celor care mă duceau Şi*am scos din drum cu unghiile pietre Şi-n ochii celor ce mă ruşinau Zvirleam, incit fugeau toți îngroziți De teama unei morți neaşteptate. Nu mă credeau păzit nici chiar în gratii Şi-i îngrozea numele meu atît, îneît credeau că pot în mîini să sfarm Drugi de oțel şi stîlpi de adamant[33]. Eram păzit de trăgători de seamă Ce se-nvîrteau mereu în jurul meu, îneît din pat de coboram, şi gata **M-ar** fi ochit şi-n inimă-ar fi tras. *(Trece fiul tunarului cu un şomotog aprins.)*

De cîte-ai îndurat, cumplit mă doare,
Dar vom fi răzbunați, curîncl, din plin.
E-n Orleans, acuma, timpul mesei.
De-aici, printre zăbrele, poți să numeri
Duşmanii şi să vezi cum se-ntăresc.
Priveşte-i pe francezi! E o plăcere...
Sir Thoinas Gargrave şi sir William Glansdale,
Aş vrea să aflu şi părerea voastră:
Spre care latură să batem focul?
Spre poarta dinspre nord. Sînt lorzi acolo.
Aici, la meterezul dinspre pod
TALBOT:
Va trebui să-nîometăm Sau să-l slăbim treptat *(O lovitură de hm pornesc d Salislury şi* f.
trțraeli.
SALTSBURY: GARGRAVE: TALBOT:
Aibi milă, Doamne, do greşiții t6i! O, Doamne, fie-ți milă!
Ce cumplit
Se sfarmă dintr-o dată planul nOS Vorbeşte, de eşti în stare, Salisburj[54], Tu, care eşti oglinda tuturor Eăzboinicilor! Un obraz cu ochiul Ți-au smuls.

Fatală mînă blestemată Ce-a săvîfşit hidoasa tragedie! în treisprezece lupte a învins; Pe-al cincilea din Henriei l-a-nvațat Cum să ss lupte. Goarna cît si: Şi toba cît vuia pe cîmp de luptă El nu se-oprea din mînulrea spadei. Trăieşti? Oh, dacă ți-e pierită voîî>a>,
Mai ai un ochi să ți-l întorci spre cer.
Şi soarele e ca un ochi, e unul
Şi tot îmbrățişează-ntreaga lume.. Să nu dați, ceruri, viilor, odihnă
Cît timp nu-l veți ierta pe Salisbury..
Luați-l... Merg s-ajut la-nmormîntare...
Sir Thomas Gargrave, mai trăieşti? Vezi, Talbot
Vorbeşte... Nu-ți ridici spre dînsul ochii?
Să-ți fie mîngîiere, scumpe Saliebiiry,
Un singur gînd, că mort tu n-ai sa fii...
îmi face semn cu mina. îmi zîmbeşie
Şi parcă-mi spune: „Cînd voi fi murit,
Să nu uiți pe francezi; să mă răzbuni 1"
Plantagenet[54], aşa va fi! Ca Neron[55]
Din liră voi cînta privind cum ard
Oraşele... Doresc ca al meu nume
Să-nsemne pustiire pentru Franța! *(Tunete şi fulgere[56]. Ttîmhițe.)*
Ce este-acest al cerului cutremur? De unde-atîta zgomot şi frămînt?[5]?
(Intră un vestitor.)
VESTITORUL: Francezii, lordul meu, s-au regrupat. Delfinul, prințul Franței, însoțit De-o oarecare Ioana, o fecioară Preaicătoare, proaspăt apărută, Soseşte-n fruntea unei mari armate. Că să ridice-această-mpreşurare. *(Balisbury se ridică, gemînd.)*
TALBOT:
Auzi, auzi cum geme bietul Salisbury! Se frânge inima-i că nu mai poate Să se răzbune... Pentru voi, francezi, Voi fi. şi eu un Saîisbmy! Fecioară Sau tîrîă şi Delfin-recliin, totuna, în inimile voastre voi înfige Copita calului; ai voştri creieri O să-i amestec, să se facă zob... Duceți în cortul său pe Salisbury Şi vom vedea francezii laşi ee-rtoearcă[58]. *(Corpurile sini ridicate. Ies cu toții.)*
SCENA 5
în fața uneia- din porțile Orleans-ului.
Trînibițe. începe lupta. încăierări. Talbot traversează scena urmărind şi

gonindu-l pe Delfin; apoi trece Ioana gonind englezi. Reintră Talbot.

TALBOT:

IOANA:

139

Puterea unde-mi este? unde vlaga? Englezii se retrag. Hu-i pot opri....Şi sînt goniți de o femeie-n zale![59] *(Reintră Ioana.)*

Se-apropie... Hai, bate-te cu mine; Drăcoaică, drac, scot eu din tine draciil Vreau, vrăjitoare, sîngele să-fi scurg*[0] Şi sufletul să ți-l trimit acelui Pe eare-l ocroteşti.

Da, vino, vin, Căci mie să te umilesc ini-i datl

(Se luptă.)

338

TALBOT: Oh, cer, dai iadului întâietatea?

De-ar fi să mi se spargă pieptul, brațul Cin umăr dac-ar fi să mi se smulgă Şi tot voi frînge-nfumurata tîrfă. *(Se bat iar.)*

IOANA: Cu bine, Talbot!

Va să mai trăieşti, Căci, pînă una-alta, cată să-i hrănesc Ostaşii din Orleans,[61] *(Ordin scurt. Se îndreaptă către oraş urmată de soldații ei.)*

N-ai să mă birui! Ți-e de batjocură puterea! Dă-le Grăunțe alor tai, să-i mai îngraşi, Pe Salisbury vezi ajută-l, testamentul Să-şi poată scrie, căci izbînda este A noastră ca şi cele ce-or să vină. *(Iese.)*

TALBOT: Mi se-nvîrteşte capul precum roata Olarului... Nu ştiu nici unde sînt. Prin spaimă-o vrăjitoare, nu prin forță, Ca Anibal[62] ne bate cum îi place, Albine sîntem şi porumbi, goniți Cu fura şi cu duhori din stupi şi cuiburi;[6]? Dulăi a fost, cîndva, porecla noastră, Acum fugim chelăiăind ca javre... *(Scurtă fanfară.)*

Avem de-ales: ori să luptăm, ori leii, De vreți ca țara voastră să v-o pierdeți, Să-i rupem de pe stema Engliterii.[64] Puteți să puneți oi în locul lor, Sînt mai puțin mişelnice la fugă în Țața lupului; şi boul, calul, în fața leopardului la fel — Dee't cum smteți voi în faț-acestor Slugoi, înfrînți de voi de-atîtea ori. *(1 'limbile. O nouă încăierare.)*

Dar nu va fi aşa... Intrați în şanțuri. Voi la uciderea lui Salisbury smteți

140

SCENA 6

Părtaşi, căci unul nu-i din voi în stare Ca să-l răzbune printr-o lovitură.

Fecioara a intrat în Orleans în ciuda şi-mpotriva pazei noastre. Oh, cît

aş da să pot muri cu Salisbury Şi de ruşine faţa să-mi ascund!

(Trîmhiie. Talbot şi trupa lui se retrag.)

Acelaşi decor. Apar pe parapet Ioana-, Charles, Reignier, Alenţon şi soldaţi.

IOANA:

CHARLES:

REIGNIER:

ALEMCON:

CHARLES:

Să fluture»stindardele pe ziduri!
Am izbăvit Orîeansul de englezi[65].
Fecioara Ioana şi-a ţinut cu-vîntul!
Tu, sfîntă zămislită de Astreea[66],
Cu ce onoruri să te răsplătesc?
Cuvîntul tău e holda lui Adonis:[67]
Ieri dacă flori au fost, sînt astăzi fructe.
Triumfă Franţa-n prorocirea ta.
Oraşul Orleans este salvat.
Atîta glorie n-am mai trăit!
N-ar fi să sune clopotele toate?
De bucurie, focuri să aprindem!
Stăpîne, dă poruncă să serbăm,
Să ospătăm pe" străzi şi să slăvim,
Victoria ce Domnul ne-a trimis-o!
Va fi întreaga Franţă fericită
Aflînd cît de viteji ne-am arătat.
Ioana,-şi nu noi, a izbîndit,
Cu ea, deci, vreau să-mpart coroana rnea;
Şi preoţii în slujbe-n tot regatul
îi vor aduce-n cîntece prinosul.
îi voi dura mai mîndrâ piramidă
Decît e a Rodopei[88] de la Memphis.

în cinstea ei, cînd va muri, cenuşa, Păstrată într-o urnă şi mai scumpă Dccît bogata lacră a lui Dariu,[89] Va fi la sărbători regeşti purtată Si pas de-ntîietate îi tor da, Solemn, reginele şi regii Franţei, Si nu vom mai jura pe Sfîntul Dems[7] Fecioara Ioana, va fi hramul Franţei! Să mergem şi să

ospătăm regeşte. Minunea-accstei zile izbîndeşte.

(TrîmUţe. Ies cu ioţii.)

,70

ACTUL II

SCENA 1

în faţa Orleansihhi. Apar la poarta oraşului un sergent doi sîrâjeri.

SERGENTUL: La posturi şi cu ochii-n patru fiţi Şi de simţiţi mişcare, vfun soldat Pe lîngă ziduri, daţi de ştire gărzii.

ÎNTÎIA STRAJĂ:

Am înţeles.

(Sergentul iese.)

A bieţilor robi soartă! în timp ce-n patul lor dorm toţi ceilalţi, Ei fac de strajă noaptea-n frig şi ploaie...

(Sosesc Talbot, Bedford, Bourgogne şi soldaţi' purlîni scări. Tobele vuiesc surd.)

TALBOT: Voi, lord-regent, voi, duce de Bourgogne, Scump aliat prin care-avem prieteni Picardia şi ţările valone Cum şi-Artois, în noaptea-aceasta zac Fără habar francezii dup-ospăţul De azi; să prindem aşadar prilejul Să-i pedepsim pentru izbînda lor, Ce-i datorată unor vrăji sinistre.

BEDFORD: Fricosul de franţuz, ce nume-şi face în deznădejdea braţului său slab, Cerşind scăparea-n farmece de iad!

BOURGOGNE: Da. Trădătorii alţi tovarăşi n-au.

Dar cinc-i loana-aceasta-a lor, Fecioara?

TALBOT: Fecioară, da.

143

BEDFORD: Războinică de-asemeni...

BOURGOGNE: Dea Domnul să nu o simţim cnrînd Prea bărbătească-n mînuirea spadei, Aşa cum a purces sub steagul Franţei...

TALBOT: Cu duhuri să-i lăsăm să stea de vorbă. Puterea noaştră-i Dumnezeu. 'Nainte, Să ne urcăm pe zidul lor de piatră[71].

BEDFORD: Da. Talbot, suie-te, noi te urmăm.

TALBOT: Nu toţi o dată. Cred c-ar fi mai bine

Prin părţi mai multe să intrăm deodată, Căci daeă-ntîmplător vreunul cade, Să poată-n iureş ceilalţi izbîndi.

BEDFORD: Da. Merg po-acolo...

BOURGOGNE: Eu de partea-aceasta.

TALBOT: Eu urc aici, sau îmi deschid monnÎTitul! Ah, pentru tine, scumpe Salisbury, lupt Şi pentru Henric regc-al Engiiterii. în noaptea-aceast-arăt ce dragi îmi sînteți.

(Englezii escaladează zidurile strigînd: „Sțîntul George" t „Talbot"; şi pătrund cu toții în oraş.)

PRIMA STRAJĂ

(dinăuntru);

La arme! Inamicul dă asalt!

(Francezii sar pe ziduri în cămaşă. Sosesc din diferite părți Bastard, Alencon, Fieignier, pe jumătate dezbrăcați.)

ALENCON:

BASTARD: **REIGNIER:**

ALENQON:

BASTARD: REIGNIER:

ALENCON: BASTARD:

Cum, domnilor, cu toții dezbrăcați?! Ce-are-a face? Bine e-am scăpat![72] Da; bine e-am sărit la timp din pat, Treziți de-alarma-n poarta casei noastre. De' cînd tot ostăşesc n-am auzit Oe-un fapt de arme-atît de îndrăzneț Şi plin de deznădejde ca acesta. Eu zic că Talbot este-un drac din iad. Dacă nu iadul, ceru-l ocroteşte.[73] Ah, vine Charles... Că iute-a fost la fugă! Străjuitoare i-a fost sfînta Ioana. *(Intră Charles şi Ioana Fecioara.)*

144

CHARLES: *(către Ioana)*

E tot ce ştii, vicleană domnişoară? Ne-ai amăgit, adică, la-nceput Cu un cîştig uşor, ca mai tîrziu, Să ne încarci cu pagubă-nzecită?

IOANA: De ce e necăjit pe mine Charles?

Mereu aceeaşi vrei să-mi fie vlaga? Să fiu biruitoare şi cînd dorm, Altminteri dai pe mine toată vina!?[74] De-ați fi vegheat, nechibzuiți ostaşi, Norocul armelor l-am fi păstrat.

CHARLES: Greşeala, d'Alencon, e-a ta: ai fost în noaptea-aceasta căpitan al strajci Şi datoria nu ți-ai împlinit.[75]

ALENCON: Dar n-am fi fost în halu-acesta prinşi, De-ar fi vegheat şi celelalte străji Cum a vegheat a mea cu mine-n frunte.

BASTARD: Eu am păzit de partea mea.

REIGNIER: Şi eu, Măria ta!

CHARLES: Eu toată noaptea-aproape

Am folosit-o cercetînd mereu Ce-a fost în grija Ioanei şi a mea, Supraveghind schimbarea străjilor. Cum oare şi pe unde-or fi pătruns?!

IOANA: Zadarnic vă miraţi, seniorii mei.

Vor fi găsit vrun zid slab apărat. De unde-au fi urcat pe meterez. Nimic nu mai rămîne alt decît Soldaţii risipiţi să-i strîngem iar Şi, chibzuit, să înfruntăm duşmanul.

(Trîmbij.e. Îşi face apariţia un soldat englez strigînd: „Talbot! Talbot!" *Francezii fug lăsînd în urma lor veşmintele, pe care soldatul le adună.)*

SOLDATUL: De ce n-aş strînge tot ce au lăsat?

Strig „Talbot!" şi parcă-nvîrtesc o spadă! Şi pîn-acum m-am încărcat de pradă Avînd doar numele-i în chip de armă[76]...

(Iese.)

SCENA 2

Orleans. In oraş. Intră Talbot, Bedforă, Bourgjgne, un

căpitan şi alţii.

BEDFORD:

TALBOT:

Se crap-acum de zi şi pleacă noaptea Al cărei strai înfăşură pămîntul. Sunaţi retragerea. Ne-oprim aici.

(Se sună retragerea.)

Aduceţi-mi pe biet bătrînul Salisbury.

Să-i aşezăm aici, în piaţă, trupul,

în miezu-acestui blestemat oraş.

Mi-am împlinit şi jurământul astfel:

Azi-noapte fiecare strop de sînge

I-a fost plătit cu moartea-a cinci francezi.

Viitorimea va să vadă astfel

Prin ce prăpăd şi foc l-am răzbunat;

în templul lor măreţ vom arunca

Neînsufleţitul corp şi pe mormînt

Pe veci o să săpăm în piatră vestea

De pomină, cum am învins Orleans-ul;

Cum tîlhăreşte l-au ucis pe Salisbury

Şi cîtă spaim-a fost el pentru Franța.
Dar, lorzii mei, în tot acest măcel
E prea ciudat că n-am zărit pe prinț,
Pe Ioana d'Arc, ocrotitoarea lui,
Şi nici vreun mîrşav aliat de-al său.
BEDFORD: Lord Talbot, pare-se că-n toiul luptei, Goniți din paturi, amețiți de somn, S-au strecurat printre ostaşi, sărind Peste creneluri către cîmp deschis.[77]
BOURGOGNE: Eu însumi, cît am izbutit să văd Prin fum şi ceața-ntunecat-a nopții, Cred că l-am pus pe fugă pe Delfin, La braț cu **târfa** lui, nedespărțiți, împerecheați ca două turturele Ce nu se dezlipesc nici zi, nici noapte. Cînd fi-va pusă rînduial-aici, Va trebui din nou să-i urmărim. *(Intră un vestitor.)*
146
VESTITORUL: Stăpîni, din măreția voastră cine-i Viteazul Talbot, ale cărui fapte Sînt lăudate-n tot regatul Franței?
TALBOT: Sînt Talbot. Dar de mine, cine-ntreabă?
VESTITORUL: Contesa de Auvergne, o doamnă mîndră, Umil-admiratoare-a ta, te roagă Prin glasul meii, mărite lord, să vii S-o vezi într-al ei biet castel, să poată Cîndva să spună c-a văzut bărbatul A cărui glorie străbate lumea.
BOURGOGNE: Să fie-adevărat? Atunci războiul, De-i dat să ceară doamnele-ntîlniri, Va fi cloar paşnic joc şi glumă-n rîset. Plăcuta cerere n-o veți respinge?!
TALBOT: Atunci în mine nu vă mai încredeți!
O lume de bărbați, buni oratori, Nu poate să mă-nduplece; dar glasul Unei femei curtenitoare-i lege![78]
(Către vestitor.)
Aşadar, du-te, spune doamnei tale Că-i mulțumesc şi-am să mă-nfățişez.
(Ducelui de Bourgogne şi lui Bedțonl.)
Binevoiți, seniori, să mă-nsoțiți? BEDFORD: Oh, nu. Am depăşi buna purtare.
S-a spus ades că nepoftiții oaspeți
Abia cînd pleacă sînt bineveniți. TALBOT: Ei, dacă lucrurile stau astfel,
Răspund doar eu plăcutei invitații.
(Către căpitan.)

Vii, căpitane?

(Şoptit.)

înțelegi ce vreau. CĂPITANUL: Da, lordul meu, am înțeles porunca.

(Ies.)

147 10*

SCENA 3 '...-:- •.;; >:..!;(: "^ • -'- - ᵛ *în Auvergne. Curtea castelului. Intră contesa şi portarul,* •

CONTESA: Portar, să nu uiți ce ți-am poruncit Şi-ndeplinind porunca, adu-mi cheia. PORTARUL: Da, doamnă.

(Iese.)

CONTESA: E gata planul... Dacă izbuteşte,

Mi se va duce faima ca, la moartea Lui Cyrus, lui Thomyris Scițiana.[79] :

Kenumele acestui cavaler, E mare cît şi faptele lui mari. Aş vrea ca ochii mei să fie martori Odată cu urechile şi-apoi.

Să-i judece mult trîmbițata slavă.[80] *(Intră vestitorul şi Talbot.)*

VESTITORUL: Doamnă,

Cum excelența voastră a dorit, Chemat de voi, lord Talbot e aici.

CONTESA: Da? Bun sosit... Dar, cum, acesta-i omul?

VESTITORUL: Da, doamnă.

CONTESA: Acesta-i Talbot, pacoste a Franței? Cel ce e pretutindenea temut, Cu-al cărui nume mamelo-nspăimîntă Copiii ca să tacă? Nu se poate. Minciună-i ce se spune despre dînsul. Credeam să văd un Hercul sau un Hector, Cu fața cruntă, un voinic, cînd colo Văd un copil, un caraghios pitic!. Nu cred ca țîncu-acesta-mpleticit ', Să vîre-atîta groază în duşmani.

TALBOT: Am îndrăznit, contesă, să te supăr,-

Dar cum domnia ta n-ai timp, alt'dată Voi căuta prilejul să te văd.[81] *(Se îndreaptă spre ieşire.)*

CONTESA:

148

Ce spune?

(Vestitorului.)

Vezi, întreabă-l unde merge?

VESTITORUL: Stați, lord, stați, doamna-ar vrea să ştie De ce plecați aşa curînd... De ce?

TALBOT: Cum doamna se înşeală, vreau să plec

Şi să-i arăt că Talbot o aici[82].

CONTESA: TALBOT: CONTESA:

TALBOT: CONTESA:

TALBOT:

CONTESA: TALBOT: CONTESA: TALBOT:

CONTESA:

TALBOT:

(Sună

(Reintră portarul aducînd cheile.)

De eşti acela tu, eşti prinsul meu. Eu, prinsul cui?

Al meu, lord sîngeros. De-aceea te-am atras în casa mea. Eu umbra ți-am robit de mult, căci chipul 'Ți-atîrnă-n galerie; soarta ei S-o aibă-acum ființa — am să ferec Piciorul tău şi brațul ce despotic, De-atîția ani ne pustiesc moşia, Supuşii ni-i răpun şi ne trimit Feciorii şi bărbații în robie.[83] Ha! Ha! Ha!

Eîzi, lord mişel? în geamăt rîsul tău Ți-l vei sfîrşi.

Kîd, doamnă, căci te-nşeli Crezînd c-ai prins mai mult decît o umbră...
Cum? Talbot nu eşti tu?

Ba da. Sînt eu. Deci țin făptura ta, nu umbra?

Nu,

Căci sînt doar umbra-a ceea ce sînt eu. Ființa mea întreagă nu-i aici, Căci ce vezi tu e doar o mică parte Şi cea mai mic-a omului din mine. Ascultă, dac-ar fi aici tot trupul, E-atît de nalt şi-atît e de voinic, Că nu l-ar încăpea acoperişul. Grozav prilej să spui cimilituri! Aicea-i, zice, totuşi nu-i aici... împaci nepotrivirile acestea? Am să-ți arăt îndată.[84]

din corn. Vuiet de lobe. Bubuit de tun. Porțile castelului sînt zdrobite. Pătrund soldați.)

Ce spui, domniță? Te-ai încredințat Că Talbot nu e decît umbra lui?

149

Priveşte-i brațele şi muşchii, vlaga, Ființa care gîturile-njugă, Vă spulberă oraşe, fortărețe Şi vi le nimiceşte într-o clipă.

CONTESA: Victorios lord Talbot, iartă-mă.

într-adevăr, sub faima ta nu eşti Şi eşti mai mult decît **te-arată chipul.** Să **nu** te supere-ngîmfarea mea. Mîlmită sînt că nu ți-am dat cinstirea Cu tot respectul ce ți se cuvine.

TALBOT: **Fii** liniştită, prea frumoasa mea. Asupra inimei lui Talbot, doamnă,

Ca şi asupra-nfăţişării lui Să nu te mai înşeli. Nu **m-ai** rănit. Şi totuşi, cer să-mi dai o mîngîiere: Să-ngădui să gustăm din vinul tău Şi să vedem ce bunătăţi mai ai, Căci pofta ostăşească este mare...

CONTESA: Din toată inima. Mă simt cinstită Să ospătez un mare luptător.

(Ies.)

SCENA 4

Londra. Grădina Temple.

Intră conţii de Somerset, de Suffolk şi de Wanviek, Richard Plantagenet, Yernon şi un om al legii?'"

PLANTAGENET: Co-nseamnă, lorzi şi domni, tăcerea-aceasta?

Nu-i nimeni să-ndrăznească mărturie

S-aducă adevărului? SUFFOLK: în sală

Era prea mare zgomot; e mai bine

Aicea, în grădină... PLANTAGENET: Rog să spuneţi

Că n-aş fi apărat eu adevărul

Şi n-ar fi Somerset, el, în greşeală. SUFFOLK: Un mult prea strălucit jurist nu sînt

Şi legii nu mi-am prea supus voinţa.

Din contra, mi-am supus voinţii legea.

150

SOMERSET: Fii bun, lord Warwick, judecă-ne tu.

WARWTCK: Din doi şoimi, care zboară cel mai sus? Din doi cîini, care latră mai puternic? Din două săbii, care e mai tare? Din doi cai, care e la trap mai iute? Din două fete, care ţi-e mai dragă? Să judec poate că mai ştiu cîtva: Dar în aceste-a legii clenciuri, iacă Nu sînt mai priceput decît o cioacă.[86]

PLANTAGENET: Politicoasă poartă de scăpare! Dar adevărul e de partea mea, **Incit** un chior şi-l poate recunoaşte.

SOMERSET: De partea mea se-arată adevărul Atît de limpede şi luminos, C-ar străluci şi-n ochii unui orb.

PLANTAGENET: Cum toţi tăceţi şi nu vreţi să vorbiţi, Puteţi prin. mută mărturie gîndul Să vi-l rostiţi. Deci cel ce este nobil Şi naşterea nu vrea să şi-o dezmintă Şi ştie că eu apăr adevărul, Cu mine împreună să culeagă O roză albă din această tufă.

SOMERSET: Acel ce nu-i linguşitor şi este De partea adevărului, cu mine Să smulgă-o roză roşie din tufă.

WARWICK: Nu-mi plac culorile. Curat, ferit De laşa linguşire, floarea albă O smulg alături de Plantagenet.[87]
SUFFOLK: Culeg această roză roşie
Cu Somerset cel tînăr şi adaug Că dreptul el l-a apărat.
VERNON: Stați, lorzi
Şi domnilor, să hotărîm c-acela Ce va culege mai puține roze Va recunoaşte celuilalt dreptatea.
SOMERSET: Vernon, prietene, îmi place sfatul. De voi fi eu cu mai puține roze, Mă voi supune hotărîrii voastre.
PLANTAGENET: Şi eu la fel voi face.
VERNON: Deci, culeg
151
O floare feciorelnică şi spun
Că sînt în tot de partea rozei albe.
SOMERSET: Să nu tc-nțepi în deget, culegînd-o; Cumva cu sînge s-o vopseşti în roşu, Să treci de partea mea, chiar fără voie.
VEKNON: Pentru părerea mea pot da şi sînge; Părerea mea îmi va închide rana, Ținîndu-mă de partea-n care sînt.
SOMERSET: Da, da... Dar, haideți, cine mai culege?
OMUL LEGII: De nu mă-nşală cărțile citite,
(către Somerset)
Temeiul ce l-ați susținut nu-i drept. Deci, eu, o roză albă voi culege.
PLANTAGENET: Ei, unde ți-e temeiul, Somerset?
SOMERSET: Aici, în teacă... şi socot că va vopsi Cu sînge roşu trandafirul alb.
PLANTA GENET: în aşteptare-obrajii par să-ți fie
Ca roza noastră, palizi, dar de spaimă Că adevărul e de partea noastră.
SOMERSET: O, nu, Plantagenet, sînt de mînie, Văzînd roşind obrajii-ți de ruşine, Ca roza noastră, că ții gura-nchisă Şi nu vrei să-ți mărturiseşti greşeala.
PLANTAGENET: N-ai Somerset, vrun vierme-n roza ta?
SOMERSET: N-ai ghimpi pe roza ta, PJantagenet?
PLANTAGENET: Ba am şi-s iuți, pătrunzători, să pot Cu ei să apăr adevărul. Tu Din înşelare viermii ți-i hrăneşti.
SOMERSET: Vor fi prieteni cari să-mi poarte roza Ca sîngele, căci apăr adevărul Unde Plantagenet înşelătorul Mei nu va îndrăzni să se arate...

PLANTAGENET: Ținind în mînă floarea albă,-nseamnă Că ție, băiețaş fără de minte, Şi alor tăi, nu port decît dispreț.

SUFFOLK: Nu-ți îndrepta disprețu-n partea-aceasta!

PLANTAGENET: Ba da. Pe tine, îngîmfate Pole,[88] Ca şi pe dînsul, te disprețuiesc.

SUFFOLK: Disprețul ți-l voi arunca-n obraz.

SOMERSET: Ajunge, scumpe William de la Pole.

Cinstim prea mult pe yeoman-ul[89] acesta.

WARWICK: Zadarnică insultă, Somerset,

152

Bunicu-său, ştii bine, Lionel, Era un duce Clarence şi al treilea Copil al regelui Eduard al treilea. Dintr-o tulpin-atît de nobilă Pot fi fără blazon coborîtorii? PLANTAGENET: Se foloseşte de un privilegiu

Al locului[90]. Altminteri, laş cum este, J\T-ar fi vorbit cum a vorbit.[91]

SOMERSET: Eu totuşi,

în orice loc creştin te-oi întreba: Eăspunde: Eichard, contele de Cambridge, Nu-i tatăl tău cel osîndit la moarte Pentru trădare? Şi aceasta nu-i O pată pe obrazul tău? Şi nu eşti Din vechea ta noblețe decăzut? în sînge-ți curge crima lui mîrşavă Şi, pîn-a fi iertat, rămîi un yeoman.[92] PLANTAGENET: întemnițat, dar nu stigmatizat Mi-a fost părintele; l-au osîndit; Pentru trădare, dar el n-a trădat. Voi dovedi acestea împotriva Iluştrilor mai mari ca Somerset, Cînd timpul mi-l voi socoti prielnic. Pe tine şi pe Pole, pe amîndoi Vă-nscriu într-un răboj al amintirii. Vă voi plăti insulta. Țineți minte! SOMERSET: Ah, sîntem gata şi ne vei cunoaşte După culoarea-n sînge ce-om purta. PLANTAGENET: Această roză pală de mînie, Simbol al sîngeroasei mele uri, Mă jur s-o port mereu, eu şi ai mei, Pîn ce s-o ofili-n mormînt cu mine Sau pe-ale mele culmi va înflori.[93] SUFFOLK: Aşa! Ambiția să te sugrume! Adio, pînă iar ne-om revedea.

SOMERSET: Pole, te urmez şi eu... Trufaşe Richard, Adio!

(Iese.)

PLANTAGENET: Ce-nfruntat sînt... şi să rabd?

WARWICK: Această pată-a casei voastre, ştearsă Va fi de parlamentul viitor,[94] în care împăcarea dintre Gloucester

153

Şi Winchester, va fi făcută. Dacă

Atuncea nu **vei fi-nălţat** tu duce

De York, **nici** eu nu voi **mai** fi un **Warwick.**

Dovadă de iubirea **ce-ţi** păstrez

Rămîn **purtând** în rîndurile tale

Această roză albă şi prezic

Că cearta care-a fost în Temple Garden

A celor două roze, mii de oameni

îi va trimite-n noaptea neagr-a morții.

PLANTAGENET: Scump maestru Vernon, îndatorat îți sînt, fiindcă roza mi-ai cules-o.

VERNON: Şi pentru tine-o voi purta în veci,

OMUL LEGII: Şi **eu.**

PLANTAGENET: îți mulțumesc cinstite domn,

Să mergem deci şi să cinăm toți patra. Gîndesc că ceart-aceasta, într-o zi Ce va veni, în sînge va sfîrşi! *(lese.)*

SCENA 5

Turnul Londrei. Intră Moriimer, purtai în jilț de doi paznici.

MORTIMER,: Voi, paznici buni ai bătrîneții mele, Pe Mortimer pe moarte-aici lăsați-l - Să odihnească. Lunga închisoare

M-a frînt de parc-am fost pe roată tras. De-atîtea griji, îmbătrînit ca Nestor,[95] Mi-e părul alb, un vestitor al morții, Al morții melc... Edmund Mortimer. Şi ochii mei se-ntunecă, se sting Ca lămpi în care s-a sfîrşit uleiul. Şi slabii-mi umeri sînt împovărați De mari dureri şi brațele uscate îmi cad ca noduroase corzi de viță, Şi totuşi, amorțitele picioare Ce nu-s în stare trupul să mi-l țină Au aripi să mă poarte spre mormînt, De parcă ştiu că nu-i altă scăpare. Dar, paznice, îmi vine-acum nepotul?

PRIMUL

GARDIAN: Da, da, milord. Richard Plantagenet

154

A fost vestit la locuința sa, la Temple, Şi ne-a răspuns că va veni de-ndată. MORTIMER: E bine. Sufletul mi-e împăcat.

Sărmanul gentilom! E, ca şi mine, Batjocorit. De cînd pe tron fu Henric De Monmouth[96] şi a cărui slavă Urmaşa vitejiei mele-a fost — Sînt un captiv. De-atunci şi Richard este Lipsit de cinste şi de moştenire. Acum, judecătoarea deznădejdii, Alinătoarea oricărei dureri, Keîndurata Moarte-mi dă iertarea... Aş vrea şi el să-şi uite de necazuri Redobîndind

ce i-a fost dat să piardă.
(Intră Richard Plantagenet.) PRIMUL
GARDIAN: Milord, nepotul vostru a sosit. MORTIMER: Prietenul Plantagenet aici e? PLANTAGENET: Da, nobil unchi, ținut în silnicie...
Nepotul tău a fost batjocorit... MORTIMER: Purtați-mi brațele spre gîtul său
Să-l pot îmbrățișa, să-i mor la piept... Să-mi spuneți buzele cînd l-or atinge De-obraz, cu drag să-i dau sărutul meu... Şi-acuma spune, ramură din trunchiul De York, ce noi jigniri ți s-au adus? PLANTAGENET^ Tu reazimă-ți pe brațu-mi bătrînețea, îți va fi poate mai uşor s-asculți. Azi, în dezbateri despre legi şi drept M-am cam certat cu Somerset şi el, în urma unei vorbe azvîrlite, Mi-a amintit, tăios, de moartea tatei. Am amuțit în clipa-n care tocmai învinuirea trebuia s-o spulber. De-aceea, unchiule, în cinstea mea Dc-adevărat Plantagenet şi-a tatei Şi-a înrudirii, spune-mi pentru ce Sărmanul tatăl meu, conte de Cambridge, A trebuit să-şi piardă viața.[97]
MORTIMER: Păi, nepoate,
E-ntocmai şi temeiul pentru care în plină tinerețe m-au închis... Un blestem fu în temniță să zac
Şi-un blestem pentru el să-i taie capul![98]
PLANTAGENET: Ci spune-mi pricina în amănunt,
Căci n-o cunosc şi nici n-o pot ghici.
MORTIMER: Da... dacă îmi îngăduie suflarea
Şi moartea nu va fi să-mi taie vorba...
Henric al patrulea, bunic al celui
De astăzi, l-a descăunat pe Bichard,
Fiu al lui Edward, cel dintîi născut,
Moştenitor de drept al rigăi Edward
Al treilea. Şi-n timp ce el domnea,
Tot neamul Percy de la miază-noapte
A socotit nedreaptă uzurparea
Şi-a căutat pe tron să mă înalțe.
Ziceau aceşti războinici lorzi că Bichard,
Fiind scos din domnie ca nevîrstnic
Şi fără de urmaşi, eu aş fi fost
Prin naştere-următorul şi prin neam."

Prin mamă eu mă trag din Lionel,
Duce de Clarence şi al treilea fiu
Al regelui Edward al treilea. El
Se trage doar din John de Gaunt şi este
De-abia a patra spiţă de eroi.
Dar în semeaţă îneercarea-aeeasta
De-a pune-n scaun pe moştenitorul
De drept, ei viaţa şi-au pierdut, iar eu
Pierdut-am libertatea... Cînd, tîrziu,
Al cincilea din Henrici i-a urmat
Lui taică-său, un Bolingbroke, atunci
Părintele tău, contele de Cambridge,
Urmaş lui Edmund Langiey, York, bărbatul
Surorii mele şi al mamei tale,
Atîta s-a-ntristat de soarta mea
încît a ridicat oştire multă
Ca să mă-nscăuneze şi pe frunte
Să-mi pună diadema; şi-a dat greş,
Şi **mîndrul** earl a fost decapitat,
Şi-aşa s-au prăpădit toţi Mortimerii...[100]

PLANTACENET: Milord, şi sînteţi cel din urmă, nu?

MORTIMER: Da, vezi, şi n-am Ciopii... îmi piere glasul... Yestire-a morţii... Tu îmi eşti urmaş. Acum că îţi cunoşti îndatorirea, Ia seama bine. Sarcina e grea.

156

PLANTAGENET: Ţi-i kfatul bun şi-l voi urma. Şi totuşi, Eu spun că moartea tatălui a fost Un act Ide sângeroasă asuprire.

MORTDIER: Tăcînd, nepoate, eşti mai diplomat... Lancastrienii s-au înfipt vîrtos, Sînt ca un munte ce nu-l poţi clinti. Dar unchiul tău se mută de aici Asemeni principilor plictisiţi Să stea mereu la o aceeaşi curte.[101]

PLANTAGEXET: Cît n-aş da, unchiule, din anii-mi tineri Ca bătrîneţea să ţi-o prelungesc!

MORTIMER: Ai vrea, spre groaza mea, ca măcelarul, Să dai mai multe lovituri, cînd una E de ajuns... Să plîngi doar, de te doare, Norocul meu. îngroapă-mă cu cinste. Cu bine... Toate să ţi se-mplinească... Fii fericit, în pace şi în lupte! *(Moare.)*

PLANTAGENET: De pace sufletu-ți să aibă parte! în închisoare ai peregrinat Şi ți-ai dus zilele precum un schivnic. în piept voi zăvori povața lui Şi tot ce gîndul meu va-nfiripa. Duceți-], paznici. Eu să-i pregătesc Prohod frumos, mult mai frumos ca viața[102].

(Paznicii ies ducînd trupul lui Mortimcr.) Plăpînda torță a lui Mortimer Au stins-o mult nevrednice ambiții...[103] Amarele injurii aruncate De Somerset în contra casei mele I le-oi plăti, gîndesc, spre cinstea mea. De-aceca-n grabă merg la Parlament, Pus iar în dreptul sîngelui să fiu. De nu, din rău fac arma binelui.

(Im.)

ACTUL

SCENA 1

Londra, în Parlament.

Trvmbițe. Intră regele Henric al Vl-lea, Exeter, Gloucester, Wanvick, ***Somersel*** *şi SuffolJc, Episcopul d"e Winchester, Riehard Plantagenet şi alții. Gloucester vrea să prezinte o învinuire scrisă. Winchester îi smulge hîrtia şi o rupe.*

WINCHESTER: Aşa, Humphrey de Gloucester, vii acum Cu-nvinuirea scrisă dinainte, Ca un pamflet în lucrat amănunt?! De vrei să mă acuzi, vorbeşte iute, Nu-ți cumpăni cuvintele de fel, Iar eu, la rîndul meu, am să răspund Po loc, fără putință do tăgadă.[104]

GLOUCESTER: înfumurate preot, locu-acesta Kăbdare cere, altfel ai simți Injuria ce mi-ai adus. Şi-apoi Să nu-ți închipui că ce-am scris în contra Atîtor crime ale tale nu pot Eosti cu vorbe de aceeaşi forță. Nu, popă! Mare ți-i neruşinarea, Pe cît eşti de stricat şi fără Mu, Că pînă şi copiii rîd de tine... Eşti cel mai aprig cămătar murdar, Eşti rău din fire şi duşman al păcii Şi desfrînat cum nu-i îngăduit Prelatului înalt, menirii tale. Şi pe deasupra eşti şi trădător. N-ai vrut viața să-mi ridici? Şi curse Nu mi-ai întins la Turn şi Podul Londrei?

158

Iar dacă gîndurile ți-am citi

Nici rebele, n-ar fi, mi-i tare teamă,

Ferit dq-nveninata-ți răutate.

WINCHESTER: Eu, Gloucester, te desfid. Milorzi,

Fiți buni şi ascultați răspunsul meu. De sînt hrăpăreț şi ambițios Atunci de ce sînt oare tot sărac? De ce nu-ncerc să mă înalț, să urc, Şi numai sacerdoțiul mi-l plinesc? Şi cine pacea vrea mai mult ca mine în pace dacă sînt lăsat? Nu, lorzi, Nu, astea-l necăjesc pe duce, nu... Nu astea-s pentru dînsul o jignire, Ci faptul c-ar voi să guverneze De unul singur, stînd pe lingă rege. Aceasta îi dezlănțuie furtuna Din piept şi-l face să mă-nvinuiască Dar el va şti că-i sînt egal...

GLOUCESTER: Egal?!

Tu, al bunicului meu fiu din flori?!

WINCHESTER: Da, da... mărite domn, căci alt ce eşti Decît înfumurat înscăunatul în locul altuia?

GLOUCESTER: Nu sînt protector,

Obraznic popă?

WINCHESTER: Eu nu sînt prelat?

GLOUCESTER: Ca un tîlhar ce-ascuns într-un castel O gazdă-a hoților din el îşi face.

WINCHESTER: N-ai pic de reverență.

GLOUCESTER: ' Tu, cel mult,

Eşti reverend, nu reverențios...[105]

WINCHESTER: O să te-ndrepte Koma.

WARWICK: Mergi acolo.

SOMERSET: Milord, cu cale-i să te stăpîneşti.[106]

WARWICK *(către Somerset)*:

Păziți episcopul să nu întreacă Măsura.

SOMERSET: Poate-ar trebui, milord,

Să fiți religios, drept-credincios.

WARWICK: Eu cred c-ar trebui sfinția sa

Umil să fie... altfel să se poarte.

SOMERSET: Dar nu cînd e atins în cele sfinte...

159

WARWICK: Profane, sfinte, sînt acelaşi lucru... Nu lordul Gloucester apără pfe rege?

PLANTAGENET *(aparte):*

Plantagenet, văd, trebuie să/ tacă, Altfel ar auzi:[107] „Amice, vrei Vorbirii lorzilor obraznic vorba Să ți-o amesteci?" Altfel, mult aş da Să-l hărțuiesc tăios pe Winchester.

REGELE: Voi, unchii mei lorzi Gloucester, Winchester, Ai treburilor publice mari paznici, De-mi poate rugămintea-asupra voastră Cît de puțin, aş vrea să vă împac. Euşine e pentru coroana noastră Doi nobili — unchii mei — să fiți certați. Sînt tînăr, dar luați aminte totuşi: E viperă discordia civilă Şi măruntaiele îi roade țării...
(Se aud afară strigăte: „Jos veşmintele cafenii!")
WARWICK:
strigăte PRIMARUL:
Ce-i zgomotul acesta?
O răscoală
De oamenii lui Winchester aprinsă. „Pietrei pietre!" *Intră primarul Londrei cu însoțitori.)*
O, lorzi şi voi mărite Henric, milă Vă fie de cetatea noastr-a Londrei! Opriți să poarte arme, servitorii Lui Gloucester cum şi ai lui Winchester, în bande, plini de pietre-n buzunare Se bat şi capetele şi le crapă. Mulți s-au ales cu creierii fărîme. Ne sparg ferestrele în străzi şi sîntem Siliți dughenile să ni le-nchidem. *(Oameni de-ai lui Gloucester şi de-ai episcopului intră bătîndu-se şi cu cape-*
REGELE:
PRIMUL SLUJITOR:
)
în numele credinței ce-ați jurat, Opriți omorul, pacea respectați-o. Te rog, unchiule Gloucester, potoleşte Kăscoala-aceasta.
Foarte bine, dacă n-o să ni se dea
voie să ne batem cu pietre, o să ne sfîşiem
cu dinții.[108]
AL DOILEA SLUJITOR:
Da, orice-ați tace, hotărîți rămînem.
(Reîncepe bătaia.)
GLOUCESTER: Sfîrşiți această-ncăierare, oameni Ai casei mele si-ncetati bătaia...
AL TREILEA SLUJITOR:
PRIMUL
SLUJITOR:
GLOUCESTER REGELE:
WARWICK:

WINCHESTER
GLOUCESTER
WARWICK:
GLOUCESTER
Milord, ştim că luminăţia ta E dreaptă şi de-obîrşie regească. Ea numai maiestăţii se supune. Dar noi nu-ngăduim un prinţ ca tine, Un bun părinte-al Angliei să fie Obijduit de-un zgîrie-Mrtie... De-aceea toţi — şi cu femei, copii — Ne-om bate contra duşmanilor tăi.
Şi morţi să fim şi tot vom scormoni Cu unghiile cîmpul de bătaie...
(Se încaieră din nou.)
: Ajunge! Dacă vreţi să-mi dovediţi Iubirea voastră, lupta-atunci sfîrşiţi-o. Ce mult mă-ndurerează cearta-aceasta... Poţi, Winchester, să stai nepăsător La plîngerile şi suspinul meu?l Şi altul, cine, milostiv să fie? Şi cine să păzească pacea, dacă Le place tocmai preoţilor cearta? înduplecă-te, Gloucester! Winchester, Te-nduplecă! afară numai dacă Pe rege vreţi să-l omorîţi şi ţara S-o duceţi la pierzanie. Vedeţi Ce a adus această duşmănie:[109] Omoruri, sînge şi nenorociri. Eu ştiu că nu le vreţi. Deci, faceţi pace! : Să se supună, altfel nu mă-nduplec. De dragul regelui mă-nduplec. Altfel Şi inima de-ar fi să i se rupă Acestui popă, tot n-aş face pasul. Vezi, lord de Winchester, că lordul Gloucester Şi-a izgonit nemulţumirea sumbră Şi fruntea i s-a-nseninat din nou. De ce vrei crunt s-arăţi şi-ntunecat?! Vreau mîna, Winchester, să ţi-o întind.
160
161
REGELE: Vai, unchiule Beaufort, spuneai în predici
Că ura e păcatul cel mai greu...
Nu vrei să pui îu **faptă-nvaţătura?**
Tu vrei cuvîutul singur să **ţi-l** calci? **WAKWICK:** Prea dulce-l cerţi, o, rege, pe episcop...
induplecă-te, lord Beaufort! Ruşine!
S-ajungă un copil să te înveţe... WINCHESTER: Ei bine, Gloucester, iert şi mîna ta
Ţi-o strîng şi dragostea ţi-o-ntorc de-asemeni. GLOUCESTER *(aparte)*:
Da, da... mi-i teamă însă că e silnic.
(Tare.)
Vedeţi, prieteni buni, acum e dat

Semnalul păcii între noi şi-ai noştri...
Aşa cum drept e că n-ascund nimic,
Ajută, Doamne! WINCHESTER *(aparte):*
Ajută, Doamne-aşa
Cum altul mi-este gîndul decît vorba. REGELE: Iubite unchi şi scumpe lord de Gloucester,
De împăcarea-aceasta mult mă bucur.
(Către oamenii ducelui şi ai episcopului.)
Plecaţi acum şi vă-mpăcaţi, aşa Cum şi stăpînii voştri şi-au dat mîna.
Atunci mă duc la doctor. Eu la fel.
Eu merg la crîşmă după doctorie... *(Ies slujitorii, primarul ele.)*
WARWICK: Măria voastră, cererea aceasta
Pe care v-o înfăţişez aici
Primiţi-o, e a lui Plantagenet. GLOUCESTER: E bună cererea aceasta, Warwick.
Măria ta, de cîntăreşti şi judeci
împrejurările, vei da dreptate
Lui Richard ca urmare-a ce i-am spus
Măriei tale, cînd am fost la Eltham. REGELE: Puternice sînt pricinile mele.
Deci hotărîrea mi-i din nou pe Richard
PRIMUL SLUJITOR: AL DOILEA SLUJITOR: AL TREILEA SLUJITOR:
162
Să-l întăresc în drepturile lui.
WARWICK: Din nou deplin fiind în drepturi Richard, Osînda tatălui său încetează.
WINCHESTER: Ce vor toţi ceilalţi vrea şi Winchester.
REGELE: Şi dacă-mi va fi cu credinţă Richard, Eu moştenirea i-o voi da-napoi; Tot ce-i al neamului de York, din care ' Coborîtor e pe tulpină dreaptă.
PLANTAGENET: Sînt servul tău şi cu credinţă vreau Umil să te slujesc pînă la moarte.
REGELE: Pe un genunchi, lîngă piciorul meu, înclină-te, cinsteşte-mă. în schimb, Te-ncing cu spada vrednică de York. Ridică-te Richard Plantagenet, Eşti ducele de York, ridică-te.
PLANTAGENET: Ferice fi-va Richard de va frînge Cu vrednicie toţi duşmanii tăi. Cu cît credinţa-mi va spori, să piară Toţi cei ce gînd nutresc în

contra ta.

TOȚI: Trăiască ducele de York! Trăiască!

SOMERSET *(aşarte):*

Mai bine moarte ducelui de York!

GLOUCESTER: *A* cu ii o timpul ca măria voastră Să treacă marea, să se-ncoroneze în Franța. Regele cînd e de față Dezlănțuie iubirea la prieteni Şi la vasali, descurajînd duşmanii.

REGELE: Vorbeşte Gloucester, Henric îl ascultă, Căci sfatul bun ucide pe vrăjmaşi.

GLOUCESTER: Corăbiile-s gata de plecare.

(Ies toți, afară de Exeter.)

EXETER: De-am fi în Franța, Anglia, oriunde, întunecat ni-e totuşi viitorul, Căci cearta-aprinsă între lorzi va arde, Ca sub cenuşa-nşelătoare-a păcii, Sfîrşind prin izbucnire-n limbi do flăcări. Aşa, treptat, cum roade o cangrenă Pînă la os, la fel această ceartă A pizmelor se va întinde josnic Şi teamă de prezicerea din vremea Lui Henric cel de-al cincilea îmi este. Chiar şi copiii o cîntau în cor: „Câştigă Henric cel născut la Monmouth,

SCENA 2

Dar pierde Henric cel născut la "VVindsor". E-atît de limpede că Exeter Ar fi mai bucuros să-şi afle moartea Decît s-apuce vremi atît de crunte,[110]

Franța. In fața unei porți şi a zidurilor de la Rouen.

Intră Ioana, deghizată — şi soldați îmbrăcați țărăneşte, purlînd saci în spinare.[111]

IOANA:

PRIMUL

SOLDAT

Acestea-s porțile Eouenului. Pe-aici vom trece cu îndemînare; Băgați de seamă, să vorbiți aşa Cum ştiu vorbi doar oamenii care vin Să-şi vîndă grînele la iarmaroc[112]. De-om izbuti, cum cred, ca să intrăm Şi-om întîlni un post do pază slab, Ne vom vesti prietenii prin semne, Ca prințul Charles să si înceapă-atacul.

Cu sacii noştri îi vîrîm în sac! Şi vom fi noi stăpînii pe cetate... Să batem deci în poartă...

(Bat în poartă.)

SANTINELA *(dinăuntru):* Qui est la?

IOANA: Des paysans, de pauvres gens de France...

Bieți oameni care vin să-şi vîndă griul. SANTINELA: Intrați, intrați, căci piața a-nceput. IOANA: Acum, Rouen, din temelii te clatin!

(Ies; poarta se închide.) (Apar Charles, Bastard d'Orleans, Alencon, Reiijnicr şi forțe franceze.)

CHARLES: Blagosloveşte, Sfinte Denis, cursa

Şi iar în pace vom dormi-n Rouen!

BASTARD: Pe-aici s-a strecurat. Mă-ntreb, acum Că e-năuntru, cum ne va vesti Pe unde-i cea mai sigură din treceri?

CHARLES: De va-nălța o torță-n tmia-aeeasta Va însemna că punctul cel mai slab E tocmai cel pe unde a intrat.

(Ioana apare în turlă ținînd torța aprinsă.)

IOANA: Priviți făclia nunții ce uneşte

Rouen cu-ai săi compatrioți. Priviți Menita torță pentru ai lui Talbot!

BASTARD: Mărite Charles, vezi tu cum arde-n turlă Făclia-aprinsă de fecioara noastră?

CHARLES: Da, văd. Răzbunător ca o cometă Să strălucească prezicînd pieirea Vrăjmaşilor.

ALENCON: Să ne grăbim. E timpul.

Intrăm acum şi toți strigăm: „Delfinul!" Şi omorîm pe toți străjerii-n post.

(Alarmă; ies.) (Din nou alarmă; intră Talbot şi englezi.)

TALBOT: Cu lacrimi, Franță, vei plăti trădarea,

Lui Talbot de-i va fi dat să trăiască;. Ah, blestemată vrăjitoare, Ioana, Ke-a prins în cursa ei şi-abia-am scăpat. Ți-ai câştigat măruntă cinste, Franță... *(Ies.)*

(Trîmbițe. Mişcare de trupe. Ies din oraş şi apar pe scenei

Bedford, bolnav, purtat pe un scaun, urmat de Talbot, Bourgogne

şi de trupe engleze. Apar, apoi, pe ziduri, Ioana, Charles,

Bastard, Alencon şi alții.)

IOANA: Prieteni chipeşi, bună ziua! Vreți

Grîu pentru pîine! Ducele Bourgogne Pîn-să mai cumpere va ține post. Prea scump şi cu neghină multă; nu?

BOURGOGNE: Zeflemiseşte-mă, neruşinate,

Drac gol![113] Cînd eu am să te-nec cu grîul, Să vezi cum ai să-ți blestemi tu recolta!

CHARLES: Dar pîn-atuncea, poate, mori de foame...
BEDFORD: Să răzbunăm trădarea lor cu fapte!
IOANA: Ce vrei să faci tu, barbă colilie?
Din jilț vrei sulița s-o rupi, ori spada?
TALBOT: Strigoi al Franței, tu, vampiră Mdă,
De-amanți neruşinați înconjurată, Uşor îți vine de bătrînul vrednic Să rîzi cînd vezi că e în pragul morții. De nu-mi va fi dat iar să lupt cu tine, Să moară Talbot de ruşine.
164
165
IOANA: Eşti
într-adevăr, atît de dornic? Sigur, Cînd tună Talbot, gata vine ploaia!
(Englezii țin, şoptit, sfat.)
A, parlament!... Dar cine-i oratorul? TALBOT: înfruntă-ne în cîmp deschis. Curaj!
IOANA: Măria ta ne crede-aşa nebuni,
în joc să punem iarăşi ce-i al nostru? TALBOT: Sătul sînt de Hecata[114] voastră. Vreau
Pe tine Alencon şi ostăşeşte
Să te întreb: vreți luptă-n cîmp deschis? ALENgON: Nu. TALBOT: La spînzurătoare, vizitii
Ai tuturor catîrilor din Franța!
Stau după zid şi zic că-s gentilomi... IOANA: Să mergem, căpitane, nu-i a bine
Ce ochii lui lord Talbot prevestesc.
Milord, cu voi să fie Domnul. Eu
Venii doar să vă spun: aicea sîntem! *(Ioana şi alții ies dintre ziduri[115].)*
TALBOT: Şi noi vom fi curînd. De nu, ruşinea Cunună frunții lui lord Talbot fie. Bourgogne, în cinstea casei tale, care Batjocorit-a fost de Franța, jură Să cucereşti oraşul sau să mori. Şi eu, atît timp cît e rege Henrio Şi e adevărat că tatăl său A fost cuceritoru-acestor locuri Şi că-n cetatea-aceasta a trădării, E înhumată, sfîntă amintire, Şi inima lui Inimă-de-Leu,[118] Jur să recuceresc acest oraş, De nu — să mor.
BOURGOGNE: Acestor jurăminte
Din inimă le leg şi pe-ale mele.
TALBOT: Dar, pînă ce plecăm să ne-ngrijim

De ducele de Bedford, vrednic prinț...

(Către Beăforă.)

Veniți să vă ferim de focul luptei Şi să v-ascundem într-un loc prielnic Şi vîrstei voastre, cît şi bolii grele.

166

BEDFORD: Lord Talbot, vrei să mă dezonorez? llămîn aicea, la Rouen, la ziduri! 51 ă vreau părtaşul cinstei sau pieirii!

BOURGOGNE: De te-am convinge, vrednicul meu Bedford!

BEDFORD: Să plec de-aici? Nu. Am citit pe vremuri Că Pendragon[117], bolnav, s-a dus la luptă Purtat pe targa, dar a-nfrînt duşmanii. Cred c-aş putea înviora ostaşii, Pe care-ntotdeauna i-am cinstit Şi care întotdeauna m-au urmat.

TALBOT: Ce suflet mare într-un om pe moarte... Aşa i-e scrisa... Ocrotească-l cerul Pe Bedford cel bătrîn... De-ajuns cu vorba. Viteaz Bourgogne, cu forțe-mprospătate Să ne zvîrlim în duşmanul obraznic.

(Ies foți, în afară de Bedford şi de garda sa. Trîmbițe. Alarmă. Mişcări de trupe. Intră sir John Fastolfe şi un căpitan.)

CĂPITANUL: De ce fugiți aşa, sir John Fastolfe? FASTOLFE: De ce?! încerc să scap fugind: pesemne

Vom fi din nou bătuți. CĂPITANUL: Cum, fugi lăsîndu-l

Pe lordul Talbot? FASTOLFE: Pe toți Talboții

Din lume dacă viața pot să-mi scap. *(Iese.)*

CĂPITANUL: Ce cavaler mişel... Găsi-l-ar moartea[118].

(Iese.)

(Trîmbițe. Mişcare, Ioana, Alencon, Charles şi francezii ies din oraş în dezordine.)

BEDFORD: în linişte acuma pot să mor,

Căci mi-a fost dat să văd duşmanii-nfrînți. Ce-nseamnă-a oamenilor semeție! Cei care-nvingători rîdeau de noi, Fugind acum, sînt fericiți cînd scapă.

(Moare. E luat cu jilțul în care s-a stins. Intră Talbot, Bourgogne şi alții.)

TALBOT: Pierdut oraşul şi recîştigat

Şi totul într-o zi, Bourgogne... Dar cinstea Victoriei a cerului să fie.

167

TALBOT:

BOURGOGNE: Viteze Talbot, ducele Bourgogne în inima lui preamăreşte

fapta, Dovada marii tale vitejii, îți mulțumesc. Dar Ioana unde-o fi? Şi demonul din ea o fi dormind? Pe unde-or fi Bastard cu rîsul lui Şi hainele-n brocart ale lui Charles? Rouen înclină capul trist şi plînge Pe urma fugii ăstor îndrăzneți. Să punem rînduială în oraş Apoi vom merge la Paris, îa rege, Acolo-i Henric cu întreaga curte. E bine-aşa, cum Talbot hotărăşte. Să nu uităm că ducele de Bedford, E mort. Să-i facem, pînă nu plecăm, Frumoasă-nmormîntare în Rouen. Soldat viteaz ca el mai rar a fost, Cu inimă mai nobilă şi dreaptă. Dar mor şi regii, mor toți cei puternici, Căci soarta tuturor, aceasta este.

(Ies.)

BOURGOGNE TALBOT:

SCENA 3

O cîmpie în apropiere de Rouen.

Intră Charles, Bastard, Alencon, Ioana şi trupa lor.

IOANA: Voi, prinților, de-această întîmplare
Nu vă-ntristați, chiar de-am pierdut Rouenul.
Mîhnirea nu-i o doctorie bună,
Ea roade doar ce-i fără vindecare.
Lăsați-l azi pe Talbot să triumfe,
Cum îşi roteşte şi păunul coada.
l-om jumuli-o, dacă prințul Charles
Şi ceilalți sfatul mi-l vor asculta.

CHARLES: JYoi ne-am lăsat de tine duşi şi nu pot kSă mă-ndoiesc de vrednicia ta. Un nenoroc întîmplător nu poate Trezi ne-ncredere.

BASTARD: Acum încearcă
Ceva, să-ți meargă faima-n lumea largi.

ALENgON: IOANA:

CHARLES:

ALENCON: IOANA:

Ți-om ridica statuie-n locuri sfinte Şi ca pe-o sfîntă te-oi slăvi de vrei, Fecioară dulce, să ne dai izbînda. Ei bine, iată ce gîndeşte Ioana: Cu vorbe-alese, bine cîntărite, Pe ducele Bourgogne să-l hotărîm Să vină printre noi, trădînd pe Talbot. Aşa-i, Ioana — Franța n-ar mai fi Loc priincios ostaşilor lui Henrie, Iar națiunea ce-o tot preaslăvesc Ar fi

stîrpită în cuprinsul ei[119]. Va fi gonită pentru totdeauna, Nu-i vom lăsa nici cel mai mic din drepturi De stăpînire pe pămînt de-al nostru. Acum, e dat, măriţii domni să vadă Ce-anume am să fac spre-a izbîndi. *(Se aud bătăi de tobe in depărtare.)*

Vreţi s-ascultaţi? Bat tobele. Englezii Pornesc acum în marş înspre Paris.

(Marş enghz. Talbot şi trupele sale străbat scena, departe, în fund.)

Urmat de trupe trece-n frunte Talbot, La umbra fîlfîirilor de steaguri.

(Marş francez. Intră ducele de Bourgogne urmat de trupele sale.)

Şi iată-l pe Bourgogne. E cel din urmă. Norocul nostru el să-ncheie marşul! Să-i cerem să primească solii noştri. *(Trîmbiţele sună cererea de solie.)*

CHARLES: Parlamentari cu ducele Bourgogne!

BOURGOGNE: Voieşte cine să parlamenteze?

IOANA: Compatriotul tău, Delfinul Franţei!

BOURGOGNE: Prinţ Charles, vorbeşte repede, căci plec.

C ARLES: Ioana, farmecă-l cu vorba ta.

IOANA: Viteaz Bourgogne, nădejde scump-a Franţei,

Dă voie servei tale să vorbească. BOURGOGNE: Te-ascult, dar, vezi, am timpul măsurat[320].

169

IOANA: Bourgogne, priveşte rodnica ta Franţă

Şi vezi batjocorite cum ne sînt Oraşele de duşmanul hain... Ca mama care vede cum la sîn îi stinge moartea ochii pruncului, Priveşto agonia Franţei, vezi Ce răni adinei tu i-ai făcut... întoarce în altă parte vîrful spadei tale. Loveşte-i pe acei ce o lovesc Şi nu lovi pe-acei ce-i stau în sprijin. O picătură doar de sînge, dacă Din trupul ţării pierzi, mai rău să-ţi facă Decît din sîngele vrăjmaş şuvoiul. întoarce-te să poţi **spăla** cu lacrimi Grozave ale ţării noastre răni.

BOURGOGNE: Ori este-un farmec în cuvîntul ei, Ori, fără veste, firea m-a vrăjit[121].

IOANA: Francezii, Franţa însăşi, se-ndoiesc

De naşterea şi sîngele tău nobil. Te-ai însoţit cu-o naţiune mîndră: Te foloseşte cît să-şi facă treaba: Şi cînd va fi-n tot locul lordul **Talbot, Tu** vei fi fost doar coadă de topor, Stăpîn nu va fi Henric, un englez? îndepărtat vei fi... gonit... fugar. Nu ţi-a fost d'Orleans duşman? **Răspundel** în Anglia n-a fost prizonier?[122] Cînd au aflat că **tu** îl duşmăneşti, Nu i-au dat drumul nerăscumpărat? Vezi, te urau pe tine

şi pc-ai tăi! Acum te baţi în contra lor şi chiar Te legi cu coi care-ţi vor fi călăi, întoarce-te, tu, nobil rătăcit, Şi Charles, noi toţi te vom îmbrăţişa.

BOURGOGNE: M-a cîştigat şi vorbele alese

M-au sfărîmat ca lovituri do tun.

Mă clatin, parc-aş vrea-n genunchi să cad.

O, iartă-mă, tu, patrie iubită!

Iertaţi-mă, voi dragi compatrioţi.

Primiţi-mi calda mea îmbrăţişare.

Luaţi-mi oamenii, ai voştri sînt.

Adio, Talbot! Nu-ţi mai port credinţă...

170

IOANA CHARLES:

BASTARD: **ALENţON:**

CHARLES:

(aparte): Aşa-i francezul... roată, de morişcă! Brav duce, fii binevenit. Cu tine **Sc-ntoarce-ns** ui'leţ **irea.**..

Şi curajul Din nou s-aprinde-n inimi.

Dar Ioana

Ce minunat-a fost... Să-i dăm cununa De aur...

Seniorii mei, să mergem Să chibzuim cum să lovim duşmanul! *(Ies.)*

SCENA 4

Paris, Palatul.

Intră regele, Gloucester, episcopul de Winchester, Yorlc, Suffolk, Somersel, Warwick, Exeter, Vernon, Basset şi alţii. în intim-pinarea lor vine Talbot, însoţit de ofiţerii săi.

TALBOT:

REGELE:

GLOUCESTER

REGELE:

Slăvite prinţ şi voi, măriţi seniori, Aflînd sosirea voastră pe meleaguri, Mi-am întrerupt o clipă truda luptei Ca suveranului meu să mă-nchin. Şi spre credinţă, braţu-acesta care Supusu-v-a cincizeci de fortăreţe Şi douăsprezece mari cetăţi şi şapte Oraşe-ncercuite-n ziduri tari, Iar prinşi de frunte-n număr de cinci sute, Asază spada la picioarele Măriei voastre şi cu inima Cinstită vouă gloria v-aduc Dar Domnului sfînt mai dintîi i-o port. *(îngenunchează.)*

Lord Talbot este-acesta, scumpe Gloucester, Cel care-n Franța-ndelungat **a** stat? : Cu voia maiestății voastre, da. Binevenit fii, căpitan viteaz! **Victorios** lord, cînd eram mai tînăr — Nici astăzi nu-s bătrîn — îl auzeam

171

Pe tata cum spunea că n-a fost oni Mai priceput în mînuitul spadei. De mult ți-am pus la inimă credința Şi meşteşugul tău cinstit în luptă Şi totuşi, niciodată n-ai avut Măcar răsplata unei mulțumite, Căci pînă astăzi n-am stat față-n față. Ridică-te, iar pentru fapta ta. De azi, eşti contele de Shrewsbury. Drept conte vii la-ncoronarea mea.[123] *(Trîmlițe. Ies toți. liămîn doar Vernon şi Bas^d.)*

VERNON: A, domnul meu, erai limbut pe mare, Batjocorind culorile ce port In cinstea nobilului lord de York... Mai îndrăzneşti rostirea-acelor vorbe?

BASSET: Da, domnule, daeă-ndrăzneşti cumva

Să latri cu neobrăzata-ți gură 'Mpotriva ducelui de Somerset.

VERNON: Cît merită, atîta-l prețuiesc.[124]

BASSET: Ascultă, nu-i la fel cu York al tău?

VERNON: Ei, aşi! Nu este — iată şi dovada.

(îl loveşte.)

BASSET: Nemernice, ştii că pedeapsa morții

E pentru cel ce scoate spada-aici.[125] Altminteri văduv te-aş lăsa de sînge... Mă duc la maiestatea sa să-i cer îngăduință să răzbun ocara. Şi o să vezi ce scump ai să plăteşti!

VERNON:, Mă duc şi eu, netrebnice. Pe urmă

Ne mai vedem — mai iute decît crezi.[126]

(Ies.)

ACTUL IV

SCENA 1

Paris. Sala încoronării.

Intră regele, Gloucester, episcopul de Winchester, York, Suffolk, Somerset, Warieick, Talbot, Exeier, guvernatorul Parisului şi alții.

GLOUCESTER: Puitfc-i coroana, Prea Sfinția Ta. WINCHESTER: Trăfftficâ regele Hernie al şaselea![127] GLOUCESTER: în fața noastr-acum guvernatorul Parisului depune jurămîntuJ.

(Guvernatorul îngenunchează.)

Să juri că rege altul nu vei şti, Că drag îți e doar cine-i e prieten Şi duşman cel ce stă-mpotrivʳa lui. Dea Domnul jurămîntul să nu-l calci!
(Guvernatorul şi însoți/ orii săi ies.) (Intră sir John Fastolfe.)

PASTOLFE:

TALBOT:

Măria ta, venind de la Calais într-un galop la-ncoronarea ta, Mi-a fost încredințată o scrisoare Ce v-o trimite ducele Bourgogne. Ruşine ducelui Bourgogne şi ție! Nevrednic cavaler, eu am jurat., Cum te-oi vedea, de-ndată Jartiera S-o smulg de pe piciorul tău fugarnic.[128] *(îi smulge şi îi rupe ordinul Jartierei.)*

Ți-o smulg, ți-o rup, căci eşti nedemn s-o porți! Mă iartă, rege, şi voi toți iertați, Dar lasu-acesta la Patay, în luptă —

173

Cînd n-aveam decît şase mii de oameni,.Fiind francezii zece contra unu Şi cînd nici nu-ncepuse — a fugit Ca dintre gentilomi cel mai fricos! în lupta-aceasta am pierdut o mie Şi două sute de ostaşi. Eu însumi **Căzui,** cu alții dimpreună, prins. Lorzi nobili, judecați: rău am făcut? Pot să păstreze şi să poarte laşii Podoaba semnelor cavaleriei?

GLOUCESTER: într-adevăr, mîrşavă i-a fost fapta, Ea necinsteşte pc-orice om, necum Pe-un cavaler, un căpitan, un şef...

TALBOT: Cînd ordinul a fost înființat,
Primeau doar cavalerii Jartiera,[329]
Doar vrednicii de sîngo, îndrăzneții
Cu faima cîştigată-n **bătălii,**
jNietemători de moarte şi prăpăduri
Şi gata pentru jcrtfă-n orice clipă.
Cel care nu e astfel înzestrat
Uzurpă numele de cavaler
Şi necinsteşte astfel Jartiera.
Se cade-a da-n vileag pe-aceşti netrebnici,
Precum pe cei de naştere umilă
Care se fălesc cu sîngele do nobil.[130]

REGELE: Kuşine-a țării, fost-ai cavaler
Dar nu mai eşti şi sub pedeapsa morții Te surghiunesc pe viață. Pleacă![131]
(Faslolfe iese.)

Acuma, lord-protector, vezi scrisoarea Ce ne-a trimis-o unchiul do

Bourgogne.

GLOUCESTER: De ce-a schimbat cuvîntul de-nchinare? Şi grosolan să scrie: „Regelui"?! Să uite că e suveranul său, S-arate-obraznica adresă, poate, Schimbare de ținută?... să vedem. *(Citind.)*

„De suferința grea a țării mele Adînc cutremurat, cît şi de plînsul Acelora ce storşi amarnic sînt De stăpînirea şi prigoana ta, Am părăsit haina voastră oaste

REGELE: GLOUCESTER: REGELE: GLOUCESTER: REGELE:

TALBOT:

REGELE:

TALBOT:

VEKNON:

BASSET: YORK

SOMERSET REGELE:

VERNON:

BASSET:

REGELE:

BASSET:

Şi m-am alăturat lui Charles al Franței." Is[T]emernică trădare! Cum se poate Ca jurămîntul şi prietenia Să-nchidă-n ele-atîta vicleşug? Cum, unchiul de Bourgogne, să ne trădeze? Da, da, milord, şi-acum ne e duşman. Vre-un lucru şi mai rău nu e-n scrisoare?[132] Atîta tot, măria ta.

Atunci

Va merge lordul Talbot să-i vorbească, Să pedepsească fapta lui urîtă. Vrea lordul Talbot? Să nu vreau?! Oh, dacă îui mi-ați fi dat această-nsărcinare, V-aş fi rugat chiar eu s-o-ndeplinesc.[133] Adună-ți ostile. Mergi împotriva-i, Să afle că ne supără trădarea Şi crimă-i ruperea prieteniei. Hei, doamne; şi din inima doresc Curînd să-ți vezi duşmanii în țărînă.

(Iese.) (Intră Vernon şi Basset.)

Măria ta, dă-mi dreptul la duel.

îngăduie-mi şi mie să mă bat.

(arătîndu-l pe Vernon):

E-un om de-al meu... Ascultă-l, nobil prinț!
(arătîndu-l pe Basset):
E unul dintr-ai mei, iubite Henric.
Eăbdare, lorzi! Lăsați-i să vorbească... Ei, care-i pricina? De ce strigați? De ce vreți să vă bateți? Şi cu cine? Cu el, măria ta, căci m-a jignit. Şi eu vreau să mă bat, căci m-a jignit.[134] Şi ce jignire v-a adus? spuneți-mi, Să pot să judec, să vă dau răspunsul. Pe mare-n drum din Anglia spre Franța Acest om cu batjocura pe limbă Spunea de roza roşie ce port C-ar fi ca sîngele-nroşind obrazul Stăpînului meu, cînd voia-ntr-o zi
17S
Să nege adevăru-n pricini mari De drept şi dezbătute între dînsul Şi ducele de York. Şi a mai spus Şi alte vorbe de ocară-ncît Voind să pedepsesc jignirea-adusă Şi cinstei mele şi stăpînului, îngăduiți-mi să-l înfrunt cu spada. VERNON: Măria ta, mi-i cererea aceeaşi. Zadarnic prin **minciună** ar voi **Să** îşi acopere obrăznicia. Nu eu l-am provocat, ci el pe mine — A rîs de semnu-acest-al meu spunînd
(arată roza albă pe care o poartă)
Că mi-ar fi palid şi meschin stăpînul Ca floarea palidă pe care-o port.
YORK: Tot nu vrei să te-astîmperi, Somerset?
SOMBRSET: Oricît încerci fățarnic s-o ascunzi Răzbate totuşi crîncen ura ta.
REGELE: Ce nebunie-n creierul bolnav
Al oamenilor, Doamne, cînd nimicuri Stîrnesc asemeni duşmănii grozave... Iubiți veri, duci de York şi Somerset, Hai, domoliți-vă şi faceți pace.
YORK: Să fie cearta stinsă-ntîi prin spadă,
Apoi măria ta să ceară pacea.
SOMERSET: A noastră-i cearta doar, milord, de-aceea îngăduie s-o stingem între noi.
YORK *(zvîrlindu-i mănuşa):*
Primeşte chezăşia, Somerset.
VERNON: Nu. Să rămînă unde-a început.
BASSET *(către Gloucesier):*
Vă rog să consimțiți, înalte lord.
GLOUCESTER: Eu să consimt?! Ce blestemată ceartă! Şi ce neruşinată vorbărie! înfumurați vasali, nu vi-o ruşine Cu strigătele voastre să veniți Să-l tulburați pe rege şi pe noi?
(Către ducii de York şi Somerset.)

Milorzi, e mare şi **greşeala** voastră. Vreți să le-ncurajați vinovăția,
176
Ba mai mult, să găsiți în vorba lor Prilejul să vă înfruntați cu ură? Nu este bună calea ce-ați ales...[135]

EXETER: L-ați întristat pe rege... Fiți prieteni.

REGELE *(către Vernon şi Basset):*

Apropiați-vă, voi, care cereți Ca spadele să vi le-ncrucişați: De vreți din inimă să nu vă scot, Uitați de ceart-aceasta dintre voi. *(Adresîndu-se ducilor de York şi de Somerset.)*

Iar, lorzi, voi amintiți-vă că sîntem
în Franța-n mijlocul unui popor
Nesigur şi capricios, încît
De ne-â citi-n priviri discordia,
Aflînd că sîntem slabi şi dezbinați,
N-ar pregeta, cum e nemulțumit,
Din neastâmpăr să se şi răscoale.
Apoi, ce faimă pentru voi, cînd prinții
Străini af!a-vor cum pe lucruri mici
Vasalii mari supuşi lui Henric rege
Atîta între dînşii s-au certat
Şi-atîta s-au săpat unii pe alții
Că au pierdut întreg regatul Franței!
O, amintiți-vă de tatăl meu,
De cucerirea lui, de anii-mi tineri
Şi să **nu** pierdem ce-am plătit cu sîuge.
îngăduiți-mi ca îii cearta voastră
Să fiu cu cel co judecă.
(Ia în mînă o roză roşie.)
De port

Această roză, eu nu văd temei Să poată crede cineva că-nclin Să țiu cu Somerset şi nu cu York: La fel de dragi îmi sînt; la fel şi rude. Şi s-ar putea să mi se zvîrle-n fală Şi mie că, de ce port eu coroană Cînd poartă una *regele* de Scoția...[138] Voi înşivă veți şti să judecați Mai bine decît **mme-aceleaşi** lucruri. Sosiți aici cu bine, să răminem în armonie **şi-n** aceeaşi pace.

177

Pe tine, vere York, te hotărîm Regent al statelor ce-avem în Franța: Iar tu, iubite lord de Somerset, Uneşte-ți călăreții cu ostaşii Conduşi de către York; apoi, în doi, Porniți viteji, demni de străbunii voştri, Vărsîndu-vă necazul pe duşmani. Noi înşine cu ducele de Gloucester Şi ceilalți toți vom merge spre Calais; I)e-acolo-n Anglia, în aşteptarea Victoriilor voastre ce ne-or da Robiți pe Charles, Alene, on şi ceilalți, Cu şleahta-ntreag-a trădătorilor.

*(Trimbițe. Ies toți, cu excepția lui York, Wancick, **Exeter** şi Vernon.)*

WARWICK: YORK: WARWICK: YORK:

EXETER:

Nu crezi tu, York, că riga astăzi S-a întrecut, ea orator, pe sine? Aşa-i; dar ce nu-mi place e că poartă O roză ca şi a lui Somerset. Nu e decît o simplă fantezie; Sînt sigur că nimica rău n-ascunde. O fi.. Dar de ajuns cu toate-acestea, Avem de lămurit şi alte treburi...

(Ies York, Warwick şi Vernon.)

E bine, Richard, c-ai tăcut la timp.
Simțirile de nu ți-ai fi-nfrînat,
Mi-e teamă că s-ar fi văzut mai multă
Amarnică, nebună duşmănie,
Decît s-ar fi putut închipui...
Oricum, şi cel mai simplu dintre oameni,
în certurile dintre nobili sau
Dintre-aliații duşi cu greu în circă
Şi-n împărțirea-n tabere vrăjmaşe —
Şi tot ghiceşte semnul prăbuşirii.
E rău cînd sceptru-l ține un copil,
Dar şi mai rău invidia cînd naşte
înverşunate dezbinări: atunci
începe destrămarea şi prăpădul.[137]

(Iese.)

SCENA 2

în fața oraşului Bordeaux.

Intră Talbot cu trupele. Tobe şi trîmbițe.

TALBOT: Gornist! Să mergi să suni porunca mea
La porțile oraşului Bordeaux,
(Sună trîmbițsle. Apar, sus, pe parapet, un general şi ofițeri.)
alți
S-apară generalul comandant Om de-al lui Henric rege-al Engiiterii. Cuvîntul lui e: Porțile deschideți Şi vă plecați umili în fața noastră,[138] Strigînd: „Trăiască Henric rege-al Franței!" De-i arătați supusă ascultare, Ostaşi, englezul Talbot vă vorbeşte, Mă voi retrage şi vă voi cruța, Dar dacă nu vreți pacea şi-o respingeți, S-or năpusti trei rele-asupra voastră: Tăiosul fier, mistuitorul foc Şi luda foamete, care-ntr-o clipă Vor şterge-ntreaga voastră aşezare, Cu turlele ce-mpung semețe cerul. Blestem e de nu vreți prietenie. GENERALUL: Spăimîntătoare bufniță a morții, Tu, groază a mulțimii-nsîngerate, S-apropie sfîrşitul asupririi. Nu vei intra la noi decît prin moarte, Căci, află, sîntem tari si pregătiți, în stare să ieşim la cîmp deschis. De te retragi, cu oameni mulți stă prințul De strajă, să te prindă-n lațul luptei. în jurul tău e zid de călărime Ca să-ți zădărnicească orice fugă. Oriunde-ai încerca să-ntorci, eşti prins, Căci pretutindeni moartea-ți stă în față. Sînt zece mii de-ostaşi francezi, jurați Ca tunurile lor să le sloboadă Pe-un singur cap creştin: englezul Talbot. Deci, iată, eşti plin de viață încă, C-un spirit ne-nfrînat şi neînvins!

TALBOT:
SCENA 3
E ultima cinstire ce-ți aduc, Eu, duşmanul ce gloria-ți cinsteşte, Căci înainte de-a fi curs nisipul Un ceas întreg în ornicul do sticlă, Toți ochii care-acum te văd trăind Te-or revedea însîngerat şi mort.
-(Vuiet îndepărtat de lobe.)
Ascult', ascultă toba... Este prințul! E clopot de alarmă care sună A moarte-u sufletul tău îngrozit. Dar va vui acum şi toba mea, Ca semn al rînjetului morții tale.
(Generalul şi soldații francezi se retrag.)
]\[T]u e poveste, nu... Aud duşmanul. Hei, iute cîțiva călăreți, să vadă De-s tari pe flancuri... Ce neprevedere! Şi sîntem toți grămadă-ncercuili... Sărmane căprioare-engleze-n ciurdă Gonite-n larmă de dulăi francezi!

Englezi, să fim măcar din neamul bun, Nu din cel prost, de cad cînd sînt muşcate. Să ne simţim cerbi furioşi şi care întorc spre cîini o carne de oţel Şi lasă laşii-nsîngeraţi să latre! Să-şi vîndă viaţa toţi ca mine — scump. Prieteni, pielea scump să ne-o plătească. Cu Domnul şi cu Sfîntul George-amin![139] Căci pentru Anglia lord Talbot luptă... Izbînfla flamurilor noastre-n luptă!

(Ies.)

VESTITORUL: Desigur şi vestesc că-nspre Bordeaux Pornit e prinţu-n fruntea oastei sale Pe Taibot să-l răpună şi pe drum Ei au zărit cum încă două oşti Mai tari decît aceea-a prinţului I s-au legat luînd aceeaşi cale.

YORK: Sâ-l ardă focul, să-l răpuie ciuma

Pe Somerset nemernicul, căci iată Că nu pot călărimea s-o trimit în ajutor lui Taibot. Ah, cum sîntem Batjocoriţi de-un trădător şi nu pot S-ajut pe cavalerul nobil... Domnul Să-l ţină în al cumpenei greu ceas! De cade el, adio lupta-n Franţa!

LUCY:

YORK:

LUCY: YORK:

LUCY:

O cîmpie în Gasconia.

Trîmbilaşi şi scldaji. Intră York. Un vestitor îi iese în înlurtpinare.

YORK: Au revenit iscoadele trimise

Pe urma oastei prinţului francez?

YORK:

(Intră sir William Lucy.)

Prinţ comandant al oştilor engleze,

Ca niciodată azi în Franţa sînteţi

Binevenit. Săriţi în ajutorul

Acelui co e prins în cerc de fier;

Ameninţat cu nimicirea-i Taibot...

Kăzboinic duce, mergeţi la Bordeaux,

De nu, adio nobilului Taibot

Şi Franţei, dar şi cinstei Engîiterci!

Ah, unde-i Taibot de-ar fi Somerset,

Fudulul care îmi opreşte caiil

Am ajuta un vrednic gentilom
Şi am scăpa de-un trădător mişel.
Plîng de necaz şi simt că-nnebunesc
Noi ne sfîrşim, iar laşii huzuresc...[140]
Scăpați pe cel cc-l prinde gheara morții!
El moare... Pierdem... Eu îmi calc cuvîntuL
Noi plîngem... Franța rîde. Ei triumfă.
Ce mîrşav trădător e Somerset!
Pe Taibot aibă-l Domnu-n paza sa,
Cum şi pe John, pe fiul său, pe care
Acum vreo două ceasuri l-am văzut
Mergînd grăbit să-şi întîlnească tată!.
De şapte ani nu l-a văzut lord Taîbot
Pe fiul său... Azi se-ntîlnesc, să moară!
Ce groaznic lucru pentru lordul Taibot
Copilului să-i spună bun venit
Pe marginea mormîntului... Ajunge!

iso
181
LUCY:
La gîndul unei astfel de-ntîlniri, La ceas de moarte dup-o despărțire Atît de **lungă,** mă-nspăimînt, mă clatin. Adio, Lucy. Dat mi-i doar să blestem Tot ce mi-i piedică la ajutor. Pierdute sînt Poitiers, Blois, Mâine şi Tours *Şi* vina toat-o poartă Somerset! *(Iese însoțit de soldații săi.)*
în timp ce vulturul discordiei A prins în gheare inimile lor, Din delăsare pierdem cucerirea Acelui om de veşnic-amintire, Al cărui trup de-abia de s-a răcit, **Henric** al cincilea... Şi-n timp ce ei Se duşmănesc, vieți, izbînzi, ținuturi De-a valma sînt sorbite de prăpăstii. *(Iese).*
SCENA 4
O altă dmpie în Gaseonia.
Intră Somerset cu oameni din oastea sa.
ofițerii lui Talbot.
însoțeşte unul din
SOMERSET:
OFIȚERUL:

SOMERSET: LUCY:
182
E prea tîrziu să-i mai trimit acum. Prea fără chibzuință York şi Talbot S-au avîntat în luptă — cînd puteam Să reunim întreaga noastră oaste Printr-o ieşire bruscă din oraş. Cu îndrăzneala-i nebunească, Talbot Umbreşte strălucirea ee-nconjoară Mărețele-i isprăvi de **pîn-aeum.**[141] Nemernic York l-a îndemnat la moarte Ca să rămînă el doar om de vază. A, iată pe sir William Lucy care Şi el va cere ajutorul nostru.
(Intră sir William Lucy.)
Sir William, cine te-a trimis aici? Cum cine? Lordul Talbot cel trădat. Acum e încolțit grozav şi strigă[142] Dup-ajutor **lui** York şi Somerset Să-i scape oastea de asaltul morții.
în timp ce căpitanul nostru nobil
însîngerat şi rupt de oboseală
Mai luptă **aşteptând** ajutoare,
Voi ce nădejde mincinoasă-i sînteți,
Deținători ai cinstei Engliterii,
Voi, din nedemnă pizmă stați deoparte...
Ah, nu lăsați din duşmănia voastră
Să piar-acest neasemuit bărbat.
I-e viața-n joc fiindcă Charles Delfinul
Bastard, Reignier, Bourgogne şi Alencon
L-au încolțit. Din vina voastră piere.
SOMERSET: **Dar** York l-a îndemnat, deci York **să-l** scape.
LUCY: Cum însă? ducele de York se jură
Că ții toți călăreții ce erau Sortiți să intre-n lupta-aceasta...
SOMERSET: Minte.
N-avea decît să-mi ceară călărimea. Şi i-aş fi dat-o. Cum eu nu-l iubesc **Şi nici** nu-l prețuiesc, m-aş fi-njosit De i-aş fi dat-o fără să mi-o ceară.
LUCY: Trădarea Angliei, nu forța Franței
îl prinde -n cursă azi pe lordul Talbot. El nu se mai întoarce-acasă. Moare Jertfit nemerniciei certei voastre.
SOMERSET: Plecați. Trimit de-ndată călăreții. în şase ceasuri are ajutorul.
LUCY: Va fi tîrziu. Va fi sau prins, sau mort,
Căci n-a putea fugi chiar de-ar voi Şi ele fugit n-a vrut, chiar de-a putut.
SOMERSET: De-i mort viteazul Talbot, bun rămas!

LUCY: Kcnumele-i va curge-n veac şuvoi,
Dar vina. dezonoarei lui e-n voi. *(Iese.)*

SCENA 5 ';, 'Ţ

Lagărul englez în fața oraşului Bordeaux. Intră Talbot şi fiul său John.

TALBOT: Tînăr John Talbot, am voit să vii Să te învăț al luptei meşteşug, Ca numele să-mi retrăiască-n tine,

Î83

JOHN:

TALBOT: JOHN: TALBOT: JOHN:

TALBOT: JOHN: TALBOT: JOHN:

184

Cîrifl vîrsta toată vlaga-mi va fi scurs
Din mădularele acestea obosite.
Dar piaza rea a vrut să cazi în plin
Ospăț al morții, în primejdii grele,
Do neînvins. De-aceea, dragul meu,
încalecă din cai pe cel mai iute
Şi sfat ți-oi da prin fugă cum să scapi
De-ndată. Nu mai pierde timpul. Pleacă.
Mâ cheamă Talbot? Da? Sînt fiul tău?
Să fug! Pe mama dacă o iubeşti
Nu-i faee numele ei de ocară
Fâcînd din mine un nemernic. Lumea
VA spune despre-un Talbot ce-i fugar
Şi laş, că nu-i din sîngele lui Talbot
C&re-a rămas pe loc.
Fugi, ca să poți
Să mă răzbuni de mor.
Cel care fuge
E bun fugit.
Dar dacă amîndoi
Kămînem, amîndoi murim.
Ei bine,
Eămîn. în schimb, tu, tată, fugi! Prea grea
Ar fi pieirea ta. De-aceea, fugi,
Păzeşte-te. Eu sînt necunoscut.

De moartea mea francezii n-ar fi ihîndri.

Cu moartea ta ei s-ar mîndri. Cu ea

Ne mor speranțele, iar ție fuga

Nu ți-ar umbri nici cinstea dobînditâ, Cum fuga mea onoarea mi-ar umbri-o, Căci nici o faptă nu mi-a luminat-o. De vei fugi, de fuga ta vor spune Cari de folos, pe cînd dacă fug eu,[113] Vor spune că-s un laş. De fug acum, înseamnă c-am să fug şi altădată. Decît să-mi cruț viața prin ruşine, Mai bine moartea mi-o cerşesc aici. Deschizi mormînt nădejdii mamei tale? Nu vreau sa necinstesc al mamei sîn. Vreau, binecuvîntîndu-te, să pleci. Da, ca să lupt, nu ca să fug do duşman.

TALBOT:

JOHN:

TALBOT:

JOHN:

TALBOT:

JOHN:

TALBOT: JOHN:

TALBOT:

Din mine-n tine-o parte-ar fi salvată. Ce-ar fi salvat ar fi dezonorat. Cum glorii n-ai avut, nu pierzi nimic. Am cinstea numelui, s-o pierd prin fugă? Porunca tatălui va şterge pata. De eşti ucis, n-ai să mai poți fi martor. Şi dac-atît de sigură e moartea, De ce să nu fugim şi tu şi eu? Să-mi las tovarăşii luptînd, să moară? Kuşinea să-mi păteze bătrînețea? Dar tinerețea mea să se-njosească? Nici eu nu pot pleca de lîngă tine, Nici tu nu poți să te împărți în două. Kămîi sau pleci, faci deci cum vrei. Şi eu La fel. Dar, dacă mori, nu pot trăi. Atunci, rămîi cu bine dragul tatii, Ființă minunată şi sortită în ziua-aceasta să te stingi... Hai, vino, Luptînd alături unul lîngă altul Să ştim muri. Şi vom fugi din Franța Spre ceruri, suflet lîngă suflet... vino. *(Ies.)*

SCENA *6*

Cîmpul de luptă.

Trimbițe. Alarmă. Încăierare. Fiul lui Talbot este încercuit.

Talbot îl despresoară.

TALBOT:

JOHN:

TALBOT:

Cu Sfîntul George-n luptă, înainte! Regentul de cuvînt nu s-a ținut Şi pradă spadei Franței ne-a lăsat. Dar unde-i John? Stai, trage-ți sufletul, O, dragul meu, viață eu ți-am dat... Din moarte mi te-am smuls acum.

O, tată,

Sînt fiul tău do două ori, căci iată, Eram pe-al morții prag, cînd spada ta Din nou vieții mele drum tăia. Cînd spada ta lovind a scos scîntei Din coiful prințului, am dat temei Voinței unei izbîndiri semețe.

JOHN:

Âtunoea trupu-mi, plumb de b&trînețe,
Aprins în tinerească fierbințeală,
în Alene, on, Bourgogne dînd crunt năvală,
Te-a smuls mîndriei Franței, căci Bastard
Te-nsîngerase dîndu-ți şi botezul
Dinții al luptei. Şi m-am năpustit.
Din el, bastardul sînge a lîşnit.
Eu cu dispreț i-am spus: „Nemernic sînge
îți scurg în schimbul sîngelui curat
Viteazului copil al meu furat".
Gîndeam să-l sfarm atuncea pe Bastard,
Dar i-au sărit în sprijin ajutoare.
Vorbeşte, dragul tatii. Ochii-ți ard,
Eşti obosit? Vrei, John, să pleci? Te doare?
Sfințit eşti de cavaleria luptei!
Fugi, ca să poți să mă răzbuni de mor.
Mi-i prea puțin un braț într-ajutor...
Oh, prea e mare nebunia, ştiu,
A noastre vieți atîrnă de o barcă
Prea şubredă... Iar dacă astăzi scap[1*4]
în ciuda duşmanului, totuşi, mîine
De vîrstă-naintată voi sfîrşi.
Cîştig nu-i pentru dînşii moartea mea,
Viața-mi se scurtează cu o zi
Dacă rănim: pierderea ta e grea.

De mori tu, moare mamă-ta eu tine
Şi numele familiei deodată,
Şi sa-mi răzbune moartea n-are cine,
Şi moare tinerețea-ți minunată
Şi slava Angliei lăsăm să piară...
în joc le punem toate de rămîi:
De fugi, rămîn în rostul lor dintîi!
Nu spada lui Bastard în trup mă frige,
Ci vorba-ți ghimpe-n inimă se-nfige.
Ruşinea nu-i cîştig, nu-i nici povață,
Cum nici jertfirea gloriei nu-i viață...
Dar înainte ca John Talbot fiul
Pe Talbot cel bătrîn să-l părăsească,
Să crape caii toți ce-ar fi să-ncalec,
S-ajung ca ultimul țăran din Franța,
De rîs să fiu, batjocura mulțimii...
JNTu, au! Pe gloria ce-ai dobîndit-o,
De fug, eu nu mai sînt al lui lord Talbot.
Nu-mi mai vorbi de fugă. E zadarnic. Va şti John Talbot tînărul să moară în fața lui John Talbot cel bătrîn.

TALBOT: în Creta-aceast-a deznădejdii, vino! Viața ta mi-i dulce, scump Icar! De vrei să lupți, stai lîngă mine iar! Şi dînd, pe cît putem, dovada noastră, Să vină moartea-aici sub bolta-albastră!

ff- *(Ies.)*

SCENA 7

O altă parte a ***tâmpului*** *de luptă.*

Trimbițe. Alarmă. încăierare. Intră Talbot, rănit, susținut un slujitor.

TALBOT:

SLUJITORUL TALBOT:

Ah, unde e viața mea de-a doua? A mea pierdută este... Unde-i John? Triumfătoare moarte, vrednicia Copilului mă-ndeamnă să-ți surîd... Cînd m-a văzut pierdut, îngenuncheat, Deasupră-mi spada-n sînge şi-o roti Şi-asemeni leului înfometat Mai crîncen năpustirea şi-o spori... Şi gol făcînd în juru-i de viitoare Veghindu-mi agonia, l-a cuprins Vîrtej de furie spăimîntătoare, Că s-a zvîrlit deodată dintr-adins Adînc într-ale

dușmanului rînduri; Acolo-n sînge-avîntul şi-a-necat, Acolo a sfîrşit al meu Icar. în florea vîrstei moartea l-a luat.

(Intră ostaşi ***purtînd*** *trupul lui John Talbot.)*

Milord, priveşte, vi s-aduce fiul... Oh, moarte caraghioasă, cum rânjeşti, Scăpăm curînd de asuprirea ta... Uniți în lanțurile veşniciei, Doi Talbot vor tăia azuru-n zbor, Vor fi, în ciuda ta, nemuritori!

187

186

Oh, tu, crestat do răni de moartea Mda, Vorbeşte-i tatii pînă ce nu mori! Yorbeşte,-nfruntă moartea, -nchipuieşte-ți Că stă în față un francez, duşmanul... Sărman copil... surîde... par-c-ar spune: „Dac-ar fi fost franceză moartea, moartă Ar fi ea azi". Mi-l dați, ca să mă-mbune, în brațe dați-mi-l... Ah, tata-l poartă... Pierd mințile... Cît sufăr de cumplit... Ostaşi, adio! Dat mi-e ce-am dorit Acum, că brațele-mi bătrîne sînt Lui Talbot, drag copilul meu, mormînt...

(Moare.)

(Trîmbițe. Ostaşii şi slujitorii pleacă, lăsînă cadavrele. Intră
Charles, Alengon, Bourgogne, Bastard, Ioana şi oameni din
oastea lor.)

CHARLES:

BASTARD:

De-l întăreau York ori Somerset, Şuvoi de sînge ar fi curs, viitoare! Ce pui de lup fu Talbot, înroşindu-şi Cu-al nostru sînge spada-ncepătoareî

IOANA: L-am întîlnit odată şi i-am spus:

„Te-nvinge-o fată, tinere semeț!" El însă îmi răspunse cu dispreț: „John n-a venit pe lume ca să cadă Unei bezmetice sprințare pradă."[146] Apoi, încrîncenat cu-a noastră oaste, M-a ocolit, deşi îi stăm în coaste.

BOURGOGNE: Prea nobil cavaler ar fi ajuns! Priviți cum îl alintă-aceea care E cea mai sîngeroasă-ngrijitoare...[147]

BASTARD: Bucăți să-i fărîmăm din ce-a fost faimă Pentru englezi, iar pentru noi o spaimă!

CHARLES: O, nu... Acei do care am fugit

De-s morți acum nu-s de batjocorit...

(Intră sir William Lucy sub escortă. îl precedează un crainic francez.)

LUCY *(către crainic):*

Spre cortul prințului mă-n dreaptă, vreau Să văd a cui e slava-acestei zile.

iss

CHARLES: Vreo veste de supunere aduci?

LUCY: Supunere e uii cuvînt francez,

Noi, luptători englezi nu ştim ce-nseamnă. Voiesc să aflu prinşii noştri-n luptă Şi vin să recunosc pe cei căzuți.

CHARLES: Vorbeşti de prinşi! Prinsoarea noastră-i iadul! Dar spune-mi, cine sînt cei căutați?

LUCY: Unde-i Alcide-al cîmpului de luptă,[148]

Viteazul Talbot, conte Shrewsbury, 'Nălțat pentru victoriile lui: De Washford, Waterford, de Valence Lord Talbot de Goodrig, do Frchinfield. Lord Strânge de BLackmere, lord Verdun de Alton, Lord Cromwell de Wingfield, lord Furnival de Shef-field,

Lord Flaconbridge, de trei ori gloriosul în ordinul Sfînt George cavaler Şi-n Sfîntul Mihail şi-u Lîna de-aur Şi mare mareşal ai oastei lui Henric al şaselea-n regatul Franței?

IOANA: Ce vorbe mari, umflate şi prosteşti!

Nici turcul care ține-n stăpînire Cincizeci şi două de regate n-are Cînd scrie vorbe-atîta de umflate, Cel decorat cu-atîtea titluri, iată-l, I-aicea şi-l mănîncă muştele... Mort Talbot, cel ce a înMnt francezii, Spăhnîntătoarea voastră Eemesis!?[119] Oh, de mi-ar fi ghiulele ochii,-n față Vi i-aş zvîrli-n mînie... Morții-aeeştia De i-aş putea din nou însuflețí, De-ajuns ar fi întreg pămîntul Franței Să-l înspăimînte. Chipul lui măcar Să fi rămas şi încă cel mai mîndru Din voi ar fi înfricoşat. Ah, dați-mi Ce-a mai rămas din ei, mormînt să fac, Dar pe măsura vitejiei lor. IOANA: S-ar zice că obraznicul acesta

E stafia lui Talbot cel bătrîn, Atîta de poruncitor vorbeşte... Să ia de-aicea stîrvurile iute, Să nu ne mai imputá locul.

LUCY:

139

CHARLES: Haide, Ia-i.

LUCY: Da, îi iau, dar din cenuşa lor

Să ştiți că se va înălța un phoenix[150] Ce Franța toată o va îngrozi.

CHARLES: Cum vrei, dar scapă-ne de ei mai iute. Şi-acum, cînd e norocul armelor De partea noastră, mergem la Paris. Cum mort e Talbot, drumu-i larg deschis.

(Ies.)

ACTUL V

SCENA 1

Londra. Palatul.

Intră regele, Oloiicester şi Exeter.

REGELE: Milord, citit-ai cartea de la papa, Misiva împăratului[151], precum Şi vestea de la contele-Armagnac?

GLOUCESTER: Umile roagă pe măria voastră Să se-ncheie pacea sfîntă între Eegatul nostru şi regatul Franței.

REGELE: Lord Gloucester, ce ne spui?

GLOUCESTER: Măria, ta,

Spun da, căci este-acesta mijloc bun S-oprim vărsarea sîngelui creştin Şi tuturora liniştea s-o dăm.

REGELE: Da, unchiule, **gîndit-am** totdeauna Că-i împotriva firii şi-a credinței Să fie, sîngeroasă şi barbară, O luptă între cei de-aceeaşi lege.

GLOUCESTER: Şi ca mai repede să se încheie Mai strînsă, alianța, contele De Armagnac — o rudă de-a lui Charles Şi om de mult renume-n Franța — dă Măriei tale în căsătorie, Cu zestre mare, singura lui fată.

REGELE: Căsătoria mea? Dar sînt prea tînăr[152], învățătura mi se potriveşte,[153] Nu jocurile dulci cu vreo iubită. Chemați-i, totuşi, pe ambasadori. Le dați răspunsul care-l vreți, eu însumi Prea mulțumit voi i'i de ce s-o face

în cinstea Domnului şi-a țării melc.

(Intră Winchester în sutană de cardinal, însoțit de nunțiul papal şi de doi ambasadori.)

EXETER *(aparte):*

Cum, lord de Winchester e înălțat Şi-nscăunat cu rang de cardinal?[154] M-aştept atunci şi vorbele lui Henric Al cincilea să se-mplinească-ntocmai „De va ajunge cardinal, potcapul Va vrea să-i fie mare cît coroana..."

EEGELB: Ambasadori, propunerile voastre în cercetare-au fost şi dezbătute Şi bune sînt pe cît de înțelepte; De-aceea tari sîntem să hotărîm Condițiile unei păci cinstite. Prin lordul Winchester le vom trimite Ne-ntîrziat în Franța.

GLOUCESTER *(către un ambasador):*

Cît priveşte
Solia domnului stăpînul vostru, Vorbitu-i-am în amănunt lui Henric, îneît, de ale doamnei mari virtuți, De frumusețe şi de zestre prins, Măria sa a hotărît s-o facă Regina Angliei.
REGELE *(către ambasador):*
Drept chezăşia
Iubirii dați-i giuvaeru-acesta... Acuma, lord-protector, îngrijiți Să fie însoțiți pînă la Dover, Şi-acolo îmbarcați şi-ncredințați Călătoriei cu noroc, pe mare. *(Ies toți, afară ie Winchester şi de nunțiul papal.)*
"WINCHESTER: O clipă, monseniore... Veți primi Făgăduita sumă, la plecare, S-o înmînați înalt sfinției sale în schimbul marii mele învestiri[155].
NUNȚIUL: Va fi la voia senioriei voastre.
WINCHESTER *(aparte):*
Acum şi Winchester e mîndru cît Şi cel mai mare dintre marii lorzi Humphrey de Gloucester, ai să vezi acum

Că-n ciuda naşterii şi-a slujbei tale, Episcopul nu este-un om ce iartă. Am să te fac eu să-ți înmoi genunchii! De nu, voi semăna-n regat doar cearta.[156]
SCENA 2
a. O cîmpie în Anjou.
Cha oastea lor.
Intră Charles, Bourgogne, Alencon, Ioana şi oameni din nnslea lor.
CHARLES: E-o veste care ne înviorează.
Puternici, parizienii se revoltă,
Vin iar cu noi, războinicii francezi... ALENCON: Porneşte împotriva lor. Nu ține
în nemişcare o armată-ntreagă. IOANA: De merg cu noi, să-i țină Domnul; altfel,
Ruina să-se-aleagă de Paris.
(Intră un cercelaş.)
CERCETAŞUL: Izbîndă vrednicului general, Belşug şi propăşire alor săi!
CHARLES: Ce ştiri sînt de la cercetaşi? Vorbeşte.
CERCETAŞUL: Oştirea-n două ruptă-a Engliterei E una iar şi e de temut. Te va-nfrunta fără întîrziere.

CHARLES: Neaşteptată-i vestea, dar şi noi Fără întîrziere-i vom primi...[157]
BOURGOGNE: Cu Talbot e şi umbra lui pierită Şi tulburare nu ne-a mai aduce. Măria ta deci n-are a s« teme.
IOANA: Din toate josnicele simţăminte
Cel mai nevrednic este teama, Charles, Poruncă dă izbînzii şi-o să vină, Chiar de i-ar fi lui Henric jalea mare Şi-o lume-ar fi cuprinsă de-ntristare[158].
CHARLES: 'Nainte, d?r, pentru triumful Franţei!
(Ies.)
193
SCENA 3

în faţa cetăţii Angers.
Alarmă. Mişcare de ***trupe.*** *Intră Ioana.*
IOANA:
Francezii fug. Regentul York triumfă. Mă ajutaţi, voi, vrăji şi amulete; Şi voi, alese duhuri ce prin semne îmi spuneţi ce va fi în viitor.[159]
(Tunete.)
îndemînatici slujitori, unelte
Ale monarhului de miazănoapte.,[160]
Veniţi şi daţi-mi ajutorul vostru...
(îşi fac apariţia demonii.)
în arătarea voastră recunosc Şi binele şi grija ce-mi purtaţi... Voi, cei veniţi din depărtat ţinut Subpămîntean, mai daţi-mi înc-o dată Tărie ca să izbîndeaseă Franţa.
*(Ei se '**plimbă** şi iac.)*
Ah, cu tăcerea voastră nu mă ţineţi în lungă aşteptare încordată. Eu vouă sîngele vi **l-am** dat hrană; De vreţi şi braţul vi-l **pot** da tăiudu-l, Dar numai daţi-mi ajutorul vostru.
(Ei îşi pleacă frunţile.)
Nici o nădejde! Dar vă dau şi trupul Răsplată, numai daţi-mi ajutorul.
(Ei îşi clatină capelele.)
Cum?! Jertfa trupului şi-a sîngehii Şi **tot** nu vreţi? Atunci şi sufletul Luaţi-mi-l cu trupul dimpreună. Dar Anglia să nu înfrîngă, Franţa. *(Ei dispar.)*
Mă părăsesc! Vai, a venit şi clipa
Ca **Franţa** să-şi aplece mîndra-i frunte,

în fața Angliei să-i cadă capul...

194

Sînt farmecele mele vechi prea slabe
Şi iadul prea încins să lupt cu el...
O, Franța, slava ta e în țărînă... X

(Iese.)

(Mişcare de trupe. Intră luptînd francezi şi englezi. Intră din nou Ioana, în luptă corp la corp cu York. E prinsă. Francezii fug.)

YORK: Ha, femeiuşc-a Franței, te-ai dat prinsă!

Dezlănțuieşte spiritele-acuma, Fă vrăji, să vezi, îți capeți libertatea? Cea mai aleasă pradă pentru diavol![161] Ha, uite cum se-ncruntă vrăjitoarea, Ai zice-o Circe[162] gata să mă schimbe...

IOANA: în şi mai rău nu poți să fii schimbat.

YORK: Oh, Charles Delfinul e-un bărbat frumos,
Alt chip să-ți fie ochiului pe plac N-ar fi...

IOANA: Lua-v-ar ciuma pe-amîndoi...
Blestemul meu este ca noaptea-n, pat, Să vă sugrume mîini de sînge pline![163]

YORK: Taci, vrăjitoare-afurisită, iazmă![164]

IOANA: Mai vreau să blestem — lasă-mă, te rog.

YORK: Pe rug o să te las să blestemi, vidmă![165]

(Ies.)

(Alarmă. Intră Suffolh iinînd de mînă pe Margareta.)

SUFFOLK: Oricine-ai fi, eşti prizoniera mea.

(O priveşte lung.)

Frumoaso, nu fugi, nu-ți fie teamă.
Mi-i mîna plină de respect. Sărut
Aceste degete în semn de pace
Şi-ncet le-aşez pe şoldul tău gingaş.
Dar cine eşti? Răspunde-mi, să te-ador. MARGARETA: Sînt Margareta[166] şi oricine-ai fi,
Sînt fiica regelui de Noapole. SUFFOLK: Sînt conte, doamnă. Numele mi-e Sulîolk.,
Să nu te superi, mîndro, că destinul.:. în mînă mi te-a dat cum lebăda. Sub aripă îşi ține-ocrotitor /..
în fulgii lor tremurătorii pui. >v._,.'

"Robia, totuşi, de te doare, pleacă, Fii liberă, prietena lui Suffolk...
(Ea pleacă.)
Stai... N-am puterea să o las să plece...
Ce rupe mina inima re'nnoadă.
Cum cade soareîe-n cleştarul apei
Şi străluceşte-n joc răsfrmt de raze,
Aşa fnimoasă-i ea în ochii mei.
I-aş face curte, dar mi-e teamă parcă
Să si vorbesc... Şi mai curîncl i-aş serie...
Vai,' de la Pole![167] Să-ți bați tu joc de tine?
N-ai limbă, oare, nu e prinsa ta?
Te pierzi văzînd femeia-aceasta? Da?
E-atîta de măreață fmmusețea-i
Că mintea-mi tulbură şi limba-mi leagă. MARGARETA: I)c eşti tu Contele de Suffolk, spune-mi
Pe ce preț pot pleca răscumpărată,
Căci văd că sînt prizoniera ta? SUFFOLK: De ce să cred că-mi va respinge curtea
Cît încă dragostea-! n-am ispitit?[188] MARGARETA: Kăscumpărării mele care-i prețul?
Nu-mi spui? SUFFOLK *(aparte)*:
Frumoasă e, deci s-o curtez.
Şi c femeie — deci, s-o cuceresc.[169] MARGARETA: Primeşti răscumpărarea, da sau nu? SUFFOLK *(aparte):*
Nebuniile, eşti însurat... Cum, vrei
Ibovnică să-ți fie Margareta?
MARGARETA: Mai bine-l las... văd că nimic n-aude. SUFFOLK: Da, însurat... şi asta strică totul. MARGARETA *(aparte)*:
Vorbeşte la-ntîmplare. E nebun. SUFFOLK: Şi totuşi, s-ar putea-cu o dispensă... MARGARETA: Şi totuşi, aş dori să-mi dai răspunsul! SUFFOLK *(aparte):*
O cuceresc... Mă rog, dar pentru Bine?
Vai, pentru rege.[170] Şubredă e schela...[171] MARGARETA *(L-a auzit):*
Vorbeşte de o schelă... E dulgher.

SUFFOLK *(aparte):*

Aşa mi-ar fi iubirea potolită Şi-ntre regate fi-va iarăşi pace... Mai e o piedică la toate-aeestea. E tatăl... regele de Neapoî, duce D'Anjou şi Mâine, dar e sărac... Şi lorzii Nu vor dori o astfel de unire.
MARGARETA: Vrei, căpitane, să m-asculți o clipă?
SUFFOLK *(aparte):*
Chiar de n-or vrea, aşa va fi, căci Henric E tînăr şi va face cum spun eu.[172]
(Tare.)
Vreau, doamnă, să vă-mpărtăşesc o taină. MARGARETA *(aparte):*
Sînt prinsă?! Nu-i nimic... E cavaler.
îmi va purta respectul cuvenit. SUFFOLK: Fiți bună, doamnă, şi mă ascultați... MARGARETA *(aparte):*
Şi poate mă vor libera francezii.
Aşa nici n-am de ce să-i cer respect. SUFFOLK: Vreți, scumpă doamnă, s-ascultați... MARGARETA *(aparte):*
Au fost
Şi altele-naintea mea-n prinsoare.
SUFFOLK: Dar, doamna mea, de ce vorbeşti în şoaptă? MARGARETA: E-o ne-nțelegere. Vă cer iertare. SUFFOLK: Prințesă, spune-mi, n-ar fi fericită
Captivitatea, dac-ai fi regină? MARGARETA: E mai de pîîns o astfel de regină,
Dccît în cea mai neagră din sclavii
O sclavă. Prinții sînt doar pentru oameni liberi. SUFFOLK: Dar liberă vei fi de va fi liber
Şi regele preafericitei Anglii. MARGARETA: Şi, ce am eu cu libertatea lui? SUFFOLK: Voiesc ca tu să-i fii lui Henric soață.
în mînă sceptru de-aur îți voi pune,
Pe cap coroana ți-o voi aşeza,
De vrei să-mi fii...
MARGARETA: Ah, cum?
SUFFOLK: Să-i fii iubită.
MARGARETA: Oh, nu sînt vrednică să-i fiu soție...

SUFFOLK: Nu, doamnă; eu nu-s vrednic să-i pețesc O soață fără seamăn de frumoasă Şi la alegere să nu am parte. Ce spuneți, doamnă — vă-nvoiți aşa?[173]

MARGARETA: De va voi şi tata, mă-nvoiesc.
SUFFOLK: Atuncea, doamnă, căpitanii oastei Cu flamuri şi stindarde toţi să vină La ziduri şi să cerem să vorbim Cu tatăl vostru prin solia noastră.
(Sună trîuMţe de parlamentare; Reignier apare pe parapet.)
Reignier, priveşte, vezi, ţi-e fiica prinsă! REIGNIER: De cine? SUFFOLK: Eu am prins-o.
REIGNIER: Suffolk, spune-mi,
Ce pot să fac?! Soldat sînt. Nu pot plînge
Nici blestema norocul nestatornic. SUFFOLK: E totuşi, cu putinţă, îndreptarea:
Te învoieşte (cinstea ţi-o sporeşti)
La cununia fiicei tale mîndre
Cu al meu rege, o căsătorie
La care greu am hotărît-o. Astfel,
înlănţuirea-i dulce îi cîştigă
Regească libertate... REIGNIER: Suffolk oare
Vorbeşte cum gîndeşte? SUFFOLK: Margareta
Frumoasa ştie, Suffolk nu ascunde,
Nu minte, nici nu linguşeşte. REIGNIER: Vorba
De-ţi este de senior, cobor de-ndată
A da răspuns înaltei tale cereri. SUFFOLK: Şi eu aştept venirea ta aici.
(Trîmbiţe. Intră Reignier, jos, Ungă ziduri.)
REIGNIER: în ţara noastră fii binevenit!
Ordonă în Anjou, cum ţi-a fi voia.
SUFFOLK: îţi mulţumesc, o, tată fericit
Al unei fiice-atît de dragi şi care Va fi tovarăşă de rege. Spune-mi, Luminăţia ta, care-i răspunsul?
REIGNIER: De vrei s-o preţuieşti chiar într-atît încît soţia regelui s-o faci,
198
Să-mi fie-n linişte şi-n stăpînire Ducatele d'Anjou şi Mâine lăsate, Ferite de război şi împilare Şi-atunci ea poate fi lui Henric soaţă. SUFFOLK: Atunci aceasta e răscumpărarea, îi dau iar libertatea şi ducatul.D'Anjou şi cel de Mâine poţi să le ţii în linişte.
REIGNIER: Atunci, în numele
Lui Henric rege, dac'-a lui e vorba, Primeşte mîna fiicei mele, este Cliezaşă a credinţei ei.

SUFFOLK: Reignier,
Regească mulțumire-ți dau, căci eu Slujesc aici un rege...
(Aparte.)
...Ce n-aş da Să mă slujesc— pe mine însumi...
...Deci
în Anglia cu vestea-aeeasta plec, Ca să putem grăbi serbarea nunții! Adio, dar, Reignier. într-un palat De aur pune bine diamantul.
REIGNIER: Te-mbrățişez cum aş îmbrățişa Pe Henric regele şi prinț creştin De-ar fi aici.
MARGARETA: Milord, adio, lauda,
Urările şi ruga Margaretei Sînt pentru Suffolk, pentru totdeauna.
(E pe punctul de a pleca.)
SUFFOLK: Adio, doamna mea... Dar, Margareta,
N-ai pentru regele meu nici un gînd? MARGARETA: Du-i gîndurile mele de fecioară, gînduri
De fată tînără, supusa lui. SUFFOLK: Cuvinte bine spuse şi modeste.
Dar, doamnă... din iubire... pentru rege
O chezăşie?

MARGARETA: Da, iubite lord,
0 inimă curată îi trimit
Şi care n-a fost niciodată-atinsă
De dragoste. SUFFOLK *(o sărută):*
Şi-aceasta. pe deasupra! MARGARETA: E pentru tine. Nu sînt îngîmfată
Ca regelui să-i dau un dar mărunt.
(Reignier şi Margareta ies.)
SUFFOLK: De ce nu-i pentru mine?!... SufMk, nu, în labirintu-acesta nu te pierde... Stau minotauri[174] şi trădări la pîndă... Tu farmecă-î pe Henric lăudînd Pe Margareta, frumusețea ei... Keaminteşte-ți cit e de firească Şi cum întunecă minunea artei... Pe mare-n drum spre casă, aminteşte-ți De chipul ei... Cînd în genunchi vei sta în fața regelui, să-l minunezi De ce-i vei spune ca să-şi piardă capul.
(lese.)
SCENA 4 I

Lagărul ducelui de York în Anjou. Intră York, Warwick şi alţii.[1™]

YORK: Aduceţi vrăjitoarea osîndită

La ardere pe rug.

PĂSTORUL: Ah, pentru mine,

Ca tată, lovitura e de moarte. Te-am căutat în toată ţara, Ioano, Şi cînd te regăsesc mi-e dat să văd Cum vei muri de-o moarte-ngrozitoare... Nu, Ioano, draga tatii, mor cu tine.

IOANA: Neputincios bătrîn şi bădăran,

Mă trag din neam de sînge nobil, tu Nu-mi eşti nici tată, nici un fel de rudă.

PĂSTORUL:

YORK: PĂSTORUL:

IOANA:

PĂSTORUL:

YORK: IOANA:

Destul! Ajunge! Lorzilor, e-a mea. O ştie toată parohia. Mama Care-i trăieşte poate-oricînd jura Că loana-i rodul tinereţii mele. Necredincioaso, îţi renegi părinţii!? Ne-arată ce urîtă viaţă-a dus; Nici moartea n-o să-i fie mai frumoasă.[176] De ce, Ioano, te-ncăpăţînezi? Eşti trup din trupul meu, mi-e martor Cerul![177] Să nu vrei tu să mă cunoşti, cînd eu Atîtea lacrimi pentru tine-am plîns... Ţărane, du-te! L-aţi plătit să spună Că-s fata lui, că nu-s de sînge nobil... E drept că popii eu i-am dat un „nobil"[178] La cununia mea cu mamă-sa... îngenunchează fata mea, să-ţi dau Iertarea mea şi binecuvîntarea... Nu vrei?! Ha, blestemat să fie ceasul Cînd te-ai născut. Aş vrea ca lapteio Pe care mamă-ta, la sîn, ţi-a dat să-l sugi Să fi putut fi pentru tine-otravă De şobolani! Sau mai tîrziu, cînd tu Păzeai pe «stopuri turma oilor Un lup turbat să te fi sfîşiat... Nu-ţi mai cunoşti nici tatăl?! Tîrîtură! Ah, ardeţi-o, prea dulce i-ar fi ştreangul. *(Iese.)*

Luaţi-o. A trăit prea mult, să umple Cu faptelc-i mîrşave lumea noastră. Lăsaţi-mă întîi să spun pe cine Vă năpustiţi cu judecata voastră.[179] Mă trag din regi... A!eas-a cerului, Menită-s pe pămînt să săvîrşesc, Din harurile Domnului, minuni. N-am fost unealta cugetelor nopţii, Dar voi, cei tăvăliţi în clesfrînare, Mînjiţi de sîngele nevinovat Şi-nveninaţi de buba relelor, Vă-nchipuiţi că nu-i mimme-n stare Din harul cerurilor să purceadă, Ci numai dintr-o uneltire sumbră A iadului si diavolilor săi.

Vă înşelaţi! E Ioana d'Arc aceeaşi
Fecioară, din copilăria ei,
Curată pînă şi în ghidul ei;
Iar sîngele, pe care din cruzime
Voi vreţi, haini, să mi-l vărsaţi, va cere
La poarta **cerurilor** răzbunare. YORK: **Hai,** hai, duceţi-o şi aprindeţi rugul.
WARWICK *(călăilor)*:
Voi, sub cuvînt că-i fată, nu cruţaţi
Surcelele, să fie îndeajuns.
Şi puneţi-i la stîlp butoiul plin
Cu smoală-ncinsă, să-i scurtăm tortura. IOANA: Nimic nu moaie inimile voastre?
Atunci, dezvăluieşte-ţi, Ioano, păsul
Ce-ţi poate-aduce o iertare-a legii...
Sînt, ucigaşilor, însărcinată!
De mă tîrîţi în zdruncinarea morţii,
Cruţaţi-mi cel puţin copilu-n pîntec! YORK: Ha, ha... fecioara sfîntă-nsărcinată!
WARWICK: Minune care nu s-a mai văzut!
Aicea ai ajuns cu marea-ţi cinste?! YORK: S-o fi jucat cu prinţul Franţei poate...
Gîndea să-i fie asta apărarea... WARWICK: N-avem nevoie de-un copil din flori,
Şi încă de-al lui Charles. IOANA: Vă înşelaţi.
Copilul nu-i al lui, căci Alene, on
E cel ce a primit iubirea mea. YORK: Ah, Alenşon... vestitul Machiavel!
Copilul va muri, chiar dac-ar fi
Să aib-o mie de vieţi într-însul. IOANA: îngăduiţi o clipă, v-am minţit!
N-a fost nici prinţul Charles, nici Alencon,
Ci Keignier, al Neapolelui rege.[180] WARWICK: Un om căsătorit! De neiertat e... YORK: Ce femeiuşcă! Mei nu-l poate şti
Pe vinovat... Au fost pesemne mulţi... WARWICK: Dovadă c-a fost darnică de-ajuns. YORK: Hei, drace, asta zice că-i fecioară!
Te osîndeşte orice vorbă-ai spus.
Şi plodul tău să-ţi moară-n **pîntec, tîrfă,**

Să nu-ii cerşeşti iertarea. E-n zadar.

202

IOANA: **Luaţi-mă** de-aici. în schimb, vă las

Plesniți de biciul blestemelor mele. Dea Domnul soarele să nu-şi **răsfrângă** Vrodată razele în țara voastră, Ci noaptea şi rînjită fața morții Cu deznădejdea lor să vă cuprindă, Ca-n ştreanguri gîtul să vi-l frîngeți singuri...

(lese sub escortă.)

YORK: Cazi sfîrtecată! Arzi şi fă-te scrum.

A iadului unealtă blestemată!

(Intră cardinalul Beaufort, episcop de Winchester cu suita sa).

CARDINALUL: Salut luminăția-ți, lord regent Şi iată scris regesc îți înmînez. Sînt statele creştinătății triste La văzul tuturor acestor lupte Şi cer fierbinte-o pace-a tuturor, Cu noi şi cu francezul cel trufaş, Şi iată —• vine prințul cu ai săi Sa ne-nțelegem cum să facem, pacea. Sforțarea noastră, deci, aşa sfîrşeşte? Am prăpădit atîția mari seniori Şi gentilomi, soldați şi căpitani Şi darnic sîngele şi l-au dat toți în apărarea patriei, ca astăzi Noi să-ncheiem o pace slăbănoagă? Şi rînd pe rînd noi n-am pierdut atîtea Oraşe, prin trădări şi viclenie, Tot ce străbunii noştri-au cucerit? O, Warwick, Warwick, cu durere vid Că o să pierdem tot regatul Franței. Kăbdare, York! Vezi, încheind noi pacea, Vom trece-atîtea clauze-n tratat Că nu vor cîştiga prea mult francezii.[181] *(Intră Charles cu suita, Alengon, Bastard, Reignier şi alții.)*

YORK:

WARWICK

CHARLES:

Voi, lorzi ai Angliei, de-i hotărît Să proclamăm în Franța pacea, vin Să aflu prin noi înşine ce sarcini înscrise sînt în actu-acest-al păcii.

203

YORK:

WINCHESTER

ALEXCON:

CHARLES:

YORK:

REIGNIER

ALENCON

Vorbeşte, Winchester! Pe mine unui
Ma-neacă clocotele de mîjiie...
(iad văd duşmanii, glasu-mi se sugrumă.
Charles, şi voi toți, s-au hotărît acestea:
Cum Henric regele, din milă, vrea
Să scape țara voastră de război
Ca să trăiți în rodnicia păcii,
Veți fi lui credincioşi vasali. Tu, Charles,
Dac-ai să juri că-i vei plăti tribut
Şi i te vei supune, o să stai
("a vicerege la porunca lui
Cu drepturi de coroană neştirbite.[182]
O umbră doar să fie din el însuşi ?
Coroana lui să-i fie doar podoabă?
El, din puterea lui, să nu păstreze
Decît doar dreptul unui cetățean?
Propunerea nu **are** nici o noimă.[183]
Ştiut e că eu țin mai mult decît
O jumătate din pămîntul Franței
Şi sînt cinstit ca rege-sl ei de drept.
Deci ca să țin necucerita parte,
îndreptățirea singur să mi-o-nlătur?
Să stăpînesc întreaga țară, însă
Ca vicerege? Nu. Păstrez mai bine
Ce am, decît să pierd rivnind ce n-am,
Norocul de a cîştiga întregul.
Te semețeşti, Charles — uneltirea ta
E pricină a cererii de pace.
Acum, cînd pacea-i cu putință, tu
Te-arăți trufaş şi plin de îngîmfarc?
Primeşte titlul ce-l uzurpi, drept darul
Făcut de-al nostru rege, nu ca dreptul
Pe care-ar fi să ți-l revendici. Altfel
Te-aşteaptă iar războaie nesfîrşite.
(încet, lui Charles):

Măria ta, de vrei cu orice preț
Să sapi temeiu-acestei păci, greşeşti.
Pierzînd acest prilej, pun rămăşag
Că altul, bun ca el, nu vom afla.
(încet, lui Charles):
Vorbind deschis, e datoria ta
Să-ți ocroteşti supuşii de omoruri,
WARWICK:
CHARLES:
YORK:
De zilnicele mari cruzimi, pe care
O luptă nesfîrşită le stîrneştp.
Primeşte dar acum această pace,
Chiar dac-ar fi a doua zi s-o rupi.
Ei, Charles, primeşti condițiile noastre?[181]
Da, dacă voi nu veți voi şi drepturi
Asupr-aeelor mari oraşe unde
Noi ținem garnizoane.
Jură-atunci
Credință majestății sale Henric;
Şi pe credința ta de cavaler
Jurați, şi tu, şi nobilimea voastră,[185]
Că niciodată nu veți fi-mpotriva
Coroanei Angliei.
(Charles şi ai săi împlinesc actul de supunere.)
Dă drumul oastei. Să amuțească tobele. înclină Stindardele şi flamurile toate. Solemn, aici, începem vremi de
(Ies.)
SCENA 5

Londra. Palatul regal.
Intră Suffolk în convorbire cu regele, Oloucester şi Bxeter.
REGELE: Ah, conte Suffolk, mim *:VAU* ta Descriere a preafrumoas, i i'::<>, A Margaretei, într-atît *m-;* prins, Licît virtutea, farmecele ei, Trezitu-mi-au în inimă iubire. Şi cum puterea unei mari furtuni

Pe creasta valurilor poartă nava, Aşa mă simt şi eu dus ca de suflul lienmnclui ei, fie în adîncul Prăpăstiilor, fie-n port ajuns, Să pot de dragostea mea să mă bucur.

SUFFOLK: Măria ta, ce-am spus e prea puțin.[188] î\Tu este lauda ce-i se cuvine. Eu, dacă farmecele-acestei doamne Cu îndeajuns talent ți le-aş descrie, Aş umple poate-o carte-ncîntătoare, în stare orice inimă să-nfrîngă. Dar mai mult, ea, aşa cum e cu farmec Din plin de ceruri dăruită, n-are **Umilă-n** suflet altfel de dorință Decît porunca voastră s-o asculte Şi ca soție să-mplinească voia Lui Henric regele şi îndrăgindu-l.

REGELE: Şi niciodată Henric nu-i va cere

Mai mult. De-aceea, lord-proteetor, mi-i Dorința să consimți ca Margareta Regina Angliei să fie.

GLOUCESTER: Cum?

Cu voia mea să las eu răul slobod? Măria ta, eşti logodit cu-o doamnă De toată cinstea... Cum ai fi în stare Să rupi ăst legămînt făr-a păta Renumele tău bun?[187]

SUFFOLK: Aşa cum rupe

Un jurămînt nedrept cîrmuitorul Sau ca bărbatul care părăseşte O luptă de întrecere, fiindcă Protivnicul e mult mai slab ca dînsul. Nu-i pentru rege fiica unui conte Sărac, logodna poate fi deci ruptă.

GLOUCESTER: E însă Margareta altceva? Şi tată-său tot conte e, deşi Se umflă dîndu-şi titluri mai pompoase.

SUFFOLK: Milord, mă iartă, tatăl ei e rege De Neapole şi de Ierusalim

Şi are trecere în Franța-ncît Prin alianța lui ni-i pacea tare Şi-om ține pe francezi supuşii noştri.

GLOUCESTER: La fel şi contele de Armagnac, Lui Charles i-e rudă de aproape.

EXETER: Bogat fiind, şi zestrea va fi mare,

Pe cînd Reignier primeşte, nu prea dă...

SUFFOLK: Cum, zestre, lorzi?! Nu-l înjosiți pe rege. **Nu-l** faceți nici zgîrcit şi nici sărac, Ca dragostea lui să nu poată-alege; Căci Henric poate-mbogăți regina Şi nu regina să-l îmbogățească. Țăranii doar tocmesc femeia lor Ca pe un bou, o oaie sau un cal! Căsătoria-i lucru prea înalt

Ca să-l poți da pe mînă de samsar. Căsătoria nu e ce vrem noi, E ceea ce iubeşte maiestatea: E o tovarăşă de pat de nuntă. Pe Margareta dacă o iubeşte, Să fie pentru noi îndatorirea Soție să i-o vrem şi-n gîndul nostru. Căci, dacă e silită, nu e iad Căsătoria ce se zbate-n certuri? De e din dragoste e fericire, Imagine a unei păci cereşti. Şi, pentru regele meu, ce partidă Mai fcricită-i decît Margareta, Copila unui rege? Frumusețea Şi naşterea ei fac ca doar un rege Să fie soțul ei. Iar vrednicia, Curajul şi destoinicia ei, De celelalte o deosebesc — Şi de vlăstar regesc dau mari nădejdi, Căci Henric, fiul de cuceritor, Menit e **alţi** cuceritori să dea Dacă din dragoste va fi unit Cu vrednica, frumoasa Margareta. Deci, să strigăm toți lorzii cu rnîndrie:

207

Kegină Margareta să ne fio! REGELE: Să fie oare povestirea ta,

Iubite nobil lord de Suffolk. sau Fiindcă n-a fost încă tinerețea-mi Atinsă de o patim-a iubirii, Că nu prea înțeleg ce mi se-ntîmplă Şi simt cum inima-mi se zbate-n temeri De griji şi de nădejde şi că **sufăr** De frămîntarea gîndurilor mele? Deci, iute-mbracă-te, aleargă-n Franța, Primeşte-orice condiții, fă aşa Ca doamna Margareta să voiască Să treacă mările, să vin-aici în Anglia, să fie-ncoronată Kegină credincioasă şi sfințită A regelui din scaunul domniei. Şi spre **a** face față cheltuielii, Ridică de la țară zeciuiala[188] Şi pleacă. Pînă ce tc-ntorci, rănim De griji şi de **nelinişti** frămîntat. *(Adresîndu-i-se lui Gloucester.)*

Şi tu, nemulțumirea ți-o goneşte, Căci ştiu că dacă mă vei judeca Nu numai după ceea ce eşti astăzi, Ci după ceea ce ai fost **cîndva,** îmi vei ierta această-nfăptuire Atît de repede-a dorinței mele. Acum, în loc tăcut aş vrea departe De lume stînd să judec şi să cuget La grija şi necazurile mele... *(Iese.)*

GLOUCESTER: Necazurile? Doar au început

Si frică mi-e că nu vor conteni.[189]

SUFFOLK:

' '''

(Its Gloucfskr şi Exeter.)

A cîştigat deci Suffolk! Pleacă, iată-l, Precum odinioar.ă-nspre **Elada** Pornea tînărul Paris.[190] Speră dînsul

Să-şi afle dragostea precum troianul Dar şi să aibă mult mai mult noroc. Acum, regină fi-va Margareta Şi va domni, ea guvernînd pe rege, Iar eu

voi guverna pe Margareta, Prin ea pe rege şi întreg regatul.

(Iese.)

Henric al Vi-lea

Partea a doua

PERSOANELE

ACTUL

REGELE HENRIC AL VI-LEA HUMPHREY, DUCE DE GLOUCESTER, unchiul regelui

CARDINALUL BEAUFORT e-piscop de Vinchester, unchiul mare al regelui

RICHARD PLANTAGENET, duce de York

EDWARD şi RICHÂRD, fiii săi

DUCELE DE SOMERSET

DUCELE DE SUFFOLK

DUCELE DE BUCKINGHAM

LORD CLIFFORD

CLIFFORD CEL TÎNĂR, fiul lordului Clifford

CONTELE DE SALISBURY

CONTELE DE WARWICK

LORD SCALES, guvernatorul Turnului Londrei

LORD SAY

SIR HUMPHREY STAFFORD şi WILLIAM STAFFORD fraţi

PRIMARUL din St.-Alban

Doi UCIGAŞI

MARGARETA, regina Angliei

SIR JOHN STANLEY

VAUX

MATTHEW GOUGH

Ui) ofiţer, un căpitan de vas, un secund şi WALTER WlTH-MORE

Doi GENTILOMI întemniţaţi împreună cu Sufîolk

JOHN HUME şi JOHN SOUT-HWELL, preoţi

BOLINGBROKE, vrăjitor

THOMAS HORNER, magician

NOTARUL din Chatham

SIMPCOX, un impostor

JACK CADE, un rebel

GEORGE BEVIS, JOHN HOL-LAND, DICK MĂCELARUL. SMITH ŢESĂTORUL, ML CIIAEL ŞI ALŢI PARTIZANI AI REBELULUI CADE
ALEXANDER IDEN, gentilom din Kent
PETER, ucenicul armurierului Horner
ELEANOR, ducesă de Gloucester
MARGERY JOURDAIN, vrăjitoare
SOŢIA LUI SIMPCOX
Acţiunea se petrece în Anglia.
Nobili, nobile, servitori: uri vestitor, jălbari, un paracliser, un şerif şi ajutoarele lui, sentinele, curieri etc.
223
SCENA 1[1]
Londra. Palatul Regal.
Trâmbiţe, apoi muzică de oboi. Dintr-o parte vin Eenric al Vl-lea, ducele de Gloucesler, Salisbury, Warwich şi cardinalul de Beaufort; din partea opusă intră regina Margareta condusă de SuffolJc şi urmată de Somerset, York, Bucking-ham şi alţii.
SUFFOLK:

împărătească voastră maiestate,
Cînd am plecat spre Franţa, mi-a **cerut**
S-o reprezint ca astfel să vă-nsor
Cu principesa Margareta. Deci,
în minunata şi străvechea Tours,
Cetate minară şi de mare faimă,
Fiind do faţă marii regi ai Franţei,
Siciliei[2] şi ducii d'Orleans,
Calabria, Bretagne şi Alencon
Precum şi şapte conţi, baroni vreo zece
Şi douăzeci de prea înalţi episcopi —
Mi-am împlinit, măria ta, soiia.
Acum, căsătorit, îndoi genunchiul
în faţa Angliei şi-a nobilimii.
Umil, trec titlul meu de soţ al doamnei[3],
în mîna maiestăţii voastre-a cărei
Măreaţă umbră am reprezentat-o.

Da... iată, dar frumos cum n-a mai fost
Pe lume.dăruit do vreun marchiz:
Kegină mîndrâ şi frumoasă cum
A'-a fost să capete vrodatâ rege.
229
KSGELE *(către Suffolk):*
Ridieă-te.
(Căi re regină).
Binevenită fii, Regină Margareta! Chezăşie A dulcii mele dragoste îți dau Această dulce sărutare... Doamne, Tu care-mi dai vioața, inima Mi-o umple de recunoştință..-[4] Tu, Prin chipul ei, şi sufletului meu I-ai da o lume-a bucuriei, dacă Ne vom uni în gînduri do iubire.
MARGARETA: Mărite rege-al Angliei, stăpîne,
Tot ce-am vorbit cu tine, zi şi noapte, în ghidul meu, de veghe sau în vis, în a domnițelor tovărăşie[5], în ceas de rugăciuni — îmi dă curajul Pe regele meu să-l slăvesc, cinstit, Cu vorba simplă-aşa cum o grăiesc, Din bucuria inimii pornită.
REGELE: Mă simt răpit privind-o. Vorba ei
împodobită de înțelepciune St'rneşte lacrimă de bucurie, Atît de plină-mi este mulțumirea. Voi, lorzii mei, cu glas obştesc strigați-i Iubitei mele doamne bun venit!
TOȚI *(îngenunchind):*
Trăiască fericirea Engliterei, Regina Margaret!°
MARGARETA: Vă mulțumesc.
(TrîmMle.)
SUFPULK: *Cu* voia voastră, lord-protector, iată
prinsul păcii în< - - • *sv* De-al liostru suveran ou cel ai Franței Şi pentru timp de optsprezece luni.
GLOUOESTER *(citind)*:
„Im'priîiiis[8]. Regele Franței Carol şi William de la Pole, marchiz de Sufîolk, ambasador al lui Henric regolo Angliei, s-au înțeles ca numitul Henric să ia în căsătorie pe doamna Margareta, fiica lui Roignier, regele Neapolului, Siciliei ți Ierusalimului şi s-o încoroneze ca regină a Aii-
230
gliei înainte de.'>() mai viitor. *Itenfi.* Ca ducatul Anjou şi comitatul Mâine să l'ie evacuate şi date regelui tatăl ei..."

(Lasă hîrtia să-i cadă.[10]*)*
REGELE: Dar, unchiule, ce ai?
GLOUOESTER: Mă iartă,
M-a prins un rău la inimă, că văzul Mi se-nnegreşto şi nu pot citi.
REGELE: Citeşte mai departe, Winchester[11].
WIXOTIESTER *(citind)*:
„Item, s-a mai convenit de cei numiţi ca ducatele do Anjou şi Mâine să t'ie înapoiate[12] şi date regelui, tatăl ei, şi ea însăşi să călătorească în sarcina şi pe cheltuiala regelui Angliei fără a-i aduce zestre."
REGELE: Pe voia noastră-i actul. Lord-marchiz,
îngenunchează! întîiul duce Suffolk To-nalţL. Şi spada ţi-o încing... Tu, vere De York, scutit vei fi în timpul păcii De sarcinile de regent al Franţei, Pe timpul celor optsprezece luni. Vă mulţumesc:, unchi Winchester şi Gloucester Şi vouă York şi Salisbury, Buckinghatn Şi Somerset şi Warwick — tuturor Vă mulţumesc de minunata voastră Primire a reginei mele scumpe. Veniţi. Să mergem toţi să-i pregătim O mîndră şi frumoasă-ncoronare.
(leu regele, regina şi Suffolk. Ducele Humphrey şi ceilalţi loji râmîn.)
GLOUOESTER: Voi, mari vasali şi stîlpi ai Engliterei,
Lăsaţi pe Humphrey să-şi reverse plînsul,
Durerea lui, a voastră şi a ţării!
Cum?! Fratele meu Henric, tinereţea,
Norodul, aurul, lo-a risipit
în lupte, odihnind în cîmp adesea
Pe frigul iernii sau căldura verii —
Ca Franţa, dreptul lui, să o cîştige...
Şi fratele meu Bedford s-a trudit
Să ţină prin politică ce Henric
A cucerit... iar voi, toţi, Somerset,
York, Salisbury, Warwick, Buckingham aţi fost
Li Franţa, în Normandia răniţi...
CARDINALUL:
GLOUCESTER:
SALISBURY:
WARWICK:
Şi tu, unchi de Boaufort, eu însumi, voi Prea înţelepţii sfetnici ai coroanei,

Am stat şi zi şi noapte-n sfat de grija De-a şti păstra în stapînire Franța... Şi chiar măria sa, abia copil, Şi tot fu la Paris încoronat în ciuda duşmanului... Astăzi, toate Strădaniile, cinstea — să Io pierdem ?! Să pierdem cuceririle lui Henric?! Să risipim strădania lui Bedford?! Să pierdem gloriile spadei voastre?! Oh, sfetnici, ruşinos e-acest tratat Şi e pierzanie-această cununie:[13] Ea sfarni-a voastră glorie şi şterge Al vostru nume-n cartea amintirii; El sfarmă litera săpată-n piatră Cum şi statuia Franței cucerite. Şi toate le desface ca şi cum Nimic n-ar mai fi fost...

Nepoate, ce e

Vorbirea-aceasta atît do pătimaşă Şi plină de învinuiri? A noastră E E'ranța şi rămîne-a noastră-n veci. Da, unchiule; de-o vom putea păstrai Acuma însă e cu neputință. Acest nou duce Suffolk, care poate Atît de multe-aici, a dăruit Ducatele Anjou şi Mâine acelui Reignier, un rege ale cărui titluri Nu merg cu slăbiciunea pungii sale.[14] Pe moartea Domnului ce-a pătimit, Normandiei ducatele sînt cheia! De ce plîngi, Warwick[15], vrednicul meu fiu? De ce? Dar le-am pierdut pe totdeauna, Căci dacă o nădejde-aş mai avea Să le recapăt, spada-mi sînge ar cere, Nu ochii mi-ar vărsa atîtea lacrimi... Anjou şi Mâine! eu doar le-am cucerit... Cu brațul meu le-am cîştigat, **luptând...** Cetăți cu preț de sînge cîştigate, Pe vorbe de-mpăcare-acum le pierdem... La dracul

232

YORK:

GLOUCESTER:

CARDINALUL: GLOUCESTBR:

CARDINALUL:

îneca-s-ar Suffolk, el e

Cel care cinstea insulei umbreşte.

N-aş fi primit acest tratat nici dacă

Mi-ar fi smuls Franța inima din piept.

Eu ştiu că regii Angliei primeau

Să se însoare cu femei bogate;

Dar Henric dă din bunurile lui

Voind să ia o fată fără zestre.

Dar, glumă bună şi de necrezut,

Pretinde Suffolk o cincisprezecimo[16]

Drept preț pentru călătoria doamnei!
Mai bine-ar fi rămas în Franța ei
Şi-ar fi murit acolo-n loc să...[17]
Lord Gloucester, te aprinzi peste măsură...[18]
Plăcerea regelui aceast'a fost.
Da, lord de Winchester, ştiu ce gîndeşti.
Nu vorba mea e ceea ce nu-ți place. '
Te supără că sînt de fața, ştiu...
Ți se citeşte ura pe obraz,
Trufaşe preot... Dacă mai **rămîn,**
Aprindem iarăşi vechea noastră ceartă,
Adio, lorzi; cînd n-oi mai fi pe-aici
Să spuneți c-am prezis că-n scurtă vreme
Va fi pierdută Franța.
(Iese.)
Iată dar
Că lordul Gloucester pleacă furios. Voi ştiți că mi-e duşman; dar ce spun oare? El e duşmanul vostru-al tuturor. Mă tem că nu-i nici regelui prieten. Şi totuşi, lorzi, e primul prinț de sînge, Coroanei prezumtiv moştenitor. Chiar dacă Henric o împărăție Ar fi primit în zestre, cum şi toate Eegatele bogate din Apus — Şi pricină el tot ar fi găsit Să-şi poată arăta nemulțumirea. Luați seama, lorzi, să nu cădeți sub farmec De vorbe care măgulesc. Chiar dacă Poporu-i spune Humphrey, bunul duce De Gloucestor, şi bătînd din palme-i strigă: „Păzească Domnul pe alteța ta!"
233

Hă tem că, totuşi, coaja măgulirii Adăposteşto-un om primejdios.
BUCKINGHAM: De ce să-ndrume tocmai ol pe rege, Cînd regele o-n **virsta** judecățiii? Cu mino-alături, vere Somorset, Cu toții şi cu sprijinul lui Suffolk Ne-om. vrednici să-l răsturnăm din scaun Cit mai curînd pe ducele de Gloucester.
CARDINALUL: Acestea nu mai sufer-amînare.
Merg să vorbesc cu ducele de SulMk.
(Iese.)
SOMERSET: IMoi, vere Buekingham, deşi ne stă

Pe inimă a ducelui trufie Cît si puterea **lui,** pe cardinal Să-l temem totuşi: c nesuferit Şi mîndru cît nu-s ducii toți ai țării. Dacă o Gloucester răsturnat, va fi El cardinalul de Boauîort, protector.

BUCKINGHAM: Tu, Somerset, sau ou vom fi în locu-i,

Oriee-ar mai face Humphrey sau Beaufort. *(Buckingham şi Somerset ies.)*

SALISBURY: Aşa orgoliul deschide drumul

Şi-ambiția[19] urmează! Dacă vor

Pe ei să se înalțe, noi să vrem

Regatul să ni-l înălțăm. Pe Humphrey

îl ştiu ca nobil gentilom; în schimb,

Trufaşul cardinal e mai curînd

Soldat decît un om al celor sfinte.

E mîndru, parc-ar fi stăpîh pe toate;

înjură ca mojicii şi se poartă

Nedemn de rangul lui înalt în stat.

Tu, Warwick, fiul meu si mîngîiero

A zilelor de bătrînețe, eşti

Prin fapta-ii şi prin inima curată

De lumea celor mulți iubit şi nu-i

Un altul mai iubit decît eşti tu

Şi bunul Humphrey. Frate York. tu, însă —

Prin liniştea ce-ai dat-o iar Irlandei

Şi prin războiul dus în sînul Franței,

Fiind regent acolo — eşti acum

WARWICK:

YORK

SALISBURY WARWICK:

YORK:

Temut, dar şi cinstit de-ntrog poporul. Să ne unim spre binele obştesc, Să pedepsim trufia lui Beaufort Şi a lui Suffolk, cum şi semeția Lui Somerset sau Buckingham, aşa Vom întări pe Humphrey-u tot ce a face, Cît timp va fi doar în folosul țării. Pe Warwick, Doamne-ajută-l tot pe-atît Cît se închină binelui obştesc, Căci țara şi-o iubeşte. *(n parte):* La fel spune

Şi York, avînd temeiuri mult mai mari.[20] Să ne grăbim, dînd însă şi dovadă De grija pentru tot ce e de seamă. \[T]orbind de tot ce e de seamă, tată,

Mi-aduci aminte de pierdutul Mâine... Da, Mâine, din care Warwick un domeniu Făcuse ca să-l țină **pîn'la** moarte. Vorbeşti de grija pentru tot ce-i scump. Eu, însă, vezi, vorbesc de Mâine, pe care Cu prețul morții îl voi lua iar Franței.

(Waririrk şi Salisittry ies.)

Anjou şi Mâine sînt iar în mina Franței,
Parisul e pierdut. Normandia
Abia de-o ține ca de-un fir de păr!
Tratatul, Suffolk l-a semnat şi marii
Vasali primindu-l, Henrie e-noîntat
Să dea în schimbul fetei unui duce
Ducatele de alții cucerite...
Nu pot pe toți să-i judec. Ce le pasa,
Cînd risipesc din avuția ta,
Nu dintr-a lor[21]... Pirați, batjocoresc
O pradă, cumpărînd prietenii
Sau dînd-o curtezanilor în dar,
Sau cheltuind-o-n chefuri şi petreceri,
în vreme ce stăpînul ca un prost
îşi plînge bunurile lui pierdute
Şi **mîinile** îşi frînge de durere
Şi dă din cap, în umbră-nfricoşat.
Şi bunul i se ia, i so împarte,
Iar el, înfometat, nici nu se-atinge.
La fel şi York, muşcîndu-şi buzele,
Priveşte bunul său scos la mezat.
S-ar zice că regatul Engiitorei
Şi al irlandei şi regatul Franței
La fel îmi ard în carne şi în sînge
Ca-n inima lui Calydon făclia
Altlieei[22]! Mâine şi-Anj ou. sînt dăruite
Francezilor? Mă-ngheață vestea-aceasta,
Căci pun nădejde-n Franța[23] tot cît pun
Şi-n rodnicul pămînt al Engliterei...
Dar vine ziua York să so răzbune...

Voi sprijini de-aceea pe Neviii[24],
Voi ține şi cu mîndrul duce Humphroy.
Apoi, la ceasul potrivit, voi cere
Coroana. Scumpă-i ținta mea... E aur...
Nu... nu voi fi furat de-un Lancaster[25]
Şi mînă de copil n-a ține sceptrul!
Pe frunte nu-şi va aşeza coroana!
Nici înclinarea lui spre cele sfinte
Cu diadema nu se potriveşte.
Deci, York, în linişte aşteaptă-ți ceasul.
în timp ce dorm toți ceilalți, tu veghează
Şi stai la pîndă ca să poți să prinzi
Secretele de stat. Voi aştepta,
Pe Henric, dragostea reginei lui,
Atît de scump plătită, să-l îmbete
Şi Humphrey să ajungă-n mare ceartă
Cu sfetnicii coroanei... Eu, atunci,
Voi scoate-n văzul lumii roza albă[25]
Ca laptele şi dulcea ei mireasmă
în aer pretutindeni va pluti...
Voi pune pe stindardul meu emblema
Cu armele familiei de York...
De lupți în contra casei Lancaster,
Silind pe rege ca să-ți dea coroana,
Pe regele cu înclinări bolnave
Spre cele din bucoavne şi din predici,
înseamnă moartea Angliei s-o-mpiedici...
(Iese.)
236
SCENA 2
Casa ducelui de Gloueester.
Intră ducele llumphrey ic Gloueester ți soția sa Eleanor,
ELEANOR:
GLOUCESTER:
ELEANOR: GLOUCESTER:
ELEANOR:

Do ce stăpînul meu e. frinț ca spicul Trecut din pîrg do-mbelşugata Ceres[27]?
De ce se-ncruntă Humphrey cel puternic, Disprețuind comorile vieții? De co ții ochii țintă în pămînt, Ca parcă-ntr-înşii să-şi răsfringă umbra? Ce vezi acolo? Este diadema Lui Henric cu cinstirea lumii-ntregi? Ei şi! Pm:eşte-o-n față, mergi spre ea Ca să-ți îr.corcuiască ție fruntea! Atinge-i aurul! întinde,mîna! Ți-i brațul scurt?,Ți-l voi lungi eu-al meu! Şi cînd. vom pune mîna po coroană, Spre ceruri ochii ni-i vom ridica, Privirea-atuncoa ne va fi senină Şi nu vom coborî-o spre pămînt... O, Nell, stăpînul dacă ți-l iubeşti, Viermele ambiției goneşte-l! Să-mi fie primul gînd do duşmănie în. contra regelui, nepotul meu, Răsufletul din urmă-n lumea-aceastâ... Sînt trist. de visul co-am avut azi-noapte... Dar ce-a visat stăpînul meu? în schimb, Ți-oi povesti şi visul meu de astăzi.[28] Părea c-acest toiag mi s-a fost frînt în două —: semnul rangului la curte — Dar cine mi l-a frînt? Nu-mi amintesc; :Era, cred, cardinalul... De bucăți, La capete sta prins cîte un cap: De-o parte, al lui Edmund Somerset, Do alta, al lui De la Pole de Suffolk. Acesta-i visul. Ce înseamnă?! Nu ştiu... Ei, asta dovedeşte că acela Ce va-ndrăzni din crîngul tău o creangă Să rupă va plăti lăsîndu-şi capul. Ascultă-mi visul, Humphrey dragul meu: Tronam în jilțul maiestății sale,

GLOUCESTER:

ELEANOR:

GLOUCESTER:

VESTITORUL:

GLOUOESTER:

ELEANOR:

în catedrala Westminster, în jilțul
în care şed la-ncoronare regii...
Atunci, îngenunchind în față-mi, Honric
Cu doamna Margareta, dimpreună,
îmi aşezau po frunte diadema.
Tu, Eleanor, cu dinadinsul vrei
Ca să mă supăr. Eşti prea încrezută;
Nu eşti a doua doamnă[29] din regat,
Soția scump-a lordului-protector?

Plăcerile nu-s la porunca ta,
Cît nici cu gîndul nu le poţi cuprinde?
Şi totuşi, tu îţi vîri în cap trădarea
Ca astfel să ne-arunci pe amîndoi
Din cinste-ntr-a dizgraţiei gemmă.
Să nu te mai aud. Ah, pleacă, du-te.
Ei, cum, te-ai supărat po Eleanor
Fiindcă ţi-a vorbit de-un vis? Nicicînd[30]
N-am să-ţi mai spun vreun vis, căci nu vreau iar
Să fiu certată...
Nu te mai mînia... Mă liniştesc.
(Intră un vestitor.)
Stăpîne, e dorinţa maiestăţii
Călări să mergeţi pînă la Saint Alban's;
Acolo regele şi doamna lui
Cu şoimii vor să fac;! vînătoare.
Da/înerg... Vrei, Nell, să vii cu noi călare?'
Bineînţeles, nriiord: vă voi urma...
(Gloucester şi vestitorul 'ies.)
Urmez, da.., nu pot merge înainte... Căci Gloucester e umil şi şovăielnic... De-aş fi eu duce, primul prinţ de sînge, Aş da în lături piedicile toate Şi drumul singură mi J-aş croi Chiar peste cefele lor fără cap... Femeie sînt şi tot n-oi pregeta Să-mi joc norocul în viitoarea sorţii... Dar unde eşti, sir John? Nu-ţi fie teamă, Căci sîntem singuri, tu şi eu, aici.
(Intră Hume.)
HUME: ELEANOR: HUME:
ELEANOR:
HUME:
ELEANOR:
HUME:
53S
Isus vă CK. otească, maiestate! Ce spui? Sînt doar ducesă... Sînt alteţă... Prin darul Domnului şi sfatul meu Va fi sporit al vostru titlu, doamnă. Ce spui, prietene? Vorbit-ai oare Cu magicianul Koger Bolingbroke Şi cu vicleana vrăjitoare Margery, Femeia lui Jourdain? Ce spun? M-ajută? Făgăduitu-mi-au, de sub pămînt Trezind un spirit, din adînc să-l

cheme, Să dea răspuns Ia orice întrebare Pe care-ar vrea măria ta s-o pună. *E* bine. Voi gîndi la întrebări. De la Saint Alban's cînd vom fi-napoi Gîndesc că vor fi toate săvîrşite. Primeşte, Hume, răsplata-mi, să Cu-amicii-acestei însemnate trebi.

(Eleanor iese.)

Cu aurul ducesei să petrec?!
Vezi bine, drace! Uşurel, John Hume...
Da, pune lacăt gurii tale... Ssst...
Ascunse sînt acestea, deci... tăcere...
Ducesa-mi dăruieşte aur, vrea
Ca să-i aduc în taină vrăjitoarea...
De-ar fi şi drac ducesa, nii-i oricum
Binevenit tot aurul orieînd.
îmi pică aur şi dintr-altă parte...
Nu îndrăznesc să spun că-i cardinalul...
Sau Suffolk, ducele do-abia de ieri.
Şi totuşi, sigur sînt, căci ei cunosc
Ce-ambițioasă-i doamna Eleanor
Şi mă plătesc voind s-o sape astfel,
Să-i vîre-ji cap tot felul de comploturi...
E-o vorbă: „Nu le trebuie samsari
Nelegiuiților deştepți". Nu-s omul[31]
Şi-al cardinalului şi al lui SufTolk.
Flei, Hume, de nu iei seama, ai să spui
De ei că fac pereche de pungaşi.
De fapt aşa-i si tare teamă nd-i
Că Hume cu dibăcia-i va-nsemna
Pierzania ducesei Eleanor
239
Şi-apoi, cu ea, căderea şi-a lui Humphrey... întîmplă-sc ce-a fi, îmi e tot una, Căci aur voi avea eu totdeauna!

(Iese.)

SCENA 3

Palatul

Intră *Peter, ucenicul armurierului, şi alți trei-patru oameni cu jalbe.*

ÎNTÎIUL

JĂLBAR:
AL **DOILEA** JĂLBAR:
ÎNTÎIUL J Ăi.BAR:
AL DOILEA JĂLBAR:
SUFFOLK:
ÎNTÎIUL JĂLBAR:
MARGARETA
i i
ÎNTÎIUL JĂLBAR:
SUFFOLK:

Fiți gata, meşteri. **Lordul-protector** va trece în'curînd pe-aici şi atunci îi vom putea da jalbele noastre pe rînd.

Drace! E un om bun. Dumnezeu să-l **ţină** şi Domnul nostru Isus să-l fericească!

(Intră Suffolk şi regina.)

Iată-l. Cred că el vine. E şi regina. Sînt, bineînțeles, cel dintîi.

Neghiobule, stai locului. E ducele de Suffolk,
nu e lordul-protector.

Prietene, doreşti ceva? Răspunde.

Iartă-mă, te rog, milord, am. crezut că e lordul-protector.

(citind):

„Lordului-protector"... *(vorbit)* aşadar jalbele voastre sînt adresate senioriei? Să le vedem. Care-i a ta?

A mea, cu voia măriei tale, e împotriva **lui** John Goodman, un om al lordului cardinal şi care îmi stăpîneşte casa, pămîntul, nevasta şi toate. Şi pe nevastă-ta? Hei, asta-i desigur^ o vină... Şi a ta? Dar, ce văd? *(Citind)* împotriva

AL DOILEA JĂLBAR:
PETER:
MARGARETA: PETER:
SUFFOLK:
MARGARETA:
TOȚI:
MARGARETA:

ducelui de Suffolk pentru că a îngrădit izlazurile din Melford"[32]. Ai ceva de zis

la asta pungăşiile?

Eu nu sînt, domnule, decît nenorocitul purtător al jalbei întregii noastre comune. *(arătîndu-şi jalba);*

împotriva stăpînului, meşterul meu Thomas Horner, pentru că a susținut că ducele de York era moştenitorul de drept al coroanei.[33] Ce spui? Ducele de York a spus că el e moştenitorul de drept al coroanei? Că stăpînul meu este moştenitorul? Nu, zău că da. Aşa a spus — şi că regele este un uzurpator.[34] Cine-i acolo?

(Intră servitorii.)

Puneți mîna pe individul ăsta şi trimiteți îndată un ofițer după stăpînul lui. O să mai auzim noi povestea ta şi în fața regelui.[35]

(Ies servitorii împreună cu Peter.)

Voi toți ce căutați o apărare Sub aripa protectorului nostru Eefaceți cererea ca să i-o dați...

(Rupe jalbele.)

în lături, oameni josnici. Fă-i să plece, Lord Suffolk...

Haideți să plecăm.

(Oamenii cu jalbele ies.)

Milord

De Suffolk, este acesta obiceiul? Aşa e moda curții Engliterii? Aşa e rînduiala insulei? Domnia Albionului aceasta-i? Cum? Henric regele va fi mereu De un ursuz ca Gloucester îndrumat? Eu deci cu numele sînt doar regină? Să fiu mereu supusă unui duce? Ascultă, Pole, cînd în oraşul Tours

SUFFOLK:

MARGARETA:

SUFFOLK:

MARGARETA:

Luai parte la turnir de dragul meu[36]
Şi fermecai domnițele franceze,
Credeam că Henric seamănă cu tine
La vitejie, chip şi vorbe dulci.[37]
Dar văd că prinsă este mintea **lui**

De cele sfinte şi-i e grijă doar
Să bată şi să numere mătănii...
Apostolii şi sfinții pildă-i sînt
Iar arniă-i e cuvântul din Scriptură...
Şi joc de arme-i, pentru el, cititul!
Iubirea lui sînt chipurile-n bronz
Ai sfinților canonizați. Aş vrea
Să şi-l aleagă papă cardinalii[38],
Pe cap, la Roma, să-i aşeze mitra!
E tot ce-i trebuie sfinției sale.
Răbdare, doamnă, dacă-s pricina
Venirii voastre-n Anglia, voi face
Măria ta să fie mulțumită.
Dar nu-i doar Gloucester. Şi Beaufort mai. e,
Trufaşul preot. E şi Somerset
Şi Buckingliam şi York cel îmbufnat.
Mai tare decît regele-i oricare —
Şi cel mai mic şi mai mărunt din ei.
Dar cel mai tare dintre ei nu e
în Anglia puternic ca Nevilii:
Un Salisbury şi un A\Tarwick hu-s doar sfetnici.
Toți lorzii la un loc tot nu mă-mpung
Ca-nfumurata lordului-proteetor.
Cînd trece cu întregul ei alai
De doamne, curtea toată măturînd-o,
E-mpărătcasă, nu-i ducesa Gloucester.
Străinii cred că este ea regina.[39]
Venituri] e-ntregului ducat
Le duce în spinarea ei. în suflet
Insulta sărăciei noastre poartă.
Nu-mi va fi dat să mă răzbun? Ah, gaița
Se lăuda mai ieri — şi favoriții
O ascultau — că trena rochiei
Cele mai proaste dintre rochii, totuşi
De preț mai mare-ar fi, decît averea
Lui tata pîn'ce Sul'folk nu i-a dat

în schimbul fetei două mari ducate.
242
SUFFOLK: Am uns eu un tufiş cu clei, s-o prind,
Şi cor de păsări de ispit-arn pus Că s-o vîrî acolo să-l asculte Şi zborul ei acolo şi-l va frînge.[40] Lăsaţi-o-n pace, n-o mai temeţi, doamnă, îngăduiţi-mi însă sfatu-acesta: Deşi pe cardinal noi nn-l iubim, Va trebui să ne unim cu el — Dar şi cu lorzii pîn-om izbuti Să cadă în dizgraţie lord Humphrey. Lui York cu jalba ce ne-a fost adusă Prea bine **nu-i** vom face, nici o grijă… Şi vor cădea deci, unul după altul, Şi veţi fi singură la cîrma ţării.
(Trîmbije. Intră regele, Humphrey de Gloucester, cardinalul de Beaufort, Buckingham, York, Somerset, Salisbury, Warwick şi ducesa de Gloucester.)

REGELE: YORK: SOMERSET: **WARWICK**
CARDINALUL:
WARWICK:
BUCKINGHAM
WARWICK:
SALISBURY:
REGINA: GLOUCESTER:
REGINA: **GLOUCESTER:**
243 16*
Da, lorzii mei, eu nu-mi fac nici o grijă: Ori Somerset, ori York, totuna este. Rău dacă York în Franţa s-a purtat, Să nu-i mai fie dată lui regenţa. **De-i** Somerset nedemn de locu-acesta, Să fie York regent, i-l las eu însumi. *(către Somerset):*
Alteţă, dacă eşti sau nu eşti demn[41] Nu-i vorba noastr-acuma. York e demn. Semeţ şi-ambiţios eşti, Warwick, lasa-i Pe cei mai buni ca tine să vorbească, în luptă nu mă-ntrece cardinalul. : Ba mult mai buni ca tine-s toţi aici. Lui Warwick să trăiască-i va fi dat, Pe toţi în vrednicie să vă-ntreaea. Tăcere, fiule! Dar—Buckingham, De ce să fie Somerset alesul? Fiindc-aşa vrea regele.
Dar, doamnă,
E-n vîrstă, poate singur hotărî. Aceasta nu e treabă de femeie. De-i vîrstnic regele, de ce atunci Aţi vrea să-i fiţi protector maiestăţii? Sînt, doamnă,

al regatului protector, Dar cîrmuirea o voi părăsi

CARDINALUL: SOMERSET:

Cînd regele-mi va cere aceasta. Las-O :- <'.:• SUFFOLK: Şi îndrăzneaţă vorbă ţi-o sfîrşeşte,

De cînd eşti rege (da, căci cine altul Domneşte, dacă nu eşti tu acela?),-,;.,», Merg treburile zilnic tot mai rău: Delfinul[42], peste mare, stăpîneşte Şi-ntreaga nobilime-a ţării noastre Robită esto-aici puterii tale.[43] Ai stors oraşele, ai sărăcit Şi punga clericilor.

Prea bogate

...,... Palate ai şi rochiile soţiei

:;.., Adesea vistieria au golit-o.[44] BUCKINGHAM:. Cînd pedepseşti pe cei care au ucis,

Cruzimea-ţi depăşeşte legea-ncît,. (

'; » Y' - S-ar cuveni asprimea ei tu însuţi '.

r ' ' " ''''' S-o poţi gusta.

REGINA: ' Şi felul cum în Franţa

1;". Ai tîlhărit va dovedi desigur;.y

:'-v' - " 's' Ce-i adevăr în vorbele ce-aleargă

Şi-ar fi să-ţi mute capul de pe umeri.

(Gloucesler iese. Regina lasă să-i cadă evantaiul.)

(Către ducesa Eleanor.) """ -;

Dă-mi evantaiul... Nu poţi, fandosito? "• ?/>':; '• •' -;- ' ! " ' ! *'(îi dă o palmă ducesei de Gloucesler.)*

' 'f1 Oh, iartă, doamnă... Dumneata erai?

Da, eu eram, semeaţă franţuzoaică. '. '.;,'.-

Dac-aş putea cu unghiile ţi-aş scrie A'.[,'",'. Pe-obrazul tău tot decalogul meu.[43]

Te linişteşte, scumpa mea mătuşă, r,.,;., Căci fără voie-a fost...

Ha, fără ypipţ',

Ia seama, rege bun, cît mai e timp, O să te pună-n scutece şi-n leagăn, Deşi aicea marele stăpîn Nu poartă pantaloni, ea va plăti De-o să lovească-n doamna Eleanor.[4]?

(Ducesa iese.) :. f i" "

DUCESA **ELEANOR:**

REGELE:
DUCESA **ELEANOR:**
BUCKINGHAM: Lord cardinal, mă duc să văd ce face, Să aflu şi ce face-acuma Humphrey. E-atît de-nveninată-neît nu are Nevoie supărarea, ei de pinten. E spre pierzanie-n galop pornită. *(Bvcbingham iese. Oloueesier se înapoiază.)*
GtOU-CESTER:

SUFFOLK:
YORK:
WARWICK:
SUFFOLK: WARWICK:
Acum, lorzi, că m-am mai plimbat prin curte[47],
Necazul mi-a trecut. Deci să vorbim
De treburile țării. Cît priveşte
Acele mincinoase-nvinuiri,
Le dovediți — şi m-oi supune legii.
Dea Domnul, însă, milă de-al meu suflet
Să aibă tot pe-atît pe cît eu sînt
De credincios şi regelui şi țării!
Dar vorba începută iar îuînd-o,
Eu, doamne, zic că decît York nu este
Kegent mai potrivit în țara Franței.[48]
Dar înainte de vreo hotărîre,
îngăduiți-mi pricina s-arăt
De ce din toți nu-i York cel potrivit.
Ți-oi spune, Suffolk, eu de ce nu-s demn.
întîi că eu mîndria nu ți-o gîdil,
Apoi, de mi se-ncredințează cinstea,
Lord Somerset nu-mi va da bani, nici arme,
Nici altele ce sînt de cuviință
Cît nu-i Delfinul domn pe-ntreaga Franță.[49]
Nu-i mult de cînd atît l-am aşteptat,
Pînă ce-a fost asediat Parisul
Şi-nflămînzit, pierdut…
Pot mărturie

S-aduc că n-a fost trădător de țară Pe lume fapt mai josnic să-mplinească.

Eşti, Warwick, prea-ncăpățînat. Să taci. De ce să tac, chip al trufiei, spune?

(Intră sub pasă Horner, armurierul şi ucenicul său Peter.)

SUFFOLK:

YORK:

REGELE:

SUFFOLK:

Cum este, iat-aici, un trădător,

Dea Dumnezeu ca York să se descarce...

învinuit e York de vreo trădare?

Ce-i, Suffolk? Ce-i cu oamenii? Vorbeşte.

Cu voia voastră, iată omul care

Pe meşter şi-l acuză de trădare.

245

REGELE **HORNER:**

PETER YORK: HORNHR:

REGELE: GLOUCESTER:

REGELE: **SOMERSET:**

HORNER: PETER:

246

A spus că Richard, ducele de York,

Ar fi legitimul moştenitor

La tronul Angliei. Măria voastră

Coroana i-ar fi uzurpat-o astfel.

(către Horner):

Vorbeşte, omule! Ai spus tu asta?

Cu voia maiestății voastre n-am spus şi n-am gîndit niciodată asemenea lucru. Dumnezeu mi-e martor că sînt pe nedrept învinuit de acest mizerabil.

(ridicând mîinik):

Pe-aceste zece degete, jur, lorzi, că mi-a vorbit aşa într-o seară, în podul casei, cînd curățăm armura lordului de York.

Nemernice meşteşugar scîrbos,
Pe vorba de trădare-ți capăt capul!
Conjur pe maiestatea sa să-l facă
Să sufere întreaga-asprime-a legii. Ah! Lorzi, spînzurat să fin dacă am vorbit vreodată aşa! Cel ce mă învinuieşte e ucenicul meu. Zilele trecute, pedepsindu-l nu ştiu pentru
ce greşeală, s-a jurat în genunchi că mi-o va
plăti. Am martori pentru toate acestea. De-aceea
rog din suflet pe maiestatea voastră să nu ducă
la pieire un om cinstit pe vorba unui netrebnic.
Răspunde-mi, unchiule, ce hotărîre
Dă pravila în pricina aceasta?
Cu voia ta e, doamne, hotărîrea
Să fie Somerset numit regent,
Căci cele ce s-au spus îl pun pe York
Sub bănuială, iar pe cei doi oameni
I-am pune să se bată între dînşii,
în zi şi loc de vreme sorocite,
Căci are martori meşteru-mpotriva
învinuirii ucenicului.
Aşa e legea şi mi-i hotărîrea.
Aşa să fie. Lord de Somerset,
Alteța ta va fi regentul Franței.
Cu umilință, maiestății voastre
îi mulțumesc.
Şi eu vreau să mă bat.
Ah! Lorzi, nu mă pot bate. în numele cerului,
fie-vă milă de ce mi se întîmplă. Prea tare-i
împotriva mea răzbunarea unui om. Oh! de de i-ar fi Domnului milă do mine. Nu voi fi niciodată în stare să dau o lovitură. Ah! Ah! Dumnezeule! Inima mea!
GLOUCESTER: Nemernice, te bați! De nu, te spînzur!
REGELE: Să fie duşi şi-nchişi; iar zi de luptă
De azi să fie ultima-ntr-o lună. Vin' Somerset, să-ți pregătim plecarea.
(Trvmbiie. Ies cu toții.)
SCENA 4

Grădina casei lui Gloucester.

Intră Margery Jourdain, Hume, Southwell şi Bolingbroke.

HUME: Veniți, meşterilor, doar v-ara spus că ducesa
aşteaptă să vă ţineţi cuvîntul.

BOLINGBROKE: Maestre Hume, sîntem gata. Vrea măria ei să vadă şi să audă cum chemăm noi duhurile?[50] Da. Şi ce încă? Să nu vă îndoiţi de curajul ei. Am auzit vorbindu-se de ea ca de o femeie cu o voință de neînfrînt. Ar fi bine, maestre Hume, să stați acolo sus, lîngă ea, în vreme ce noi ne vom îndeletnici aci jos cu ale noastre. Du-te, pentru numele lui Dumnezeu, şi lasă-ne

(Hume iese.)

Cumătră Jourdain, aşterne-te la pămînt. Tu John Southwell, citeşte şi să începem treaba.

(Ducesa apare sus şi, în spatele ei, Hume.)

HUME: BOLINGBROKE:

ELEANOR: BOL1XGBROKE:

Aşa, meşteri, fiţi bineveniţi... Şi-acum, Ia treabă;
e mai bine dacă-ncepeţi grabnic.
Răbdare, doamnă! Vrăjitorii ştiu,
Cînd vine clipa farmecelor lor,
Cînd noaptea e tăcut', adîncă, neagră,
Ca-n clipa-n care Troia-a fost scrumită[51],
Ca-n clipa-n care ţipă cucuvaia,
Prelung cînd urlă clinii blestemaţi,

247

Cînd stau strigoii toţi la pîndă-n noapte Şi ies stafii din negrele mormînturi. Aceasta-i clipa vrăjii noastre, **doamnă.** Să nu vă temeţi, spiritul chemat îl ferecăm noi într-un cerc vrăjit.[52]

(Vrăjitorii săvîrşesc formele practicii lor şi trag pe păimnt circul, cînd Bolingbroke sau Soulhivell citesc formulele vrăjitoriei: „Conjurate" *etc. Fulgere şi tunete înfricoşătoare. Se înalță spiritul.)*

SPIRITUL: MARGERY **JOURDAIN**

Adsum.[53]

Asmath[u],

Prin veşnicia Domnului, de-a cărui Putere şi l-al cărui nume tremuri,

Vorbeşte-mi, căci de-aici nu vei pleca De nu-ți vei fi rostit întreg răspunsul.

SPIRITUL: întreabă. De s-ar isprăvi odată!

BOLINGBROKE *(citind):* „întîi cu regele. Ce i se-ntîmplă?"

SPIRITUL: Trăieşte ducele ce-i va lua

Lui Henric tronul, dar va mai trăi Şi va muri, apoi, de-o moarte cruntă.

(Pe măsură ce spiritul vorbeşte, Southwell aşterne pe hîrtie, răspunsurile.)

BOLINGBROKE: „Ce soartă-i dată ducelui de Suffolk?" SPIRITUL: Pe apă-şi va găsi picirea lui.

BOLINGBROKE: „Ce i se va-ntîmpla lui Somerset?" SPIRITUL: Ferească-se de ziduri,

Pe-ntinsuri do nisip doar fi-va sigur,

Nu unde se înalță vreun castel...

Sfîrşeşte. Nu mai pot să-ndur atît. BOLINGBROKE: Cobori în umbră şi în lacu-n clocot.

Strigoi viclean, dispari!

(Tunete şi fulgere. Duhul pleacă.)

(Intră în goană York şi Buchingham urmați de oameni înarmați.)

DUCESA: BUCKINGHAM

YORK:

YORK:

248

Ha! Prindeți-i şi puneți bine mîna Po toate troacele ce au cu dînşii.

(Către Margery.)

Cumătră, cred că ți-am purtat de grijă! *(Către ducesă.)*

Aicea, doamnă? Regele şi țara Vă sînt îndatorați de osteneală. Gîndesc că lord-protector va veghea Să fiți, pentru o fapt-atît de bună, Din plin cu bucurie răsplătită. Nu-i fapta-mi rea cît este pentru rege A ta, obraznic duce, care-amenințí Fără de rost.

(arătîndu-i Mrtia): Dar asta, spune-mi, ce e? *(Către paznici.)i*

Luați-i. Duceți-i în loc ascuns. Şi despărțiți, să-i țineți bine. Doamnă, Veniți cu noi acuma; Stafford, ia-o Sub pază.

(Ducesa şi Hume ies sub pasă.)

Să mai cercetăm pe-aici. Plecați cu toții.

(Ies toți, afară de York şi Buckingham.)

Lord Buckingham, ați urmărit-o bine.[55] Ce intrigă! şi straşnic îmbinată...

Lord, scrisul dracului rog să-l vedem. Ce este-aici?
(Citind.)
„Trăieşte ducele ce-i va lua
Lui Henric tronul, dar va mai trăi.
Şi va muri apoi de-o moarte cruntă."[56]
E tot atît de drept ca versul:
„Aio te, Aecida, Romanos vincere posso
Şi-acum urmarea:
..Ce soartă-i dată ducelui de Suffolk?"
„Pe apă-şi va găsi pieirea lui."
„Ce i se va mai întîmpla lui Somerset?'
„Ferească-se de ziduri
Pe întinsuri de nisip doar fi-va sigur,
Nu unde se înalță vre-un castel."
Veniți, veniți, milorzi,
17
249
BUCKINGHAM:
YORK:
Prezicerea e de-nțeles cu trudă
Şi mari primejdii...
E regele acuma-nspre Saint Alban's
Şi-i lîngă el şi soțu-acestei doamne;
într-un galop să-i fie dusă vestea.
Ce masă tristă pentru lord protector!
îngăduie, iubite lord, să fiu
Eu vestitor, ca să-i găsesc răsplata.
La voia ta, mărite lord...
(Strigtnd.)
(Intră un valet.)
Un om!
Să fie mîine seară, pentru cină,
Poftiți la mine-acasă, lordul Salisbury
Şi lordul Warwick. S-a-nțeles? Hai, pleacă*]
-(Ies.)

ACTUL II

SCENA 1

Saint *Alban's*

Intră regele, regina, Oloucesler, cardinalul şi Suffolk, ***urmați de*** *purtătorii de şoimi, care strigă.^*

REGINA:

REGELE

SUFFOLK:

GLOUCESTER:

CARDINALUL:

GLOUCESTER:

REGELE: CARDINALUL

Mă credeți, lorzi, că-n şapte ani din urmă Din toate vînătorile la baltă.[59] Cea mai frumoasă-a fost aceasta astăzi? Şi vîntul — nu-i aşa? — era puternic: Nici nu credeam să zboare „baba Ioana"![60] *(către Gloucester):*

Milord, ce ager este şoimul[61] vostru… Şi cum zbura deasupra celorlalți! E mîna Domnului[62] în toate-acestea. Şi om şi şoim — vor toți să se înalțe! Cu voia voastră, sire, nu-i mirare Că zboară şoimii lui atît de sus… Ei ştiu: stăpînul lor vrea să domine Şi-i zboară gîndul şi mai sus ca şoimul. Mărunt şi searbăd cuget e acela Ce-avîntul păsării nu-l poate-ntrece. Ştiam c-ar vrea şi norii să-i întreacă… Lord cardinal, ce vrei să spui prin asta? Sfinția ta n-ar vrea s-ajungă-n ceruri? în lumile eternei bucurii… *(către Gloucester):*

Ți-e cerul po pămînt, căci ochii, gîndul Tot spre coroană ți-i arunci, ți-e scumpă! Un sfetnic astfel linguşind pe rege Şi-ntreg regatul e primejdios.[03]

GLOUCBSTER:

SUFFOLK:

GLOUCESTER: SUFFOLK:

GLOUCBSTER:

REGINA:

REGELE:

CARDINALUL: GLOUCESTER CARDINALUL GLOUCESTER

CARDINALUL

REGELE: CARDINALUL

GLOUCESTER: CARDINALUL

252

Cum, cardinale? harul preoțesc E-atît de neclintit în hotărîri?[154] „Tantaene animis caelestibus irac!"[63] Să se aprindă astfel un duhovnic? Ascunde-ți răutatea, unchi **iubit[68],** Cu cele sfinte nu se potriveşte... Nu-i răutate, domnul meu, nici cît O ceartă bună cu un sfetnic rău. Şi cine-i oare?

Voi, spre-a fi pe placul Trufaşului protectorat al vostru. Ha, Suffolk, toți ştim cît eşti de obraznic, Şi cît de-ambițios eşti, Gloucester.

Pace.

Te rog, regină... nu-i învenina, Căci fericiți sînt cei ce pe pămînt Vor pacea.

Fericit sînt deci că vreau Să mă împac cu el... prin vîrf de spadă! *(încet cardinalului):*

Da, sfinte unchi, de ce n-am face-o astfel?! *(încet, ducelui):* Ei, îndrăzneşte! *(încet cardinalului):*

Să nu cumva să-ndemni la răzvrătire — S-ar prea putea cu viața să plăteşti.[67] *(încet, lui Gloucester):* Dar teamă mi-i că n-ai să te arăți! *(Persuasiv.)*

La marginea pădurii, astă-seară... Ei bine, lorzi?

(tare): Da, vere Gloucestor, dacă în zborul lui pe şoim nu-l stăpîneai, Mai mare ne-ar fi fost plăcerea. *(Încet.)*

Vino

Ținîndu-ți spada-n mîinilo-amrndouă. Prea bine, unchiule.[08] *(încet, ducelui):* Auzi?! Deseară în crîng, la marginea din răsărit.

GLOUCESTER

REGELE:

GLOUCESTER

CARDINALUL

REGELE

S-a înțeles.

Ei, ce e, unchi do Gloucester? Vorbeam de şoimi, măria ta, de arta De-a-i creşte.

(încet cardinalului.)

Ha, pe Maica Precista Că-ți voi lărgi chelia ta de popă, De nu, mi-i arta

scrimei de prisos! *(încet, ducelui):* „Medice teipsum."[69] Protectore, vezi ca să-ţi fii protector! Mereu mai tare bate vîntul... Parcă E supărarea voastră, lorzii mei. Ce tristă-i inimii cîntarea-aceasta. Din corzi prea-ntinse nu poţi scoate-un cîntec.[70] Vă rog, lorzi, daţi-mi voie să vă-mpac. *(Intră oier (fină un om din Saint Alban's strigînd:* „Minune, minune!")

Dar ce înseamnă zgomotul acesta?

Golane, despre ce minune-i vorba?

Minune... Minune...

Vin' mai aproape. Eegelui i-o spune!

Un orb vederea şi-a recăpătat-o

La racla moaştelor lui Sfîntul Alban's

Acum un ceas. Un orb din naştere!

Mărire Domnului ce dă lumină

Şi mîngîiere-n noaptea deznădejdii

Acelor suflete ce cred într-însul!

(Intră primarul din Saint Alban's, însoţit de oamenii săi,
apoi Simpcox, purtat într-un jilţ de doi oameni; soţia lui şi
mulţimea de curioşi urmează.)

Vin din Saint Alban's oamenii s-arate Măriei voastre orbul vindecat. în valea plîngerii pe-acest pămînt Ce mare-i mîngîierea lui, deşi îi va-nmulţi păcatele vederea, în faţa regelui să mi-l aduceţi. Veniţi! Măria sa vrea să-i vorbească. Om bun, ci spune-ne de-a amănunt Ca să-l putem pe Domnul preamări. E drept că orb ai fost şi-acuma vezi?

GLOUCESTER

OMUL:

SUFFOLK:

OMUL:

REGELE:

CARDINALUL REGELE:

GLOUCESTER REGELE:

253

SIMPCOX:

FEMEIA: **SUFFOLK**: FEMEIA: **GLOUCESTER:**

REGELE **SIMPCOX:**

REGELE:

REGINA: SIMPCOX:

FEMEIA:

CARDINALUL: SIMPCOX: CARDINALUL: SIMPCOX: FEMEIA: GLOUCESTER: SIMPCOX: GLOUCESTER: SIMPCOX: FEMEIA: GLOUCESTER:

SIMPCOX: GLOUCESTER

SIMPCOX: GLOUCESTER:

254

Sînt orb din naştere, măria ta. Aşa-i întocmai.

Cine e femeia?

Nevasta lui, cu voia ta, stăpîne. Do i-ai fi i'ost tu mamă, sigur altă Putere vorba **ta** ar fi avut. *(lui Simpcox):* Şi unde **te-ai** născut?

în **Nord,** la **Berwick.**

Sărmane, mult ce s-a-ndurat Prea Sllntul! Şi zi şi noapte cată să te rogi, Slăvindu-l pentru ce a săvîrsit.[71] Credința te-a mînat la racla sfîntă, Sau ai venit **întâmplător?**

O, Doamne,

în somn am fost chemat de Sfîntul Alban's De zeci de ori, spunîndu-mi „Simpcox, vino La racla mea şi-am, să te vindec, vino!" Aşa e, da. Pe cinstea mea; eu însămi Am auzit un glas care-l chema. Chiar eşti olog?

Da, să-mi ajute Sfîntul![7]-Dar cum?

O căzătură dintr-un pom! Un prun, stăpîne.

Orb de cît timp eşti? Din naştere.

Şi te-ai urcat în pom?! O dată doar, eram un copilandru. Aşa-i... şi scump i-a fost dat s-o plătească. Hei, drace, prunele-ntr-atît îți plac, Ca orb să urci în pom să le culegi? Voia nevasta prune de Damasc, Şi m-a făcut să urc cu prețul vieții. *(aparte):* Ce om şiret! Dar tot o să se-ncurCe!

(Tare.)

Arată-mi ochii... Bine-aşa... închide-i...

Acum deschide-i iar... Eu cred că încă

Nu vezi destul de bine... Nu-i aşa?

Ba nu, domnule, văd limpede ca ziua, datorită

Domnului şi Sfîntului Alban.

Crezi? Ce culoare are mantia aceasta?

SIMPCOX: E roşie, stăpîne. E roşie ca sîngele.

GLOUCESTER: Da. E drept, De ce culoare e **roba** mea?

SIMPCOX: \ Neagră. Cum să fie? Neagră cum e cărbunele. Neagră cum e

smoala.
REGELE: Ei, ştii care-i culoarea de cărbune?
SUFFOLK: Dar de văzut, nu l-a văzut vreodată.
GLOUCESTER: Dar a văzut mantale, rochii, haine.
FEMEIA[1]: Nu, niciodată nu **le-a** mai văzut.
GLOUCESTER: Nemernicule, spune-mi care mi-i numele!
SIMPCOX: Vai, stăpîne, nu ştiu.
GLOUCESTER *(arătînd pe unul din preajma sa):* Cum se numeşte-acesta?
SIMPCOX: Nu ştiu.
GLOUCESTER *(arătînd pe altul):*
Pe-acesta cum îl cheamă?
SIMPCOX: Nici pe-acesta im-l cunosc, stăpîne.
GLOUCESTER: Dar tu, cum te numeşti?
SIMPCOX: Sander Simpcox, cu voia voastră, stăpîne.
GLOUCESTER: Ei bine, Sander[73]. Eşti cel mai neruşinat mincinos din toată creştinătatea. Dacă te-ai fi născut orb, ți-ar fi fost tot **atît** de lesne să ne spui numele noastre, pe cît de lesne ți-a fost să numeşti diferitele culori; dar să le numeşti aşa, deodată, o cu neputință. Lorzi, Sfîntul Alban a făcut aici o minune: nu gîndiți însă că mare s-ar arăta puterea care **l-ar** pune pe acest schilod pe picioarele sale?
SIMPCOX: Ah, stăpîne, de ce nu poți?!
GLOUCESTER: Oameni buni din St. Alban's, aveți cumva în orăşelul vostru biciuitori şi bice?[71]
PRIMARUL: Avem, milord, la voia măriei voastre.
GLOUCESTER: Ei bine, trimite pe cineva să-mi aducă un gealat dintr-ăştia.
PRIMARUL: Băiete, dă fuga după un biciuitor.[75]
(Iese un om din suită.)
GLOUCESTER: Acum, să-mi aducă repede un scăunel. *(Este adus un scăunel).* Ei, năzdrăvane, dacă vrei să scapi de bici sări peste scaun şi fugi.
SIMPCOX: Stăpîne, nu pot nici să mă țin pe picioare. Za-
darnic mă veți chinui, zadarnic.
(Omul din suită revine cu biciuitorul.)
255
GLOUCESTER: Ei bine, domnişonile, o să facem noi ea să-ți
găseşti picioarele. Prietene, biciuieşte-l pînă ce-o

sări peste scaun. BICIUTTORUL: Da, miiord. Vino încoace, secătuiă; iute! Ia scoate-ți pieptarul. SIMPCOX: Ah, domnule, ce să fac?! Nu sînt în stare să mă țin po picioare.

(După prima lovitură de bici sare peste scaun şi fuge. JM-mea aleargă după el strigînd: „Minune!")

REGELE: O, Doamne, vezi şi rabzi asemeni lucruri...

REGINA: Am rîs cu hohote, văzînd cum fuge.

GLOUCESTER: Hei, prindeți-l şi prindeți şi femeia.

FEMEIA: Vai, domnule, am făcut asta din sărăcie.

GLOUCESTER: Să fie goniți şi minați cu biciul prin toate tîr-gurile oraşelor din drumul lor pînă ce-o fi să ajungă în Berwick, de unde au venit.

(Ies primarul, biciuitorul, femeia etc.)

CARDINALUL: A săvîrşit azi Humphrey o minune... SUFFOLK: Da, pe-un olog el l-a făcut să zboare.[76]

GLOUCESTER: Ai săvîrşit minuni mai mari ca mine, miiord,
căci ai făcut ca într-o zi să zboare-ntregi oraşe
şi cetăți.

(Intră Buckingham.)

REGELE: Ce veşti aduce vărul Buckingham?

BUCKINGHAM: Ah, veşti de care mă cutremur tot. Să vi le spun. Uneltitori în şleahtă, Făptuitori de lucruri necurate, Cu sprijinul fățiş şi uneltirea Lui lady Eleanor, ducesa Gloucester — Şi care-i sufletul întregii şleahte — în contra statului au făptuit Cu farmece vrăjitorii oprite. I-am prins asupra faptului, chemînd Din noapte-adîncă spiritele rele, Pe care le-ntrebau cu dinadinsul Asupra morții şi vieții noastre, A regelui şi-a sfetnicilor săi. Aşa cum vor fi date amănunte Măriei voastre.

CARDINALUL *(aparte, lui Gloucester):*

Ce zici, lord-protector,

GLOUCESTE]

REGELE:

REGINA: GLOUCESTER:

REGELE:

Soția voastră-i arestată-n Londra.
Eu cred că vestea ți-a turtit şi muchea
La spadă-ncît deseară n-ai să vii.
Trufaşe preot, nu mă mai împunge.
îndurerarea mi-a înfrînt puterea.
Mă dau bătut; înfrînt, mă plec ca-n fața
Şi-a celui mai de jos dintre slugoi.
O, Doamne, cîte fapte ticăloase
Sînt săvîrşite de cei răi şi cum
Adesea cad ei înşişi pradă lor.
Ei, Gloucester, iată-ți cuibul murdărit;
Fereşte-te acum de orice pată.
Doamnă,
Mi-e cerul martor cît mi-au fost de scumpe
Şi legea, binele şi bunul public,
Iar cît priveşte pe soția mea
Nu ştiu nimic din tot ce s-a-ntîmplat...
De-o fi aflat tot ce-am aflat — mîhnit sînt...
E nobilă, dar dacă a uitat
De cinste, de virtute şi-a vorbit
Cu-acele groaznice ființe-a căror
Atingere orice noblețe spurcă,
O zvîrl din patul meu, din casa mea;
O dau pe mîna legii şi o las
Să fie de batjocură şi rîs
Pe-aceea care terfeleşte-un nume:
Cinstitul nume Gloucester.
Să rămînem
Aici la noapte. Ne-om întoarce mîine La Londra ca să cercetăm acestea, Pe vinovații-aeeşti respingători, Ca vina să le-o punem în cântarul în care pe un talger va sta dreptul.[77]

SCENA 2

Londra. Grădina ducelui de York. Intră York, Salisbury şi Warwiek.

YORK:

Acum, iubiți lorzi Salisbury şi de Warwiek, Sfîrşită cina noastră,-ngăduiți-mi, Plimbîndu-ne, spre liniştirea mea,

SALTSBURY: **WARWICK:**
YORK:
WARWICK
YORK:
SALISBURY:
YORK:
Să aflu ce părere aveți asupra
Temeiurilor eare-ndreptățesc
Să vreau, să cer coroana Engliterei.
Milord, să le cunosc în întregime.
Iubite York, arată-mi-'o toate.
Do sînt întemeiate, noi, Nevilii,
Yom fi supuşii tăi plini de credință.
Deci, iată-le: celui de al treilea Edward
I-a fost dat şapte fii să aibă-n totul.
întîiul, Edward, zis şi Prințul Negru,
De Wales; al doilea,'William duce Hatfield;
Al treilea, Lionel duce de Clarence:
Al patrulea, John Gaunt de Lancaster;
Al cincilea fu Edmund Langley York;
Al şaselea fu Thomas duce Woodstock
Şi totodată Gloucester; şi-nsfîrşit
Al şaptelea fu William duce Windsor.
întîiul — Prințul Negru — a murit
în timp ce tată-său era, în viață
Şi a lăsat un singur fiu, pe Richard,
Cel ce-a domnit (cînd Edward a murit),
Dar pînă-n ziua-n care-un Bolingbroke
Duce de Lancaster, şi-anume Henric
Dintîi născutul fiu al iui John Gaunt,
Sub numele de al patrulea din Henrici
S-a-ncoronat şi detronînd pe Richard
Goni în Franța biata Iui regină,
Iară pe el la Pomfret, locul unde,
Cum ştiți, sărmanul Richard fu ucis.[78]

(iui Salishiry) :
Acesta-i, tată, adevărul; astfel
îşi ține tronul casa Lancaster.
Prin forță, nu prin drept, țin ei coroana,
Prin trecerea din viață a lui Richard,
Urmaş lui Edward ca întîi născut,
Se cuvenea prin lege să domnească[79]
Coborîtorii fiului de-al doilea.
Dar William Hatfield n-a avut urmaş.
Dar fiul cel de-al treilea c un Clarence,
Din care-mi trag eu dreptul la coroană;
Urmaş avu o fată doar, Philippe,
Ce l-a luat pe Edmund Mortimer
Şi conte March; şi Edniund a avut

SALISBUR1
YORK:
258
WARWICK:
AMÎNDOI:
YORK:
259
Urmaş pe Roger conte March, iar Roger
Avu pe Edmund, Ann şi Eleanor.
Şi Edniund[80], pe cînd BoJingbroke domnea,
A vrut coroana — eu aşa-am citit —
Şi-ar fi domnit, dar Owen Glendower
închis pînă la moarte îl ținu.
Dar să-i vedem pe ceilalți.
Fata lui,
întîi născuta Ann (ce mi-a fost mamă), Fiind moştenitoare de coroană, Se mărită cu Richard conte Cambridge, Fiu al lui Langley cel de-al cincilea, Urmaş dintr-ai lui Edward cel de-al treilea. Din ea îmi izvorăşte dreptul, ea, îl moştenea pe Roger conte March, Fiu al lui Edmond Mortimer şi care Ținca-n căsătorie pe Phiiippo, Unica, fiică a ducelui de Clarence; Deci dac' urmaşii primului născut Au drept de moştenire înaintea

Urmaşilor celui de-al doilea, eu Sînt rege.

Limpede e judecata. Coroana o pretinde Henric, drept Urmaş al lui John Gaunt, al patrulea Din fii, dar York se trage dintr-al treilea. Deci ramura lui Lionel de Clarenee Nu-i stinsă şi prin tine înfloreşte Şi-n fiii tăi de nobilă obîrşie. Deci, Salisbury, împreună amîndoi Să-ngenunchem şi primii noi să fim, Chiar şi în locu-aeesta singuratic, Să-l salutăm pe suveranul nostru De drept şi-n fața lui să ne-nclinăm Şi-a strămoşescului său drept la tron. ÎYăiască Richard, rege-al Engliterei! Vă mulțumesc, lorzi, însă nu sînt rege Cît timp coroană n-am şi nu mi-i spada în sînge-al spiței Lancaster muiată. Şi-aceasta nu-i de-o săvîrşire-a clipei, Ci grija-ascunderii şi-a prevederii. Voi, deci, aşa ca mine faceți: ochii î lichideii-i la toat' obrăznicia

SALISBURY:

WARWICK:

YORK:

Lui Suffolk, la trufia lui Beaufort, Sau la ambiția lui Somerset, Sau a lui Buckingham cu şleahta sa, Pîn' va cădea în plasa lor păstorul întregii turme, bunul duce Humplirey. Aceasta vor, dar urmărind-o, moartea Şi-o vor găsi de-i York bun prooroc. De-ajuns, acuma îți cunoaştem gîndul. îmi spune inima: contele Warwick Va face într-o zi din York un rege. Şi eu, Nevii, spun că menit e Richard Din Warwick, contele, să facă omul Dinții de-ndată după rege-n taxă.

(Ies.)

SCENA 3 /,;;,

Sala judecății.

Trtmbițe. Intră regele, regina, Gloucester, York, Suffolk, Sa- ꞡ -//;,. *lisbury. Ducesa de Gloucester, Margery Jourdain, Southwell, Mume şi Bolingbroke intră sub pază.*

REGELE:.,.., Apropie-te, doamnă Eleanor

Cobham şi prin căsătorie Gloueester. în ochii Domnului şi ai noştri crima

... Ți-i mare, deci sentința o primeşti

,; :;: Pentru greşeli ce-n cartea Domnului

Cu moartea sînt înscrise... Voi, cei patru, Veți merge înapoi, la închisoare; ci.riui : De-acolo-n piața execuției..;;.:'.*A* Va fi de vie arsă vrăjitoarea

:;••>•;.; Şi pulberea-i în Smithfield risipită. <!•.;.< x.r,<;. Pe voi trei ştreangul

vă va gîtui..; :

i;»»>ş> i-u!' Tu, Doamnă, naşterea fiindu-ți alta, ?.'•,;• -,." îți pierzi pe-ntreaga ta viață cinstea j,.:;,-.;., Şi toate-onorurile, iară după * _ Trei zile de amară pocăință,

, în văzul lumii-n străzile din Londra, '' Desculță, -nveşmîntată-n giulgiu alb Ținînd o torță aprinsă-n mîna ta,

DUCESA:

GLODCEST]

REGELE:

REGINA;

GLOUCESTER:

REGINA!

Gonită-n insula Man vei trăi

Şi-ți va fi paznic sir John Stanley.

Este

Binevenită izgonirea, dar Binevenită mi-ar fi însăşi moartea. Vezi, legea osîndeşte, Eleanor, Şi eu nu pot s-acopăr pe acela Pe care Iegea-l pedepseşte.

(Ies sub pasă, ducesa şi ceilalți condamnați.)

Ochii

Mi-s plini de lacrimi... inima mi-e ruptă. Kuşinea-aceast' a bătrîneții tale, Biet Humphrey, sub povara-ndurerării, Te încovoaie şi-ți înclină fruntea... Rog maiestatea voastră să-mi dea voie Să plec, durerea-mi cere alinare Şi bătrînețea mea doreşto-odihna. Stai, Humphery, duce Gloucester, înaintea Plecării dă-mi toiagul, Henric vrea Să-şi fie însuşi el protector, Domnul Va fi speranța, sprijinul, făclia, îndrumătoarea paşilor săi. Du-te în pace, Humphrey, tot pe-atît de drag Pe cit ne-ai fost şi ca protector.

Nu văd

De ce un rege-n vîrstă de-a domni Să fie ocrotit ca un copil. Să țină Henric cîrma Engliterei Şi Dumnezeu! Dă-i înapoi toiagul![81]

Dă-i regelui regatul înapoi!

Toiagul meu? O, nobil Henric, iată-l.

Cu-aceeaşi voie bună mă despart

De el, precum cu-aceeaşi voie bună

Părintele tău Henric mi l-a dat.

Eu la picioare ți-l aşez, cum alții
Mai dornici decît mine l-ar primi.
Adio, rege bun! Cînd n-oi mai fi
Să-ți țină-n pază tronul — cinstea, pacea...
Henric rege, în sfîrşit regină
E Margareta! Humplirey Gloucester parcă
N-ar mai fi el, atît e de lovit...
De două ori: soția izgonită E brațu-i drept tăiat... apoi toiagul Onoarei smuls... acum va îi în mina Lui Henric, da, aşa se şi cuvine. SUFFOLK: înclină crengile, se prăbuşeşte
Trufaşii] pin[52] şi-i moare-n tiiieroțeȚ Ducesei Eleanor mîndria ei!
YORK: Lăsați, lorzi, toăte-acestea şi eu voia
Măriei sale a venit şi ziua Acelei lupte dintr-armurier Şi ucenicul său. Şi iată-i gata I)c luptă, dacă vrea măria voastră Să vadă această-ncăierare. REGINA: Da,
Iubite lord, dc-aceea am şi venit Să văd cum se sfîrşeşte-această ceartă. REGELE: Vedeți să fie toate rînduite,
Să isprăvim cu-acestea. Dumnezeu Va ocroti dreptatea. YORK: N-am văzut
Vreodat' un ticălos de plîns de milă Cum c de teama luptei ucenicul, Cel caro l-a învinuit pe meşter.
(Litră dintr-o parte ***Horner*** *armurierul, înconjurat de vecinii săi, care beau in sănătatea lui, şi cu care cinsteşte alît, îneît se îmbată. Poartă un băl gros de care c alîrnat, cu un cap scurt de frînghie, un sac cu nisip.*[Si] *E precedat de un toboşar, care bate loba. De cealaltă parte intră Peter, precedat şi el de un toboşar şi înarmat şi el cu ciomag de care atîrnă mi sac de nisip. E însoții de ucenici, prieteni de-ai lui, cu care bea şi cinsteşte.)*
PRIMUL VECIN: Uite, vecine Horner, beau un pahar de Xeres pentru tine. Să nu-ți fie teamă, vecine, ai să ieşi cu bine.
AL DOILEA VECIN: AL TREILEA VECIN:
Hei, uite o cupă de vin de Charneco![85]
Ia priveşte aici, vecine, ce oală de bere. Bea şi
să nu-ți fie frică de ucenic. HORNER: Dați oala-ncoace, hai! Să bea toți, fac eu cinste.
Cît despre Peter, nu dau pe el o ceapă degerată![80] PRIMUL UCENIC: Beau pentru tine, Peter! Să nu-ți fio frică...

AL DOILEA UCENIC:

PETER:

SALISBURY:

PETER: SALISBURY: PETER: SALISBURY:

HORNER:

YORK:

(Trîmbițe. HORNER:

YORK:

PETER: REGELE:

Fii vesel, Peter, să nu-ți fie teamă de stăpînul tău. Luptă pentru cinstea, noastră, a ucenicilor. Vă mulțumesc la toți. Beți şi rngați-vă pentru mine, vă rog, că eu cred c-am tras ultima duşcă do pe lumea asta. Kobin, dacă mor, îți dau şorțul meu. Ție, Will, îți las ciocanul şi tu, Tom, uite, ține toți banii, ia-i. O, Doamne, ține-mă. Mă rog la Dumnezeu pentru că nu mă pot vedea ținînd piept meşterului meu. El o învățat cu lupta...

Haide, terminați cu băutul. Bateți-vă. Băiete, cum te cheamă? Peter, chiar aşa. Peter şi mai cum? Thump.

„Thump"? „Tîmpeşte"-! deci pe meşter. Loveşte-l bine!

Domnilor, am venit aici aşa cum s-ar zice că sîntem la instigația ucenicului meu pentru a dovedi ca e un nemernic şi că eu sînt om cinstit, în ce-l priveşte pe ducele de York, să mor dacă i-am vrut vreodată răul, nici lui, nici regelui sau reginei. De-aceea, Peter, aşteaptă-te la, o lovitură groaznică. Grăbiți-vă. Atîta a băut Că limba şi-o împleticeşte-n gură. Gornişti! Sunați semnal să-nceapă lupta! *Se bat. Peter ti doboară pe meşterul armurier.)*

Destul, Peter. Mărturisesc.

Destul... Mărturisesc trădarea.

(Moare.)

(amlîndu-l pe Peter);

Luați-i arma. Prietene, mulțumeşte-i Domnului
şi vinului bun care l-a făcut pe stăpînul tău să
se clatine.

O, Doamne, am învins duşmanii în fața unei
astfel de adunări! O, Peter, pe bună cinste şi
dreptate ai cîştigat!

Luați-mi-l din ochi pe trădătorul
Cu-a cărui moarte crima-i dovedită.
în marea lui dreptate Dumnezeu

Ne-a arătat şi nevinovăția Acestui credincios băiat jje care Nedrept voia să-l dea 'hain pieirii. Băiete, **vino,** îți vom da răsplata.
(le.)*
SCENA 4
O *stradă. Intru Gloucester şi servitorii săi, toți îndoliați.*
GLOUCESTEK: Un nor acoperă adeseori
Seninul celei mai frumoase **zile...** Şi după vară vine iarna stearpă Cu frigul ei pătrunzător şi aspru... Şi griji şi bucurii s-adună-ntr-una Cu anotimpurile ce se scurg... Cît este ceasul?
UN SERVITOR: Zece e, milord.
GLOUCESTER: E ora, deci, la care mi s-a spus
S-aştept să treacă biata mea ducesă...
Ah, fragede picioarele nu-i vor
Putea-ndura asprimea pietrelor...
Ce suferință, scumpă Nell, să-nduri
Tu, mîndru suflet, josnicile turme...
Şi să-ți privească-n față şi să rîdă
De umilința ta, cu duşmănie...
Cînd ele roțile trăsurii doar
Vedeau cînd tu treceai prin larma străzii...
Dar iată, vine... da... să-mi pregătesc
Şi ochii stinşi de lacrimi, ca să vadă
Durerea, suferința ei...
(Apare ducesa de Gloucesler, îmbrăcată-ntr-un linţoliu alb, cu
o tablă scrisă agățată pe spinare, desculță şi cu o torță a-
prinsă-n nună. E însoțită de sir John Stanley, de şerif şi de
mai mulți ofițeri.)
UN SERVITOR: De vrea măria ta, noi o răpim. GLOUCESTER: Pentru nimic în lume... nu... lăsați-o. DUCESA: Milord, vii umilința să mi-o vezi?
Şi tu te pocăieşti în stradă? **Uite-i**

CLOUOESTER: DUCESA:
Cum te privesc cu toții...Vezi mulțimea
Cum te-amețeşte şi cu degetul
Te-arată, capetele clătinîndu-şi...
Holbații ochi scoțîndu-i din orbite...
Ah, Gloucester, fugi de ochii lor haini,
închide-te-ntre ziduri ca să plîngi
Kuşinea mea şi blestămă-ți duşmanii
Ce te-au lovit, lovind întîi în mine...
Răbdare, scumpă Nell, răbdare, uită...
Ah, spune-mi să mă uit pe mine însămi...
Cînd mă gîndesc că-ți sînt soție, Gloucester,
Că tu eşti prinț, protector de regat,
Nu pot să înțeleg ca eu să fiu
Purtată-n străzi, batjocorită astfel,
Cu tabla scrisă, atîrnată-n spate,
De rîsetele gloatei urmărită,
Prea bucuroasă plînsul să mi-l vadă.
Picioarele desculțe mi le taie
Ne'ndurătoare pietre şi poporul
îmi strigă în batjocură să merg
Băgînd de seamă unde calc... **Ah, Humphrey,**
Să pot purta eu jugul josniciei?!
Voi mai putea vedea vreodată lumea,
Să regăsesc norocul să mă bucur
De soare, de lumina lui?! Nu, umbra
Va fi lumina mea şi noaptea zi!
Şi iadul meu va fi să-mi amintesc
De mîndra mea viață de-altădată.
Mi-oi spuno uneori că sînt soția
Lui Humphrey ducele de Gloucester, prințul
Stăpînul țării şi că totuşi, prinț
Fiind şi-atotputernic, a rămas
Nepăsător, în timp ce eu, jertfita,
Eram mirarea şi batjocura
Celui dintîi venit dintre nemernici!

Şi nu roşi de-a mea ruşine... nu...
Să nu te tulburi, altfel barda morţii
Va fi să se ridice-asupra ta!
Dar se va ridica, fii sigur! Suffolk
Va face totul, cum va fi porunca
Aceleia ce ne urăşte. York,
Cum şi păgînul preot de Beaufort,
De grijă-ţi poartă, plumb să-ţi toarne-n aripi! "Dar nu te zbate cît încă piciorul Nu ţi l-au prins în cursă; şi nu crede Că ei au să-şi dea gîndul în vileag![87]

GLOUCESTBR: Ah, Nell, taci... judeci strîmb... Ar trebui Să am o vină ca să fiu lovit. De douăzeci de ori mai mulţi duşmani Să am şi tot de-atîtea ori să fie Mai tari şi totuşi nu mă vor atinge De sînt supus cinstit şi fără pată. Vrei să te smulg acestei înjosiri? Dar nu-ţi va fi ruşinea ştearsă, nu... Şi legea înfruntînd ar fi zadarnic Să mă primejduiesc... Vezi, scumpă Nell, E singurul tău **sprijin** îndurarea.[18] Răbdare... cere-i inimii răbdare... Vor trece şi aceste zile negre.

(Intră un vestitor)

VESTITORUL: Aduc poruncă înălţimii tale să se prezinte Parlamentului maiestăţii sale, ce se va întruni la Bury, la data de întîi a lunii viitoare.

GLOUCESTER: încuviinţarea nu mi-a fost cerută! E-o uneltire... Bine, mă voi duce.[89]

(Vestitorul iese.)

Iubită **NeU,** îmi iau rămasul bun.
Şerif, să nu întreacă ispăşirea
Cuvîntul regelui. ŞERIFUL: Cu voia voastră
Sfîrşesc îndatorirea-mi. Sir John Stanley
însărcinat e-acuma s-o petreacă
în insula Maxi. GLOUCESTER: Tu, sir John, chemat
Eşti să veghezi asupra doamnei mele? STANLEY: Milord, aşa mi-a fost porunca dată.

GLOUCESTER: Nu te purta mai rău, dacă te rog
Să fii mai blînd cu ea, căci poate lumea
îmi va surîde încă şi-oi trăi[90]
De-ajuns să pot şi eu să-ţi fac vin bine

Cum i-l vei face tu... **Sir** John, adio.

266

DUCESA: GLOUCESTER:

DUCESA:

STANLEY: DUCESA: STANLEY: DUCESA:

ŞERIFUL: DUCESA:

STANLEY: DUCESA:

Milord, cum, pleci şi nu-mi spui nici adio?! Nu vezi că plînsul vorba mi-o îneacă! *(Gloucesier iese urmat ăc oamenii sui.)*

Da... ai plecat... şi mi-a plecat nădejdea...

Acum mi-e bucurie numai moartea...

Da... moartea... înainte numai vorba

De moarte şi mă-nfricoşa... Pe-atunci

Doream o veşnicie-a vieţii...

Ah, Stanley, să plecăm de-aicea, ia-mă,

Nu-mi trebuie nici o favoare, du-mă

Acolo unde-a fost porunca dată.

Da, doamnă, către insula Man[91] mergem.

Veţi fi ţinută-acolo potrivit

Cu traiul vostru.

Traiul meu? Deci rău... Rău, da, căci eu sînt numai josnicie... Şi traiul îmi va fi de-asemeni josnic? Va fi ca al ducesei şi soţiei Lui Humphrev ducele de Gloucester... da, Viaţa voastr' aşa va fi...

Cu bine,

Şerif... şi îţi urez mai mult noroc Decît mi-a fost dat mie, deşi tu Ai fost unealta înjosirii mele.[9li] E slujba mea — şi, doamnă, cer iertare.[93] Da, da... adio, ţi-ai îndeplinit-o... Nu mergem, Stanley?

Pocăinţa voastră

Sfîrşită-i, doamnă. Scoateţi-vă giulgiul, Luaţi veşminte de călătorie. Ruşinea nu-mi voi scoate-o cu linţoliul... Mi se va agăţa de orice mantii Şi va străbate-orice podoabe-oi pune. Deschide drumul, haide, **mi-i** degrabă. Să văd si închisoarea ce m-aşteaptă. *(Ies.)*

267

ACTUL HI

SCENA 1

Mînăstirea din Bury St. Edmund's.
Trimbițe. Intră în Parlament regele Henric, regina Margareta, cardinalul ***Beaufort,*** *Suffolk, York, Buekingham, Salis-bury, Warwick şi alții.)*
REGELE: Mă mir că lordul Gloucester n-a venit.
De obicei nu vine cel din urmă, Chiar dacă-ntîrzierea-i cu temei.
REGINA: Nu vezi? Nu simți la dînsul o ciudată
Schimbare în purtare... Cum, nu vezi Mîndria ce i-o-nfățişează chipul Şi cum, de scurtă vreme, e obraznic, 'trufaş, tăios, altfel de cum era? îmi amintesc de cînd era plăcut, Supus, şi cum, o dată de-l priveam, De-ndată-ngenunchea, că-ntreaga curte De-a lui supunere se minuna. Acum, de-l întîlnim de dimineață, Cînd toată lumea spune bună ziua, El se încruntă, ia un chip posac Şi trece drept şi cu genunchiul țeapăn, Uitînd respectul ce ni-i datorează. La mîrîit de javre nu iei seama; La răcnetul de leu[94] şi cei mai tari Tresar şi Humphrey nu-i un oarecare în Anglia... Prin spiță dreaptă-i ruda De-aproape-a ta. De-i dat să cazi, el suie. Gîndind la cîtă ură are-n suflet Şi la cîştigul său la moartea ta, Socot că nu-i dibaci ca să-l primeşti în preajma ta şi-n sfaturile tale.
268
A cîştigat, prin linguşiri, poporul,
încît de-o vrea vrodat' să se revolte
Mi-e teamă că niulțimea-l va urma.
Np prinde, primăvara, buruiana
Prea multe rădăcini, dar dac-o Iaşi —
îți năpădeşte-ntreaga ta grădină
înăbuşindu-ți toate florile.
Respectuoasa grijă ce o port
Stăpînului şi domnul meu mă face
Să văd în duce un pericol. Dacă
E-ncliipuire, spune că e spaima
Unei femei şi dac-această spaimă
Mi-ar fi prin vreo dovadă cu temei
împrăştiată, gata sînt să spun
Că eu adus-am ducelui jignire.
Vă rog, lorzi, Suffolk, Buckingham şi York,
De stă-n putința voastră, dezmințiți
Aceste vorbe ale mele sau

Dreptatea celor spuse întăriți-o!
SUFFOLK: Măria voastră bine-a judecat
Pe duce. Dac-aş fi vorbit întîiul, Aş fi rostit pesemne-aceleaşi gînduri. La-ndemnul lui ducesa a purces La farmece drăceşti, pot ca să jur, Sau dacă n-a fost o părtaşă-a crimei, Prin faptul însă că el fără preget I-a amintit de-obîrşia-i înaltă, C-ar fi din neamul regelui şi astfel Moştenitorul prezumtiv, noblețea Atît i-a preamărit-o-ncît nebuna Ducesă-n creieru-i bolnav scorni Urzeli, pe suveran să ni-l doboare... Sînt liniştite apele adinei; Trădarea-i pune masca de credință... Nu urlă vulpea mielul cînd îl fură... Nu, nu... măria ta, e Gloucester omul De vicleşug adînc, de nepătruns...
CARDINALUL: N-a născocit el împotriva legii
Pedeapsa unor morți spăimîiitătoare Chiar pentru vini mărunte?
269
YORK:
BUCK1NGHAM:
REGELE:
REGINA:
SOMERSBT: REGELE: **SOMERSET: EEGELE:**
YORK
Şi în timpul
Protectoratului n-a ridicat Bani grei din țară spre-a plăti ostaşii Din Franța şi nu i-a trimis nicicând?[95] Sînt bani cu care s-au răsculat oraşe.[96] Aeestea-s mici, dar vini mai mari ieşi-vor Cu timpul la iveală-n blîndul Humphrey! Milorzi, o vorbă: zelul care-l puneți Să smulgeți spinii toți din drumul meu De laudă-i; dar Gloucester n-are vină, într-însul nu e umbră de trădare Cum nu-i în mieluşelul care suge Şi nici în porumbelul alb şi blînd. E ducele prea bun şi om de bine Ca răul să-l viseze el, necum Să uneltească prăbuşirea mea. Ah, nu e mai primejdios nimic Decît increderea-ngăduitoare. Arat-a porumbel? Atuncea fulgii îi sînt de împrumut... Pornirea Ini De corb e. Pare miel? Atuncea pielea I-a-mprumutat-o, căci apucătura-i E-a lupului ce si'îşie. Dar care-i Fățarnicul ce nu s-ar înlesni Să fure-nfățişarea ce-l ascunde? Ia seama, rege, atîrnăm toți astăzi De doborîrea-acestui om viclean...
(Intră Somersel.)
Aduc iubitului meu suveran închinăciune.

Fii binevenit,

Lord Somerset, ce veşti aduci din Franța? Pe-acel meleag a voastre stăpîniri Au fost răpite. Totul e pierdut. O dureroasă ştire, Somerset, Dar, facă-se pe voia Domnului!

(aparte);

E dureroasă pentru mine... Franța Cu Anglia îmi intră-n socoteli. Speranța-mi nici n-a înflorit şi iată Omizile au năpădit lăstarul.

GLOUCESTER: SLTFOLK:

Dar, toate le-oi schimba... sau dreptu-mi vînd Pe prețul unui glorios mormînt.

(Intră Gloucester.)

Urez noroc **stăpînului** meu rege

Şi-i cer iertare de **intîrziere.**

Nu, Gloucester, află, eşti tot prea devreme

Sosit, cum eşti lipsit şi de credință,

Pentru trădare-naltă te-arestez!

GLOUCESTER: Hei, Suffolk, nu roşesc, n-ai nici

grijă!

YORK:

GLOUCESTER:

CARDINALUL:

GLOUCESTER: YORK:

GLOUCESTER

N-am să mă schimb la față pentru-aceasta...

Cînd inima-i curată nu te pierzi...

Cum e lipsit izvorul de nămol,

La fel sînt limpede de orice gînd

Hain şi de a regelui trădare.

Dar cine-i cel ce-ar vrea să-mi zvîrle vina?

Se crede că în Franța te-ai lăsat

Corupt şi soldele, tu, ca protector,

Le-ai fost răpit ostaşilor, îneît

A fost pierdută Franța.

Ha, se crede!

Şi cine crede-aceasta? Niciodată

Eu n-am ros din simbria oastei noastre,
Nici n-am primit obolul Franței. Domnul
Să nu mă ocrotească, dacă nu e
Adevărat că noapte după noapte
Şi nopți de-a rîndul mi-am trecut muncind
Din greu spre propăşirea Engiiterei.
Şi regelui de i-arn luat vreun bau, Dinarul cc-l voi fi furat, zvîrlit
Să-mi fie-n față-n ziua judecății!
Nu... nu... din punga mea, de-atîtca ori,
Voind să cruț poporul sărăcit,
Plătit-am solda garnizoanelor
Şi banii înapoi nu i-am cerut.
De spus, milord, uşor e să Io spui...
E adevărul. Domnul mi-este martor.
Fiind protector ai scornit pedepse
Şi cazne groaznice. Ai necinstit
Prin tiranie Anglia...
Se ştie
Că-a vremea cînd eram protector, mila A fost o vină-a mea. Mă-nduplecam
SUFFOLK:
REGELE:
GLOUCESTER:

De lacrimile celui vinovat:
Căința îi răscumpăra greşeala...
De nu era un ucigaş sălbatic
Ori sîngeros tîlhar la drumul mare,
Nu dam pedepse aspre. Drept e însă
Că răzbunam omorul cu tortura,
Nu **tâlhăriile** şi alte fapte.
La aste-nvinuiri răspunzi uşor[97],
Dar bănuit eşti şi de alte crime
De care greu te vei putea spăla.
în numele măriei sale deci
Te arestez şi lordul cardinal
Sub pază te va ține pînă-n ziua

Ce va fi sorocită judecății.
E marea mea nădejde, Humphrey Gloucester
De toată bănuiala să te speli.
îmi spune inima şi conştiința
Că eşti nevinovat.
Mult milo'tive,
Primejdioase sînt aceste timpuri... De neagra-ambiție, virtutea e înăbuşită... mila-i sugrumată De mîna urii şi domneşte hîdă Vînzarea sufletelor. Izgonită-i Dreptatea-n țara maiestății tale... Ştiu, uneltirea lor îmi vrea viața... Cu drag le-aş da-o dacă moartea mea Ar ferici pămîntul țării noastre Şi-ar pune capăt tiraniei lor. Dar moartea-mi nu-i decît prologul piesei Şi alții, mii, nu pot nici bănui Primejdia şi nu văd tragedia, Pe care ei o pun la cale. Ochiul Strălucitor şi roşu-al lui Beaufort Trădează-a inimii lui răutate Cum fruntea-ntunccată a lui Suffolk Vijelioasa-i ură... Buckingham Descarcă-ntr-o batjocură de vorbe Povara poftei ce-l apasă-n suflet, Iar cruntul York ce-ar vrea şi luna-n ceruri Şi-al cărui braț trufaş l-am retezat, Mi-aduee-nvinuiri nedrepte. **Voi,** Voi ca şi ceilalți, preamărită, doamnă,
CARDINALUL:
SUFFOLK:
REGINA: GLOUCESTER:
BUCKINGHAM:
CARDINALUL
GLOUCESTER:
Ați strîns fără temei pe capul meu
Un maldăr de învinuiri şi mult
Truditu-v-ați să-mi puneți împotrivă
Urgia suzeranului meu drag.
Da, împreună toți v-ați sfătuit;
Eu ştiu de înțelegerile voastre
Viața-mi nepătată să mi-o frîngeți.
Ha, martori mincinoşi nu vor lipsi
Cu ei s-ajungeți să mă osîndiți \
Şi nici închipuitele trădări ′′\
Ca să sporiți răspunderile mele.
E vechi proverbul: „Ca să bați un cîin»

Găseşti mai iute decît crezi şi bățul..."
Dar, suzeranul meu, rostirea-aceasta
Cu vorbe aprige n-o suferim!
Acei ce vor să-ți apere ființa
Eegească de cuțitul şi turbarea
Trădării şi a celor ce trădează,
De sînt în felu-aeesta înfruntați
Şi umiliți — fiindu-i liber dat
Cuvîntul celui care poartă vină
în calea zeului ridică stăvili!
Dar n-a adus ofense doamnei noastre
Prin vorbe pline de jignire, totuşi
Aduse iscusit, mărturisind
C-ar fi atras de partea-i oameni care
Prin jurăminte strîmbe să-l doboare?
Mi-e, totuşi, lesne plîngerea s-o-ngădui
Aceluia ce pierde...
Dreaptă vorbă,
Căci pierd într-adevăr, dar vai de-aceia
Care cîştigă prin înşelăciune,
Căci cei ce astfel pierd drept pot vorbi!
Dar tot vorbind aşa, ne pierdem ziua...
Lord cardinal, e prizonierul vostru.
(către oamenii săi):
Hei, voi, luați-l, duceți-l, păziți-l...
Ah, Henric regele îşi zvîrlă cîrja
Cînd încă nu se ține pe picioare?!
Gonit de **lingă** tine e păstorul,
Cînd lupii urlă care-ntîi din tine
Să se înfrupte, da, să te sfîşie!
Zadarnică de mi-ar fi temerea!

De-ar fi aşa... căci Henric, rege bun Şi drag, de prăbuşirea ta mă tem!

(Gloucester iese sub pază.)

REGELE: Lorzi, faceți şi desfaceți ca şi cum

Aş fi aici şi faceți cum gîndiți...

REGINA: Măria voastră vrea să părăsească

Acuma Parlamentul?

REGELE: Margareta,

Durerea inima mi-o potopeşte Şi valul lacrimilor urcă, urcă Din pieptul apăsat de suferință, Căci ce-i mai rău decît nemulțumirea?[98] Ah, Humphrey, unchiul meu, îți văd pe chip O lume-a cinstei şi sincerității... Eu, bunule meu Humphrey, pînă astăzi Eu niciodată n-am ajuns să spun Că eşti fățarnic... nu m-am îndoit, Că mi-ai fost totdeauna cu credință. Dar care-i steaua ce ți-e piază rea Ca lorzii şi regina Margareta Viața ta curată s-o răstoarne? Tu rău nu le-ai făcut, nici lor... la nimeni... Aşa cum măcelarul ia vițelul Şi-l leagă-n funii cînd vrea să s-abată Din drumul sîngerosului cuțit, La fel hainii toți te-au ridicat. La fel, gemînd, rătăcitoare mamă, Privesc pe urma celui ce se duce Şi nu pot decît pierderea să-mi plîng, Să-l plîng pe bunul şi pierdutul Gloucester, Neputincioase lacrimi şi să-l caut Cu ochii tulburi şi nimic să pot, Atît de tari sînt duşmanii-i jurați... Şi de nefericirea lui voi geme... Şi-n hohote voi spune: „Dacă este Vreun trădător, acela nu e Gloucester..."

(Ies toii, afară de regină, cardinal, Suffolk şi York. Somerset rămine deoparte.

REGINA:

274

Voi, lorzi ce n-aveți gînduri rele, ştiți Cum se topeşte şi zăpada-n soare, La fel şi Henric, rece în atîtea,

CARDINALUL: SUFFOLK:

YORK:

SUFFOLK:

YORK:

REGINA: SUFFOLK:

Se lasă lesne prins în nada milei Şi vorbele lui Gloucester îl cîştigă Cum vaietul de crocodil îl prinde Pe-nduioşatul călător în cursă," Ori ca un şarpe-ntins în strat de flori, Cu pielea lucitoare, colorată, Ce muşcă pe copilul ce-l priveşte. Şi credeți-mă, altul mai cuminte (Şi totuşi sînt cuminte îndeajuns) Pe Gloucester de viață l-ar scăpa Ca temerea de

dînsul să ne-o piardă. Să moară... da... dibaci ar fi aşa Dar n-avem încă pricină de moarte. Se cade forma legii s-o-mplinim. Eu cred că tocmai asta nu e bine, Căci regele viața-i va scăpa Şi s-ar scula poporul pentru dînsul. Noi doar o pricină de rînd avem Ca pedepsirea lui s-o-ndreptățim; Ne'ncrederea.

Deci nu vrei ca să moară! Ah, York! Nu-i om ca moartea să i-o vrea Cît i-o doresc eu.

York de-asemeni simte Nevoie mare mort să-l vadă, însă Vorbiți, lord cardinal, şi voi, lord Suffolk, Din fundul inimilor voastre, spuneți: A pune un erete-înfometat Ca să păzească puiul de găină De alt erete asta nu înseamnă Ca regelui să vrei să-l pui pe Humphrey De pază.

Bietul pui, o să-l sugrumi! Aşa e, doamnă. N-ar fi nebunie Să faci din vulpe păzitor de turmă Şi chiar ştiind că-i ucigaş viclean, Tu, totuşi, ochii să-i închizi, să zici Că nu-i nimic, fiindcă viclenia El nu şi-a dat-o încă în vileag? Nu, nu... Să moară pînă nu-i sînt pline De sînge fălcile, căci el e vulpea, Duşman firesc al turmei — da, el, Humphrey, E-al regelui vrăjmaş — dovezi sînt multe...

275

REGINA: SUFFOLK:

CARDINALUL:

SUFFOLK:

REGINA:

YORK:

VESTITORUL:

CARDINALUL: **YORK**

SOMERSET:

YORK: **276**

Să nu gîndim prea mult la felul morții, Că e prin qursă-ntinsă, pîndă, fie în timpul somnului sau treaz, totuna, Să moară...-nşelăciunea-i bună cînd Loveşte-n cel ce-ar fi voit să-nşele! De trei ori nobil Suffolk, asta-i vorbă Cu hotărîre spusă...

Hotărîrea,

E fapta însăşi, căci adeseori E vorba mai bogată decît fapta. Aici mi-e însă inima-nțeleasă Cu vorba mea, căci e de cinste fapta Şi-l apără pe rege de duşman... O vorbă spuneți-mi — şi-i voi fi preot...[100] Lord Snîfolk,

mort îl vreau. Dar înainte De-a te sfinți ca popă, spime-mi dacă Părtaş vei fi la săvîrşirea faptei... îi voi găsi făptaşul... fii pe pace. Căci inima-mi vrea să-l salvez pe rege. Da, iată-mi mina. Fapta-i cu folos. Şi eu gîndese la fel. Şi eu la fel. Şi-acum, că sîntem trei Şi înțeleşi — nu ne mai pasă cine Ar fi să ne îndeplinească voia![101] *(Litră un vestitor.)*
Stăpîni, sosesc în grabă din Irlanda.
Kebelii au pornit măceluri crunte
Şi i-au trecut prin spadă pe englezi...
Trimite-ți ajutoare, lorzi, opriți-i
Pînă ce rana nu se admceşte;
Acum e încă timpul să se-nchege...
E o spărtură. Trebuie degrabă
Să fie astupată. Care-i sfatul?
(ironic):
Să fie Somerset trimis regent!
E-o mină fericită-n guvernare...
E martoră izbînda lui din Franța!
York cu politica lui încîlcită,
Kegent dac-ar fi fost în locul meu,
N-ar fi rămas atita vreme-n Franța...
Ku, sigur, ca să pierd tot ce-ai pierdut...
:
REGINA:
YORK:
SOMERSET: CARDINALUL:
YORK: SUFFOLK:
YORK:
SUFFOLK:
CARDINALUL:
YORK:
SUFFOLK: YORK:

Viața mai degrabă mi-o pierdeam, Decît s-aduc povara de necinste, Dac-aş fi stat acolo doar să pierd! Pe piele-o cît de mică rană-arată-mi!... Cîştigă rar cei care pielea-şi cruță! Ah, iată ce seînteie se porneşte... De-o bate vîntul, focul se va-ncinge. Vă stăpîniți, York, Somerset, ajunge! York,

dacă ai fi fost regent în Franța, Norocul poate ți-ar fi fost mai mic... Mai mic decît această prăbuşire?! Atunci ruşine nouă, tuturor... Şi ție, fiindcă-ți place prăbuşirea.[102] Lord York, de vrei acum norocu-ncearcă-L Sînt kernesii sălbatici din Irlanda Porniți să risipească sînge-englez. Vrei într-acolo să porneşti cu oaste Aleasă pe sprinceană, să-ți încerci Norocu-n lupta împotriva lor? Milord, vreau, dac-a regelui e voia... Hei! Voia noastr-a lui e... căci el spune Aşa cum hotărîm. Deci, nobil York, Primeşte sarcina. Ți-o-ncredințăm... Primesc. Milorzi, găsiți-mi deci ostaşii în timpu-n care-mi pregătesc plecarea. Milord York, grijă am. Dar se cuvine Să ştim ce facem cu vicleanul Humphrey. Nu mai vorbi de dînsul — am eu grijă Să nu mai stea mereu în calea noastră,[103] Dar să-ncheiem. E ziua pe sfîrşite. Lord Suffolk, numai noi doi vom avea Să mai vorbim, cîndva, despre acestea... Lord Suffolk, eu în paisprezece zile, Aştept la Bristol oastea. De acolo Pornesc corăbiile spro Irlanda. Voi îngriji să fie toate gata... *(Ies foți, rămîne numai York.)*

Acuma, York, e clipa ta, acum Ori niciodată gîndul tău plăpînd Să ți-l ascuți şi ce speranțe ai Să le dai viață. Tu să fii ce eşti;

Nu-i nici o bucurie-n moarte. Lasă-l
Pe cel netrebnic să se-nfricoşeze
Şi[104] să-ți trăieşti în plin viața. Lasă-i
înfricoşarea omului schilod,
Să n-o îngădui să se oploşească
în inima-ți regească. Cum e ploaia
De repede în primăvară, gîndul
Cu alte gînduri se aleargă, toate
Se-ndreaptă către singurul meu țel:
Puterea... Creierul mi-e ca un harnic
Păianjen care toarce-ntr-una, țese
Ca să-nfăşoare duşmanii, să-i lege.
E bine, nobililor, bună-i fapta,
Dibaci e oastea-n mîna mea s-o dați!
Mi-e teamă că un şarpe-nfometat
L-ați pus la inimă, să-l mîngîiați
Ca să vă muşte inima. Voiam

Ostaşi, şi iată voi mi-i daţi. E bine.
Vă mulţumesc şi sigur fiţi că puneţi
Tăişuri iuţi în mîini ne'nduplecate.
Voi ţine oaste mare în Irlanda.
în Anglia dau drumul vijeliei
Şi zece mii de suflete s-or duce
în iad sau rai şi, groaznică, furtuna
Nu va-nceta decît cînd cerc de aur
S-o aşeza pe fruntea mea, ca soare
Din ale cărei raze sclipitoare
S-or linişti nebunele vîrtejuri...
Şi gîndul ca să-l pot înfăptui
L-am cîştigat pe omul dîrz din Kent.
John Cade of Ashford,[105]
Cel care va dezlănţui mişcarea
Sub nume de-mprumut: John Mortimer.
Eu l-am văzut pe ne'mblînzitul Cade
Luptînd de unul singur în Irlanda
în contra unei trupe-ntregi de kernesi[106]
Şi coapsele-i, spuzite de săgeţi,
Făceau s-arate ca un porc sălbatic.[107]
Apoi, văzutu-l-am şurub desprins
Şi învîrtit în salt de dans de maur[108]
Şi-şi zornăia săgeţile-nroşite[109]
Cum maurul îşi sună zurgălăii...
Adesea sub înfăţişări de kernes

Cu duşmanii vorbind a izbutit Să-mi dea ştiinţă de trădarea lor. El va fi omul, dracul meu, aicea... Prin trăsături, prin firea lui, prin glas Aduce cu John Mortimer, cel mort... Aşa, eu voi vedea ce vrea poporul, Şi dragoste de-i poartă casei York. De va fi prins cumva şi tras pe roată Sînt sigur că nici cazna nu-i va smulge Vreo vorbă despre cel ce-i stă în spate-Dar dacă izbuteşte — şi sînt sigur Că izbuteşte — atuncea din Irlanda Sosesc cu trupele ca să culeg Kecolta-nsăiinînţată de John

Cade, Căci dacă Humphrey mort e — şi va fi Iar Henric dat deoparte,-n mîna mea Domnia ţării-ntregi o voi avea. *(lese.)*

SCENA 2

Bury St. Edmund's.

O mare încăpere în palat. Intră doi ucigaşi.

PRIMUL UCIGAŞ:

AL DOILEA UCIGAŞ:

Aleargă repede la lordul Suffolk Şi zi-i că l-am trimis pe duce Cum a voit şi-a dat poruncă.

Ah, ce-am făcut! De ce nu-i ca-nainte!

De-ai şti cît roade remuşcarea... PRIMUL UCIGAŞ: Iată

Soseşte lordul nostru. SUFFOLK: Maiştrilor,

Sfîrşit-aţi?

PRIMUL UCIGAŞ: ' Da, milord. E gata. Mort.

SUFFOLK: Atunci e bine. Mergeţi dar la mine

Şi fapta îndrăzneaţ-oi răsplăti-o...

Sînt regele şi sfetnicii aicea...

Dar patul l-aţi făcut? E cum v-am spus? PRIMUL UCIGAŞ: Da, bunule lord.

SUFFOLK: Iute-atunci, plecaţi.

(Ies asasinii. Trîmbiţe. Intră regele, regina, cardinalul, Şomer set, lorzi şi alte persoane.)

REGELE: Chemaţi degrabă unchiu-n faţa noastră

Şi spuneţi-i că vrem să judecăm Luminăţia lui de-i vinovată, Aşa cum vorba umblă-n preajma mea. Mă duc să-l chem de-ndată, nobil lord.

SUFFOLK *(Iese)*

1 EGEL >. Luaţi-vă, lorzi, locurile voastre.

Cu unchiul, bunul Gloucester, nu fiţi aspri, Vă rog... Şi numai mărturii cinstite Ce-ar fi să fie într-adevăr dovezi, Vă rog, pe-acestea doar să le păstraţi.

REGINA: Vai, nu cumva să-nvingă răutatea

Şi pe-im nevinovat să-l osîndească...[110] De-ar şterge bănuiala!...

RE GELE: Margareta,

îti mulţumesc, căci vorba ta îmi place.

(Intră Suffolk.)
Dar ce e? Ce-i de eşti aşa de palid?
Şi tremuri? TJnde-i unchiul? Ce se-ntîmplă? SUFFOLK: Milord, e mort în pat. E Gloucester mort.
REGINA: Fereşte, Doamne! Maică Prea Curată!
CARDINALUL: De nepătruns ți-s gîndurile, Doamne!
Visam pe duce, mut, azi-noapte...
(Regele cade, leşină.) REGINA Lorzi,
Lorzi, ajutor, lorzi, regele-i pe moarte. SOMERSET: Hai, ridicați-]... Hai... Suciți-i nasul!
REGINA: Oh, ajutor.' Deschide-ți ochii, Henric!
Mai iute... SUFFOLK: Doamnă, țineți-vă firea;
Priviți-l, se trezeşte... REGELE: Doamne, Doamne!
REGINA: Cum se mai simte dragul meu stăpîn?
SUFFOLK: Te linişteşte, doamne — nu te pierde...
Şi mîngîic-te... scumpe Henric. REGELE: Cum?!
Lord Suffolk este cel ce mă mîngîie?!
REGINA:
REGELE: REGINA:
881
Dar adineauri a venit să-mi sune
Un groaznic croncănit de corb, din care
Mi s-a slăbit deodat' ființa toată. Şi crede-acum că ciripitul său
Ca de sticlete — mîngîiere-eşită
Din inima lui stearpă, goală — poate
S-alunge-ecoul primului său glas?
Nu-ți mai ascunde-n vorbele mieroase
Veninul! Ah! ia mîna de pe mine!
Ca limba şarpelui mă-nfricoşează
Atingerea-ți, prevestitoare-a morții.
Să piei din fața mea! în ochii tăi
Domneşte patima de-a omorî;
E maiestatea hîd-a spaimei lumii...
Nu mă privi, căci ochii tăi rănesc...
Şi totuşi nu te duce... Vino, şarpe,

Ucide cu priviri de bazilisc[111]
Pe cel nevinovat ce te priveşte...
Găsi-voi bucuria-n umbra morții...
în viața-mi aflu două morți de cînd
Iubitul Gloucester nu e printre vii.[112]
De ce-l insulți aşa pe lordul Suffolk?
Deşi i-a fost un duşman aprig Humphrey,
El moartea creştineşte i-o deplînge...
Nici mie nu mi-a fost prieten Gloucester.
Cu val de lacrimi totuşi, şi în hohot Şi cu suspine, inima să-ți rupă, Aş plînge pîn-ar fi s-ajung şi oarbă Şi palidă, plăpîndă ca brînduşa, Doar ducelui să-i pot da iar viață! Şi lumea despre mine cine ştie Ce va mai spune... Nu eram prieteni... De moartea lui voi fi eu bănuită Şi numele-mi va fi batjocorit Şi curțile de prinți s-or umple astfel De veştile necinstei mele... Iată Tot ce cîştig din moartea ducelui! Nefericită sînt să fiu regină Şi de ruşine-ncoronată!
Gloucester!
Sărmanul şi nefericitul Gloucester! Sărmana Margareta! Mai sărmană! De ce te-ntorci?... De ce-ți ascunzi obrazul?

Priveşte-rnă,-s aceeaşi. Nu-s leproasă. Ce? Surd eşti cum e şarpele de surd? Fii veninos ca el, omoară-mă. închisă-ți este fericirea-n groapa în care-i Gloucoster? Doamna Margareta N-a fost vreodată bucuria ta? Ciopleşte chipul ducelui în piatră; Adoră-l; iar din chipul meu tu fă Emblemă unei cîrciumi... Ah, de-aceea, Era să mă înec în valul mării Şi-am fost de două ori de vînt zvîrlită Din țărmul Angliei spre țara mea? Ce dreaptă prevestire-a vîntului! Părea să spună: „Lasă, nu te du Să cauți cuib de scorpie şi nu Paşi pe țărmurile-acelea sterpe..." Şi eu? Eu vîntu-l blestemam... prieten, Cum şi pe-acela ce-l desferecase[113] Din peşterile lui de-aramă grea. Ceream să sufle către țărm; de nu, De negre stânci carena să ne-o spargă. Dar zeul vîntului, Eol, voia Să fii tu ucigaşul. Valul mării Nu mă-neca ştiind că pe pămînt în lacrimi mai amare decît marea Tu mă vei îneca, nendurător. Şi stîncile crestate se-nîundau în paturi mişcătoare de nisipuri, Căci ele n-au vrut să mă sfarme, nu, Ca

inima ta — piatră şi mai tare — Pe Margareta -ntr-un palat s-o sfarme! Şi cîtă vreme coasta albă o vedeam, Cînd ne gonea furtuna-n larg, eu stăm Pe punte-n vijelie şi cînd cerul Fura din ochii-mi dornici țărmul tău, Desprins-am un medalion de preț — O inimă de diamante-ncinsă — Zvîrlind-o către țărm. A prins-o marea... Voiam aşa să-mi prinzi tu inima... Apoi, cînd Anglia n-am mai văzut-o, Cercam, cu inima-mi s-alerge ochii, Spuneam că sînt cețoşi şi geamuri oarbe De-a fi pierdut vederii mult doritul

Pămînt al Albionului[114]... Adesea Pofteam pe Suffolk, omul tău, trimisul Urîtei tale nestatornicii, Să şadă şi, cu glas meşteşugit, Să-mi povestească-ntocmai cum Ascaniu[115] I-a povestit Didonei uluite Isprăvile lui taică-său cînd Troia Era cuprinsă de vîlvori. Nu sînt Vrăjită ca şi ea? Sau tu nu eşti Fățarnic ca şi el? Vai, nu mai pot![116] Mori, Margareta... mori, căci Henric plînge Văzîndu-te trăind atîta vreme...

(Zgomot. Intră Warwick şi Salisbury. Pătrund şi oameni ***din*** *popor.)*

WARWICK:

REGELE:

WARWICK:

REGELE:

Se spune, rege-al meu atotputernic, Că bunul duce Humphrey mişeleşte A fost ucis şi din îndemnul sumbru Al ducilor de Suffolk şi Beaufort. Poporul, ca un roi nebun de-albine Ce şi-a pierdut regina, se revarsă Eăzbunător şi cere moarte, sînge... Eu stavilă am izbutit să-i pun Mîniei lui pînă va fi să afle împrejurările acestei morți. E mort, scump Warwick, ducele... Dar cum? O ştie Domnul, Henric nu! Ah, du-te Şi-i cercetează trupul înghețat Şi lămureşte moartea lui cumplită. Da, suzeranul meu. Kămîi tu, Salisbury, Şi ține piept mulțimii pînă vin. *(Iese. Salisbury se retrage.)*

O, Doamne, tu, ce toate judeci, pune Frîu gîndului ce mi s-a-nfipt în suflet Că mîini vrăjmaşe l-au ucis pe Humphrey. Nedreaptă de mi-i bănuiala, iartă, Căci, Doamne, judecata doar a ta e... Cu plînsul meu aş vrea să-i spăl obrazul, Cu douăzeci de mii de dragi săruturi Paloarea buzelor să i-o-ncălzesc *Fi* trupului său surd şi mut să-i spun

(Intră iar

WARWICK: REGELE:
WARWICK:

SUFFOLK: WARWICK:

SUFFOLK:
284

Ce drag mi-i… şi cu mîna-i ce nu simte
Să-l fac să-mi simtă mîngîierea mîinii.
Dar toate sînt zadarnice… Privirea
Imaginii lui pămînteşti şi moarte Ar face să-mi sporească doar durerea…
Warwick şi corpul lui Gloucester e arătat culcat în patul adus în fața regelui.)
Măria ta, apropie-te, vezi.
Să văd… da… cît de-adînc îmi e mormîntul,
Căci mi-a fugit cu sufletu-i pierit
Lumeasca bucurie şi privindu-l
îmi văd în moarte propria-mi viață.
Aşa cum port în sufletu-mi credința
în cel ce s-a-ntrupat în om, păcatul
Din blestemul dumnezeirii vrînd
întru iertarea noastră să ni-l spele,
Jur că haine mîini au sfărîmat
Viața ducelui de mare faimă.
Ce jurământ cu glas solemn rostit!
Lord Warwick ce dovadă poate-aduce?
Priviți-i sîngele-n obraji urcat!
Mulți morți de mr-arte bună morți văzut-am:
Li-i fața palidă şi cenuşie,
Căci sîngele la inimă s-a dus
Cînd l-a chemat în lupta ei cu moartea.
Aşa îngheață sîngele acolo
Şi nu mai merge să-nroşeasc-obrajii…
Priviți, de sînge plină-i neagra față

Şi ochii-i sînt holbaţi cum nu-i avea,..
Priveşte pironit ca spînzuraţii...
Şi perii capului îi stau măciucă...
Din zbateri, nările par mari, lărgite
Şi mîinile le ţine încordate
Ca unul ce s-a apărat în zbateri
Şi totuşi frînt prin silnicie-a fost.
E părul lui lipit de pernă. Barba
Atît e de-ncîlcită şi zbîrlitâ,
Că parcă-i grîu culcat de vreo furtună...
A fost ucis... Nici nu încape vorbă,
Căci toate semnele aşa arată.
Şi cine oare, Warwick, l-a ucis?
Eu şi Beaufort, noi l-am avut sub pază
Şi, domnul meu, noi ucigaşi nu sîntem.
WARWICK:
REGINA: WARWICK;

REGINA: SUFFOLK:
WARWICK: REGINA:
WARWICK: SUFFOLK:
WARWICK:
285
Dar amîndoi eraţi duşmanii lui
Şi el sub paza voastră se afla.
Pesemne, însă, nu ca un prieten.
Şi e vădit că şi-a găsit un duşman.
Deci bănuiţi pe-aceşti doi oameni nobili
Do-a fi ei vinovaţi do moartea lui?
De-l vezi pe măcelar ţinînd satirul
Alături de viţeaua moartă-n sînge,
Să nu gîndeşti că dînsul a ucis-o?
Şi de găseşti o prepeliţă-n cuib
De uliu, nu poţi şti cum a murit,
Chiar dacă ciocul păsării de pradă

Nu e de sînge plin? E-o tragedie
Aici şi tainic se înfăţişează!
Eşti, Suîfolk, măcelar? Unde-i cuţitul?
Beaufort e uliu... nu? Şi are gheare?
Eu n-am cuţit să-njunghi' pe cei ce dorm,
Dar iată am răzbunătoare spadă.
De-atîta nemişcare-i ruginită:
Voi lustrui-o-n inima de ura
A celui care clevetind voieşte
Să mă înfăţişeze ucigaş.
Hai, zi, trufaşe lord de Warwickshire.
Că do-a lui Huinphrey moarte-s vinovat!
(Ies cardinalul, Somerset şi alţii.)
Ce nu-ndrăzneşte Warwick, daca Suffolk Făţarnicu-ndrăzneşto să-l înfrunte?

Nu va-ndrăzni să pună Mu jignirii Şi nici trufiei lui, chiar dacă Suffolk De zeci de mii do ori l-ar asmuţi. Păstraţi tăcerea, doamnă, este sfatu-mi De cuviinţă plin, căci orice vorbă Kostită-n apărarea lui aduce Atingerea regeştii vrednicii. Lord bont la minte şi-n purtare josnic,

De-a fost vreodată doamnă să-şi înşele
Stăpînul, maică-ta e-aceea care
Primind în patul ei un bădăran
Te-a scos ca fruct sălbatic, făr-altoi...
Tu nu eşti nobil, spiţă de Nevii!
De nu te-ar apăra omorul însuşi —
Căci nu vreau gîdelui eu să-i răpesc

Din dreptul său, ca astfel să te scap De-acea ruşine-n faţa-a mii de oameni,

Şi dacă n-ar fi regele aici Ca să-i păstrez întreaga mea cinstire — Eu te-aş sili, făţarnic ucigaş, Să-mi ceri iertare în genunchi, să spui Că tu vorbeai de maică-ta, că eşti Bastard, iar după fapta de cinstire A fricei ţi-ai lua simbria ta, Căci ţi-aş trimite sufletul în iad, Strigoi al oamenilor care dorm! Te voi trezi şi sînge-ţi voi lăsa, Dacă-ndrăzneşti să ieşi acum cu mine. Să mergem, că de nu, te smulg de-aici. Nevrednic eşti; m-oi bate-n cinstea, însă, A sufletului ducelui de Gloucester. *(Ies Warwick şi Suffolk.)*

Ce platoşă mai tare poate fi Decît curata inimă? în zale E-acel a cărui pricină e dreaptă Şi gol e, totuşi, cel ce-i numai zale, Cînd conştiința lui e necurată. *(Se aud zgomote afară.)*

REGINA: Ce zgomot e?

(Reintră Suffolk şi Warwick, cu spadele trase.)

REGELE: Ce-i, lorzi? în fața mea cu spada trasă!?

Aveți această îndrăzneală oare?! Şi ce sînt strigătele-acestea toate?

SUFFOLK: E trădătorul Warwick şi sînt oameni

Dintr-ai lui Bury, ei m-atacă, sire *(Salisbury intră din nou şi se adresează •poporului care se năpusteşte să intre.)*

SUFFOLK: WARWICK:

REGELE:

POPORUL

SUFFOLK

SALISBURY

(împotrivindu-se celor ce pătrund): Stați, oameni buni, căci regele de-ndată Dorința voastr-o va cunoaşte. *(Către rege.)*

Doamne,

Prin mine răsculat poporul spune Că dacă Suffolk nu va fi ucis Sau izgonit din mîndra Engliteră,

POPORUL REGELE:

286

287

Cu sila îl vor smulge din palat Şi l-or ucide chinuindu-l groaznic. Ei spun că, el ni l-a ucis pe Humphrey. Se tem că te-or ucide şi pe tine Şi spun că din credință şi iubire Şi nu din răzmeriță sau din gîndul Cumva de-a ține piept dorintii tale Se-ndeamn-a-ți cere izgonirea lui. Ei spun, din grija de măria ta, Că dacă vrind să dormi ai porunci — Pe prețul certei aprigi sau al morții — Să nu-ți aducă nimeni tulburare, Ei totuşi ar călca porunca dată, Dac-ar vedea tîrîndu-se un şarpe Şi-nsulițîndu-şi furca limbii-n şuier Spre maiestatea ta... Te-ar deştepta De teama că lăsîndu-te dormind Eeptila să nu-ți dea un somn de veci. Şi strigă că te-ar apăra chiar dacă Nu vei voi tu însuți să te aperi De şarpele plin de venin şi josnic Cum este trădătoru-acesta Suffolk, A cărui muşcătură otrăvită L-a omorît pe unchiul tău iubit. *(dinăuntru):*

Eăspunsul regelui, lord Salisbury, dă-ni-l! *(către Salisbury):* De bună seamă că poporul josnic, Ne'ndemînatic, crud, această veste O poate-aduce regelui, dar, lord, Uşor ți-a fost ca s-o rosteşti, s-arăți Ce-ndemînatic poți să fii la vorbă... Dar, cinstea cîştigată, lord de Salisbury, E de-a fi fost, pe lîngă rege, domnul Ambasador al căldărarilor! *(dinăuntru):*

Eăspunsul! Că de nu, intrăm eu toții. Mergi, Salisbury, spune-le din partea mea Că pentru grija lor le mulțumesc, Că şi de nu m-ar fi grăbit, eu totuşi Gîndeam să fac ce vor să-ndeplinesc. într-adevăr, presimțăminte-ntr-una

Vestitu-m-au că Suffolk mi-amenînță Cu nenoroc puterea ni ea de-aceea Pe măreția Celuia, pe care Nevrednic îl slujesc, jur că n-or trece Trei zile aeru-n această țară Să-l mai impută, sub pedeapsa morții.

REGINA: O, Henric, lasă-mă pe demnul Suffolk

Să cer să-l cruți...

REGELE: Nevrednică eşti, doamnă,

Ca să-ndrăzneşti să spui că-i Suffolk vrednic!

Să taci! O vorbă spusă pentru el

Mînia mi-o sporeşte. Eu cuvîntul

O dată dat ştiu să mi-l țin; dar dacă

Jurat e — dat e-atunci pe totdeauna.

(Către Suffolk.)

Deci dacă te mai afli în trei zile

Pe vreun pămînt supus puterii mele,

Nimic nu-ți va răscumpăra viața.

Hai, Warwick, vino, bunule meu Warwick,

Vreau să-ți împărtăşesc veşti însemnate.

(Ies toți; rămîn doar regina şi Suffolk.)

REGINA: *(pe urmele regelui şi ale lui Warwick): i*

Să vă-nsoțească paguba şi jalea! Tovarăşi să vă fie neodihna Şi chinul. Sînteți doi — cu dracul, trei![11]? Să-ți fie ea însoțitoare, astfel Cum sînteți doi, cu Dracul faceți trei Şi întreită fie răzbunarea Pe urma paşilor ce vi s-or şterge!

SUFFOLK: Iubita mea regină, încetează

Să blestemi. Haide, pe al tău Suffolk lasă-l Să-şi ia îndureratul său adio.

REGINA: Nevolnică femeie, -atît de laşă

Că n-ai curajul să-ți blestemi duşmanii![118]

SUFFOLK: Umfla-i-ar ciuma! Ha, de ce să-i blestem?

Dac-ar ucide blestemele cum în geamăte omoară mătrăguna,[119] Le-aş născoci pe cele mai nebune, Amare, aspre, aprigi, muşcătoare Şi-ngrozitoare la auz de om. Şi le-aş rosti în scrîşnete de dinți

288

Cu spumegarea urii nemblînzite Kăsad din taina peşterilor pizmei... Mi s-ar încinge limba de arsura De vorbe iuți şi ochii mi-ar sclipi Scîntei de cremene, iar părul tot Mi s-ar zbîrli ca unui scos din minți... Din orice mădular i-aş blestema, Şi inima umflată mi-ar plesni De n-aş putea să-i blestem... Băutura Otravă fie-le, iar masa lor Spurcarea balelor înveninate. Umbrar le fie chiparoşii-n creştet, Privelişte — doar şerpii ucigaşi, Iar cea mai dulce-atingere a lor Le fie muşcătura de şopîrlă. Şi cîntecul le fie spaimă cum K şuierul de şarpe şi să-i prindă în mreajă țipătul de cucuvae! Şi toate-nfricoşările din noaptea De iad...

REGINA: Ajunge, scumpe Suffolk, singur

Te chinuieşti, căci blestemele sînt La fel ca soarele-n oglinzi răsfrînt, Sau ca pistolul încărcat prea tare: Puterea împotriva ta şi-o-ntorc.

SUFFOLK: Cereai să blestem şi îmi ceri să tac!

Jur pe pământul izgonirii mele Că pot să blestem timp de-o noapte-n De iarnă, gol, în vîrf pleşuv de munte, Pe unde iarba e de frig brumată — Şi toate-ar fi doar jocul unei clipe...

REGINA: Nu, nu! sfîrşeşte-o dată! Mîna dă-mi-o

S-o ud cu lacrimile-mi dureroase Şi ploaia să n-o laşi să şteargă locul Acestei jertfe a mîhnirii mele...[120]

(li sărută mîna.)

Oh, de-ar putea aceste dragi săruturi Să se întipărească-n mîna ta Ca un sigiliu şi să-ți amintească Aceste buze care, pentru tine, De mii si mii de ori au suspinat! Acuma du-te, ca să-mi pot cunoaşte

289

Nefericirea... cînd eşti lîngă mine Mi-o bănuiesc doar, cum îşi poartă gîndul La foamete cel ce e-ndestulat... Voi izbuti să fii chemat... Altminteri, Voi fi eu însămi, poate, izgonită. Şi izgonită, totuşi, parcă eu sînt, De sînt de tine despărțită... Du-te... Oh, nu! Nu încă! Sîntem osîndiții Ce se sărută într-un lung adio Şi moartea o preferă despărțirii Adio... şi vieții lîngă tine Adio, totuşi...

SUFFOLK: Astfel, bietul Suffolk

De zece ori e izgonit. O dată De rege e. De nouă ori — de tine. Nu mi-ar păsa de țara-aceasta, dacă N-ai fi aici. Deşertul mi-ar fi țara De-ai fi acolo, lîngă Suffolk, tu. Căci unde tu eşti — e şi lumea toată Cu toate bucuriile lumeşti... Şi unde nu eşti tu, e doar pustiul... Dorința mi-i să poți în bucurie Trăi, şi bucuria mea va fi Vieața plinei tale bucurii...[121]

(Intră Vaux în trecere.)

REGINA: Vaux, unde mergi? Ce veste-aduci?

VAUX: Vestesc

Pe majestatea sa că-i cardinalul Pe moarte... Boală grea, neaşteptată. Cu ochi holbați răsuflă gîfîind întretăiat şi blestemă într-una Pe Domnul, oamenii şi lumea toată. Şi, iată, cînd cu arătarea lui De Gloucester stă de vorbă, parc-ar fi Acolo dînsul, cînd pe rege-l cheamă Şi crede că-i vorbeşte murmurînd O taină pernei sale... îşi descarcă Un suflet prea împovărat... Eu sînt Trimis acuma regelui să-i spun Că chiar în clipa-aceasta-î cheamă-n strigăt.

REGINA: Du-i regelui această tristă veste!

(Vaux iese.)

Vai, ce e lumea-aceasta! Şi ce ştireI

' Dar ce!? Mă voi lasă îndurerată

De doliul acest-al unei clipe? Să uit de Suffolk, de ființa-i dragă? Să uit comoara sufletului meu? Pe tine numai te voi piînge, Suffolk! Voi piînge lacrimi pe durerea mea Cum norii plouă bunurile lumii., Hai, du-te... -regele-o să vină-ndată; Dacă te vede-aicea, eşti pierdut.[122]

SUFFOLK: Plecînd, eu nu voi mai putea trăi...[123]

Şi dac-ar fi să mor sub ochii tăi, Ar fi s-adorm în poala ta — atît.[124] Aici, uşor, eu sufletul mi-aş da, Ca şi copilu-n leagăn care moare Cu sfîrcul țîței între buze; dar Departe de vederea ta, nebun. Aş fi şi-aş cere-n strigăt ochii Să mi-i închizi şi gura-mi s-o acoperi Cu buzele, ca sufletul din zbor Să mi-l poți prinde şi sorbi în tine, Să retrăiască-n Eliseu[125] suav... O moarte lîngă tine-i bucurie.. Departe-i cum e chinul şi mai greu

Ca moartea însăşi... Lasă-mă să stau, •. Orice s-ar întîmpla!

REGINA: • Nu, pleacă, du-te!

Fier roşu-i despărțirea, însă noi Vom arde altfel rănile de moarte., în Franța,

dulcele meu Suffolk! Dă-mi De ştire, căci oriunde-n lumea largă,- •. Vei fi, un Iris[126] mi te va găsi!
SUFFOLK: ţ,. Plec.,
REGINA: Da, luîndu-mi inima cu tine.
SUFFOLK: Un giuvaer închis în sumbru scrin
Ce n-a ținut vreodat-aşa mîndrețe. <• " Ca barca ce se sfarmă-n ceasul greu Spre moarte-n colo cad...
REGINA: Şi-ncoace eu.
(Ies separat prin ieşiri opuse.)
291
SCENA 3
Camera de culcare a cardinalului Beaufort.
Intră regele, Salisbury, "Warwick şi alții. Cardinalul c în pat, arată tulburat şi priveşte țintă ca un nebun. Cîțiva servitori stau pe lîngă dînsul.
REGELE:

CARDINALUL:
REGELE:
WARWICK: CARDINALUL:

REGELE:
WARWICK:
SALISBURY:
REGELE:
Cum se mai simte monseniorul? Vrei, Beaufort, ca regelui tău să-i vorbeşti? De eşti tu moartea, toate ți le-oi da, Tezaurele Angliei să cumperi O insulă la fel eu-aceasta, numai Să nu mai sufăr şi să pot trăi. Ce semn al remuşcărilor, cînd vine Cu paşii groaznici moartea nendurată! Beaufort, e regele care-ți vorbeşte. Procesul meu tu fâ-mi-l cînd voieşti... Ce? n-a murit în patul lui? Dar unde Putea să moară? Pot pe oameni face Ca să trăiască vrînd-nevrînd? Oh, nu pot! Şi nu mă chinuiți... Mărturisesc. Şi-a revenit? Cum? E în viață iar? Dar unde-i? Arătați-mi-l... Aş da O mie de ducați ca să-l mai văd. Ochi nu mai are — praful l-a orbit.[127] Aşază-i părul! Uite-l, stă zbîrlit, Şi-i nadă — sufletul din zbor să-mi prindă. Vreau apă. Ha, spițerului. să-i spuneți Să-mi dea mai iute-otrava cumpărată... Oh, tu cel veşnic, care ceru-l mişti! întinde

mina ta pe-acest om josnic, Goneşte demonul ce gheara-a pus-o Pe sufletu-i atîta de nevrediiic Şi curăță-l de toată deznădejdea. Priviți: în scrîşnete de dinți c-n agonie Şi-n spaima morții...

Nu-l mai tulburați... Lăsați-l dincolo uşor să treacă. Şi pace lui — de-i voia Domnului! Lord-cardinal, de poți să te gînxleşti La fericirea lumii de apoi Şi crezi în ea, fă semn, ridică mina. Nu-l poate face! Moare... Doamne, iartă-l!

292

WARWICK: O moarte-atît de groaznică arată

Viața-i Mdă... REGELE: Da, dar nu ni-i dat

Să-l judecăm, căci toți păcătuim...

Ochii-i închideți... Trageți-i perdeaua.»

Să mergem. Cuvioşi să ne rugăm...

(Ies toți.)

ACTUL IV

SCENA 1

Pe coasta ținutului Kent.

Descărcări de tun şi încăierare, pe mare. Intră un ofițer, un căpitan de vas, un secund, Walter Whitmore şi alții. Intră sub pasă Suffolk şi alți prizonieri.)

OFIŢERUL:

PRIMUL

GENTILOM: CĂPITANUL:

SECUNDUL

OFIŢERUL:

Voioasa şi scînteietoarea zi S-a cufundat în valurile mării... E clipa-n care-n urlet lupii cheamă Balaurii-nhămați la carul nopții. Ei plimb-alene aripi moi şi lîncezi Peste mormînturi, iar din fălci de neguri Scot aburii-ntunericului groaznic. Aduceți-i pe prinşi şi cit ne-o sta Corabia-ancorată vor putea Răscumpărarea lor s-o prețuiască Aici, pe țărm, — altminteri vor roşi Cu sînge malu-acesta spălăcit. Ia-ți, prinsul, căpitane. Tu, secund, Pe-al tău...

(Arătînd spre Suffolk.) Acesta-i al lui Walter Whitmore.

Ce preț îmi ceri?

O mie de coroane. Puțin! Altminteri: capul jos! *(către al doilea gentilom):*

Şi tu

La fel; de nu, aicea ți-i mormîntul! Cum? Cîte-o mie de coroane spuneți Că-i mult? Şi voi vă ziceți gentilomi?

294

PRIMUL

GENTILOM: AL DOILEA GENTILOM: **WHITMORE**

OFIŢERUL: SUFFOLK

WHITMORE:

SUFFOLK:

WHITMORE:

SUFFOLK:

WHITMORE: **SUFFOLK:**

OFIȚERUL: **SUFFOLK:**

Tăiați gîtleju-acestor secături; Viața celor ce-am pierdut în luptă Nu se plăteşte cu răscumpărarea.

Nu. Domnule... Plătesc... Viața-mi cruț-o!

Şi eu. Voi scrie chiar acum acasă. *(către Suffolk):*

La pescuirea prăzii am pierdut Un ochi, în schimb tu vei muri. La fel Le-aş face celorlalți de-aş fi stăpînul. Ia-i prețul. Nu fi aspru. Lasă-i capul. *(arătîndu-i cioltarul ?) :* Vezi „Sfîntul George". Sînt un gentilom. Mă prețuieşte şi vei fi plătit. Şi eu sînt gentilom. Sînt Walter Whitmore. De ce tresari aşa? Te temi de moarte? Mă tem de numele tău, care are Eăsunete de moarte pentru mine. Mi-a spus cîndva un cititor în zodii Atunci, cînd zodia mi-a cercetat-o, Că voi pieri prin apă, totuşi asta Să nu te facă sîngeros. Spus bine Ți-e numele Gualtier.

Gualtier sau Walter[128], Hei, n-are-a face. Mciodat' necinstea Nu mi-a putut pe nume pune pată, Căci spada mea mi l-a ținut curat. De-ar fi s-ajung din răzbunare marfă Să fac, să mi se frîngă spada, smulse Să-mi fie armele şi pîngărite Şi că sînt laş să-mi spună lumea-n față.

(îl înşfacă pe Suffolk.)

Stai, Whitmore, căci e prinsul tău un prinț. E duce Suffolk, William de la Pole. Cum? Duce Suffolk îmbrăcat în zdrențe? Dar nu fac parte zdrențele din Suffolk. Şi Jupiter s-a deghizat cîndva. De ce nu m-aş

putea şi eu ascunde? Dar Jupiter n-a fost ucis, pe cînd Tu fi-vei omorît.

Cioban nemernic, Nu se cuvine sînge Lancaster

295

WHITMORE

CĂPITANUL;

SUFFOLK: CĂPITANUL:

SUFFOLK:

CĂPITANUL:

SUFFOLK:

CĂPITANUL:

Să fie risipit de un grăjdar!
Nu-mi sărutai de-atîtea ori tu mîna,
Ca apoi scara şeii să mi-o ții,
Şi nu mergeai descoperit alături
De iapa mea în zale-mpodobită,
Mîndrindu-te cînd îți făceam vreun semn?
De cîte ori nu mi-ai umplut pocalul?!
Şi firmiturile mi le-ai mîncat...
Şi în genunchi, cînd eu benchetuiam
Cu doamna Margareta, m-ai slujit...
La amintirea-aceasta-nclină-ți capul
Şi taie-ți din trufia caraghioasă.
De cîte ori n-ai stat plin de sfială
în anticameră s-aştepți să trec?!
Ia seama... mîna care altădată
Semnînd doar — şi-ți putea da multă cinste —
Va şti să-ți lege astăzi limba-n gură.

(către căpitan):

Să-njunghi pe-amantu-acesta părăsit?
Nu, lasă-ntîi cu vorba să-l înțep.
Cum m-a-nțepat şi el cu vorba lui.
Mojicule, eşti bont cum ți-e şi vorba.
Luați-mi-l d-aici. Tăiați-i capul
Pe coasta bărcii.
N-ai să îndrăzneşti, Rişti capul tău.
Nu, Pool[129].

Pool? Pool! Sir Pool!

Lord Pool! Mocirlă, cloacă de gunoaie Ce-ai pîngărit şi-ai otrăvit izvorul La care se adapă Englitera! îţi voi închide gura ta căscată Ce-a înghiţit averea ţării noastre! Şi buzele-ţi ce-au sărutat regina Pămînt vor mătura... Şi tu, cel care Făceai lui Humphrey să-i rînjească moartea, Zadarnic vei scrîşni în patru vînturi; Nepăsătoare, şuier ţi-or răspunde... Fii vrăjitoarelor din iaduri mire, C-ai îndrăznit să logodeşti un prinţ Cu fiica unui rege fără ţară,

SUFFOLK:

296

CĂPITANUL: WHITMORE:

297

Lipsit de-avere, fără diademă!
Prin uneltiri drăceşti te-ai înălţat
Şi inima de mamă-a ţării noastre
Ca Sylla[130]-ai rupt-o în bucăţi şi-n sînge
Prin tine-au fost vîndute Franţei Mâine,
Anjou... şi trădători şi răsculaţi
Normanzii datorită ţie sînt.
Picardia, tot datorită ţie,
Guvernatorii toţi ni i-a ucis
Şi forturile ni le-a cutropit
Şi-n zdrenţe ne-a trimis, răniţi, ostaşii.
Nevilii toţi, în fruntea lor cu Warwiek,
Şi care spada nu şi-o trag zadarnic,
Din nou şi-o trag, din ură către tine;
Iar casa York de tron îndepărtată,
Fiind ucis un rege fără vină[131].
Şi prin uzurpatoare tiranie,
De dorul răzbunării-i mistuită
Şi-şi flutură drapelele nădejdii
Pe care e un soare-n umbră, soare

Ce vrea să strălucească iar puternic,
Sub care scris stă „invitis nubibus"[132].
Şi-aici, în Kent, poporu-i răsculat...
Da, da... Batjocurile şi ruşinea
Chiar casa regelui au năpădit-o
Din vina ta. Hai, duceți-l... luați-l!
Oh, Dumnezeu de-aş fi! să zvîrl un trăsnet
Pe capu-acestor josnici şi netrebnici!
Neghiobul gata-i să se umfle-n pene:
Că-i căpitan de navă amenință
Mai rău şi decît Bargulus piratul[133]
Iliriei. Ha, trîntorii nu sug
Sîngo de vultur, jefuiesc doar stupii,
Nu-i cu putință să fiu omorît
De un vasal nemernic cum eşti tu.
Cu vorba ta trezeşti mînia-n mine,
Nu frica. Merg în Franța să duc veste
De]a regină. Mă vei trece deci,
De partea cealalt-a strîmtorii, teafăr...
Hai, Walter.
Vino, Suffolk, vino-n barcă Te voi călători acum spre moarte!

WHITMORE:
PRIMUL
GENTILOM: SUFFOLK:
SUFFOLK: „Gelidus timor occupat artus[134],
De tine doar mă tem.
Poți să mă temi Chiar înainte de-a te părăsi. Te-ai îmblînzit? Umil, te pocăieşti?
Milord, vorbeşte-i cu încetul, roagă-l! Poruncitor glas are Suffolk, aspru, E glasul unui căpitan de oaste, Nu ştie cere îndurare. Cinste Să fac unor asemeni oameni eu? Mai bine capu-aplec pe buturugă Decît să mă înclin în fața lor, Doar regele şi cerul mă-ngenunche! Să-mi joace capu-n vîrf roşit de suliți Şi-n fața slugii tot nu mi-l descopăr. Noblețea dreaptă nu cunoaşte teama. Mai mare mi-i puterea suferinței, Decît vi-i îndrăzneala mişelească.

CĂPITANUL: Luați-l. Faceți-l să tacă.
SUFFOLK: Haideți,

Ostaşi, şi arătați-vă cruzimea Ca moartea mea de pomină să fie! Sînt marii oameni deseori loviți De cei mai josnici şi mîrşavi bezmetici. Un biet soldat roman şi un tîlhar L-au omorît pe blîndul Tullius;[135] Şi Brutus[136], mînă de bastrad, pe Cezar L-a înjunghiat. Şi insulari sălbatici L-au sugrumat pe marele Pompei.[137] Sub mînă de pirat, sfîrşteşte Suffolk.

(Iese, dus de Withmore şi alții.)

CĂPITANUL: Din ceilalți doi, rămaşi să fie

Kăscumpărați, las liber unul. Iată:

(Arătîndu-l pe primul gentilom.) Acesta-i liber.

(Spre celălalt gentilom.)

Deci tu vii cu noi.

(Ies toți, cu excepția primului gentilom. Apoi Whilmore revine tîrînd cu o mînă cadavrul decapitat al lui Suffolk şi ținînd pe brațul încovoiat al celeilalte mîini capul tăiat.)

298

WHITMORE

PRIMUL GENTILOM:

(aninând povara): Să-i zac-aicea tidva şi cu leşul Pîn-o veni regina şi amanta-i Să-l ia să şi-l înmormînteze!

(Iese.)

Doamne,

Sălbatică privelişte de groază! Voi duce regelui ce-a mai rămas Din el şi dacă nu-l va răzbuna, L-or răzbuna prietenii, sau poate Eegina, căci i-a fost iubit şi drag...

(Iese, luînd capul şi cadavrul lui Suffolk.)

SCENA 2

Blackheath.

Intră George Bevis şi John Holland, răseul

BEVIS:

HOLLAND:

BEVIS:

HOLLAND:

BEVIS:

HOLLAND:

BEVIS:
299
Hai, fă-ți rost de-o spadă sau măcar de-o sabie.
De două zile stau treji.
Cu atît au azi mai mare nevoie să doarmă.
îți spun că Jack Cade, postăvarul, iare de gînd
să primenească statul, să-l întoarcă pe dos, să-i
dea față nouă.
Era mare nevoie, căci a ajuns să se destrame
urzeala. Drace, ți-am spus eu că timpuri bune
pentru Anglia n-au mai fost de cînd s-au ivit
gentilomii.
Ce veac afurisit! Meritul meşteşugarilor nici nu
mai e luat în seamă.
Noblețea crede că e ruşinos să îmbraci şorțul
de piele.
Şi pe deasupra, sfetnicii regelui nici măcar nu
sînt nişte muncitori ca lumea.

HOLLAND: Aşa-i şi totuşi mereu se spune: „Munceşte potrivit cu înclinarea ta". Ceea ce e tot cum ai spune „magistrații să fie oameni de muncă". Deci, noi se cuvine să fim magistrați.
BBVIS: Asta e! căci nu e semn mai bun care să arate o
minte limpede, decît palma bătătorită.
HOLLAND: Uite-i, uite-i! Uite-l şi pe băiatul **lui** Bert, tăbă-**carul** din Wingham...
BEVIS: O să aibă pielea duşmanilor noştri, ca să facă
din ea piele de cîine...
HOLLAND: Şi Dick, măcelarul...
BEVIS: Atunci păcatul o să fie înjunghiat ca un bou
şi nedreptatea înjunghiată ca un vițel!
HOLLAND: Şi Smith, țesătorul...
BEVIS: *Argo*[lm]*,* firul vieții lor e bine tors.
HOLLAND: Haide, hai, să ne unim cu dînşii.
(Tobe. Intră Cade, Dick măcelarul, Smith țesătorul şi alții, o mulțime.)
CADE: DICK

CADE:

DIC

K

:

CAD

E

:

DIC

K

CAD

E

:

DIC

K

CAD

E

:

300

Noi, John Cade, numit astfel de către cel ce ne-a fost pesemne tată...

(aparte):

Sau mai curînd pentru că a furat o cadă cu scrumbii în saramură.

...pentru că voim să desăvîrşim decăderea duşmanilor noştri, fiind chemat printr-o inspirație a cerurilor să detronez regi şi prinți... Porunceşte să se facă linişte. Linişte!

Tată-meu era un Mortimer. *(aparte):*

Era un om de treabă... un bun zidar. Mama, o Plantagenet. *(aparte):*

Am cunoscut-o bine. Era moaşă... Soția mea coboară din Shiretary.

DICK

SMITH

CADE: DICK

CADE: SMITH

CADE: DICK

CADE: SMITH

DICK

CADE:

TOȚI: CADE:

301

(aparte):

E, într-adevăr, fata unui vînzător ambulant, şi vindea şireturi. *(aparte) :*

Da, de cîtăva vreme nemaiputînd umbla cu torba, spală rufe la ea acasă. Ies, deci, dintr-o casă cinstită. *(aparte) :*

Ei, da, cinstit e şi cîmpul şi el pe cîmp s-a născut, sub un gard, pentru că taică-său n-a avut altă casă deeît închisoarea pentru vagabonzi.[139] Sînt curajos. *(aparte) :*

Chiar că şi trebuie: eerşetoria e curajoasă. Sînt în stare să îndur multe. *(aparte):*

Fără-nboială: l-am văzut biciuit în piață trei zile de-a rîndul.

Nu mă tem nici de fier, nici de foc. *(aparte):*

Nici n-are de ce să se teamă de fier, pentru că are un pieptar din zale, foarte tare. *(aparte):*

Ar trebui să se teamă de foc, pentru că brațul i-a fost înfierat pentru furt de vite. Fiți deci viteji, pentru că viteaz vă e căpitanul şi el vă făgăduieşte să schimbe toate în bine. De-acum înainte în Anglia se vor vinde pe un penny şapte pîini de-o jumătate de penny. Oala de trei litre o să fie de zece şi trădare va fi să se dea berea slabă. întreg regatul o să fie al tuturor şi calul meu de paradă o să pască pe calea Cheapside[140]. Şi cînd voi fi rege, căci eu am să fiu rege...

Dumnezeu să ocrotească pe maiestatea voastră. Mulțumesc, popor bun! N-o să mai fie bani. Toți vor mînea şi bea pe socoteala mea şi vreau ca toți să îmbrăcați aceeaşi livrea, aşa ca **toți**

să se înțeleagă între ei ca frații şi să mă cinstească pe mine ca stăpînul lor.

DICK: Mai întîi şi întîi trebuie să omorîm toți avocații.

CADE: Da. Asta şi vreau. Nu e lucru de plîns ca dintr-o

piele de miel nevinovat să se facă un pergament şi ca pergamentul ăsta acoperit cu nişte mîzgă-lituri să fie de-ajuns ca să nimicească un om? Se spune că albina înțeapă, dar eu spun că ceara de albine[141], căci în viața mea nu am pus decît o singură dată un sigiliu — şi de atunci nu mai sînt om. Ei bine, cine vine la noi?

(Intră oameni din popor adudndu-l pe notarul din Chatham.) Intră Michael.

SMITH: Dascălul din Chatham! Ştie să scrie, să citească

şi să numere.
CADE: Ce grozăvie!
SMITH: L-am prins pregătind texte pe care să le copieze
elevii[142].
CADE: Ce secătură!
SMITH: Are în buzunar o carte cu litere roşii.
CADE: Aşa?! E un solomonar.
DICK: Ei, ştie să facă contracte şi să scrie cu ronde.
CADE: îmi pare rău pentru el. Pe onoarea mea că
omul pare să fie de treabă. Afară numai de
cazul c-am să-l găsesc vinovat, n-o să moară...
Prietene, vino mai aproape, să te cercetez.
Care ți-e numele? NOTARUL: Emmânuel.
DICK: De obicei asta o scriu ei la începutul scrisorilor.[143]
O să-ți meargă rău. CADE: Lasă-mă să-i vorbesc... Ai obiceiul să-ți scrii
numele? sau faci numai aşa un semn anume,
aşa ca orice om cinstit? NOTARUL: Mulțumesc lui Dumnezeu, domnule! că am
primit atîta învățătură îneît ştiu să-mi scriu
numele.[144] TOȚI: A mărturisit. Omorîți-l. E o secătură şi un
trîntor. CADE: Să fie omorît, vezi bine, şi să fie spînzurat cu
tocul şi călimara de gît. *(Notarul e luat pe sus şi dus afară.) (Intră Michael.)*
302
MICHAEL: Unde e generalul nostru?
CADE: Iată-mă, amice.
MICHAEL: Fugiți! fugiți! fugiți! Sir Humphrey Stafford
şi fratele său sînt pe-aproape cu trupele regelui. CADE: Taci, secătură, taci, că de nu, te omor. O să
aibă el de-a face cu un om de seama lui. Nu-i
decît cavaler, nu-i aşa? MICHAEL: Da, cavaler.
CADE: Ca să-i fiu egal, am să mă fac numaidecît cavaler.
(Îngenunchează) Să ne sculăm, John Mortimer.
(Se scoată.) Şi-acuma, să se păzească!
(Intră sir Humphrey Stafford şi fratele său William, cu toboşari şi soldați.)
HUMPHREY STAFFORD:
WILLIAM STAFFORD:

CADE:
HUMPHREY STAFFORD:
CADE:
WILLIAM
STAFFORD:
CADE:
303
Gunoaie şi lepădături din Kent, Buni toți să fiți doar spînzurați, lăsați Jos armele, întoarceți-v-acasă. Şi dacă părăsiți pe-acest nebun Iertarea regelui o veți avea.
Dar mînios va fi, nendurător
Şi gata sîngele să-l verse, dacă Nu ascultați. Supuneți-vă. Altfel, Veți fi toți morți.
Despre slugoii ăştia în haine de mătase, nu vorbesc... Eu ție îți vorbesc, popor prea bun, Asupra căruia tot voi domni, Căci sînt moştenitor drept al coroanei.
Nu zău? Dar tată-tău lucra în ipsos Şi tu, un biet pînzar, atîta eşti. Adam, el nu era doar grădinar?
Ei şi?!
Ei, iată: Edmond Mortimer Şi conte March s-a cununat cu fata Lui Clarence, ducele — aşa e?
HUMPHREY STAFFORD: CADE: WILLIAM STAFFORD: CADE:
DICK: SMITH:
HUMPHREY STAFFORD:
TOȚI: WILLIAM STAFFORD:
CADE
DICK: CADE:

HUMPHREY STAFFORD: CADE:
304
El a avut doi gemeni.
Da.
Nu-i aşa.
Ei asta-i! Dar e-adevărat ce spun. Cel mare, dat la doică,-a fost furat De-o cerşetoare şi el neştiind Nimic de naşterea lui şi de rude, Crescînd, cu timpul a ajuns zidar. Şi eu sînt fiul lui. Poți zice nu? E-adevărat! Aşa-i.

Deci va fi rege! Domnule, la tată-meu acasă a zidit o sobă. Cărămizile ei sînt încă acolo, vii, ca să dovedească asta. Deci, nu poţi să spui nu.

Şi voi pe vorba-acestui ticălos Puneţi temei, cînd nu ştie ce spune? La naiba!

Da, desigur… Hai, plecaţi!

Cade, ducele de York te-a învăţat Ca să vorbeşti aşa! *(aparte) :*

Ba minte, eu

Le-am născocit şi ticluit pe toate! *(Tare.)*

Du-te, prietene, spune regelui din parte-mi că din respect şi preţuire pentru tată-său, Henric al cincilea, în timpul căruia copiii jucau bile pe arginţi francezi, îi dau voie să domnească, dar că-i voi sta în sprijin ca regent. Pe deasupra, vrem capul lordului Say, care a vîndut ducatul Maine-ului. Da, da… Ai dreptate, căci prin asta Anglia a fost schilodită şi va trebui să umble în cîrje dacă n-aş fi eu s-o susţin cu puterea mea. Voi, tovarăşii mei regenţi, eu vă spun că lord Say a scopit statul, l-a făcut eunuc şi pe deasupra ştie să vorbească şi franţuzeşte, aşa că e trădător.

Oh, tristă neştiinţă grosolană!

Ei, răspunde dacă poţi la asta: francezii sînt]

duşmanii noştri. Şi eu întreb, poate fi cel ce

TOŢI:

WILLIAM

STAFFORD:

HUMPHREY STAFFORD:

CADE:

DICK: CADE:

vorbeşte limba duşmanului un bun sfetnic al

regelui? Da sau ba?

Nu poate fi. Nu… Nu… De-aceea îi vrem capul!

Ei, dacă vorba blîndă nu-mi ascultă, Cu oastea regelui îi năpădesc.

Porniţi în toată ţara, crainici, spuneţi Că cei ce merg cu Cade sînt trădători' Şi chiar şi cei ce-or dezerta-nainte Ca lupta-n contra lui să fi sfîrşit Vor fi, drept pildă, spînzuraţi în poarta Căminurilor lor sub ochii chiar Al soaţelor şi fiilor! Ain zis. Iar voi, ce sînteţi regelui prieteni, Urmaţi-mă!

(Cei doi Stafford ies urmaţi de trupele lor.)

Iar voi, cei ce iubiţi Poporul, hai, veniţi să arătăm Că sîntem oameni, ştim ce-i libertatea. N-om mai lăsa nici lorzi, nici gentilomi, îi vom cruţa doar pe acei ce poartă Bătute-n cuie ghete pingelite, Aceia sînt calici şi sînt

cinstiți! De-ar îndrăzni, ei partea ne-ar lua. Priviți! Sînt toți în ordine şi gata Ca să pornească împotriva noastră. Şi noi sîntem în ordine, mai cu seamă cînd sîntem în dezordine. înainte, marş!

des.)

SCENA 3 j

într-altă parte, tot în Blaekheaih.

Trîmh'țe. Alarmă, Frații Stafford cad ucişi.)

CADE: DICK: CADE:

305

Unde e Dick, măcelarul din Ashford? Aicea-s, domnule.

Cădeau în fața ta ca oile si ca boii şi tu to-ai purtat ca si cum ai fi fost la abator.' De-aceea

DICK: CADE:

DICK:

CADE:

iată şi răsplata ta: îndoit va fi postul Paştilor

şi numai tu singur vei avea dreptul să tai pînă

la nouăzeci şi nouă de vite pe săptămînă.[145]

Nici nu cer mai mult.

La drept vorbind, nici nu meriți mai puțin.

Vreau să iau cu. mine trofeul victoriei noastre.

Voi tîrî, legate de calul meu, cadavrele acestea

pînă voi ajunge la Londra unde ni se va aduce

sabia primarului.[146]

Dacă vrem să ne meragă bine şi să facem fapte

bune, să spargem porțile închisorilor şi să dăm

drumul la cei închişi.

Nici o grijă — bizuie-te pe mine.[147]

Haide să mergem asupra Londrei.

(Ies.)

SCENA 4

Londra. Palatul.

Intră regele citind o jalbă, li însoțesc ducele de Buchingham şi lordul Say. Apare, în al doilea plan, regina Margareta plîngînd şi privind capul lui ***Suffolk.***

REGINA:
BUCKINGHAM
REGELE:
REGINA:
306
S-a spus şi-am auzit de multe ori
Că roade sufletul adînc durerea
Şi-l face temător şi-l micşorează;
Dar cinc-ar fi să izbutească să nu plîngă
Văzînd aceasta? Capul lui la sînul
Ce mi se zbate poate odihni,
Dar unde-i trupul să-l îmbrățişez?
(către rege):
Ce răspuns dă măria ta la cererea răzvrătiților?
Le voi trimite un episcop care
Să-i lămurească — tare mai sînt proşti[148]
Şi-ar fi păcat de sabie să piară.
Mai bine să vorbesc cu-acest Jack Cade,
Li-e căpitan... Să mai citesc o dată.
Ce monştri, vai! Âst chip m-a stăpînit
Precum planetele rătăcitoare
Şi-n schimb pe ei, nevrednici să-l privească,
Nu i-a putut sili să se supună?[149]
REGELE: SAY:
REGELE:
REGINA:
REGELE: VESTITORUL:
REGELE: BUCKINGHAM:
REGINA: REGELE: SAY:
307
Ah! crunți sălbatici! Capu-acest iubit Mă stăpînea ca şi o stea din ceruri... El n-a putut trezi în oameni milă —• Ființi nedemne capul să-l privească. Lord Say, Cade a jurat să-ți taie capul. Milord, nădăjduiesc că pe-al lui Cade îl vei avea.

Cum, doamnă, gemi şi plîngi Mereu moartea **lui** Suffolk? Dacă eu Ar fi să mor, iubirea mea, mi-i teamă Că mult pe mine-atît n-ai să mă plîngi. N-

aşplînge, dragoste, ci aş muri.

(Intră un vestitor.)

Ce ştiri aduci? De ce atîta grabă?

Sînt răzvrătiţii-n Southwark[150]! Fugi, stăpîne!

Jack Cade se dă drept lordul Mortimer,

Coborîtor al ducelui de Clarence,

Si spune de măria ta — deschis —

C-ai fost uzurpator, şi s-a jurat

Să se încoroneze-n Westminster.

Şi oastea lui e doar mulţimea-n zdrenţe,

Ţărani sălbatici, cruzi şi bădărani.

Cu moartea lui sir Humphrey şi sir **William**

S-au răsculat. Toţi oamenii de lege,

Curtenii, cărturarii, gentilomii

Sînt pentru ei doar trădătoare-omizi

Şi vor, nebuni, pe toţi să-i căsăpească.

Ah, oameni fără de credinţă, nu ştiu

Ce fac.

Iubite suveran, te du La Killingworth pîn-a fi adunată O oaste-n stare să-i zdrobească. •O, dacă Suffolk ar mai fi în viaţă, Supuşi ar fi toţi răzvrătiţii-n Kent. Lord Say, să vii cu noi la Killingworth. Căci trădătorii te urăsc.

Nu-i bine.

Viaţa voastră aş primejdui-o. Vederea mea atît li-i de urîtă,

AL DOILEA VESTITOR:

încît mă voi ascunde în oraş

Şi cît mai tainic voi trăi, mai singur.

***(Intră** un al doilea vestitor.)*

Jack Cade e-acum stăpîn pe Podul Londrei, Burghezii fug şi-şi părăsesc căminul, Mulţimea lacomă de prad-aleargă Să-ngroaşe rîndurile răzvrătirii Şi vrea să tîlhărească-ntreg oraşul, De-asemeni şi regeasca voastră curte, încalecă, măria ta, şi fugi. Vin' Margarete, Domnul şi nădejdea Ne-or ajuta.

S-a spulberat nădejdea-mi De cînd e Suffolk mort. *(către Say):*

Milord, adio,

Să nu te-ncrezi în oamenii din Kent. Să nu te-ncrezi în răzvrătiți, în nimeni,
De teamă să nu fii trădat...
Mă-ncred
în nevinovăția mea, prin care Sîiit şi mai îndrăzneț, mai hotărît.
(Ies.)
SCENA 5
Londra. Turnul.
Lord Seales şi alți cîțiva apar pe parapet. Jos intră eîțiva ***cetățeni.***
BUCKINGHAM:
REGELE:
REGINA: REGELE
BUCKINGHAM:
SAY:

SCALES: PRIMUL
CETĂȚEAN:
SCALES:
303
Ei bine?! A fost omorît Jack Cade?
Nn, milord, şi nu poate fi adevărat, pentru că
răzvrătiții au pus mîna pe pod omorînd pe toți cei care li se împotriveau.
Lordul primar roagă pe luminăția ta să-i trimită de la Turn ajutoare,
pentru ca să poată apăra oraşul împotriva rebelilor.
Ce oameni am, pun sub porunca voastră, Deşi eu însumi sînt îngrijorat.
Au încercat să ia cu forța Turnul...
La Smithfiel însă veți putea să strîngeți
O oaste-ntreagă — iar acolo eu[151]
Vi-l voi trimite şi pe Matthew Goffe.
Voi pentru rege să luptați şi pentru
A voastră țară şi viața voastră.
Vă las cu bine, mă întorc la treabă.
(Ies.)
SCENA 6
Londra. Strada Camion. Apare Jack Cade şi tovarăşii săi. îşi ințepeneşte toiagul în Piatra Londrei.[152]
CADE:

SOLDATUL: CADE:
SMITH:
DICK: CADE:
Iată-l acum pe Mortimer, lord al cetății. Şi de aici chiar, aşezat pe Piatra Londrei, ordon şi comand ca, pe cheltuiala oraşului, din fîntîna publică pe tot timpul celui dintîi an al domniei noastre să curgă numai vin de Bordeaux. Şi de acum înainte crimă de trădare va fi de mi s-o spune altfel decît lord Mortimer.
(Un soldat intră alergînd.)
Jack Cade! Jack Cade! Omorîți-l pe loc!
(Soldatul e omorît.)
Băiatul ăsta dacă va fi cuminte n-o să te mai strige Jack Cade; cred că a primit o bună lecție.
Milord, o o oaste adunată la Smithficld. înainte deci, s-o înfruntăm! Dar mai-nainte să dăm foc Podului Londrei, şi, dacă puteți, dați foc şi Turnului. Haideți, plecăm!
(Ies.)
309
SCENA 7

CADE:
capăta-o din gura
Londra. Smithfield.
Alarmă. Maithew Ooffe şi oamenii săi sînt puşi pe fugă de
Jaek Cade şi de rebeli. Matihew Ooffe e ucis.
Aşa, meşterilor. Acum cîțiva dintre voi să meargă şi să dărîme Savoyul[153], alții hanurile şi judecătoriile. Dărîmați totul. Aş vrea să-ndrept o cerere către senioria voastră.
De-ar fi chiar o seniorie şi tot ai pentru vorba ce-ai rostit-o. Cer ca legile Angliei să iasă numai voastră. *(aparte):*
Pe dracu, c-or fi legi tare sîngeroase, fiindcă a primit o împunsătură de suliță în gură şi nu s-a vindecat încă. *(aparte):*
Vai, John, o să fie legi împuțite, căci îşi împute duhul tot mîncînd brînză prăjită. M-am gîndit la asta şi aşa **va.fi.** Duceți-vă şi ardeți toate arhivele şi judecătoriile regatului: gura mea o să fie parlamentul Angliei. *(aparte):*

O să avem atunci nişte legi care o să muşte, afară numai de nu i s-or scoate dinții. Şi de-acum înainte orice lucru va fi pus şi stă-pînit de-a valma.

(Intră un vestitor.)

HOLLAND

SMITH

CADE:

HOLLAND

CADE:

VESTITORUL

CADE:

310

Milord, o captură, o captură. Iată-l pe lord Say, cel care a vîndut oraşele în Franța, cel care la ultimul bir ne-a pus să plătim de douăzeci şi una de ori impozitul suplimentar de o cincispre-zecime, asta în afară de un şiling de fiecare liră cît a fost ultimul impozit.[154]

(Intră George Bevis adueîndu-l pe lordul Say.)

Ei bine, pentru asta îi vom tăia capul de zece ori. Ah, Say, tu eşti, da, tu eşti, şiac vărgat, tu eşti lordul din pînză groasă[165]. Iată-te, deci,

SAY: CADE:

DICK:

SAY:

DICK:

SAY:

CADE:

SAY:

311

sub jurisdicția noastră regală. Ce ai de răspuns maiestății mele pentru faptul de a fi părăsit Normandia şi de a fi dat-o domnului Basemecu[156], prințul şi delfinul Franței! Află dar, în această augustă prezență, în prezența lordului Mortimer el însuşi, că sînt mătura care trebuie să scape curtea de un gunoi ca tine. în chip trădător ai stricat tineretul regatului făcînd o şcoală în care să se învețe gramatica. Altădată **părinţii** noştri n-aveau altă ştiință de carte sau bucoavne decît răbojul şi crestătura; tu, tu ai făcut să se folosească tiparitura şi, împotriva

voinței regelui şi a coroanei sale cum şi a demnității lui, ai făcut o moară de Mrtie. Şi o să ți se arate în față că ții pe lîngă tine oameni care rostesc obişnuit substantive verbe şi alte vorbe la fel de dezgustătoare, pe care o ureche creştinească nu le poate îndura. Ai pus judecători de pace pentru ca să chemi în fața lor oameni sărmani pentru nişte întîmplări despre care nu erau în stare să dea nici o ştire şi de care nu puteau să răspundă în nici un fel. în afară de asta, i-ai băgat la închisoare şi, pentru că nu ştiau să citească, i-ai spînzurat cînd tocmai pentru că nu ştiau să citească erau vrednici şi se cuvenea să trăiască. Nu-i aşa că încaleci un cal în zale şi împodobit din cap şi pînă-n coadă? [157] Ei şi?!

Drace! N-ar trebui să-l pui pe calul tău să se îmbrace-n mantie, cînd oameni mai cinstiți ca tine umblă numai în pantaloni şi pieptare. Şi care lucrează chiar numai în cămaşă, ca mine de pildă, care sînt măcelar. Oameni din Kent! Ce ai de zis de Kent? Nimic alta decît: *Bona terra, mala gem*[158]. Luați-l, curățați-l, vorbeşte latineşte! Dar ascultați ce-am să vă spun — ş-apoi Puteți să faceți ce veți vrea cu mine. în *Comentariile* sale, Cezar Descrie Kentul ca fiind ținutul Din toată insula cel mai bogat,

CADE: SAY:
BEVIS: SAY:
CADE: SAY:
CADE:
DICK: SAY: CADE:
312
Frumos şi cu atîta rîndnială
De oameni vrednici, darnici, muncitori
Şi largi la inimă, că mi-i nădejdea
Că nici voi n-ați fi oameni fără milă,
Eu Maine-ul n-am vîndut şi n-am pierdut
Nonnandia. Vieața-mi însă-aş da-o
De-ar fi să le **pot** dobîndi din nou,
Cu bunătate-am împărțit dreptatea
Şi plînsetul şi ruga m-au muiat
Şi niciodată darul... V-am cerut

Mai mult decît pe rege să-l păziți,
Prin voi şi țara s-o îmbelşugați?
Am fost cu învățații larg şi darnic,
Căci regele de m-a deosebit
A fost doar pentru multa mea ştiință.
Şi-aşa cum este neştiința blestem
Şi aripă ştiința care-naltă,
Eu cred că doar de smteți prinşi de gheara
Vreunui duh drăcesc[159] mă veți ucide.
Pe lîngă regi străini tîlmaci fu glasu-mi
Ş-al vostru bine doar...
Mda! Dar, dat-ai vreodată o lovitură pe un
cîmp de bătaie?
Vezi, oamenii aleşi au brațul lung...
Adeseori eu am lovit pe-acei
Ce nu-i vedeam şi totuşi i-am ucis.
Ce laş! Să ataci oamenii pe la spate!
Obrajii mi-au pălit în nopți de veghe
Muncind spre-al vostru bine,-al tuturor.
Dați-i o palmă şi şi-or recăpăta roşeața.
Şedințe grele ca să-mpart dreptatea
Puterea mi-au sleit-o... Sînt bolnav.
O să-ți dăm o doftorie de ştreang de cînepă şi
o să-ți lăsăm sînge cu baltagul![160]
Ce te face să tremuri aşa, omule?
Paralizia, nu frica*
Ia uite-l cum îşi înclină spre noi capul, parcă ar
zice: „O să vă plătesc eu asta". Am să văd dacă
SAY:
CADE
TOȚI: SAY:
CADE:
DICK:
CADE: 313
tidva **lui** n-o sta ceva mai tare şi nemişcată în
vîrf ui unei suliți... Să fie luat şi săi se taie capul!

Dar, spuneți-mi de ce sînt vinovat?
Kîvnit-am la onoruri, bogății?
Am lăzi de aur stors din suferințe?
îmi este-mbrăcămintea prea bogată?
De ce să-mi cereți moartea? V-am lovit?
De sînge mîinile îmi sînt curate
Şi inima de orice gînd fățarnic.
Lăsați-mi dar viața...

(aparte): Simt că vorbele lui trezesc în mine mila, dar am samă stăpînesc; deci va muri măcar şi pentru aceea că a ştiut să pledeze atît de bine pentru viața sa. *(Tare.)* Luați-l! Are un drac sub limbă, nu vorbeşte în numele lui Dumnezeu. Hai, luați-l, v-am spus, şi tăiați-i repede capul; apoi spargeți casa ginerelui său, sir James **Crower.** Tăiați-i şi lui capul şi aduceți-mi-le aici, şi pe unul şi pe celălalt, fiecare într-un vîrf de prăjină.

Aşa se va face.

Oh, cetățeni, în ciuda, chiar a rugii, De-ar fi ca voi de aspru Dumnezeu Cu sufletele voastre, după moarte Ce vă veți face? Inima, vă rog, Muiați-v-o, viața mea cruțînd-o! Luați-l. Faceți ce vă poruncesc! *(Cîliva răzvrătiți ies dudndu-l pe lordul Say.)*

Cel mai mîndru dintre marii vasali ai regatului şi tot nu va putea să-şi păstreze capul pe umeri, dacă nu-mi va plăti mie tribut. Mei o fecioară nu se va putea mărita fără a nu-mi plăti mie dinainte dreptul... fecioriei. Oamenii vor fi birnicii mei *in capite*[161] şi noi ordonăm şi comandăm ca femeile lor să fie atît de binevoitoare, cît inima poate dori şi limba poate cere. Milord, cînd mergem la Cheapside să împrumutăm de-ale gurii cu lăncile noastre? Hei, drace, numaidecît.

TOȚI:

CADE:

Oh, minunat!

(Intră un om aducînă capetele.)

Asta-i şi mai minunat! Ia puneți-i să se sărute, căci se iubeau mult cînd trăiau. Acum despărți-ți-i, de teamă să nu se sfătuiască pentru

predarea de noi oraşe în Franța. Soldați, să amînăm pentru la noapte jefuirea oraşului, căci vrem acum să călărim prin ulițele lui cu capetele astea două purtate înaintea noastră ca nişte buzdugane şi la toate răscrucile să-i punem să se sărute... înainte.

(Ies.)

SCENA 8

Southwarle.

Trîmbiie. Intră Jack Cade şi şleahta lui.

CADE: Luați-o înapoi pe strada Fish! Pe la colțul cu Sfîn-

tul Magnus![162] Loviți, ucideți! Zvîrliți-i pe toți în Tamisa! *(Se aud vuind trîmbițe pentru parlamentare.)*

Ce e zgomotul acesta? Cine are îndrăzneala să sune retragerea şi parlamentarea cînd eu poruncesc să se ucidă? *(Intră Buckingham şi bătrînul CUfford în fruntea trupelor lor.)*

Noi îndrăznim! Cade, află: sîntem
Trimişii regelui să lămurim
Poporu-n rătăcirea lui. A'estesc
C-or fi iertați cei ce te-or părăsi
Şi s-or întoarce liniştiți acasă.
Primiți iertarea, cetățeni? Ce spuneți?
Sau vreți spre moarte-n gloată toți să mergeți?
Cel ce-i cu regele şi vrea iertarea
Să zvîrle cuşma-n sus, să strige tare:
„Trăiască regele, iar cel ce nu vrea
Şi nici pe tată-său nu i-l cinsteşte —
Pe Henric cel de-al cincilea, şi care
întreaga Franță a supus-o — spada

BUCKINGHAM

CLIFFORD:

TOȚI: CADE:

TOȚI: CLIFFORD:

TOȚI: CADE:

Să şi-o ridice împotriva noastră Şi să-ndrăznească peste noi să treacă!

Trăiască, trăiască regele, trăiască regele! Cum?! Buckingham şi Clifford, aveți această înfumurată îndrăzneală! Şi voi, făpturi de nimica, voi îi credeți? Vreți neapărat să fiți spîn-zurați cu iertarea voastră de gît? **Făcutu-şi-a** spada mea drum prin porțile Londrei **pentru** ca voi să mă părăsiți aici la „Cerbul Alb" în Southwark? Eu ziceam că n-o să lăsați armele din mîini pînă ce nu veți fi căpătat toate vechile libertăți, dar sînteți toți nişte oameni fără credință şi laşi şi vă place să trăiți ca sclavi ai nobililor. Să vă rupă şalele sub poveri, să vă ia casele sub nasul vostru, să vă batjocorească nevestele şi fetele sub ochii voştri! Eu o s-o scot la capăt şi singur! Arde-v-ar pe toți blestemul Domnului! Mergem cu Cade, mergem cu Cade... E Jack Cade, poate, **fiu** dintr-ai lui Henric

Al cincilea, ca să-l urmați pe dînsul? Gîndiți că vă va duce el în Franța
Făcînd din voi, umilii, conți şi duci?
Dar, vai! E omul fără de sălaş. Şi va putea trăi doar tîlhărind? Şi dac-ar fi ca să trăiți aşa, Oh, ce ruşine pentru voi şi-ai voştri
Ar fi, cînd prea puternicul francez,
Pe care altădată l-ați zdrobit,
Ar trece marea şi v-ar cutropi.
Acum chiar, în aceste zile grele,
Trufaşi pe străzi în Londra-i văd trecînd,
Strigîndu-vă în față „țăranoi".
Ah, moară zece mii de Cade nemernici,
Decît viața sub călcîii francez.
în Franța,-n Franța să luăm din nou
Tot ce-am pierdut. Iar țărmii-obîrşii voastre
Cruțați-vi-i! Sînt Anglia! Voi sînteți
Şi tari şi vrednici. Henric are-arginți.
Cu Domnul, credeți şi-n izbînda voastră!
Trăiască Clifford! Trăiască Clifford! Mergem cu
regele şi cu Clifford!
Văzutu-s-a vreodată un fulg bătîndu-se după
toate vuiturile, atît de lesne ca mulțimea asta?

BUCKEvGHAM:

Numele lui Henric al cincilea îi cîştigă şi-i duce spre o sută de greşeli şi iată că mă lasă de unul singur. îi văd chiar că se sfătuiesc cum să mă prindă. Văd eu că numai cu spada am să-mi fac drum, căci nici nu mai pot s-aştept... în ciuda dracilor şi a iadului, am să trec prin mijlocul vostru. Cerul şi onoarea îmi sînt martore că nu lipsa de hotărîre, ci josnica şi nemernica trădare a tovarăşilor mei mă-ndeamnă s-o iau la sănătoasa.

(Iese.)

Cum? Fuge? Urmăriţi-l. Care-l prinde Şi regelui îi va aduce capul O mie de coroane va primi. Veniţi, cu regele să vă împac. *(Ies.)*

SCENA 9

Castelul Kenilworth. Trîmliţe. Apar pe terasa castelului regele, regina, Somersef.

REGELE A fost vreodată rege pe pămînt

Să aibă mai puţin noroc ca mine? De-abia ieşit din leagăn şi am fost Uns rege, cînd aveam doar nouă luni. Şi nu-i supus ce-ar vrea să fie rege Cît ard de dor să fiu doar un supus.

(Intră Buckingham ţi Clifford.)

BUCKINGHAM: Mă-nchin cu veste bună, majestate! REGELE: E, Buckingham, l-aţi prins pe trădător?

Sau a fugit spre-a prinde noi puteri?[163]

(Sînt aduşi, jos Ungă terasă, legaţi cu o coardă de gît, un mare număr deiovarăşi de-ai lui Jaek.Cade.)

TOŢI:

VESTITORUL:

REGELE:

CLIFFORD:

REGELE:

316

Cade a fugit şi şleahta se predă. Cu gitul lor în ştreang aşteaptă, sire, Să hotărăşti de vor trăi sau nu.[164] Oh ceruri mari, deschideţi-vă poarta, Primiţi-mi laudele mulţumirii! Soldaţi, viaţa v-aţi răscumpărat-o;

SOMERSET:

REGELE

BUCKINGHAM:

REGELE:

Ați dovedit că vă iubiți şi țara Şi prințul. Rămîneți pe mai departe Cu acelaşi gînd şi-aceleaşi simțăminte. Şi Henric nu vă va uita vrodată, Nenorocit chiar dac-ar fi. Vă iert, Şi liberi sînteți să plecați acasă. Trăiască regele! Trăiască! Ura!

(Intră un vestitor.)

Milord, vestesc că ducele do York
S-a-napoiat acuma din Irlanda
Cu oşti de Kerni şi vrednici Gallowglassi[165]
Şi vine-ncoace-n mare-orînduire
Şi-n drum le spune tuturor că vine
Spre a goni din preajma voastră, sire,
Pe ducele de Somerset, pe care
îl judecă drept mare trădător.
Domnia-mi stă-ntre două mari prăpăstii.
De-o parte Jack Cade şi de alta York.
Asemenea corăbiei scăpate
De vijelii, dar prinsă de-un pirat
în apă liniştită, tot aşa
De-abia înfrînt de-i Cade, se-nalță York.
Morgi Buckingham, întîmpină-l, întreabă-l
De ce ridică armele şi spune-i
Că eu pe Edmond, ducele, în Turn
L-am fost închis… Vei sta acolo, Edmond,
Pînă ce York îşi va desface oastea.
Merg la-nchisoare, chiar la moarte merg
Do o spre fericirea țării mele.

(către Buckingham):

Ia seama să nu pui asprime-n vorbă…
E mînios… şi n-ar putea să-ndure
Un fel de vorbă aspru.
Da, milord.

Şi eu sînt sigur ca aşa voi face Ca spre folosul tău să fie toate. Să mergem, dară. Doamnă, vino, poate Vom învăța să stăpînim mai bine. Căci pînă astăzi Anglia în drept e Să-mi blesteme domnia fără vlagă.

(Trîmbile. Ies.)

317

SCENA 10

în Kent. Grădina lui Iden. Intră Cade.

CADE:

IDEX:

CADE:

IDEN:

318

Vai, praful s-a ales de tot ce-am vrut! Vai de mine însumi, care port o spadă şi totuşi stau să mor de foame. Cinci zile de cînd stau ascuns prin pădurile acestea, fără să-ndrăznesc să ies, pentru că toată țara mă caută. Dar acuma aşa de foame mi-e, că chiar de-ar vrea cineva să-mi închirieze viața pe o mie de ani şi tot n-aş primi. Am sărit gardul în grădina aceasta ca să văd dacă găsesc niscai ierburi sau ca să culeg vreo salată, lucru foarte bun ca să mai împrospăteze stomacul unui om pe o vreme atît de caldă. Şi, nimic de zis, toate salatele au fost însă-mînțate pe lume pentru binele meu, căci de multe ori, fără vreo salată de-a mea, aş fi avut scăfîrlia tăiată de-o lovitură de bardă şi de multe ori, cînd mi-era gîtul uscat şi mergeam ceva mai iute, mi-a slujit drept ulcea de băut... şi tot salata o să-mi slujească drept prînz. *(Intră Iden cu servitorii săi.)*

Oh, cine-ar vrea să mai trăiască-n larma Şi în mişcarea curților, cînd poate Să aibă bucuriile plimbării? Această moştenire de la tata Mi-ajunge cît o-mpărăție-ntreagă. Nu vreau prin sărăcirea altora

Să mă ridic şi, totuşi, bani de strîng O fac tăcut fără să nasc vro pizmă... ' Mi-ajunge casa să mi-o țin cinstit,. Ca tot săracul poarta-mi părăsind-o Să plece de la mine mulțumit. Na! lată şi stăpînul locului. Vine să mă aresteze pentru vagabondaj, pentru că am pătruns în proprietatea lui fără voie... Ah, secătură, vrei să mă vinzi şi să primeşti de la rege o mie de coroane, dîndu-i capul meu! Dar am să te fac să mănînci fier ca struțul şi să-mi înghiți spada pe-un ac, înainte de a ne despărți! Hei, bădărane, orişicine-ai fi, Nu te cunosc. De ce te-aş vinde?

CADE:
IDEN:
CADE:
"
Nu c de-ajuns că mi te-ai strecurat Ca hoțul în grădina mea să furi, Căci zidul l-ai sărit — şi pe deasupra Te mai şi oțărăşti la mine-obraznic! Să mă oțărăsc la tine?! Da, pe sîngele cel mai bun pe care l-am vărsat, dar nu numai să te înfrunt, dar să te şi insult. Uită-te bine la mine. N-am **mîncat** de cinci zile şi totuşi vino tu şi cu cei cinci oameni ai tăi, veniți încoace — şi dacă nu vă întind pe toți, jos, lat, morți de-abinelea, să facă Dumnezeu ca să nu mai pot mînca decît iarbă!

Cît va fi Anglia nu se va spune Că Alexander Iden, gentilom Din Kent, s-a năpustit cu slujitorii Să bată un sărac înfometat. Priveşte-mă în ochi — dar drept în ochi — Şi vezi, poți ochii să mă faci să-i plec? Măsoară-te cu mine, braț cu braț, Şi vezi-te că eşti lipsit de vlagă. Ți-e mîna deget doar din pumnul meu, Piciorul meu e trunchi, al tău... o varga Şi-i vlagă-ntr-un picior de-al meu cît e Puterea ta în corpul tău întreg! De-ajuns un braț ca să ridic — şi groapa Ți-e gata în pămînt săpată. Dar Sfîrşind această bătălie-a vorbei Ți-o spune spada-mi ce nu poate limba. Pe viața mea, uite-l pe cel mai viteaz dintre viteji! Fierule, dacă limba ta te fărîmițează, dacă înainte de a dormi în teaca ta nu-l tai pe bădăranul ăsta osos în ciosvîrte, mă rog lui Dumnezeu în genunchi, pe amîndoi genunchii, ca să ajungi ca din tine să se facă doar piroane.

(Cade şi Iden se bat. Cade e străpuns şi se prăbuşeşte.)

Ah! sînt mort! Foamea doar, ea m-a ucis. Zece mii de draci să se ridice împotriva mea şi pe toți îi desfid să mă bată, dar să mi se dea cele zece prînzuri pierdute. Usucă-te grădină şi fii de-acum înainte cimitirul a tot ce viețuieşte în casa asta, pentru că aici sufletul neînvinsului Cade a zburat.

319
IDEN:
CADE:
IDEN:
Pe Cade, Cade trădătorul l-am ucis? Sfințită fii tu, spadă, pentru această Grozavă săvîrşire şi să fii, Cînd voi muri, deasupra-mi atîrnată Şi sîngele de pe tăişul tău Să nu mai fie şters, să-l poți păstra Ca un

blazon heraldic, stema cinstei Stăpînului tău care-a cîştigat-o... Adio, Ideii. Fii mîndru de izbînda ta. Spune-i din parte-mi ținutului Kent c-a pierdut pe cel mai bun om al său şi îndeamnă pe toată lumea să fie laşă, căci eu, care de nimeni nu m-am temut, învins am fost de foame, nu de vrednicie... *(Moare.)*

Ce grea jignire-mi zvîrli doar cerul ştie. Mori blestemat, tu josnic om şi blestem Al celeia ce te-a născut. Aşa Cum spada mi-o înfig în trupul tău Şi sufletul ți l-aş înfige-n iad! Am să te duc tîrîş, tras de călcîie, în groapa cu gunoi, să ai o groapă, Şi blestemata-ți tidvă am s-o tai Şi regelui i-oi duce-o ca plocon, Lăsîndu-ți leşul pradă corbilor. *(lese irăgînău-i cadavrul.)*

ACTUL V

SCENA 1

Ctmpiile dintre Dartford şi Blackheath.

Cu lobe şi eu irlandezi.

YORK:

*

BUCKINGHAM:

YORK:

BUCKLXGHAM:

Se-ntoarce din Irlanda York, ca dreptul Să-şi ceară şi să smulgă de pe fruntea Nevrednicului Henric diadema... Şi bateți clopote! Şi ardeți focuri! Primiți-Î voi pe regele de drept Şi mare-al Angliei... *Santa Majestas!*[166] Ah, cine scump nu te-ar plăti! S-asculte Cei caro nu ştiu cum se porunceşte! Această mînă-mi este zămislită Ca aurul să-l vînture-n sclipire...[167] Şi vorbei mele îi voi da-nțeles Rotind o spadă şi-nălțînd un sceptru. Şi sceptrul, jur, că-l voi împodobi. Cu crinul mîndru-al herbului francez.[168] *(Intră Buckingham.)*

Bar cine-i? Buekingham! Ah, stavilă Dintr-ale regelui, de bună seamă!... Să ne prefacem...

York, de eşti prieten, Te salutăm tot ca prieten!

Humphrey,

Salutul ți-l primim! Tu vii ca sol? Ca sol al regelui vin, al lui Henric, Să aflu pricina de ce cînd pace-i Tu care eşti vasal, tot ca şi mine,

YORK

BUCKINGHAM:

YORK:

BUCKINGHAM:

YORK:

Călcîndu-ți jurămîntul de credință Ai ridicat oştire, **fără** voie — Şi **vii** semeț cu ea în preajma curții. *(aparte):*

De-abia de pot vorbi, atît mi-e-n clocot Mînia mea de mare. Aş putea Stînci să străpung şi pietrele să sfarm De toate ce mi-a spus şi aş putea Ca Ajax cel ce-i fiu **lui** Telamon[189] Mînia să-mi astîmpăr căsăpind Oi, boi sau tot ce-ar fi în mîini să-mi cadă... De-mi este naşterea de mai bun sînge Decît a regelui şi-nfățişarea De rege este-a mea — căci el n-o are — Şi gîndurile mele sînt regeşti! Şi totuşi, trebuie să mă prefac, Să par, un timp, supus, senin, s-aştept Să fie Henric slab şi eu mai tare... *(Tare.)*

O, Buekingham, fii bun, te rog, mă iartă Că-ți dau răspunsul meu întîrziat... **Eram** răpus de-o întristare-adîncă... Vezi, pricina că vin cu oaste mare E ca să izgonesc de lîngă rege Pe Somerset, trufaşul trădător Al maiestății sale şi al țării. Milord, prea mare-ți este bănuiala.[170] Dar, dac-acesta-i scopul înarmării, Dorința regele ți-a împlinit-o, Căci Somerset închis e-n Turnul Londrei. Pe-onoarea ta că-i prins?

Pe-onoarea mea!

Ei bine, Buekingham, dau drumul oastei. Soldați, vă mulțumesc. Vă răspîndiți! Veniți în cîmpul Sfîntul George[171], mîine, Ca solda s-o primiți şi ce-a mai fi... De vrea măreţul Henric, suveranul, Să-mi ceară **fiu-ntîi** născut — dar ce spun? Chiar fiii toți ostatici de credința Şi supuşenia-mi—îi dau din suflet... Pămmturi, bunuri, cai, armuri, dau toate: Le las la voia şi porunca lui, Dar ducele de Somerset să moară!

REGELE:

YORK:

REGELE: YORK:

BUCKINGHAM: Pentru supunerea, ce-arăți, te laud. Spre cortul regelui să

ne-ndreptăm. *(Intră regele în fruntea escortei lui.)*
Cum, Buekingham? York nu nutreşte Vreun gînd rău împotriva mea, că mergeţi Prieteni unul lîngă altul?
Iată
Smerit, măriei tale sînt supus. Atunci, de ce-ai adus această, oaste? Ca să vi-l iau pe Somerset din coastă Şi **să-l** înfrîng pe răzvrătitul Cade, De-a cărui prăbuşire nu aflasem...
(Intră Iden adueînd capul lui Cade.)
Un om umil şi bădăran de poate
Să stea în faţa regelui, dă-i voie
S-aducă-n dar măriei tale-o tidvă
De trădător. E capul lui Jack Cade,
Pe care l-am ucis în luptă dreaptă.
Da? Tidva lui Jack Cade? Oh, Doamne, bun eşti!
Arată-mi, mort, obrazul celui care
Pe cînd trăia m-a tulburat atîta...
Şi deci, prietene, tu l-ai ucis?
Eu însumi, dacă-ngădui, maiestate!
Cum te numeşti şi caro-ţi este starea?
Sînt Alexander Iden, gentilom
Sărman din Kent şi regelui supus[172].
Milord, să-l faceţi, pentru fapta lui,
De e plăcerea voastră, cavaler.
Alexander Iden, în genunchi!... Acum
Kidica-te... Eşti cavaler. îţi dăm
Eăsplată mărci o inie şi voim
Să ne slujeşti şi să ne stai în preajmă.
Să-i fie dat lui Iden să trăiască
Cu cinste după cinstea ce-a primit-o
Şi regelui să-i fie cu credinţă.
(A-par regina şi Somerset.)
IDEN:
REGELE:
IDEN:
REGELE:
IDEN:

BUCKINGHAM: REGELE:

IDS:\T:

REGELE:

Vezi, Buekingham, că vine Somerset Şi cu regina... Spuno-i să se ascundă Mai iute, ducele să nu-l zărească.

323

REGINA: Chiar mii de York de-ar fi, el totuşi capul

Nu-şi va ascunde. Ci-l va înfrunta!

YORK: Cum, Somerset e liber? Da? Atunci

Dă drumul gîndurilor tale, York, Că multă vreme le-ai înăbuşit Şi ce e-n inimă să ai pe limbă... Să pot să-ndur să-l văd pe Somerset? Ah! Kege mincinos! Cuvîntul dat Ți l-ai călcat! Ştii bine că jignirea Eu n-o primesc... Am spus că rege eşti?,:• -.. Nu, nu eşti rege, nu... şi nici nu eşti în stare să poți sta deasupra gloatei, Tu care nu poți nici un trădător Să-l ții în frîu. Nici fruntea ta. nu e Făcută ca să ții pe ea coroană. Ți-e pumnul bun să strîngă doar toiagul De pelerin, nu sceptrul unui prinț! E pentru mine aurul coroanei, ' Căci zîmbetul ori supărarea mea ¦ Ca vechea suliță a lui Abile

, ' ' 'Mină, dacă vrea, dar şi ucide.[173]

' Priveşte-mi pumnul: poate ține sceptrul!

Şi-acesta şti-va să impună legea. Dă-mi locul: n-ai să mai conduci pe-acela Ce hărăzit a fost să te conducă.[174]

SOMERSET:; York, trădător mişel şi criminal!

Te arestez pentru înalta ta trădare. Jos, în genunchi, şi cere îndurare!

YORK:, Vrei să-ngenunehi?! Dar lasă-mă întîi

Să-ntreb pe oamenii ce mă urmează De suferă să mă închin cuiva. •.';'.,"' '' Să-mi vină fiii-aici, să-mi stea chezaşi![175]

(Un om din escortă iese.)

Eu ştiu că înainte de-a fi prins

Şi-or pune spada-n joc să mă sloboadă...

REGINA: Să vin-aicea Clifford de îndată,

Să spună dacă fiii lui din flori Pot trădătorului lor tată sta Drept chezăşie.

YORK: Taci, napolitană

Cu sînge putred, tu, gunoi din Neapol,[176] Nenorocirea mare-a Engliterei.

(Intru

REGINA: CLIFFORD:
YORK: CLIFFORD
REGELE:
CLIFFORD:
REGINA:
YORK: EDWARD:
RICHARD: CLIFFORD: YORK:

CLIFFORD:

Mi-s sînge nobil, fiii — nu ca tine:— Chezaşi mi-or sta... De nu vreţi, rău de voi e! *Edward şi Richard Plantagenet, cu oamenii lor.)*

Priviţi-i. Ei sînt şi-mi vor face cinste! *(Intră Clifford împreună eu fiul său.)*

Pe Clifford iată-l, cel ce nu-i primeşte. Salut, şi regelui urări de bine.

(îngenunchează.)

Hei, Clifford, mulţumesc: Ce veşti aduci?

Nu, nu te îmbufna, n-amenința!

îţi sîntem, Clifford, suveran... deci, iar

îngenunchează, să-ţi iertăm greşeala!

(andină spre Henric):

Nu... n-am greşit... mi-i regele aici.

Tu te înşeli crezînd că mă înşel.

Cu el la'Bedlam[177]! Ce? A-nnebunit?

Da, Clifford, o ambiţie nebună

L-a îndemnat să-nfrunte pe monarh.

E-un trădător hain — în Turn cu el!

Să i se sfarme răzvrătita ţeastă!

E arestat, dar nu vrea să se plece.

Feciorii lui, aşa susţine el,

îi vor da sprijin cu cuvîntul lor.

Păi nu-i aşa, băieţii mei?[178]

Da, nobil tată, dacă ni-i cuvîntul

De-ajuns.

De nu ajunge-avem şi spada. Ce soi de trădători avem aici?! Priveştc-te-n oglindă... vei vedea Imaginea trădării, căci îţi sînt Eu rege, tu eşti numai trădătorul Cu inima lui plină de necinste. Chemaţi la luptă şi vitejii

urşi,[179] Cei doi ce doar sunînd din lanţul lor Şi-nghiaţă toţi copoii cruzi şi laşi! Să vină-ncoace Salisbilry şi cu Warwick! *(Intră conţii Salisbury şi Warwick.)*

Aceştia-s urşii? Moartea-i paşte. Lanţul L-om folosi ca să-l legăm pe paznic De va-ndrăzni să şi-i aducă-n luptă.

RICHARD:
CLIFFORD:
YORK: CLIFFORD: REGELE:

SALISBURY:
REGELE: SALISBURY: REGELE: SALISBURY:

Adesea am văzut cîte-un dulău
Trufaş, zvîiiindu-se-napoi, muşcînd
Pe-acela care îl ţinea legat;
Dar liber de era şi de simţea
A ursului îngrozitoare labă,
Fugea urlînd cu eoada-ntrc picioare...
La fel veţi fi de veţi lupta cu **Warwick!**
'**Napoi,** nebune, maldăr de mînie
Sucit la minte şi la chip![180] 'napoi.
A-ha! Acum te vom încinge bine!
Ia seama... Vezi să nu te arzi tu însuţi...
Cum, Warwick, nu mai ştii să-ndoi genunchiul?
Bătrîne Salisbury, cum de-ţi mînjeşti
Argintul pletelor? Cum poţi să fii
îndemn la rele unui fiu smintit?
Tîlliar eşti pînă şi pe pat de moarte!
Cu ochelarii cauţi prăbuşirea?[181]
Oh, unde e credinţa, cinstea ta?
Din îngheţatul cap de-ţi sînt gonite,
Pe ce tărîm să-şi afle adăpost?
Sapi groapa ta să scoţi, din ea război?
Vrei ani-ţi mulţi cu sînge să-i îm proşti?

De ce fiind bătrîn să-ți uiți ştiința?
Şi de n-o uiți, do ce n-o foloseşti?
Kuşine-ar face să-ți înclini în față-mi
Genunchiul ce-ți îndoi către mormînt?...
Am cercetat îndreptățirea-acestui
Ilustru duce, lord, şi în deplină
Cunoaştere îl pot privi de drept
Moştenitor al tronului englez.
Dar tu supunere nu mi-ai jurat?
Ba da.
Şi jurămîntul poți să-l calci? Păcatu-i greu cînd.juri pe-un alt păcat, Dar şi mai greu păcatu-i să juri strîmb.[182] Ce jurămînt mai poate fi acela Ce-ndeamnă la omor sau tîlhărie, La siluiri sau. la răpiri de bunuri Ale orfanului sau la-nşelarea Şi stoarcerea de drepturile ei A văduvei? Pot fi aceste crime îndreptățite pe temeiul doar C-au fost legate printr-un jurămînt?
REGINA: REGELE: YORK:
CLIFFORD:
WARWICK:
CLIFFORD:
WARWICK:

CLIFFORD:
CLIFFORD CEL TINĂR:
RICHARD:

Vicleanul trădător e şi flecar!
Să vină Buckingham! Să vină-n zale!
Pe Buckingham şi ce prieten vrei
Ți-i poți chema, sînt hotărît: ori tronul,
Ori moartea...
Moartea sigur, dacă visul
Ce l-am avut se-adevereşte.
Du-te
Şi culcă-te ca să visezi din nou. Adoposteşte-te de vijelia luptei.[183]
Sînt hotărît în şi mai mari furtuni

Să stau decît în cea pe care astăzi Vrei s-o dezlănțuieşti şi-ți voi înfige Dovada-n coif chiar dacă te-aş cunoaşte Numai după blazonul casei tale.[184] Pe-al tatălui blazon jur c-oi purta Bătrîna creast-a coifului Nevii: înlănțuit de-un noduros toiag Un urs şi-l voi purta aşa cum cedrul Pe culme-şi ține crengile-n furtună, încît te vei înfricoşa văzîndu-l! Şi eu ți-oi smulge ursul de pe coif Şi cu dispreț ți-l voi călca-n picioare în ciuda celuia ce-l va păzi.

Acum, la arme, tată glorios, Să Mngem răzvrătiții toți de-a **rindul.** Zadarnic vă cuprinde ura-n gheară: Christos v-aşteaptă să cinați deseară!

CLIFF C
O
R
D

TÎNĂR:	Din	tine	alți stropi de	veni	**n** cad
RICHA R D:	De	nu	ți-e cina-n cer,	ți-	f î iad!

SCENA
2

St.
Al
ba
n'
s.

Trîmbițe. Mişcări de trupe. Intră Warwick.

WARWICK: Hei, ieşi din umbră, Clifford Cumberland!

Te cheamă Warwick, hei, şi dacă nu fugi în fața ursului, cînd sună goarna

YORK:

WARWICK: YORCK:

WARWICK:
CLIFFORD: YORK:
CLIFFORD: YORK:
CLIFFORD: YORK:
CLIFFORD: YORK:

Nebun acum alarma, muribunzii TJmplînd şi ei cu strigătul lor cerul, îţi spun: Hai, bate-te cu mine, vino Trufaşe prinţ din miazănoapte, Clifford, Căci Warwick tot chemînd a răguşit. *(Intră York.)*

Cum, nobil lord? Pe jos?

Da. Clifford,

El, ucigaşul, calul mi-a ucis Şi eu pe-al lui prînz corbilor l-am dat, Frumosul cal pe care-l îndrăgea. *(Intră Clifford.)*

Ni-i ceasul pentru unul din noi doi, Sau pentru amîndoi, sosit.

Nu, Warwick.

îţi cată alt vînat. Pe cerbu-acesta îl voi goni eu crîncen pîn'la moarte. Te luptă vrednic, York, căci bătălia O dai pentru coroana ta. Ah, Clifford, Aşa cum ştiu că vom învinge astăzi, Tot astfel inima mi se sfîşie Că plec fără să pot lupta cu tine... *(Iese.)*

De ce te uiţi aşa la mine, York? Ţinuta-ţi mîndră mi-ar plăcea de n-ai fi Duşman între duşmani şi-nverşunat. Eu vrednicia ta ţi-aş lăuda-o De n-ar străbate hîdă în trădare... Mă va păzi azi contra spadei tale, Căei luptă pentru sfînta mea dreptate. Cu sufletul m-oi bate şi cu trupul. Grozavă melodie! Iute-n gardă!

(Se bat. Clifford cade.) ' ''-'

La fin couronne Ies oeuvres.[185]

(Moare.)

Prin luptă ai ajuns la paee;-acum

Eşti liniştit... şi sufletului său.

Oh, cer, de ţi-i voinţa, pacea dă-i-oi

(Iese.) (Intră Clifford cel tînăr.)

CLIFFORD CEL TÎNĂR:

Kuşine! Totul e în destrămare! Din temere se sfarmă rînduiala Rănind pe cei ce-ar vrea s-o ocrotească., Oh, fiic-a iadului, tu, bătălie, Unealta cerurilor îndîrjite, Aruncă-n inimile alor noştri Tăciunii-aprinşi ai

răzbunării crude. Nici un oştean să nu mai fugă. Nimeni Dedat cel ce e luptei — să se uite Şi să-l deosebească fapta doar De vitejie...

(Zăreşte pe tatăl său mort.)

Lumea să sfîrşească! în flăcările zilei de pe urmă Să se topească cerul şi pămîntul: Şi goarna judecății de apoi Să sune! Al ființelor murmur Să tacă... Fostu-ți-a destinul, tată, în linişte să-ți treci, tu, tinerețea, Iar haina cumințeniei bătrîne Să nu vrei să ți-o rozi ÎH jilț de-odihnă? S-o rupi murind răpus în luptă, aprig?! înmărmureşte inima în mine Pierzîndu-te... Şi stană-mi va rămîne. Ah, York bătrînii nu ni-i cruță. Bine, Nu voi cruța nici eu copiii lor Şi fecioreştile lor lacrimi fi-vor Ca rouă aruncată pe jeratic Şi frumusețea eare-adesea moaie Pe-asupritor îmi va fi cum o ceara Şi cum uleiul pe mînia-n flăcări Şi n-oi mai şti ce este mila, mi. I)e-oi întîlni vreun prunc din casa York îl voi tăia-n bucăți precum sălbatic Medeea l-a tăiat pe-AbsjTrt[186] cel tînăr Şi gîoria-n cruzime mi-oi găsi-o... *(Liund pe umeri leşul tatălui său.)*

Ruină nouă-a vechii case Cîifford, Hai, vin-aşa cum altădat' Eneas Purtat-a pe bătrînul său Anchises[187];

329

Aşa te duc pe umerii-mi puternici,

Dar Eneas ducea povară vie;

Nu ca a mea, povară grea şi moartă!

(Iese.) (Intră Richard Plantagenet şi Sornerset bătîndu-se. Somerset cade.)

RICHARD:

Aşa. Te-aşterne... Murind sub tabla-acestui han[188], înfățişînd castelul din Saint Alban's, Se-adevereşte moartea-i prorocită: „De ziduri să se teamă, de castele". Rămîi călită, spadă mînioasă. Doar popii murmură pentru duşmani O rugăciune... Prinții îi omoară.

(Iese.)

SCENA 3

Haini îi vom lovi şi noi, mai tare! Milord, fugi, fugi...

(Ies.)

Cîmpie în apropiere de Sainf Alban's.

Trîmbițe. Retragere. Trîmbițe. Intră York, Richard, Warwick si soldați cu tobe, trîmbițe, flamuri şi stindarde.

YORK:

(Trîmbițe. Mişcare de trupe. Intră regele, regina şi alții. Sînt in retragere.)

REGINA: REGELE:

REGINA:

CLIFFORD CEL TÎNĂR:

Milord, fugi! Vai, cît eşti de-ncet! Grăbeşte.

Lua-vom cerurilor înainte?

Să ne oprim aicea, Margareta!

Din ce eşti!? Nici nu lupți şi nici nu fugi:

înțelepciunea-acum şi îndrăzneala

Cer să-i lăsăm duşmanului cîştigul.

Deci, să scăpăm cum vom putea, fugind.

(Se aud trîmbițe în depărtare.)

Dacă te-or prinde vom vedea sfîrşitul Destinului tău, dacă însă dat e Ca să scăpăm — şi asta-i cu putință Cît moliciunea nu-ți va pune stăvili— Vom merge-n Londra unde eşti iubit Şi-om umple şi norocului spărtura.

(Intră tînărul Clifford.)

De n-aş fi hotărît să mă răzbun Mai bine-aş vrea să blestem, nu să fug. Dar să fugim, căci este deznădejdea în sufletele alor noştri toți. Fugiți, în numele salvării voastre, Şi vom trăi şi ziua-aceea-n care

RICHARD:

SALISBURY

YORK:

Dar despre Salisbury cine are veşti, De-ncărunțitul leu care-n mînie De vîrstă uită şi ea-n floarea ci Se simte iar în vlagă? Ziua-aceasta N-ar fi frumoasă şi pierdut-ar fi De ne-ar fi Salisbun[r] mort.

Nu, nobil tată,

De trei ori eu l-am pus din nou în şa, De trei ori mi-am pus pieptul pentru dînsul, De trei ori l-am luat din toiul luptei Şi l-am rugat din suflet să se cruțe, Dar îl găseam tot în vîrtejul crîncen. Era ca o bogată broderie împodobind cea mai modestă casă Voința lui în trupul său bătrîn. Dar, iată, vine nobilul ostaş.

(Intră Salisbury)

(către York):

Pe spada mea, frumos ai mai luptat!

Şi toți la fel... îți mulțumesc, o, Eichard,
Doar Domnul ştie cît voi mai trăi...
De trei ori azi mi-a-ngăduit să fiu
Scăpat de tine de la moarte... Lorzi,
Ce-am cîştigat nu este-al nostru încă:
Nu e de-ajuns că duşmanu-i pe fugă,
Căci el e tare şi se poate-ntoarce...
Aşa e. Apărarea noastră cere
Să-l urmărim. Şi aflu că spre Londra
Fugit e regele. Vrea Parlamentul
Să-l întrunească. Să-l ajungem deci
330
331
Să nu pornească vestea întrunirii... Ce spune Warwick? Mergem după dînşii? WARWICK: Cura? După dînşii? înaintea lor!

Ah; iat-o glorioasă zi, **milorzi,** Căci bătălia-aceasta din Saint Alban's, De York cel mîndru cîştigată, fi-va **Nemuritoare-n vremile** ce vin... Sunați din trîmbiți! Tobele să bată! La Londra, toți! Drum de izbînzi se-arată!

(Ies.)

HENRIC AL VI-LEA, PARTEA A Il-A

Comentarii

Acțiunea piesei se întinde pe o perioadă de zece ani (din 1445 pînă în 1455) şi urmăreşte în principal planurile urzite de York pentru a ajunge ia tronul Angliei. Totodată, piesa descrie moartea lui Humphrey, ducele de Gloucester, şi vrajbele iscate de Margaret, soția lui Henric al Vl-Iea, pe care Suffolk a adus-o din Franța.

Cea de a Ii-a parte a trilogiei reprezintă un progres nu numai ca realizare poeticăjsi şi ca schițare a personajelor. Spre deosebire de prima parte în care înfruntarea avea loc între două tabere (în interiorul țării — cele două case nobile, York şi Lancaster; în exterior — englezii contra francezilor), Partea a 1l-a ni se înfățişează ca o piesă de „personalități aflate în conflict"[1]. Personajele au o viață scenică independentă de viața mulțimii, prezentă şi ea la evenimente. Şi totuşi erou! principal, York, rămîne tot timpul în umbră; Sliakespeare îl va scoate la lumină numai în Partea a III-a — pentru a-l demasca. Prezent încă în Partea I, în care

declarațiile sale patriotice îl făceau cît de cît atrăgător, în Partea a Ii-a York ni se înfățișează egoist şi uzurpator, aşteptînd cu viclenie ca adversarii săi să se zdrobească între ei pentru a prinde prilejul să-şi împlinească tăinuitul vis de mărire.

Individualismului fără margini al feudalilor i se împotriveşte numai „bunul duce Humphrey" de Gloucester. El devine într-o anume măsură un fel de replică a lui Talbot, reprezentînd idealul slujirii dezinteresate a statului. Trebuie să subliniem cu acest prilej jocul de „oglinzi" folosit de Sliakespeare chiar din creațiile de început — personaje „gemene" sau personaje „reflectate deformat", prin care se accentuează unele idei fundamentale. Gloucester este o imagine-oglindă a lui Talbot; pe de altă parte, ducesa de Gloucester (într-o oarecare măsură, imaginea „reflectată deformat" a lui Gloucester însuşi), va deveni mai tîrziu, prin Lady Macbeth, o

[1] **Marco** Mincoff, *A History of English Lilerature, Part I,* Nouka i Izkoustvo, Sofia 1976, p. 341.

PERSOANELE

REGELE HENRIC AL VI-LEA EDWARD, principe de Wales,

fiul său LUDOVIC AL Xl-LEA, regele

Franței

DUCII DE \

SOMERSET, DE EXETER, CONTELE DE OXFORD, CONTELE DE NORT-HUMBER- /

LAND,

CONTELE DE WESTMORE-LAND LORDUL CLIFFORD

PLANTAGENET, York conte\

Din partida rozei roşii a regelui Henri c al Vl-lea

RICHARD duce de

EDWARD,

de March, apoi regele Edward al IV-lea

EDMOND, conte de Rutland

GEORGE, mai tîrziu duce de Clarence

RICHARD, mai tîrziu duce de Gloucester

Fiii lui Ri-chard Plan-

York
DUCELE DE NORFOLK
MARCHIZUL DE MONTAGUE
CONTELE DE WARWICK
CONTELE DE PEMBROKE
LORDUL IIAS-TINGS
LORDUL STAF-FORD
SIR JOHN MOR-\
TIMER | unchii du-
SIR HUGH MOR- (eh£ de
TIMER J
York

Din partida rozei albe a Casei York

HENRIC, conte de Richmond LORD RIVERS, fratele lui lady Grey

SIR WILLIAM STANLEY, SIR JOHN MONTGOMERY, SIR JOHN SOMERVILLE, PRECEPTORUL LUI RUTLAND, PRIMARUL YORKULUI, LOCOTENENTUL TURNULUI, UN NOBIL, DOI PAZNlCli DE VÎNĂTOARE, UN PAZNIC DE ClINI DE VlNĂTOARB.

348

UN FIU CARE ŞI-A OMO-RÎT TATĂL, UN TATĂ CARE ŞI-A OMORÎT FIUL REGINA MARGARETA, soția lui Henric al Vl-lea

LADY GREY, mai tîrziu regina Elizabeth, soția regelui Edward al IV-lea

PRINCIPESA BONA, sora reginei Franței

Ostaşi, oameni din suitele lui Henric al Vl-lea şi Edward al IV-lea. Vestitori, paznici, vînători etc.

O parte din actul al 11l-lea se petrece în Franța. In restul piesei, acțiunea se desfăşoară în Anglia,

ACTUL I

SCENA 1

Londra. Parlamentul.

Trîrnbife. Intră ducele de York, Edward, Richard, Norfolk, Montague, Warwick, cum şi ostaşi de-ai lor. Toți poartă la pălărie roze albe.

WARWICK: YORK:

EDWARD:

MONTAGUE

RICHARD
YORK:
Mă mir că nc-a scăpat din mînă Hcnric.
Pe cînd noi urmăream pe călăreţii
Din miazănoapte, regele în taină
Fugea, lăsîndu-şi oastea-n părăsire.
Atuiicea, marele Northumberland,
Ce-auzul nu şi l-a obişnuit
Cu trîmbiţa retragerii, din nou
A-nsufleţit oştirea şi-mpreună
Cu Clifford şi cu Stafford, cîteşitrei,
S-au năpustit în noi, dar au căzut
Sub spadele ostaşilor de rînd.
Şi tatăl lui lord Stafford, Buckingham,
Ori a murit, ori greu rănit e.
în două viziera i-am crăpat.
Dovada, tată, sîngele pe spadă.
(îi arată spada însîngerată.)
(arătînd lui York spada): Şi iată, frate, sînge de-al lui Wiltshire Cu care m-am izbit în rîndu-ntîi. *(zvîrlind jos, de-a rostogolul, capul ducelui de Somerset)*:
Vorbeşte-n locul meu! Zi ce-am făcut! Din fiii mei fu Richard mai viteaz! *(Spre capul lui Somerset.)*
Ha, Somerset, mort eşti, luminăţie?]
35C
NORFOLK: RICUARD: WARWICK:
YORK: NORFOLK:
YORK:
WARWICK:
YORK:
RTCIIARD: WARWICK:
YORK: WARWICK:
întîmplă-sc aşa cu toţi urmaşii Lui John de Gaunt![1]
Da, eu nădăjduiesc Aşa să-i clatin şi lui Henric capul. Şi eu, învingătorule prinţ York, Cît timp nu te-oi vedea pe tronu-acesta. Pe care-l fur-acum un Lancaster[2], Nu voi închide ochii liniştit. Palatul regelui fricos —

acesta-i, Şi iată şi regescul jilţ. Ia-l tu. E-al tău, nu-i al urmaşilor lui Henric. îl iau, de-mi stai în sprijin, scumpe Warwick, Căci am pătruns aici cu sila.

Da,

Să moară cel ce nu-ţi va sta în sprijin Sau va fugi.

Prea nobilule Norfolk, îţi mulţumesc. Rămîneţi, lorzi cu mine. Şi voi, ostaşi, în noaptea-aceasta staţi Cît mai pe-aproape.

(Soldaţii ies.)

Henric dacă vine

Feriţi-vă de-a-i căşuna vreun rău, Afară doar de-o vrea să vă gonească. Aici îşi ţine azi regina sfatul. Nici nu gîndeşte că-i vom da pe-al nostru! Şi nici că dreptul ni-] vom cuceri... Cum sîntem tari, rămînem în palat. Da, parlamentul sîngelui i-om spune Acestui parlament, afară numai De nu va fi Plantagenet al nostru, Iubitul York, ca rege uns; iar Henric, Fricosul Henric răsturnat, căci frica-i De rîs ne-a fost făcut printre duşmani. Deci, staţi cu mine, lorzi, fiţi hotărîţi, Căci vreau să intru-n drepturile mele. Nici regele, nici cel mai cu credinţă Din cei ce, mîndri, ţin cu Lancaster N-a îndrăzni să mişte o aripă Cînd Warwick zalele, precum tălăngi, Şi le-o suna. Eu pe Plantagenet îl voi planta acum. Desţelenească-l Cel ce-a-ndrăzni! Cu hotărîre, Richard,

331

Să ceri coroana Angliei! E-a ta!

(Trîmhiţe. Intră regele Henrie, Clifford, Northumberland, Westnw-reland, Exeter şi alţii. Toţi poartă rose roşii la pălărie.)

REGELE:

NORTHUMBERLAND:

CLIFFORD:

WESTMORELAND:

REGELE: CLIFFORD:

NORTHUMBERLAND:

REGELE:

EXETER: REGELE:

YORK:

EXETER:

YORK

Priviţi, lorzi, unde stă neruşinatul! Pe însuşi tronul statului! Pesemne

Eebelul, sprijinit de Warwick, lordul Acesta trădător, ar vrea coroana, Ca rege să domnească... Ah, Nortliumberland Şi Clifford i-au ucis pe taţii voştri! Juraţi să fiţi să-i pedepsiţi amarnic: Pe el, pe fiii lui, pe toţi ai lor. Să se răzbune cerurile-asupra-mi De nu voi şti să-mi capăt răzbunarea, într-o nădejde-a răzbunării, Clifford îşi ţine-ndoliată straja spadei. *(arătlndu-l pe York):* Cum? Să-ndurăm aceasta? Jos cu el! Mi-i inima un clocot de mînie! Răbdare, scumpe conte Westmoreland... Răbdarea-i bună pentru laşi ca dînsul: El nu ar cuteza să şadă-acolo Părintele tău de-ar trăi. Milord, Dă voie-aicea chiar, în Parlament, Să înfruntăm familia de York. Aşa e, vere. Hai să-i înfruntăm! Cum, nu ştiţi că oraşul e cu dînşii, Că mulţi ostaşi stau sub porunca lor? De-i ducele ucis, o iau la goană. Lui Henrie nici prin minte nu-i va trece Să facă zalhana din parlament! Vreau, vere Exeter, să lupt cu vorba, Cu-ameninţări şi cu privirea aspră. *(înaintează spre duce.)*

Tu, răzvrătite York, jos de pe tron! îmi cere mila, cazi-mi la picioare, Sînt suveranul tău!

Al tău sînt, doamne. Ruşine! Jos! Prin el eşti duce York. Am moştenit ducatul şi tot astfel Şi comitatul.[3]

EXETER: WARWICK:

CLIFFORD: WARWICK: REGELE

YORK: WARWICK

WESTMORELAND: WARWICK:

NORTHUMBERLAND:

WESTMORELAND:

CLIFFORD:

WARWICK: YORK:

REGELE:

WARW7CK:

REGELE:

RICHARD:

însă tatăl tău A fost un trădător.[4]

Cine vorbeşte!

Tu ai trădat coroana, Exeter, Urmîndu-l pe uzurpatorul Henrie! Să nu dea sprijin regelui legitim? Ba da — adică ducelui de York. *(către York):*

Să stau eu în picioare? Tu pe tron? Aşa se şi cuvine...-nvaţă-te! *(către*

Henrie):

Fii duce Lancaster — el e monarhul. Este şi duce Henrie, e şi rege. Aşa va spune Weâtmoreland mereu[5]. Dar Warwick spune nu. Uitat-ați oare Că noi v-am fugărit pe cîmpul luptei Şi v-am ucis părinții[6] şi-am răzbit Pîn-la palat, cu flamurile-n vînt?[7] Nu, Warwick, n-am uitat — cum o să uit? Pe-al tatălui meu suflet jur că tu Şi casa ta vă veți căi amarnic.[8] Plantagenet, şi ție şi-alor tăi, Prieteni, rude… viețile le-oi smulge, Mai multe decît stropii toți de sînge Pe care-n vine tata i-a avut. Taci, Warwick, că de nu, îți afli moartea Acuma pînă nu ies eu de-aici, Ca moartea tatălui meu s-o plăteşti! Biet Clifford! Rîd de-amenințarea lui! Vreți dreptul nostru să vi-l dovedim? De nu, cu spada cuceresc coroana! Ce drept ai, trădătorule, la tron? Ca tine, tatăl ți-a fost duce York: Străbunul? — Mortimer, un conte March. în schimb, eu Henrie sînt fiu al lui Henrie, Cel care a robit pe prințul Franței Şi-a cucerit întreg pămîntul ei! De Franța nu vorbi, căci ai pierdut-o[9]… Nu eu, protectorul, el a pierdut-o. Aveam doar nouă luni la-ncoronare… Acum eşti vîrstnic doar… şi totuşi pierzi! Ia-i, tată, de pe cap coroana.

353

EDWARD

MONTAGUE

RICHARD:

YORK: REGELE: WARWICK:

REGELE:

WARWICK:

REGELE: YORK: REGELE

YORK: REGELE:

YORK:

WARWICK:

EXETER:

REGELE:

354

(către York):

Ia-o,

Iubite tată, încunună-ți fruntea! *(lui York):*

Tu, frate, armele de Ie cinsteşti, Să punem capăt vorbelor prin luptă! Să bată tobele, să sune goarna, Vom pune astfel regele pe fugă! Tăcere, fiii mei!

Ba tu să taci. Acum vorbeşte Henric... Plantagenet, el va vorbi **întîiul.** Deci, în tăcere, lorzi, să-l ascultăm. Cel ce-ntrerupe, moartea şi-o găseşte. Gîndeşti că-mi voi lăsa regescul tron, Pe eare-au stat şi tatăl şi bunicul? Poate atunci cînd în regatul meu Va fi murit şi ultimul englez, Iar eu linţoliu îmi voi pregăti[10] Din flamura ce-a fluturat în Franța Şi care-acum, spre marea mea durere, în Anglia mai flutură doar. Spuneți, I)e ce mai pregetați, lorzi? dreptul meu Nu e mai tare decît vorba lui? De poți să faci dovada, vei fi rege. Străbunul meu a cucerit coroana. Pe rege înfruntîndu-l, prin răscoală! *(aparte):* Ah! Ce să spun? Fără temei **mi-e** dreptul...

(Tare)

Nu poate-un rege adopta urmaşi?

Ivi şi?!

Păi, dacă pot, atunci de drept sînt rege,

Căci Richard — cînd erau mulți lorzi de faț

Şi-a dat celui de-al patrulea din Henrici

Coroana lui, pe care tatăl meu

A moştenit-o, dîndu-mi-o la moarte.[11]

Ba nu! I-a stat lui Richard împotrivă

Şi l-a silit sâ-i dea coroana lui.

Şi chiar de **voie** bună de-ar fi dat-o,

Putea el al coroanei drept atinge?

Nu — dacă se lipsea, trecea domnia

Asupra radei celei mai de-aproape.

Eşti contra noastră, duce de-Exeter?

EXETER: YORK:

EXETER

REGELE 50RTHUMBERLAND:

WARWICK: **NORTHUMBERLAND**

CLIFFORD:

KEGELE:

YORK:

WARWICK

REGELE:

YORK:

REGELE:

CLIFFORD:
WARWICK: WESTMORELAND: CLIFFORD: WESTMORELAND:
NORTHUMBERLARD: CLIFFORD:
Al său e dreptul. Iartă-mă, te rog.
De ce şoptiţi, milorzi, şi nu răspundeţi?
(arătîndu-l pe York):
Regele-i el, îmi spune conştiinţa.
(aparte):
Mă lasă toţi şi către el se-ndreaptă.
Plantagenet, oricare ţi-ar fi dreptul,
Nu va fi Henric detronat cum vrei.
Ba şi-mpotriva tuturor, va fi.
Te-nşeli, căci oastea-ţi de la miazăzi,[12]
Din Essex, Norfolk, **Suffolk** sau din Kent,
Oricît de mîndru eşti de ca, nu poate
Pe York, în ciuda mea, pe tron să-l urce.
Oricare ţi-ar fi dreptul, rege Henric,
Ori de e bun, ori rău, lord Clifford jură
Că-n apărarea ta el se va bate!
De voi îngenunchea vreodată-n faţa
Aceluia ce tatăl mi-a ucis,
De viu pămîntul să mă-nghită.
Vorba
Mi-e alinare inimii, o, Clifford!
Dă-mi, Henric **Lancaster,** coroana ta!
Voi, lorzi, ce murmuraţi? Ce uneltiţi?
(către Henric):
l)ă-i ducelui de York regescu-i drept —
De **nu,** pun stăpînire pe această sală
Şi dreptu-l scriu, pe tronu-n care sade,
Cu stropi din sîngele-ţi uzurpator!
(Bate din picior. Apar ostaşi.)
O vorbă doar, lord Warwick: lasă-mă, Cît voi trăi, să pot domni ca rege. Să-mi laşi coroana mie şi-alor mei Şi vei domni în pace cît trăieşti. Primesc, Plantagenet. De tronul meu Te bucură **de-ndată** ce m-oi stinge. E o

jignire pentru fiul tău! Dar pentru Anglia ce **fericire-i!** Fricos, fără nădejde, josnic Henric! Ce rău ne faci la toți şi ție însuți! Eu plec. N-ascult asemeni tîrguieli. Nici eu.

Nici eu. Să mergem, vere, şi să-i ducem Această veste si **reginei** noastre.

WBSTMOBELAND: Adio, rege slab, mărunt la suflet Şi fără de scîntei de chibto-n sînge,

NORTHUMBERLAND: Fii prada casei York şi mori în lanțuri, Kobit prin josnicia faptei tale.

CLIFFORD: Măcelărit să mori în bătălie!

Disprețuit trăieşte-n pace singur!

(Norlhumberland, Clifford şi Weittrioreland ies.)

WARWICK: întoarce-te de partea noastră, Henric,

Şi nu te îngriji de ei. EXETR: Ei vor

Să se răzbune şi nu s-or lăsa. REGELE: Ah, Exiter!

WARWICK: De ce acest oftat?

REGELE; Nu-i pentru mine,-i pentru fiul meu.

Ce tată vitreg sînt, dezmoştenindu-l!

întîmplă-sc ce-o fi!

(Către ducele de York.)

Las pe vecie

Coroana ție, York, şi alor tăi, Dar ai să juri aici că vei sfîrşi Cu cearta cît mi-i dat să mai trăiesc. Mă vei cinsti ca suveranul tău, Şi n-ai să mă răstorni ca să domneşti, Nici prin trădare, nici prin duşmănie.

YORK *(coborînd de pe tron):*

De bună voie jur şi jurămîntul O să mi-l țin.

WARWICK: Trăiască Henric rege!

Plantagenet, îmbrățişează-l.

REGELE *(îmbrățişlndu-l pe York):*

Fie

Ca să trăieşti mulți ani şi fiii tăi, Ce-atît de mult făgăduiesc, la fel. Acum uniți sînt York si Lancaster.

YORK:

EXETER:

YORK: WARWICK:

(Trîmbik'.)

Blestem pe cel ce-ar vrea să-i mai dezbine! *(Lorzii se apropie.)*

Milord, adio, plec înspre castel. Eu cu ostaşii mei voi ține Londra.
356
NORFOLK: La Norfolk cu ai mei mă-napoiez.
MONTAGUE: Mă-ndrcpt spre țărmurile mării mele.
(Ies York cu fiii săi, Warwick, Norfolk, Montague cu suitele şi ostaşii lor.)
REGELE: Şi eu, mîhnit şi cu durerea-n suflet,
Mă-ntorc la curte...
(Apar regina Margareta şi prințul de Wales.)
EXETER: Iată şi regina.
E foc şi pară... Eu mă duc.
REGELE: Şi eu.
REGINA: Să nu pleci. Dacă pleci, eu merg cu tine.
REGELE: Eăbdare, scumpa mea, rămîn şi eu.
REGINA: Răbdarea mea cu tine cum n-aş pierde-o?
Om de nimic! Să fi murit ca fată, Să nu te fi văzut, nici fiu să-ți dau, Să vadă-n tine-un astfel de părinte! E drept aşa să-şi piardă bunul lui? Să-l fi iubit pe jumătate doar, Din cît de drag îmi e şi dacă jertfă De sînge-ai fi făcut cît i-am dat eu, Tu inima din tine ți-ai fi smuls-o 'Nainte ca pe York să-l fi făcut Moştenitorul tău, dezmoştenindu-l Pe singurul tău fiu — pe fiul meu!
PRINȚUL: O, tată, nu mă poți dezmoşteni!
De eşti tu rege, eu să nu-ți urmez?
REGELE: Margareta,
Mă iartă. Şi tu, fiul meu, mă iartă. Silit am fost de Warwick şi de duce.
REGINA: Silit? Eşti rege ca să fii silit?!
Roşesc cînd te aud, fricos nemernic!
Pe fiul meu, pe mine şi pe tine
Tu ne-ai pierdut pe toți, ai dat putere
Atîta casei York, îneît domnia
Va fi la voia ei, nu într-a ta.
Lăsîndu-i ei coroana şi-alor săi
Sapi groapa ta ca să cobori într-însa
Prea de cu vreme. Dacă astăzi Warwick
E cancelar şi-i lord şi de Calais.
Iar cruntul Falconbridge e comandantul

REGELE: REGINA: REGELE: REGINA:
PRINȚUL:
REGINA:
REGELE
Strîmtorilor, iar ducele de York Protector al regatului englez. Poți spune că oşti liniştit? Ah, da, Ca mielul blînd ce-i încolțit de lupi! Eu, să **fi** fost în locul tău, şi chiar Jucată de ostaşi **în vîrf** de **suliţi, Şi** tot **nu** săvîrşeam asemeni **faptă!** Dar **ţi-ai** iubit viața, nu şi cinstea! **Nu** voi mai împărți, cu tine, Henric, **Nici** pat, nici masă,[13] cit **timp** judecata Ce mi-a dezmoştenit nedrept copilul Va **fi** din nou spre dreptul meu întoarsă. Stindardele de mi le-oi flutura, Din miazănoapte lorzii toți, ce astăzi Ți-au părăsit drapelul, m-or urma Zdrobind pe York şi spre ruşinea ta... Te las. Să mergem, fiule. Plecăm. Ne-aşteaptă oastea-n fruntea ei să mergem. Stai, scumpă Margareta, să vorbesc... De-ajuns- Prea multă ți-a **fost** vorba.. Du-te. Iubite **fiu,** rămîi cu mine, Edward? Da? Ca să fie omorît de duşmani? Biruitor, din cîmpul bătăliei Cînd m-oi întoarce, te-oi vedea atunci. Vreau s-o urmez acum pe mama.
Haide. Copilul meu, să nu **mai** pierdem vremea!
(Regina şi prințul ies.)
(către Exeler):
Sărmana mea regină! Cît de mare
E dragostea-i de marnă şi de soață!
Cum izbucneşte-n vorba-i de nimic...
Pe duce de-ar putea să se răzbune!
Pe vulturul trufaş şi hămesit
Ce-ar vrea din carnea fiului şi-a mea
Să-şi pregătească sîngeros ospăț!
Voi scrie lorzilor ce m-au lăsat.
Mă doare despărțirea... Am să-i rog.
Hai, vere, să le fii tu vestitorul.
EXETEB:
Eu trag nădejde să-i împac pe toți. ***(Ies.)***
SCENA 2
O camera în castelul Sandal, Ungă Wakefield. Inttă Edward, Richard şi Monlaguc.)
RICHARD: EDWARD: MONTAGUE:

YORK:
EDWARD: YORK: RICHARD:
YORK: RICHARD:
EDWARD:
YORK: EDWARD:
RICHARD:
YORK:
RICHARD:
YORK:
RICHARD:
Aş vrea eu să-i vorbesc, deşi-s mai tînăr. Nu, frate, voi vorbi eu mult mai bine. Eu am temeiuri de ne-nlăturat.
(Intră York.)
Cum? mi se ceartă fratele eu fiii? Şi care-i pricina? Din ce v-aţi luat? **Nu-i** ceartă, este doar un schimb de vorbe[14]. Şi despre ce?
De-o treab-a voastră, tată — Şi-a noastră. E coroana Engliterei! A noastră? Nu, cît nu e Henric mort. Dar dreptul vostru, tată, nu atîrnă Nici do viaţa, nici de moartea lui. Te bucură de moştenire, tată, Şi casei Lancaster nu-i da răgaz. Altminteri îţi va lua-nainte! Dar am jurat să-i las domnia-n pace. Pentru-un regat poţi rupe jurămîntul! Ca să domnesc un an, aş rupe-o mie! Ferească Domnul! Tata un sperjur!?[15] Sperjur m-aş face **dac-âş** trage spada! Ţi-oi dovedi că nu, de vroi s-asculţi. Nu poţi să-mi dovedeşti nimic, copile. Un jurămînt se ţine cînd o dat în faţa unui jude-ndreptăţit Şi mult mai vrednic decît cel ce jură. Dar Henric nu-i în drept şi nici nu-i vrednic, Căci locul tău ţi l-a răpit şi astfel, Cerîndu-ţi să te legi sub jurămînt, Milord, **ţi-e** jurămîntul în deşert.
358
359
La arme, deci... Şi-apoi gîndeşte, tată, Ce dulce e să poţi purta coroana. Un Eliseu[16] e-n cercul ei... Plăceri Şi bucurii visate de-un poet! Ce s-aşteptăm? Nu voi avea odihnă Pînă ce roza albă n-om roşi-o în caldul sînge-al inimii lui Henric.
YORK: Ajunge, Richard! Rege-oi fi —sau mor!
Tu, frate, pleci la Londra-n graba mare Şi-l prinzi în treab-aceasta şi pe Warwick. Tu, Richard, câţi pe ducele de Norfolk Să-l afli şi-ntr-ascuns îi

vei vorbi. Tu, Edward, vei găsi pe lordul Cobham; Cu el toți oamenii din Kent se scoală; Mă-ncred în ei, căci sînt ostaşi deştepți Şi buni la suflet, plini de vrednicie. Voi cît veți fi la treaba voastră, eu Găsi-voi un prilej de răsculare Şi făr' să-mi afle regele vreun gînd Sau alții, care țin cu Lancaster...

(Intră im vestitor.)

Dar stați! Ce veşti aduci;? Ce-i grab-aceasta?

VESTITORUL: Regina'cu toți'conții şi cu lorzii

Din miazănoapte vin s-asedieze Castelul. Douăzeci de mii de oameni Vin ca puhoiul apelor spre noi. Lord, întăriți-v-apărarea grabnic!

YORK: Cu spada, poate. Crezi că ne e teamă?

Veți sta cu mine-alături, Edward, Richard. Tu, frate Montague, alergi la Londra, Vesteşti pe Warwick, Cobham, pe toți ceilalți Ce i-am lăsat să-l apere pe rege, Prevăzători să fie, tari de suflet, Să nu se-ncreadă în nemernicia Şi nici în jurămintele lui Henric!

MONTAGUE: Plec, frate, şi-i voi hotărî... N-ai teamă.

Mă-nclin în fața voastră; bun rămas! *(Iese. Apoi intră sir John şi sir Hugh Mortimer.)*

YORK: Sir John şi sir Hugh Mortimer, voi unchi,

Sosiți la ceasul potrivit la Sandal; Ne-asediază ostile reginei.

SIR JOHN: Nu va avea nevoie, căci vom merge

S-o-ntîmpinăm în cîmp deschis.

YORK: Dar cum? Doar cu cinci mii de oameni?!

RICHARD: Chiar şi dacă

N-ar fi decît cinci sute, totuşi, tată, Va trebui să mergem. O femeie E căpitanul lor — cum să ne temem? *(Se aude în depărtare un marş.)*

EDWARD: Auzi!? Bat toba... s-aşezăm de-ndată

Ostaşii-n rînduri... să ieşim şi lupta S-o-ncepem...

YORK: Da! cinci contra douăzeci!

Deşi deosebirea-i mare-n număr, Nu mă-ndoiesc de sorții bătăliei! Am cîştigat mai mult de-o luptă-n Franța, Cînd duşmani contra unu zeco-aveam...' De ce nu mi-ar surîde azi izbînda? *(Alarmă; ies.)*

SCENA 3

Un cîmp în apropierea castelului Sandal. Trîmbițe, tobe. Intră Rutland şi preceptorul său.

RUTLAND: CLIFFORD:
PRECEPTORUL:
CLIFFORD
PRECEPTORUL:
CLIFFORD
361
Ah, cum să fug, să scap din gheara lor? Ah, iată, vine sîngerosul Clifford.
(Intră Clifford şi ostaşii săi.)
Duhovnice, te scapă anteriul, Dar ţîncul blestematului de duce Ha, va muri, căci tată-său pe tata Mi l-a ucis. •
Milord, i-oi ţine totuşi Tovărăşie. *(arătîndu-l pe duhovnic):*
Hai, ostaşi, luaţi-l! Ah, Clifford, nu ucide-acest copil Nevinovat, de teamă să nu fii Urît de Dumnezeu şi omenire.
(E dus pe sus de soldaţi.) (privindu-l pe Buttand):
RUTLAND:
CLIFFORD:
RUTLAND: CLIFFORD:
EUTLAND:
CLIFFORD: RUTLAND:
CLIFFORD: RUTLAND:
Hei, cum? E mort? De teamă-nchide ochii? I-i voi deschide!
Hămesitul leu
Nemernica fiinţ-aşa priveşte, Asa-şi batjocoreşte prada lui Ca să şi-o sfîşie-n bucăţi apoi. Cu spada ta ucide-mă, o, **Clifford,** Nu cu privirea ta atît do crudă! Ascultă-mă-naintea morţii, Clifford: Sînt prea plăpînd pentru mînia **ta;** Eăzbună-te pe oameni mari şi viaţa Mi-o lasă...
Biet copil, vorbeşti zadarnic. Prin sîngele lui tată-mou, închisă
Spre inimă mi-e calea vorbei tale.
Să ţi-o deschidă sîngele **lui** tata.
De vîrstă oşti cu el să te masori.
Prin moartea **ta** şi-a fraţilor cîţi ai
Şi încă nu sînt răzbunat destul!
Strămoşii de ţi-aş scoate din morminte
Şi putredele racle-n care zac
Le-aş spînzura de lanţuri, ura mea
Şi-a **răzbunării** sete **nu** le-aş stinge.

Cînd văd pe unul dintr-ai voştri, York,
Mi-e sufletul de Furii chinuit;
Şi pînă cînd nu zmulg din rădăcină
Afurisita voastră seminție
Şi nu rămîne viu nici unul[17], eu
Trăiesc în iad! De-aceea... *(Ridică brațul.)*

Oh, lasă-mă ca înaintea morții Să mă mai rog.. Te rog, pe tine, Clifford, îndură-te de mine... fie-ți milă... Da... milă cîtă e în vîrful spadei! De ce să vrei să mă ucizi? Ce vină Am eu?

Dar tatăl tău o vinovatul... Pe vremea-aceea nici nu mă născusem. Ai un băiat. în numele lui cruță-mi Viața, fie-ți milă... Nu ți-i teamă, Ca ispăşire — Domnu-i drept şi toate vede— Să nu ți-l piardă cum mă pierzi tu astăzi?

362

CLIFFORD:

RUTLAND:

CLIFFORD:

Ah, lasă-mă să-mi duc viața-nchis Şi dacă ți-oi aprinde-atunci mînia, **Ucide-mă;** acuma pricini n-ai. N-am pricini? Tată-tău pe **tatăl** meu Mi l-a ucis. **E rîndul** tău. Deci, mori. *(II străpunge, pe Butland.)*

Di faciant laudis summa sil ista tuae![18] *(Moare.)*

Plantagenet, sosesc **Plantagenet!** Cînd sîngele băiatului pe spada-mi Se va-nchega umplînd-o de rugină, îl voi împrospăta cu-al tău, apoi Voi şterge-odată amestecătura.[19] *(Iese.)*

SCENA 4

în altă parte a aceluiaşi dmp. Alarmă. Intră ducele de York.

YORK:

Kegina stăpîneşte cîmpul luptei...
Şi unchii,-n ajutorul meu venind
Au fost ucişi... Şi toți ai mei întorc
Duşmanului un spate-ncovoiat.
Fug parcă sînt corăbii pe furtună,
Sau miei, pe care lupii îi aleargă...
Şi fiii... Domnul ştie ce-i cu ei,
De sînt ori vii, ori morți! Eu totuşi ştiu
Că s-au purtat ca oameni care sînt

Născuți izbînzile să-i încunune...
De trei ori Kichard drumul şi-a croit
Spre mine şi de trei ori mi-a **strigat:**
„Curaj... şi ține, tată, pîn'la capăt!"
De trei ori Ed'ward mi-a venit în coastă
Cu spada-mpurpurată pînă-n strajă
De sîngele acelor ce-i tăiase.
Şi cînd cei îndrăzneți se domoleau,
Striga atuncea Richard: „înainte!"
Din loc o palmă să nu dați napoi!"
Şi mai striga: „Coroana sau mormîntul!"
„Un sceptru sau o groapă în pămînt"... Şi iar ne-am năpustit... Zadarnic, totuşi, Părea că văd o **lebădă** luptînd Şi piept ținînd vîrtejului de ape, Pierzîndu-şi vlaga-n rostogol de valuri...
(Scurtă trîmbițare de alarmă.)
Auzi?! Călăii-mi vin pe urme iureş...
Oh, mult prea slab sînt să mai pot fugi,
Şi chiar de-aş fi-n puteri, mînia lor
Tot n-aş mai vrea s-o-nlătur... Numărate
Grăunțele nisipului îmi sînt
Cu care mi-i viața măsurată!
Aici rămîn... aici sfîrşosc viața...
(Intră regina Margareta, Clifford, Northumberland şi ostaşi ai Rozei Roşii.)
Veniți, crud Clifford, crunt Northumberland! V-asmut mînia pîn'la nebunie! Vă stau drept țintă... hai, veniți şi trageți. Te pleacă milei noastre, mîndre York. Da, milei, ce nendurătoarea-ți mînă
NORTHUMBERLAND: CLIFFORD:
YORK:
CLIFFORD:
YORK:
A revărsat-o ucigîndu-mi tatăl. Căzut din carul său e Phaeton[20] Şi noaptea s-a lăsat în miezul zilei. Cenuşa-mi, ca şi-a phenixului, poate Va naşte-o răzbunare contra voastră. Plin de nădejde-nalț spre ceruri ochii Şi rîd de chinul ce mi l-ați sortit. Atîția sînteți doar — şi tot vă temeți? Aşa-i nemernicul cînd nu mai fuge... Aşa şi turtureaua muşcă gheara

Sfîşietoare-a şoimului, la fel Tîlharii prinşi, în deznădejdea lor, Jignesc pe cel ce le-a pus mîna-n ceafă. Nu, Clifford, reculege-te o clipă Şi aminteşte-ți tot trecutul meu. Apoi, fără să poți roşi, cutează în ochii-mi să te uiți şi muşcă-ți limba Ce-nvinuieşte de nemernicie Pe omul care dintr-o încruntare Te-nfricoşa şi te punea pe goană.

CLIFFORD:

REGINA:

XORTHUMBERLAND

Nn lupt cu tine vorbă contra vorbă, Vreau să ne **batem** corp la corp, să-ți dau De dou'ori două lovituri pe una. Stai, vredniciile Clifford, vreau o clipă Să prelungim viața-acestui mîrşav. Mînia-l face surd. Northumberland, Vorbeşte-i...

CJifford, stai, **nu-i** face cinstea. De-a te-nțepa măcar şi la un deget Ca inima să i-o străpungi! Crezi oare Că unei javre ce-şi arată colții Se cade sâ-i vîri mîna în gîtlej în loc s-o pui pe goană cu piciorul? în luptă foloseşti orice prilej Şi nu-i ruşine să fii zece contra unul.[21] *(Cu toată împotrivirea lui, York este înşfăcat.)*

CLIFFORD: NORTIIUMBERLAND: YORK:

NORTHUMBERLAND REGINA:

lui.

Da, da... Se zbate găinuşa-n laț!

Aşa se zvîrcoleşte iepuraşul...

Tîlharii-aşa se-nfruptă dintr-o pradă.

Aşa, stîlcit, sfîrşeşte-un om cinstit.

(către regină):

Acum, măria ta, ce faci din el?

Vitejii mei Northumberland şi Clifford,

Urcați-l sus pe movilița-aceasta,

El care brațele de le-ntindea

Voia să-mbrățişeze munții-nalți,

Dar numai umbra-a strîns-o-n mîna

Zi, rege-al Angliei voiai să fii'?

Te lăfăiai în Parlamentul nostru

Cu predici despre naşterea-ți înaltă?!

Şi unde-ți sînt toți fiii tăi nemernici,

Ca să-ți dea ajutorul lor de arme?

Da, spune, unde-i desfrînatul Edward
Şi grasul George şi unde-i cocoşatul
Şi vrednicul tău Dicky[22] cel pitic,
Ce, bombănind şi şuierînd într-una
îşi asmuțea la răzvrătire tatăl?[23]
De-asenieni, unde-ți este scumpul Kutland?
York, ia şervetu-acesta. L-am muiat
în sîngele pe care Clifford, vrednic,
Cu vîrful spadei l-a făcut, din pieptul
Copilului, fîntîna să țîşnească.
CLIFFORD: REGINA: YORK:
De pot să-ți plîngă ochii moartea lui,
Ți-o dau să-ți ştergi obrajii tăi de lacrimi.
De **moarte** dacă eu **nu** te-aş urî,
Sărmane York, aş plînge pentru **tine..**
Te rog, ca să mă-nveseleşti, încearcă
Să răgi, să spumegi—**eu** să **cînt,** să joc!
Ce? **inima-ți** fierbinte într-atîta
Te-a fript şi **te-a** uscat în măruntaie[24],
Că nu mai poți o lacrimă să storci
La crunta moarte-a dragului **tău** Rutland?
Dar, omule, de ce răbdarea asta?
Eu rîd de tine ca să mi **te-nfurii...**
Sau, ca să rîd, pesemne, **vrei** simbrie?
Ah, York fără coroană n-are glas?!
Hei, iute o coroană pentru York!
Lorzi, înclinați-vă în fața lui...
Țineți-l strîns să pot să-i pun coroana!
(li aşază pe frunte o coroană de hîrtie.)

Ei da, aşa, acum arat-a rege... E tocmai cel ce s-aşezase-n tron, într-al lui Henric, ha, moştenitoru-i! Dar cum de marele Plantagenet E-ncoronat şi-şi calcă deci cuvîntul?! Tu, parcă, rege, trebuia să fii Cînd Henric mîna i-ar fi-ntins-o morții?! Să-ți pui cununa gloriei lui Henric, Să-i văduveşti de diademă fruntea, Deşi trăieşte şi ți-ai dat cuvîntul?! Ce crimă groaznică... de neiertat! Jos cu coroana şi cu ea jos capul! Să

răsuflăm... un scurt răgaz în care Voiesc să-i şadă capul la picioare.[25] în amintirea tatălui meu cer Să fiu călăul.

Stați, să ascultăm

Cum îşi va face cea din urmă rugă. Cățea din Franța, şi mai rea ca lupii, Veninul limbei tale e mai tare Decît ai colților de viperi hîde! Batjocură ți-i masla de femeie! Cum de-ndrăzneşti, netrebnică-amazoană[26] Să rîzi de soarta frîntă-a celor prinşi?!

366

De nu ți-ar fi-mpietrită mască fața
Şi coajâ-a sufletului tău murdar,
Te-aş face să roşeşti spunîndu-ți numai
Ce eşti... de unde vii... Te-aş ruşina
De n-ai fi-atîta de neruşinată...
Se zice despre tată-tău, că rege
De JNeapol, de Ierusalim ar fi
Şi rege al Siciliilor, totuşi
Golan e cum nu e țăran englez
Pe-ogorul celei mai săraci feude.
Obrăznicia de la el o ții?
E-un lucru de nimica, **e-n** deşert,
Ajută însă mult, înfumurato,
Să prinzi o zicătoare care spune:
„Dc-ajunge cerşetorul călăreț
Goneşte calul pînă ce-l omoară..."
Adeseori, trufaşă e femeia
Prin frumusețea ei... A ta doar Domnul
O vede, dacă e, cît de măruntă-i...
Cinstită-i pentru cinstea ei femeia:
Necinstea ta înmărmureşte lumea.
Prin buna-i cuviință e femeia
Un dar dumnezeiesc... Tu, însă, **eşti**
Kespingătoare prin necuviință.
De tot ce-i bun atît eşti de departe,
x\şa cum antipozii sînt de noi,
Cum miezul zilei e de miezul nopții...
Femeie, tu?! Ha, inimă de tigru!

Cum poți, cu al copilului meu sînge
Mînjindu-te şi tatălui spunîndu-i
Să-şi şteargă ochii, să mai fii femeie?
Femeile sînt dulci, mîngîictoare,
Miloase... Piatră eşti... şi aspră, dîrză,
Nendurătoare... Vreai să mă înfurii?
Ei bine, ți-i dorința împlinită...
Voiai să plîng? Priveşte-mă, da, plîng,
Căci vîntu-alungă nesfîrşitul ropot,
Dar cînd mînia-i stă, porneşte ploaia.
Sînt lacrimile mele-n mormîntarea
367
Iubitului meu Kntland. Toate strigă Să-i fie moartea răzbunată... Da, Pe tine, Clifîord, crud şi crunt, pe **tine,** Mîrşavă franțuzoaică necinstită...
NORTHUMBERLAND: Vai, cit mă mişcă-ndurerarea lui!
De-abia de-mi mai pot ține plînsul!
YORK: înfometații canibali, nici ei
Obrajii nu i-ar fi însîngerat Şi nici chiar nu i-ar fi atins, voi însă, Voi sînteți mai neomenoşi, da... sînteți Mai neîndurători decît sînt tigrii Hyrcaniei[27]! Regină fără suflet, Vezi, e muiat acum şervetu-n lacrimi, Nu doar în sînge... ia-ți-l înapoi: Ai lacrimile tatălui acum Cu sîngele copilului ucis. Da... ia-l... spre laudă să-ți fie... ia-l!
(li dă şervetul.)
Şi de vei povesti vrodat' povestea De plîns a-ndureratei mele inimi, Aror plînge-n hohot cei ce-or asculta-o... Vor spune: tristă faptă... trist-a fost... Ia-ți înapoi coroana şi cu ea Blestemul meu... Dea Domnul mîngîiere în suferinț-atîta să găseşti Cît eu culeg acum din mîna-ți crudă. Hai, Clifford, ia-mă din această lume, Să-mi meargă sufletul în ceruri, sus. Iar sîngele pe capetele voastre. Să-mi fi ucis pe toți ai mei şi totuşi ÎSTu m-aş împiedica să plîng cu **dînsul,** Cînd văd cum i se frînge inima... Cum? Stai să plîngi, milord Northumberland? Dar aminteşte-ți rău cît ne-a făcut, Şi-atuncea iute-ți vei seca şi plînsul. Na. Iată pentru-a **tatălui** meu moarte. Mi-e jurămîntu-acuma îndeplinit.
(li străpunge pe York.)
NORTHUMBERLAND
REGINA:

CLIFFORD:
368
REGINA:
YORK:
REGINA:
Şi pentru rege, răzbunarea iat-o! *(li înjunghie şi ea.)*
Deschide poarta milei tale, Doamne. Prin răni îmi zboară cugetul spre tine.
(Moare.)
Tăiaţi-i capul! Aşezaţi-i tidva Pe creasta porţilor cetăţii York, Ca York să străjuiasc-oraşul York! *(Trîmbiţe; ies.)*
24 - Heiirlc al vi-lea şi Ricîiard al ni-lea
ACTUL II
SCENA 1
O cîmpie, la crucea lui Mortimer, în comitatul Hereford.
Răpăit ie tobe. Intră Edtvard şi Richard cu trupele lor. Marş militar.
EDWARD:
RICIIARD:
EDWARD: RICIIARD:
370
Mă-ntreb, cum a făcut să scape tata
Şi dacă a scăpat de urmărirea
Lui Clifford şi a lui Northumberland?!
Prins dacă ar fi fost — am fi aflat,
Ucis de va fi fost — **am** fi aflat,
Dar dacă a scăpat, cred că primeam
Voioasa ştire a salvării lui...
Dar ce-i cu **frate-meu?** De ce e trist?
Şi trist voi fi mereu pîn'oi afla
Ce s-a-ntîmplat cu vrednicul meu tată.
Era pe cîmpul luptei, pretutindeni,
Şi l-am văzut bătîndu-se cu Clifford.
Părea un leu, în toiul bătăliei,
Zvîrlit într-o cireada de cornute,
Sau cum e ursul încolţit de cîini
Şi care dacă a muşcat pe vrunul,
Ceilalţi, fugind, din depărtaro-l latră,

Aşa-i înfricoşa pe duşmani tata,
Aşa fugeau do vrednicia **lui.**
E cinste mare fiul lui să fii!
Vezi?... Zorii porți do aur au deschis
Şi de **la** soare bun rămas îşi iau...
Şi soarele luceşte-acum de parcă-i
Grăbit un mire spre iubita lui.
Orbiți mi-s ochii, sau trei sori văd totuşi?
în loc de-un soare, trei?
Sînt minunați. Şi limpede o fiecare. **Nu** sînt
EDWARD:
RICHARD:
VESTITORUL:
EDWARD:
RICIIARD: VESTITORUL:

371

Nici despărțiți de nori... îi înconjoară Un cer **atît** de limpede şi palid! Ia uite cum se strîng şi se sărută... Şi parcă zid fac toți de neînfrînt. Acuma parcă fac o lampă numai, Sînt **iar** o rază, o lumină, soare. Ne prevesteşte **vreo-îitîmplare** cerul. Ciudat! ciudat... E semn de **luptă,** frate. Pesemne, fii ai lui **Plantagenet,** Sîntem meniți ca vrednicia noastră Să ne-o unim ca raza de-adinoauri. Cum soarele în lume străluceşte Noi pe pămînt să strălucim, de-acoea Oricare-i prevestirea vreau să port în viitor pe scutul meu **trei** sori. Mai bine trei surori cu chip de lună, Mai **dragă** ți-e femeia ca **bărbatul!**

(Intră un vestitor.)

Dar cine eşti **tu,** care văd că ții De buze atîrnat-o veste cruntă? Sînt omul ce-a **trăit** o mişelio! Eu am vzzut cum l-au ucis pe duce, Pe tatăl vostru, ducele de York, Pe suveranul meu iubit. Ajunge;

Cît ai vorbit... De-ajuns ara auzit.. **Cum** a murit? Zi... **totul** vreau s-aud. Era înconjurat de duşmani gloată. Lupta-mpotriva lor ca şi eroul, Nădejdea Troici[28] împotriva oastei Ce vrea să intre-n **Treia... Hercul însuşi** Sub o năpastă de mulțime cade... Se prăbuşeşte şi stejarul falnic Sub lovitura nencetat-a bardei... De multe mîini **a** fost prins tatăl vostru; Ucis a fost de mîinilo lui Clifford Şi-ale reginei... L-au batjocorit. I-au pus, în rîs

hain, pe cap coroană; Eîdeau eînd el plîngea de-ndurerare...
Netrebnica... **i-a** dat, să-şi şteargă fața, Şervetul plin de sîngele **lui** Kutland,
Biet copilandru-ueis şi el de Clifford...
Şi dup-asemenea batjocorire,
Tăindu-i capul i l-au aşezat
Pe porțile oraşului... şi-acum
Acolo o privelişte de groază,
Cum nu mi-a fost dat să mai văd vreodată.
EDWARD: Iubite duce York, eu tine pierdem
Şi sprijinul, şi apărarea noastră... O, Clifford, Clii'l'ord, ai ucis o floare A cavalerilor din Europa! Tu prin trădare l-ai învins, căci spadă Cu spadă, dac-ai fi luptat — cădeai. Îmi este sufletul ca prins în lanțuri... Ah, do-ar putea fugi, iar trupul meu De mi-ar putea intra-n pămînt, âdînc, Căci nu voi mai cunoaşte bucuria... Nu, niciodată n-am s-o mai trăiesc...
RICHARD: Nu pot să plîng, căci lacrimile toate
Nu vor putea să-mi stingă vîlvătaia Ce inima mi-o mistuie... Nici vorba Nu poate inima să mi-o descarce, Căci suflul ei aprinde iarăşi jarul Pe care lacrimile în zadar Aʳor să mi-l stingă-n hohote de plîns. Cum plînsul ia asprimea din durere, Să plîngă deci copiii, eu să lupt, Să mă răzbun.
Mi-e Richard numele. De-l port pe-al tău, vreau moartea să-ți
răzbun,
De nu, în încercarea răzbunării O glorioasă moarte să-mi găsesc!
EDWARD: Un nume mîndrul duce ți-a lăsat,
Eu moştenesc ducatul lui şi jilțul.
RiCHARD: Ah, dacă eşti coborîtor din vultur,
Priveşte țintă soarele! Spui... jilțul? Ducatul? Nu, ci tronul şi regatul, Aşa poți neamul să ți-l dovedeşti,
(Marş militar. Intră Warwick şi marchizul de Montague cu ostaşii lor.)
EDWARD:
WARWICK:
WARWICK: RICIIARD:

Ei bine, lorzii mei, ce veşti îmi dați? Oh, lord de Warwick, dac-ar trebui Să-ți povestim amarnicele veşti,

Cu fiecare vorbă împlîntînd
Cîte-un cuțit tăios în caniea noastră
Pînă ce le-am rosti, mai dureroase
Nu rănile, ci vorbelo ne-ar fi.
Oh, lord, ucis o ducele de York!
O, Warwick, Warwick, ştii, Plantage^et,
Cel care te-a iubit atît de mult,
Cît mîntuirea sufletului său,
Ucis a fost de Clifford cel sălbatic.
De zece zile-am înecat în lacrimi
Această veste, dar acum durerea,
Cu veştile ce-aduc, vă voi spori-o.
Sfîrşindu-se la Wakefield bătălia
In care tatăl vostru a pierit,
Prin cei mai iuți din vestitori mi-a fost
Adusă ştirea-nfrîngerii şi-a morții.
Păzeam pe rege-atunci. Eram la Londra.
Mi-am strîns prietenii şi oastea toată
Şi socotind-o îndeajuns, pornit-am
înspre Saint Alban's trecerea s-o tai
Keginei şi oştirii ei. Pe rege,
Ca să mă simt mai tare, l-am luat
Cu mine, căci aflasem prin iscoade
Că ea voia să-ntoarcă hotărîrea
Acelui Parlament prin care voi
Primeați coroana ca moştenitori,
Prin jurămînt regesc lăsată vouă
Ne-am întîlnit acolo la Saint Alban's,
Puternic ne-am lovit, dar nu ştiu, poate
Că Henric îşi privea prea blînd regina
Tăind avîntul oamenilor noştri?
Sau ei luptau mai moale, zdruncinați
De zvonurile gloriei reginei?
Ori s-au temut de crudul Clifford, care

Pe prinşii toți îi îngrozea cu moartea?
Nu pot să spun. Dar spadele duşmane
Veneau, zburau, se-ncrucifau în fulger,
în timp ce ale noastre se mişcau
Greoaie cum e zborul cucuvaiei,
Sau ca vinturătoarea-n mîna unui
Treierător bătrîn şi obosit:
Aşa cădeau de-ncet, că parcă toate
Loveau prieteni buni, iar nu vrăjmaşi.

EDWARD: WARWICK:
RICHARD:
WARWICK:
RICHARD:
WARWICK:
I-ara îndemnat şi cu făgăduieli.
Dar inima lor nu-i trăgea să lupte.
Pierzînd nădejdea-atunci de-a mai învinge,
Eu am fugit. Iar Henric s-a-ndreptat
Spre doamna lui, noi însă, lordul George —
Al vostru frate — Norfolk şi cu mine,
Grăbitu-no-am să ne unim cu voi,
Căci oblicisem că sînteți acasă
Cu g'înd de-a strînge oşti spre lupte noi.
Dar, scumpe Warwick, unde-i lordul Norfolk?
Şi cînd s-a-napoiat George[29] din Bourgogne?
E la vreo şase milo cu ostaşii,
Iar George, al vostru frate,-a fost trimis,
Cu întăriri binevenite de ducesa
Şi buna lui mătuşă de Bourgogne[30].
Nedreaptă lupt-a fost dac-a fugit
Viteazul Warwick. Cinstea lui era
Să-nvingă. Pînă astăzi n-a ştiut
De a retragerilor umilință.
Nu pentru ca să-mi afli umilința
Sînt, Bichard, azi aici... oh, ai să vezi

Că brațul drept îmi e destul de tare
Lui Honric diadema de pe frunte
Şi sceptrul său din mînă să le smulg,
Viteaz chiar dac-ar fi pe cît el este
Do blînd, de liniştit şi cuvios.
Nu mă certa, lord Warwick, ştiu aceasta...
Eu am vorbit, căci țin la slava, ta.
Noi, în restriştea noastră, ce să facem?
Să ne zvîrlim pieptarele de fier
Ca să-mbrăcăm veşmintele cernite,
Eăboj să ținem rugii pe mătănii?
Sau să crestăm cu arma răzbunării
Evlavia pe coifuri de duşman?
Vreți asta-? Spuneți da! Lorzi, înainte!
De-aceea o acum cu voi şi Warwick.
De-aceea a venit şi Montague...
Băgați de seamă, lorzi, înfumurata,
Obraznica regină, împreună
Cu Clifford şi Northumberland cel mîndru
Şi alții — păsări din acelaşi stol —
Din regele, uşor de-nduplecat,
•Ca dintr-o ceară tot ce vor pot face.

RICHARD:
EDWARD:
WARWICK:
RICHARD:
EDWARD:

Jurase voi să-i fiți moştenitorii Şi vorba i-a înscris-o Parlamentul. Ei bine, şleahta a plecat la Londra Să rupă legămîntuî şi să sfarme Tot cc-ar fi casei Lancaster netrebnic. Treizeci de mii de oameni pot să aibă. Noi cu ostaşii mei şi cu-ai lui Norfolk Şi-ai tăi pe care tu, brav conte Mărcii[31], Ți-i vei alege numai dintre velşi[32] Ce-ți sînt plini de credință — vom putea Să încropim oştirea noastră doar La douăzeci şi cinci de mii de oameni. Deci, înainte! Mergem drept la Londra; Din nou călări pe caii

noştri-n spume Striga-vom iar: „Nainte, moartea-n duşmani!"

Cu hotărîroa: nici-un pas 'napoi Şi cu jurarea nici de-a mai fugi. Ei, da... aud iar pe viteazul Warwick! Lumina soarelui să n-o mai vadă Col ce retragerea ar cere-o, dacă în duşmani Warwick vrea măcel să facă! Pe umărul tău, Warwick, eu mă sprijin. De cazi — ferească Dumnezeu! — şi Ed'ward Va fi să cadă, ocrotească-l cerul. Acum eşti duce York, nu conte March; Şi treapta ce urmează-ndat' e tronul. Prin toate-oraşele ce vom străbate Strjga-vom că eşti rege-al Engliterei — Şi cel ce cuşma-n sus de bucurie Nu va zvîrii-o capul şi-l va pierde. Deci, rege Edwarcl şi voi vrednici Kichard Şi Montaguo, să nu ne mai lăsăm Pierduți în visul gloriei... La treabă! Sunați din trîmbiți'

Inima ta, Clifford, Dc-ar fi ea tare ca oțelul, totuşi, Cum fapta ți-o arată că-i de piatră — Ori ți-o străpung, ori pe a mea ți-oi da-o. Să bată tobele! Cu Dumnezeu Şi Sfîntul George, înainte! *(Intră mi vestitor.)*

Ei?! Ce veste?

Ducele de Norfolk spune Că vine oaste mare cu regina Şi -sfat cu voi vrea grabnic pentru-aceasta. E bine-aşa... Vitejii mei, să mergem.

(Im.)

WARWICK: VESTITORUL:

WARWIGK: SCENA 2

în fala Yorkului.

Trîmbițe. Intră regele Henric, regina Margareta, prințul de Wales, Clifford, Northumlerland, cu tobe şi trîmbițe.

REGINA

REGELE:

CLIFFORD:

(către rege):

Milord, bine-ai venit aici în York.

Priveşte capul duşmanului care

Voia să şi-l încingă cu coroană.

Milord, priveliştea nu te încîntă?
Ca stînca pe acela ce se teme
De naufragiu. Nu. Mă-ndurerează.
Oh, Doamne, cruță-mă, nu-s vinovatul,
Nu cu voință mi-am călcat cuvrntul!
Măria ta, prea mare-ți este mila,
înlătur-o; cu ea şi-ngăduința!
Cui leul dulci priviri ar fi să-i zvîrle?!
Nu bestiei co-i intra-n vizuină.
Cui linge mina ursul din pădure?
Nu celui ce prăsila i-o ucide
Sub ochii lui. Şi cui e dat să scape
De muşcătura şarpelui la pîndă?
Nu celui care-l calcă cu piciorul.
Plăpîndă chiar, reptila se întoarce
Şi-nfruntă pe acela co-o striveşte
Şi ca să-şi apere clocitul muşcă
Şi porumbița. York voia coroana
Şi tu-i zîmbeai, cînd el se încrunta.
El, care nu era decît un duce,
Voia pe fiul său să-l facă rege;
Muncea, ca tată, să-şi înalțe-odrasla.
REGELE:

REGINA:

877
Tu însă rege, care ai noroc
De-un fiu ce-ți face cinste, tu ai vrut
Să ți-l dezmoşteneşti. Ce tată rău!.
Şi pasările care minte n-au
Tot îngrijesc eu drag de puii lor;
Şi eine n-a văzut cum îngrozite
Fiind de fața omenească, totuşi
Spre mîna-ntinsă către cuibul lor
Cu aripile chiar se războiesc,

în loc cu ele-n fugă să-şi ia zborul;
în lupta pentru puii lor sînt gata
Viața să şi-o dea... Măria ta,
Spre cinstea-ți pilda ia-le-o. Nu-i păcat
Să-şi piardă dreptul moştenirii fiul
Din vina tatălui şi într-o zi
Să-i spună: „Totul, din străbuni şi buni,
Om de nimica, tata l-a pierdut"?
Oh, ce ruşine-ar fi! Priveşte-ți fiul
Şi poate astfel chipu-i bărbătesc —
Făgăduință de noroc şi spor —
Ți-a da aşa cum te frămînți, îndemn
Să-ți aperi bunul, fiului să-l laşi...
Cuvîntul ou tărie ți l-ai spus
Şi i-ai adus temeiuri tari în sprijin,
Dar spune-mi, Clifford, tu n-ai auzit
Că ce e cîştigat cu strîmbătate
Nu poate fi cîştig de vreun folos?
Tu crezi că-i totdeauna fericit
Copilu-al cărui lacom tat-a strîns
Comori robindu-şi iadului ființa?
Vreau moştenire fiului să-i las
Cinstite fapte bune de-ale mele.
De nu mi-ar fi lăsat nimic alt'tata!
Cu preț prea greu pe toate celelalte
Le capeți... Grija să le ții e mare,
Cît nu e bucuria să le ai!
Ah, vere York, prietenii-ți de-ar şti
Cît sufăr, capul tău că-nfipt e-aici!
Milord, adună-ți mintea, vin duşmanii
Şi lipsa-ți de curaj ne.moaie-avîntul.
Cavaleria i-ai făgăduit-o
Fiului nostru. Trage spada, -atinge-l
Pe umăr, întăreşte-l cavaler.

REGELE:

PRINȚUL:
CLIFFORD:
VESTITORUL:
îngenunchează, Edward. Edward Plantagenet, ridieă-te.
Eşti cavaler şi ține bine minte: Pentru dreptate tragi din teacă spada. O, tată, cu regeascâ-ngăduință A'oi trage spada ca moştenitorul Coroanei şi-n această lupt-a noastră Voi şti s-o folosesc pînă la moarte. Aeeasta-i vorbă vrednică de-un prinț.
(Intră un vestitor.)
Eegeşti stăpîni şi căpitani, fiți gata! Spre noi, în fruntea unei mari oştiri — Treizeci de mii de oameni — vine Warwick Şi sprijinind pe ducele de York, Prin toate-oraşele ce le străbate Ca rege îl proclamă. Gloat-aleargă Spre el. Vă puneți oastea în bătaie, E-aproape. Vine-ndat'. *(către rege):*
Măria ta
De-ar vrea să părăsească cîmpul luptei Ar i'i mai bine, căci regina poate Mai lesne izbîndi cînd tu eşti lipsă. Da, lasă-ne norocului, milord. Norocul tău e şi al meu. Rămîn. Cu hotărîrea, însă, ca să lupți. Regesc părinte,-ndeamnă-ți lorzii nobili, Pe cei ce luptă-n apărarea ta. însuflețeşte-i. Trage spada. Strigă: „Cu Sîîntul George!"
(Marş militar; intră Eăivard, George, Richard, Warwick, Norfolk, Montague şi ostaşi de-ai lor.)

CLIFFORD
REGINA: REGELE:
NORTHUMBERLAND PRINȚUL:
EDWARD:
REGINA:
Ilenric, om sperjur, Iertarea vino în genunchi şi-mi cere Şi-aşază-mi diadema ta pe frunte. Sau vrei să-nfrunți ucigătorii sorți Ai unei lupte?
Tinere-ndrăzneț, Aşa iubitele te du şi-ți ceartă! Frumos îți sade astfel să vorbeşti în fața-acefuia ce-ți este rege?!

EDWARD:
CLIFFORD:

RIGIIARD: CLIFFORD:
RICHARD: CLIFFORD:
RICHARD:
WARWICK: REGINA:
WARWICK: CLIFFORD: WARWICK: NORTIIUMBERLAND: RICHARD:
CLIFFORD: RICHARD:
REGELE: REGINA: REGELE:
îi sînt eu regele, el să-şi îndoaie
Genunchii-n fața mea. M-a adoptat
Din voia lui să-i fiu moştenitor,
Dar jurămîntul şi-a călcat, căci aflu
Că tu, ce oşti adevăratul rege,
Deşi coroana el o poartă, l-ai silit
Printr-uu alt act înscris la Parlament
Pe fiul tău să-l pună-n locul meu.
Aşa o drept!
Nu oare fiul moşteneşte tatăl?
Cum, măcelăriile, aicea-mi oşti?
Da, cocoşatule, ca să-ți răspund
Şi ție şi la toți de teapa ta.
Tu l-ai ucis pe Rutland, nu-i aşa?
Şi pe bătrînul York, dar nu sînt încă
îndestulat.
Ah, pentru Dumnezeu,
Lorzi, dați semnalul să înceapă lupta.
Răspunde, Henric, laşi coroana?
Ştii
Că mult prea lungă-ți este limba, Warwick! Cînd ne-am văzut — mai ieri, nu? — la,
Saint Alban's,
Ți-au fost picioarele mai tari ca brațul! Dac-am fugit atunci, ți-e rîndul astăzi. Aşa spuneai şi-atunci, dar ai fugit. Nu forța ta m-a pus pe goană, Clifford. Nici vrednicia nu te-a prea oprit. Northumberland, pe tino te respect. De-ajuns cu vorba, căci de-abia **de-mi ţiu** Mînia, inima să nu-mi plesnească De fapta-acestui Clifford, ucigaşul Copiilor...
Eu tatăl ți-am ucis, îl socoteşti copil?;

Ha, mişeleşte

Mi i-ai ucis pe tata şi pe Rutland; Dar pînă soarele n-a sta s-apună. Te-oi face fapta-ți mîrşavă s-o blestemi. Lorzi, încetați şi dați-mi ascultare. **Provoaeă-i,** iar de nu, să taci **din** gură. To rog, nu pune frînă gurii mele. Sînt rege şi mi-i dreptul să vorbesc.

379

CLIFFORD: RICHARD:
EDWARD: WARWICK:
PRINȚUL: RICHARD
REGINA: RICHARD:
EDWARD:

Milord, nu poate-aicea rana noastră
S-o vindece cuvîntul… deci, tăcere.
Călăule, din teacă trage-ți spada;
Pe Dumnezeul sfînt, eu ştiu, lui Clifford
îi stă-ndrăzneala toată doar pe limbă.
Vorbeşte, Henric — dreptu-mi dai au ba?
Azi, mii de oameni au prînzit — coroana
De nu mi-o dai, mulți nu vor mai cina.
Sîngele lor, dacă te-mpotriveşti,
Pe capul tău. Bagă de seamă, Henric,
Pentru dreptare York se înarmează.[33]
De-i drept ce spune Warwick că e drept,
Dispare nedreptatea, totu-i drept!
(arătînâ-o pe regină):
Oricare ți-ar fi tatăl, iată-ți mama.
Văd bine, do la mamă-ta ții limba.
Dar tu cu nimeni dintr-ai tăi nu semeni.
Eşti monstru, iar această hidoşie
Ți-e dată ca să poți fi ocolit,
Ca broasca veninoasă sau şopîrla
A cărei limbă seceră pe om.[34]
Ha, tinichea din Neapol, aurită
Cu poleiala englezească, tat-tău
îşi zice rege ca şi cum o gîrlă

Şi-ar zice ocean, nu ți-e ruşine
Ştiind din cin'te tragi, să-ți şi trădezi
Micimea inimii prin aste vorbe?
Aş da o mie de coroane preț
Pe-un pumn de vergi, să pot aduce-n fire
Pe-această fleandură fără ruşine.
Elena Greciei mult mai frumoasă
A fost decît eşti tu; chiar Menelau[35]
De ți-ar fi soțul; totuşi niciodată,
Vezi, fratele lui Agamemnon n-a fost
Jignit de-acea fățarnică femeie,
Cum tu pe rege l-ai batjocorit.
Adînc în Franța tată-său[38] intrînd
L-a îmblînzit pe regele de-acolo
Şi l-a înfrînt pe prinț, Delfinul Franței[37].
De se-nsura mai potrivit cu rangul
Păstra şi azi măreața moştenire.
Dar cînd şi-a dus în pat o cerşetoare
Şi l-a cinstit pe bietul tată-tău[3]?
GBORGE:
EDWARD:
REGINA: EDWARD
Cu alianța lui, s-a strîns asupra-i Furtuna ce i-a srnals domnia Franței Şi-n larma răzvrătirilor,;<.casă, I-a pus regeasca lui coroanvn joc. Căci n-a fost pricină de tulburări înfumurarea ta? — Dac-ai fi fost La locul tău, azi încă dreptul nostru L-am fi lăsat să doarmă şi, din mila Ce-avem de-aeest bîînd rege, amînam Pe mai tîrziu înfăptuirea lui.[39] Din strălucirea noastră ți-arn făcut O dulce primăvară, dar văzînd Că-n vara ta eşti rădăcină stearpă, Am]uaț securea şi-am lovit adînc, Şi chiar de ne-a atins tăişul ei,[40] Să ştii că totuşi, începînd să dăm, Te, vom lăsa doar cînd te doborîm Sau cînd buruienoasa ta sporire Cu-al nostru sînge cald vom fi stropit-o. Te chom cu hotarîrea-aceasta-n luptă Şi vorba s-o-ncheiem, căci nu doreşti Să-l laşi pe blîndul rege să vorbească. Să sune trîmbițele! Flamuri, steaguri, Să fluture însîngcrate-n vîntul Victoriilor noastre, şi de nu, Ne fie în priveghea lor mormîntul! Stai, Edward, nu te du! Ba da, femeie ce doar vrajbe semeni, Azi mor pe vorba-ți zece mii de

semeni! *(Ies cu loții.)*

SCENA 3[41]

Cîmp de luptă între Towton şi Saxton în Yorkshire. Alarmă. Încăierare. Intră Warwick.

WARWICK:

Rupt de-oboseală cum e-alergătorul, Voi sta să m-odihnesc aici,o clipă, Căci lupta dată şi-ndurată-n plin Mi-a stors din mădulare toată vlaga.

38'

EDWARD:

WARWICK:

GEORGE:

EDWARD:

EICIIARD:

WARWICK:

Şi împotriva-mpotrivirii inele O clipă de odihnă îmi prieşte.

(Intră Edward în fugă.)

Zîmbeşte-mi, cer milos, sau vino, moarte! Ah, negura so-ntinde şi lui Edward în nouri soarele i se-nveşmîntă. Ei bine, care-i soarta noastră, lord?

(Intră George.)

Prăpădul ne e soarta, deznădejdea... Ni-s rîndurile rupte... Prăbuşirea Ne-aşteaptă. Care-i sfatul? Să fugim? Zadarnică ni-i fuga... Aripi au Şi ne-or goni şi sîntem mult prea slabi Ca să putem scăpa din gheara lor.

(Intră Eichard.)

De ce, o, Warwick, ai plecat din luptă? Țărîna însetată a băut Al fratelui tău sînge cald, pe caro Călitul vîrf al suliței lui Clifford L-a scurs hain... în zbaterile morții Striga cu glas de dangăt din departe, Spăimîntător: „Răzbună-mi moartea.

Warwick!"

Sub burta cailor duşmani, care-şi muiau în sîngele-i cald moațele copitei, Şi-a dat sfîrşitul cavalerul nobil. Cu-al nostru sînge-n clocot să se-mbete Pămîntul. Calul meu îl voi ucide, Să nu mai pot fugi. De ce să plîngem, De parc-am fi femei neputincioase, în timp ce duşmanul ne toacă oastea? Do ce, ca din plăcere, privitori Ai unei tragedii să fini, în care Actorii nu sînt deoît nişte muni?[42] în fața Domnului jur în genunchi Că preget nu voi mai avea o clipă Pînă ce moartea-mi va închide ochii, Sau soarta-mi norocoasă îmi va umple Măsura larg-a răzbunării mele.

BDWARD:
RICHARD:
WARWICK: GEORGE:
îngenunchez cu tine, Warwick, jur
Ca sufletu-mi pe veci să-l leg de-al tău
Şi pînă ce din scoarţa rece-a târnei
Nu-mi iau genunchiul, mîinile-mi ridic
Şi ochii mei şi inima spre Tine,
Tu, care regii-i faci şi îi desfaci,
Bugîndu-Te, că dacă ţi-i voinţa
Să-mi fie duşmanilor pradă trupul,
Deschide păcătosului meu suflet
A cerurilor poartă de aramă...
Şi-acum, adio lorzi, pîn-a fi iarăşi
Să ne-ntîlnim în cer sau pe pămînt!
Dă-mi mîna, frate, şi tu, scumpe Warwick,
îngăduie-mi să te cuprind în braţe...
Vezi, plîng, eu care n-am plîns niciodată,
Că primăvara mi-e de iarnă sfîşiată...
Să mergem, lorzii mei, plecăm, cu bine!
Să mergem toţi, să regăsim ostaşii.
Pe cei ce vor să fugă să-i lăsăm.
Să-i salutăm pe cei ce-or rămînea,
Ca buni prieteni ce ne stau în sprijin.
Le vom făgădui că izbîndind
A lor va fi răsplata, ca aceea
A marilor învingători olimpici.
Aceasta va mai strecura curaj
în inimile lor înspăimîntato.
Mai slnt nădejdi că vom trăi să-nvingem.
Să nu mai pierdem clipele. Să mergem.
(Ies.)
SCENA 4
într-o altă parte a aceluiaşi dmp de luptă. încăierări. Intră Richard şi Clifford.
RICHARD:
în mîna mea eşti, Clifford. Vezi tu, braţul Acesta-i pentru ducele de York, Şi

costălalt e pentru Rutland. Chiar De-ar fi cu zid de bronz să te înconjuri, Te vor zdrobi în încleştarea lor.

383

CLIFFOBD:

RICHARD:

Ha, Richard, în sfîrşit te am în față. Cu mîna-aceasta l-am străpuns pe duce Şi iat-aceasta l-a ucis pe Rutland Şi iat-aici mi-e inima ce rîde De bucuria morții lor, căci ea Pe-aceste mîini le-a-ndemnat s-omoare Pe tatăl şi pe fratele tău şi — Fiindcă ți-a venit şi ție rindul — Pe tine-acum.

(Se bat; intră Waruncк; Clifford fuge.)

Nu, Warwick, ia-ți un alt vînat, acesta E lupul meu şi-l voi vîna de moarte!

(Ies.)

SCENA 5

într-altă parte a cîmpului de luptă. Alarmă. Intră regele Eenric, singur.

REGELE:

Se-aseamănă această bătălie Cu lupta care-n zorii zilei prinde în zbateri grele umbrele pe moarte Cu licărirea-n spor şi eînd păstorul Suflînd în pumni ax vrea să se aleagă De-i zi în zori sau încă-i noaptea-ntreaga Cînd unduirea nopții e ca valul, Ce-şi sparge creasta unduită-n vînt — Cînd ziua pare-acelaşi val înfrînt Şi-nfricoşat de-al nopții rece vînt... Cînd valul e învingător — cînd vîntul, Acum cîştigă unul — apoi celalt Şi amîndoi victoria o vor, Dar nu-i învins şi nu-i învingător —« E tare cumpăna-n cleştar ii lor... Stînd aşezat aici pe-o movilită[43], Voi aştepta a Domnului voință Să hotărască soarta bătăliei. Regina Margareta şi cu Clifford M-au alungat din vălmăşagul luptei,

381

Jurînd că dacă eu lipsesc, sînt siguri C-a lor va fi izbînda bătăliei. Eu mort aş vrea să fiu, de e aceasta A Domnului voință, căci ce este A noastră lume? -O jalnică poveste. O, Doamne, dac-aş fi doar un păstor Pe vîrfuri de colină, ca acum, Aş trage cerc de ornic în țărînă Şi după soare-aş măsura vieața... Aş număra minutele din ceasuri Şi cîte ceasuri fac o zi întreagă Şi cîte zile fac un an întreg Şi anii cîți îi poate duce omul. O dată ce le-aş şti pe toate-aş face O Împărțeală, socotindu-mi timpul: Atîtea ceasuri pentru paza turmei, Atîtea ceasuri să mă odihnesc, Atîtea

ceasuri gîndurilor date, Atîtea ceasuri de petreceri, apoi Atîtea zile oile sînt pline, Atîtea săptămîni pîn-or făta, Atîția ani pînă le-oi tunde lîna... Cu socoteal-aceasta, clipe-n şir Şi ceasuri, zile, luni şi ani ce-or trece, Menite toate către ținta lor, M-or duce-ncărunțit către mormînt. Ce dulce-ar fi vieața-aceasta, totuşi! Nu e mai dulce umbra de gherghin Pentru păstorul ce-şi priveşte turma, Decît bogat brodatul baldachin, Pentru un rege care prinde urma Trădărilor trăind înfricoşat? Puținul lapte prins ce-l bea păstorul, Gustos şi rece din burduf de piele, Sau somnul lui obişnuit la umbră De pomi, el nu se bucură de ele în linişte şi nu sînt mult mai dulci Decît ospățurile pentru prinți Din vasele de aur sclipitoare, Sau patul, la al cărui căpătîi Veghează grija, teama şi trădarea?

(Trîmbije. Intră un fin care şi-a ucis tatăl şi al cărui cadavru îl poartă în spinare. Lasă jos leşul.)

FIUL: E searbăd vîntul, co zadarnic bate!

Ucis de mine-n **luptă,** omu-accsta O fi avînd vrun ban asupra **lui** Şi eu, care-am norocul să i-l iau, L-oi pierde, poate, pîn-a **nu-nnopta,** Viața dîndu-mi-o **tot** ca şi **dînsul...** Dar, Doamne Dumnezeule, ce văd?! E chipul tatei; l-am ucis pe tata! Nemernice sînt timpurile-acestea, Căci pricină sînt la asemeni fapte: La oastea regelui m-au dus la Londra, Iar tată-meu fiind dintr-ai lui **Warwick,** Silit a fost să lupte pentru York Şi celui ce mi-a dat vieață, eu Cu mîna mea i-am smuls-o pe a lui. O, Doamne, iartă—-n-am ştiut ce fac! O, tată, iartă—nu te-am cunoscut! Cu lacrimi rănile ți le-oi spăla... Să tac, să pot să plîng şuvoi de lacrimi..

REGELE: O, sîngeroase timpuri! Ce spectacol!

Cînd pentru peştera lor luptă leii, Sărmanii miei nevinovați cum cad... Plîngi, omule nenorocit, cu tine Voi plînge vărsînd lacrimi după lacrimi... în certurile noastre crunte, ochii Orbiți de plînsete fierbinți ne fie Şi inima durerea să ne-o frîngă!

(Intră un tată care şi-a ucis țiul. li poartă în spate. Lâsîndu-şi jos povara.)

TATĂL:

O, tu, acel ce mi-ai stat împotrivă, Dă-mi aurul, de ai asupra-ți aur, Căci eu cu preț de multe lovituri Ți l-am plătit. Acesta mi-i duşmanul? Oh, nu,

nu, nu,—o singurul meu fiu! Copilul meu, dacă mai ai vreun suflu, Ridică-ți ochii... vezi-mi plînsul, ploaie Gonită de a inimii furtună: Oh, Doamne, fie-ți milă de viața Pe caro ne-o brăzdează fapte crunte Şi groaznice şi sîngeroase —• zilnic Din cearta ucigaşă izvorîte. O, drag copile, tată-tău ți-a dat

336

REGELE:

FIUL: TATĂL: REGELE:

FIUL:

TATĂL: REGELE:

FIUL: TATĂL:

Viața — prea curînd el ți-a luat-o, Căci te-a recunoscut mult prea tîrziu. Prăpăd peste prăpăduri şi durere! O, dacă moartea mea ar pune capăt Acestor groaznice nenorociri! O, îndurare, ceruri, îndurare! Eu văd pc-obrajii împietriți de moarte O roză roşie şi-o roză albă, Culoarea duşmanelor noastre case... Văd sîngele ca roza-nsîngerată Pe-obrajii de paloarea rozei pale... Din două, veştejească-se o roză Să poată cealaltă-nflori în voie! Dar dacă voi mereu vă veți lupta, Mii de vieți s-or veşteji mereu. Necontenitele mustrări ce mama Mi le va face de prăpădul tatei! Necontenitul plîns şuvoi al mamei Ce-l va vărsa pe fiul nostru mort! După asemenea nenorociri, Ce ură țara-ntreagă va purta Regescului stăpîn!

A fost vreodată

De moartea tatălui fiu mai lovit?! Şi-a plîns mai mult vrodată-un tată fiul?! De co e dat supuşilor să-ndure A fost vreodată rege mai lovit? Durerea voastră-i mare,-a mea De zece ori mai grea şi mai adîncă. Te iau dc-aici şi te voi plînge-ntr-una. *(Iese luînd cadavrul.)*

Din brațe îți voi face giulgiul morții Şi inima-mi monnîntul tău va fi. Căci chipul tău din ea n-o să mai plece. **Suspinul** meu îți va fi lung prohodul Şi-atîta te voi plînge, drag copil, Cît plînsu-şi-a Priam[44] toți fiii vrednici! Plecăm de-aici. Să lupte cinc-o vrea, Căci **moartea-am** dat-o cui nu trebuia... *(Iese luînd cadavrul.)*

REGELE: Priviți-mă... Plin de-ntristarc zac...

Un **rege?!** din voi toți, col mai sărac!

(Trimlife. Alarmă. Mişcare. Intră regina, prințul şi Exeter.) PRINȚUL:

REGINA:

EXETER:
REGELE:

Fugi, tată, fugi! Prietenii ne fug Şi **Warwiek,** taur, e dezlănţuit, Turbat. Să mergem. Moartea no goneşte. Milord, călare, iute fugi la **Berwick.** Ha, Echvard, Richard — doi ogari privind Cum fuge iepurele-ni'ricoşat — în ochii-aprinşi sticlindu-lo niînia, Strîngînd în mîini oţelu-nsîngerat, No calcă urina... Să fugim mai iute. Da, să fugim, căci vor să se răzbune. Nu pierdeţi vremea cu tocmeli. Să mergem. Veniţi pe urma mea. Plec înainte. Nu. Scumpe Exeter, eu tine merg, Dar nu din teama de-a rămîne singur, Ci din dorinţa de-a urma regina. *(Ies cu ioţii.)*

SCENA 6
CLIFFORD:
într~o altă parte a cîmpului de luptă. Alarmă puternică. Intră Clifford rănit.
Mi-i arsă torţa-acum...Aici se stinge. Cît a **putut** — l-a luminat pe Henric. Mi-i teamă, Lancaster, că vei cădea. Mai mult decît do moartea mea mă tem. Iubirea mea şi temerea de mine Prieteni mulţi au strîns în jurul tău. De mor, partida ta se va desface. Tot ce va pierde Henric va-ntări Pe îndrăzneţul său vrăjmaş. Poporul Spre York ca roi de musculiţe zboară. Dar încotro să zboare? Nu spre soare? Şi cine altul străluceşte astăzi, De nu e însuşi duşmanul lui Henric? O, Phoebus, dacă n-ai fi-ngâduit Ca Phaeton să-ţi mîne telegarii,
Nici carul tău în flăcări n-ar fi-ncins Bătrînul nost' pămînt. Tu, Henric, dacă Domneai ca regc-aşa cum au domnit Şi tatăl tatălui tău, cum şi tatăl! Şi casei York nu i-ai fi dat nimic— rr Nici eu, nici alţii zece mii ca mine Nu ajungeam să fim, prin moartea noaşt^ De văduvele noastre plînşi, iar tu Ai fi rămas pe tronul tău, în pace.,,.< Căci oare nu din aerul ce-i dulce Sporeşte-n cîmpuri buruiana stearpă? L;î Şi nu prea multă bunătate-ndeamnă..,,.,.., Pe hoţi să fie şi mai îndrăzneţi? ir ii!);;> *,.'!; în van mi-e plîngcrea aşa cum mi-este
c,-j;.,;-. Adîncă rana, de nevindecat. *h}.-".-r.r* o;-;:; Nu am, vai, nici o cale de scăpare,.., *:* \,*n.*:f:«- * - *»-!* Nici, ca să fug, putere de ajuns.
.,;-< V *' {• ':* Vrăjmaşul meu va fi necruţător,45,71,in: i?>i,:;. I Căci ou la îndurarea lui n-am dreptul. ţ.'j.v.:,.'.:„;.., în răni pătrunde-nvingătorul aer....,•:,;;r| Simt un leşin. Veniţi, York, Richard,*.v;,.* /:s<! Warwiek!

::;,!,. /i:-: Aşa cum taţii vi i-am înjunghiat,, :u'""i):;'i; < > Veniţi cu toţii, inima-mi străpungeţi! r *(Leşină.)*

(Alarmă. Retragere. Intră Edward, George, Richard, Montague, V *Warwiek şi ostaşi din oastea lor.)*

EDWARJÎ: ' ' !" Milorzi, să ne-odihnim o clipă; soarta ','-',['\l Ne-ngăduie răgazul de o clipă; ', Cu ochii-i liniştiţi el îndulceşte.,.,.,;..,;f,' Neînduratul vălmăşag al luptei.;M.;;;•;• }J fi Acum, o parte din oştire-aleargă;,:n..F;-.. •;.:• •!ff ". ' : Pe urmele reginei sîngeroase,

'• -• " '<; Care pe blîndul Henric, rege totuşi, 'r-'"i;'Mf' îl poartă ca umflată pînză-n vînt

Ce-ar duce o corabie în larguri ' <'•'-•>

Bătaia valurilor înfruntînd-o. '"' !r.'• """ Lorzi, credeţi că şi Clifford a fugit? ' ' : WARWICKV[1]'^ '!'" Cu neputinţă e să fi scăpat. "

" """ "ii:': ' " Deşi de faţă-i Richard —tot voi spune

EDWARD: **RICHARD:** EDWARD: **RICHARD:**

WARWICK: EDWARD:

WARWICK:

RICHARD:

GEORGE:

RICHARD: EDWARD: WARWICK:

Că el l-a însemnat pentru mormînt. Oriunde-ar fi acum, o sigur mort.

(Clifford geme şi moare.)

Ce suflet şi-o fi luînd atît de trist Rămasul bun?

E geamătul de moarte, Cînd sufletul s-a despărţit de trup. Vedeţi ce e... Şi cum sfîrşită-i lupta, Vă fie milă, chiar de e vrăjmaş. Ia-ţi înapoi cuvîntul de iertare. E Clifford, cel ce omorînd pe Rutland Tot nu s-a-ndestulat tăind un ram Care-nfrunzise, ci şi-a-nfipt cuţitul De ucigaş pînă şi-n rădăcina Din care zvelt se înălţase ramul Căci l-a ucis pe York, pe tatăl nostru. Din vîrfrd porţilor cetăţii York, Daţi jos de-ndată capul ducelui, Pe care Clifford l-a-aşozat acolo Şi tidva lui înîigeţi-o în loc, Plătit să fio pentru fapta sa. Aduceţi-mi încoace cucuveaua Ce ne-a ţipat a moarte totdeauna; înăbuşit o ţipătu-i acuma Şi frînt e pliscu-i vestitor de moarte.

(Corpul lui Clifford e adus în prim plan.)
Eu cred că simțurile lui sînt moarte.
Răspunde, Clifford, ştii cine-ți vorbeşte?
Imensul nor al morții-ntindo umbra
Asupra razelor vieții lui.
Nu vede, nici n-aude ce îi spunem.
Ah, ce n-aş da să vadă şi s-audă!
Şi poate-aşa e, doar că se preface
Să scape de batjocura pe care
El tatei i-a adus-o-n clipa morții.
De crezi că simte,-atunci batjocoreşte-l,
Să-l frigă vorbele usturătoare!
Iertare cere-ți, Clifford — nu-ți voi da-o..
Căieşte-te, să-ți fie-n van căința.
încearcă, Clifford, ca să speli jignirea!
GEORGE:
RICHARD:
EDWARD:
GEORGE:
WARWICK:
RICHARD:
WARWICK:
EDWARD:
Noi vom scorni cele mai crunte chinuri[48].
Pe York tu l-ai iubit! Sînt fiul lui!
De Rutiand ți-a fost milă, nu?
Mă voi milostivi şi eu de tine!
Hei, unde-i căpitanul Margareta,
Să-ți sară repede într-ajutor?
îşi bat joc toți do tine, Clifford! Ha,
Şi nu ne zvîrli obişnuitu-ți blestem?!
Un blestem doar? Niciunul? Nu-i a bună
Cînd Clifford nu mai poate blestema
Socot că-i mort. Pe sufletul meu jur
Că mîna dreaptă mi-aş tăia-o dacă
Ar fi să pot ca din viața ta

Doar două ceasuri să-ți răscumpăr, astfel
Din plinul urii mele două ceasuri
Să pot să le acopăr cu batjocuri:
Cu sîngelo ce-ar fi să pierd din rană
Aş vrea să te înăbuş, căci zănatic
Şi lacom setea nu ți-ai potolit-o
Cu sîngele lui York şi al lui Rutland.
E însă, mort. Tăiați-i capul. Sus
înfigeți-l în locul unde-a stat
Acel al ducelui. Şi-acum, la Londra
Să mergem în triumf, să te vedem
încoronat ca rege-al Engliterei.
De-acolo, marea Franței străbătînd-o,
îți va aduce Warwick drept regină
Şi ca soție pe prințesa Bona.
Aşa, regatele ni s-or uni
Şi cînd prietenă îți va fi Franța,
Pe duşmanii de azi n-ai să-i mai temi.
S-or ridica ei. Sulița lor totuşi
De moarte nu va mai putea răni.
întîi vreau să te văd încoronat,
Apoi cu voia Domnului şi-a ta
Voi trece mările dinspre Bretagne
Căsătoria-aceasta îneheind-o.
Să fie-aşa cum vrei, iubite Warwick,
Sînt umerii tăi tronului meu sprijin;
Nimica fără învoirea ta
Sau fără sfatul tău nu voi începe.
Tu, Richard, eşti de astăzi duce Gloucester,
391
390
RICHARD:
WARWICK:
Iar George — de Clarence. Warwick, ca şi
mine,
Vei face şi desface cum vei vrea! Să fiu eu duce Clarence; George de

Gloucester.

Ducatul Gloucester e de rău augur. De rîs e ce mi-ai spus acum. E duce Gloucester Kichard. Deci, la Londra, Cinstirea s-o primiți! La drum!

I

ACTUL III

SCENA 1

O pădure de vînătoare în nordul Angliei.

Intră doi paznici de vînătoare înarmați cu arbalete.

ÎNTÎIUL PAZNIC: Să ne ascundem în tufişu-acesta. Vor troce-acuma cerbii prin poiană Şi noi ascunşi, la pîndă, vom alege Pe cel mai mare şi frumos din ciurdă. Voi sta de partea-aceasta, sus pe movi Ca să putem să tragem amîndoi. Nu-i bine. Cînd vei trage, toată ciurda O să se sperie, luînd-o la goană[47], Şi lovitura mea va fi în vînt. Să stăm aici şi să ochim odată Pe cel mai bun din turmă. între timp, Ți-oi povesti ce mi s-a întîmplat Cîndva, cînd tot aicea stăm la pîndă. A, văd un om, să stăm **pînă** va trece.

(Intră regele Ilenric, deghizat, cu o carte de rugăciuni în mînă.)[4']

AL DOILEA PAZNIC: **ÎNTÎIUL PAZNIC:**

AL DOILEA PAZNIC:

REGELE:

Din dragostea de țară am fugit
Din Scoția, ca să-mi revăd pămmtul.
Nu Henric, Henric nu mai e al tău
Şi locul ți-e răpit şi sceptrul smuls
Şi şters şi mirul sfînt cu care uns
Ai fost ca rege. Şi genunchi n-or fi
Puterii tale să se mai încline.
Pe urma ta, ca să-şi arate dreptul
N-or mai călca umil împricinații.

Dreptatea n-ai s-o mai împărți la nimeni,
Nici ție nu mai poți să-ți vii în sprijin.
393
ÎNTlIUL PAZNIC: REGELE:
AL DOILEA PAZNIC: ÎNTÎIUL PAZNIC: REGELE:
Hei, iat-un cerb a cărui piele-i scumpă;
E cel ce ne-a fost rege. Hai, să-l prindem.
Să **ne-ndurăm** cu resemnare soarta,
Aşa spun înțelepții că e bine.
Ce stăm? Să punem mîna dar pe el.
Nu încă. Să mai ascultăm ce spune.
Ai mei în Franța sînt **dup-ajutor,**
Şi Warwick a plecat şi el să ceară
Pe sora regelui, ca să i-o dea
Lui **Edward** drept soție. Vestea-aceasta
De va fi dreaptă, biata mea regină
Şi bietul meu copil, pierdute sînt
Strădaniile voastre, căci e Warwick
îndemînatic vorbitor, iar Louis
Un prinț pe care vorba îl cîştigă.
La început, pe rege, Margareta
îl va avea de partea ei, căci ştie
Cum să trezească mila. Cu suspinul
Şi plînsul ei va-nfiora pe prinț.
Cu lacrimile ci pătrunde chiar
O inimă de piatră. Tigrii înşişi
Mîhnirea ei văzînd-o s-ar muia;
Milos ar fi şi Neron[49] auzind-o
. Şi-amarnieele-i plînsete văzînd.
Da, da... Ea cere însă... Warwick dă!
Ea şade-n stânga regelui şi-i cere
Să-i dea un ajutor lui Henric. Warwick
De partea dreaptă-i cere pentru Edward
Soție. Şi ea plîngc şi îi spune
Că Henric este detronat. Dar Warwick
Surîde şi-i vesteşte că e Edward

încoronat. Şi pîuă la sfîrşit
Durerca-n plînset vorba i-o îneacă,
Iar Warwick îi arată că e dreptul
Lui Edward la domnie. Cu temeiuri
Sfîrşeştc ca pe rege să-l dezlege
De vorba ei şi-n schimb cu-a lui să-l lege
Făgăduindu-şi sora pentru Edward
Şi pe deasupra sprijinul domniei.
O, Margaret, aşa se va petrece,
Şi tu, biet suflet, fi-vei azvîrlită
Fiindcă te-ai înfăţişat învinsă.
AL DOILEA PAZNIC REGELE:

AL DOILEA PAZNIC
REGELE:
AL DOILEA PAZNIC
REGELE:
AL DOILEA PAZNIC:
REGELE:
AL DOILEA PAZNIC
REGELE:
AL DOILEA PAZNIC: REGELE:
ÎNTÎIUL PAZNIC: REGELE:
Hei, cine eşti **tu** de vorbeşti do rogi?
Sînt mult mai **mult** decît ceea ce par
Şi mai puţin decît ar trebui.
Dar, cel puţin, sînt om, căci mai puţin
Decît **atîta** nici nu se mai poate.
Cum despre regi pot oamenii vorbi,
De ce, eu caro om sînt, n-aş putea?
Dar tu vorbeşti de parcă ai fi rege.
Da, sînt, în gînd... şi asta-i de ajuns.
Eşti rege? Unde ţi-i atunci coroana?
O ţin în inimă. N-o ţin pe cap.
Nu are focul pietrelor **din** Indii.
Coroanei mole-i spune mulţumire; Au rareori coroana-aceasta regii. : Hei,

dacă rege eşti şi mulțumirea îți e coroană, hai cu mulțumirea, Cu tino şi coroana ta, sa poți Avea şi mulțumirea ca să mergi Cu noi, căci regele pesemne eşti, Pe care Edward l-a fost scos din scaun[50]. Jurînd să-i dăm lui Edward ascultare, Te-om aresta gîndind că-i eşti vrăjmaş. Voi niciodat' nu v-ați călcat cuvîntul? Un jurămînt cle-acesta? Niciodată! Şi n-am vrea ca să-ncepem tocmai astăzi! Cînd rege-al Angliei eram, pe undo Erați atuncea voi?

Aici eram.

Eram de nouă luni doar[51]. Totuşi rege. Şi tata şi bunicul regi au fost Şi mi-ați jurat să-mi fiți supuşi statornici. Eăspundeți-mi — nu v-ați călcat cuvîntul?

Nu.

Căci fostu-ți-am supuşi cît ne-ai fost rege. Dar ce? Sînt mort? Sărmanii mei, nu ştiți Nici ce jurați! Priviți cum suflu fulgul... Acum, vedeți: se-ntoarce... El ascultă Şi de suflarea mea, dar şi do vînt. Stăpîn e cel ce suflă cel mai tare! Aşa e şi cu uşurința voastră. Dar jurămintele să nu le rupeți! Mustrarea mea nu este-nvinuire. Să mergem unde vreți, căci regele

293

394

ÎNTÎIUL REGELE

PAZNIC:

ÎNTÎIUL PAZNIC: REGELE:

Ascultă de porunca voastră. Fiți Voi regi şi porunciți. Voi asculta. Lui Edward regele-i sîntem supuşi. Oricînd, aşa, veți fi iar ai lui Henric, De va fi iarăşi Henric undo-i Edward. în numele lui Dumnezeu, îți cerem, Şi-al regelui, să vii acum cu noi La domnii ofițeri.

Mergeți în față,

în numele lui Dumnezeu, pe-al vostru rege Să-l ascultați; şi cum vrea Dumnezeu Aşa să facă regele; iar eu La ce vrea el să facă, mă supun[52].

(Ies.)

SCENA 2

La Londra. O încăpere în palat.

Intră regele Edward, Gloucester, Clarence şi lady GretJ.

REGELE EDWARD:

GLOUCESTER:
REGELE EDWARD: GLOUCESTER:
CLARENCE GLOUCESTER REGELE EDWARD:
Ştii, frate Gloucester, soţu-acestei doamne, Sir John Grey, a căzut mort la Saint Alban's Şi-nvingătorul i-a răpit moşia. Pămîntul văduva şi-l cere-acum Şi n-ar fi drept ca noi să nu i-l dăm[53], Căci gentilomul şi-a pierdut viaţa Pentru izbînda noastr-a casei York[54]. E drept, măria ta, să-i dai pămîntul, Şi ruşinos ar fi de-ai zice nu. Da, ruşinos şi totuşi am să-ntîrzii. Aşa e? da? *(Aparte lui Clarence.)*
Cum văd şi doamna va mai da ceva...
Pînă ce regele-i va da dreptate.
(aparte, către Gloucester):
Da, nu-i neştiutor şi prinde vîntul.
(aparte, către Clarence):
Tăcere.
Vădană, pricina ţi-om cerceta-o
Şi să mai vii pe-aici să-ţi dăm răspunsul.
LADY GREY: GLOUCESTER
CLARENCE GLOUCESTER
REGELE EDWARD CLARENCE
GLOUCESTER,
LADY GREY: GLOUCESTER
REGELE EDWARD: LADY GREY: REGELE EDWARD:
GLOUCESTER
REGELE EDWARD: LADY GREY: REGELE EDWARD: LADY GREY: REGELE EDWARD: LADY GREY: REGELE EDWARD:
LADY GREY: REGELE EDWARD: LADY GERY:
Măria ta, nu pot să mai aştept,
De-ar vrea măria ta să hotărască,
Acum, cum va voi, m-ar linişti.
(aparte):
Nu simţi? îţi vei avea moşia iar,
De-ţi va plăcea aşa cum îi placi lui.
Nu te lăsa, să nu primeşti vreun ghiont.
(aparte):

Mă tem de-un singur lucru: să nu cadă...

(aparte) :

Păzească Domnul; ce s-ar înfrupta!

Copii ai, văduvo?

(aparte):

Eu cred că vrea Să-i ceară vreun copil... *(aparte):* Ba eu cred, zău, Că mai degrabă doi ar vrea să-i dea... Am trei, măria ta. *(aparte):*

Şi dacă-l vrei şi patru vei avea. Păcat averea tatălui s-o piardă. Te-nduplecă, măria ta. Dă-mi dreptul. Lorzi, stați deoparte, vreau să ispitesc Acestei văduve şi judecata. *(aparte, lui Clarence):* Ai toată libertatea, atîta timp Cît tinerețea liberă te lasă; Pe urmă-o să te lase-n voia cîrjei[55].

(Gloucester şi Clarence se retrag.)

Răspunde-mi, văduvă,-ți iubeşti copiii?

Atît de mult cît şi pe mine însumi.

Spre binele lor, tu n-ai face multe?

Aş îndura şi răul pentru dînşii.

Fă deci, ca să le capeți iar moşia.

Măria ta, de-aceea sînt aici.

Ti-oi spune mijlocul să poți fi iarăşi

în stăpînirea bunurilor tale.

Va fi ca să rămîn pe totdeauna

îndatorată maiestății voastre.

De-ți dau pămînturile înapoi,

La ce pot să m-aştept din partea ta?

La tot ce vei voi să porunceşti

Şi eu voi fi în stare să-mplinesc.

396

397

REGELE EDWARD: LADY GKEY: REGELE EDWARD: LADY **GREY: GLOUCESTER**

CLARENCE LADY GREY: REGELE EDWARD: LADY GREY: REGELE EDWARD: LADY GREY: GLOUCESTER

REGELE EDWARD: LADY GREY: REGELE EDWARD:

LADY GREY:

REGELE EDWARD:

LADY GREY: REGELE EDWARD: LADY GREY:

REGELE EDWARD: LADY GREY: REGELE EDWARD: LADY GREY:
REGELE EDWARD: 398

Dar cu de-ți cer, tu vorba-ți ici napoi?

Doar dacă lucru-mi **e** cu neputință.

Voi face însă totul cu putință?

Fireşte, ca să împlinesc porunca.

(aparte):

Cu picătura **sfredeleşti** şi piatra.

(aparte):

E roş ca focul... s-o topi ea, ceara...

Ce-opreşte pe măria ta să-mi spună

Ce am a face?

Treaba e uşoară. E vorba să iubeşti **un** rege.

Da, Uşor o, fiindcă-i sînt supusă.

Bine,

Din toată inima: ai **iar** moşia. **Umilă,** mulțumesc **măriei** tale Şi plec. *(aparte) :*

Deci, înțelegerea e gata[56]. Pecetea actului e reverența! !\Tu. Stai. Ce înțeleg sînt fructele iubirii. Tot fructele iubirii înțeleg. Mă tem că altfel înțelegi. Ce fel De dragoste cu patimă îți cer? Recunoştința, dragostea-mi adîncă, Pe care doar virtutea le cuprinde Şi numai ea le poate da.

Ah, nu.

Eu dragostea aceasta n-o-nțoleg. Ce înțelegi **nu-i** ceea ce cred eu? Acum, tu bănuieşti ce-mi este-n suflet... Dacă țintiți spre ceea ce cu mintea Nu pot decît să-ntrezăresc, atunci E-o țintă ce o urmăriți zadarnic.[57] Pe şleau vorbind, vreau să mă culc cu tine. Mai bine-atunci să dorm la închisoare. Aşa? Atunci moşia n-o mai capeți. Să-mi fie zestrea văduviei cinstea! Pe prețul ce mi-l ceri — nu-mi cumpăr

dreptul... Dar astfel faci copiilor mult rău.

LADY GREY:

REGELE EDWARD

LADY GREY: GLOUCESTER

CLARENCE

REGELE EDWARD

LADY GREY: REGELE EDWARD: LADY GREY:

REGELE EDWARD: LADY GREY:

REGELE EDWARD:
GLOUCESTER:
399
Măria ta le face — lor şi mie. Glumeaţă voastră poftă nu se leagă Cu trista-mi cerere, aşa îneît Măria ta să-mi spună: da — sau ba. Da, dacă cererii îmi spui tu „da". Nu, clacă „nu" răspunzi la cc-rni doresc. Atunci, măria ta, nu cer nimic. *(aparte):*
Nu face haz. Şi-a încruntat sprinceana.
(aparte) :
Stîngaci ca dînsul n-am mai pomenit., *(aparte):*
în ochi i se citeşte curăţia, în vorbă cugetul neîntrecut; E vrednică de tron. I se cuvine; Să fie-a unui rege e făcută, îmi va fi sau iubită, sau regină. *(Tare.)*
Ce spui, regină do te-alege Edward? Uşor de spus, greu de făcut, stăpîno, Supusa ta sînt ca să-ndur o glumă, Nu sînt făcută ca să fiu regină. Eu, doamnă, jur pe măreţia mea Că nu vorbesc mai mult decît voi face. Te vreau. Va trebui să fii a mea. Dar prea o mult şi nu pot spune da. Prea mică sînt ca să pot fi regină Şi nu de-ajuns să-ţi pot fi o iubită. E mult prea aspră vorba ta. Am spus Că vreau să fii regină.
Neplăcut
Va fi măriei tale ca s-audă Pe fiii mei spunîndu-i tată.
Nici
Mai mult docît pe fiicele-mi s-aud Spunîndu-ţi mamă. Văduvă cum eşti Şi ai copii, iar eu, deşi flăcău, Şi ou am, e o fericire tată Să poţi să fii la cît de mulţi copii... Nu mai răspunde. Tu vei fi regină. *(aparte):* Duhovnicul a spovedit-o straşnic!
CLARENCE
REGELE EDWARD: GLOUCESTER:
REGELE EDWARD: CLARENCE: REGELE EDWARD: GLOUCESTER: CLARENQE,
GLOUCESTER: REGELE EDWARD:
NOBILUL: REGELE EDWARD:

(Ies GLOUCESTER:

('aparte):

Spoveditor a fost doar ca să poată
O pocăită cîştiga.
Vreți, frați, Ca să ghiciți ce-am pus la cale?
Cred
Că văduvei nu-i place. Pare tristă. Vă veți mira, dar vreau să o mărit.[58] Cu cine, Doamne?
Chiar cu mine, Clarence. Ar fi să ne mirăm vreo zece zile...[5u] O zi mai mult decît e dat să țină Mirările.
Şi încă cele mari! E bine, fraților, glumiți şi-aflați Că cererea să-şi poată căpăta Din nou pămînturile i-am primit-o,
(Intră un nobil.)
Stăpîne, prins e duşmanul tău Henric Şi-n lanțuri stă în pragul porții tale. închideți-l în Turnul Londrei. Noi Vom asculta pe cel ce l-a adus, Ca să cunoaştem felul cum l-a prins. Pleci, văduvă. Lorzi, după cuviință, Vă rog să-i dați cinstirea voastră-ntreagă. *Edivard, laiy Grey, Clarence şi nobilul.)* Le va cinsti pe doamne Edward, da... De ce nu o în măduvă sleit, Copii să nu mai aibă, să nu-mi taie Cărarea către ceea ce-mi doresc?! Şi totuşi. Totuşi, chiar şi dacă dreptul Lui Edward duce-s-ar cu dînsu-n țărnă, Tot mai rămîn dorinței mele stăvili: Un Cîarence, Henric şi alt Edward[60] tînăr, Şi toată, toată spița neştiută Ce-ar fi să iasă proaspătă dintr-înşu Ca să se-aşeze-n scaunul in care Eu n-aş ajunge să m-aşez vreodată. Co cale-ncliisă pentru planul meu! Visez coroana ca un om ce-ar sta
Pe-un cap de stîncă la un țărm de mare
Privind spre celalt țărm, pe care-ar vrea
Sub paşii săi să-l simtă tot aşa
Cum ochii dornici pot să-l stăpînească.
El marea ce-l desparte o blestemă
Şi-ar vrea ca să-şi deschidă drum, s-o sece.
Aşa-mi doresc coroana... Mă mînii
Pe-atîtea stăvili de nenlăturat
Şi totuşi cred că toate le-oi înfrînge.
Zadarnic ochiul mi-i pătrunzător
Şi inima mi-i mult prea îndrăzneață,
De-i vlaga faptei mele prea scăzută.

Dar dacă pentru Kichard nu-i nădejde
Să capete-o coroan-atuncea lumea
Ce bun ar fi să-i poată da? Să caut
Un rai în brațe albe de femeie?
Să-mbrac podoabă de veşmînt bogat?
Frumoaselor eu inima să-ncerc
Să lo-o cîştig cu ochii şi cu vorba?
Ah, crudul gînd! Mai repede-aş putea
Coroane sclipitoare douăzeci
Să capăt! Dragostea m-a ocolit
De cînd eram încă în carnea mamei.
Şi ca să-mi fie pentru totdeauna
Domnia dragostei nengăduită,
Batjocorită mi-e ființa însăşi:
Din creştere oprit îmi e un braț
Ca rupt un ciot uscat al unei crengi
Şi port umflată-ii spate o cocoaşă
Ca trupului batjocură să-i fie
Şi un picior mai lung mi-e decît celalt,
îneît înfățişarea mi-e asemeni
Acelui pui do urs, pe care încă
Ursoaica nu l-a lins şi care n-are
Cu ea nici umbră de asemănare.
Sînt om să pot să fiu iubit? Ce nebunie
Un gînd orbit să-ncerc nutri zadarnic...
Plăcere-n lume alta dacă n-am
Decît aceea de a da porunci,
De-a cîrmui puternic, stăpînind
Pe cei cu un obraz mai norocos
Decît al meu, îmi va fi cer doar visul
Coroanei şi atît cit voi trăi

îmi va fi iad întreaga lume-aceasta,
Pînă ce capu-nfipt pe trupul strîmb
Nu va purta coroană sclipitoare.

Şi totuşi, nu ştiu cum s-ating coroana...
îmi stau atîtea vieți spre ea în cale...
M-am rătăcit ca-ntr-o pădure deasă,
Lovit şi zgîriat de crengi şi spini,
Şi-mi cat dramul, dar din nou mi-l pierd,
Cu deznădejdea celui ce se-neacă...
Da, vreau coroana Angliei s-o am,
Dar chinului meu îi voi pune capăt;
Voi şti să-mi tai cu barda-n sînge drumul;
Doar ştiu zîmbi şi pot, zîmbind, ucide.
Pot să şi rîd cu moartea-n suflet, pot
Să port pe-obraji şi lacrimi mincinoase
Şi după-mprejurări să-mi fie chipul.
Voi şti să-nec mai mulți corăbieri
Decît sirena[61] poate fermeca;
Şi cu privirea-mi cruntă mai mulți oameni
S-omor decît ucide baziliscul[62].
Ca Nestor[63] de-nțelept pot cuvînta
Şi mai dibaci să-nşeî decît Ulise,
Alt Sinon[64], pot o altă Troia-nfrînge...
Şi pot culori şi-nfățişări să iau
Cît nici cameleonul n-are-atîtea —
Şi chipuri schimb mai mult decît Proteu[63]
Şi chiar pe sîngerosul Machiavel[66]
Pot să-l învăț eu multe[67]. Toato pot.
Voi şti şi de coroan-a-mi face parte.
Voi prinde-o chiar de-ar fi şi mai departe.

SCENA 3

în Franța. O încăpere. în palat.

Trîmbițe. Intră Louis, rege al Franței, lady Bona (Princesse Bonne), suita. Regele se urcă pe tron; apoi intră regina Margareta, prințul Edward, fiul ei, şi contele de Oxford.

REGELE LOUIS

402

(ridicîndu-se):

Frumoasa mea regin-a Engliterei,

Te rog, şezi lîngă noi, nu se cuvine
MARGARETA:
REGELE LOUIS: MARGARETA:
REGELE LOUIS:
MARGARETA:
REGELE LOUIS:
MARGARETA: REGELE LOUIS:
Prin naşterea şi rangul tău înalt '. '• *:.>:.*
Să nu te-aşezi cînd Ludovic se-aşază.
Puternic rege-al Franței, Margareta
învaț-acum s-asculte cînd un rege
îi porunceşte... şi-a plecat drapelul..... •.r
E drept că-n zile mult mai fericite;
Am fost regina Albionului,
Dar dreptul, astăzi, soarta duşmănoasă;.
Mi l-a zdrobit călcîndu-mă-n picioare
Şi zac în pulbere acum şi-ncerc
Să mă împac cu locul meu umil.[68]. •.
De ce această mare deznădejde?
De-o pricină ce-mi scaldă ocliii-n **lacrimi**
Şi inima şi glasul mi-l îneacă.,,
Te stăpîneşte,-aşază-te alături
(o aşază lîngă el.)
Şi capul nu-l pleca sub jugul sorții;
învingătoare, ține fruntea sus
Şi spune-mi ce durere te frămîntă,
Căci Franța, poate, ți-o va uşura.
îmbietorul tău cuvînt trezeşte
în mine iar puterea vorbei mele;
Deci află, Ludovic, că soțu-mi Henrio
E detronat şi-i astăzi în surghiun,
în Scoția[69], în neagră părăsire,
în timp ce Edward, ducele de York,
Uzurpă tronul regelui do drept
Şi este uns ca rege-al Engliterei.
De-aceea, eu, sărmana Margareta,

Cu Edward, eare-i prinț moştenitor,
Venim să-ți cerem sprijin, ajutoare;
Şi dacă tu ne laşi, ne pierdem!
Ar vrea şi Scoția să ne ajute; *'-i-ii.U.*
Nu poate însă. Sfetnicii, poporul
Ne-au părăsit călcîndu-şi legămîntul.
Soldații noştri au fost puşi pe fugă;
Comorile ni-s jefuite; sîntem
De plîns; la poarta milei tale batem.
Furtuna, doamnă,-nfrunt-o prin răbdare,
în timp ce noi vom chibzui s-o spargem.
întârziind, duşmanul se-ntărcştc.
De-amîn îmi va fi sprijinul mai tare.
403
MARGARETA:
REGELE LOUIS: MARGARETA:
REGELE LOUIS
MARGARETA
WARWICK:
MARGARETA WARWICK
MARGARETA:
Tovarăş în durere-i nerăbdarea... Ah, iată pricina durerii noastre...
(Intră Warwick cu suita sa.)
Dar cine intr-aşa semeț la noi?
E contele de Warwick, cel mai tare
Prieten al lui Edward.
(coborînd de pe tron. Margareta se scoală):
Bun venit,
Viteze Warwick. Ce te-aduce-n Franța? *(aparte):*
O nonă vijelie se vesteşte... Stăpîn pe vînt şi ape-i omu-acesta. Eu, sire, vin trimis de Edward rege, Stăpînul, domnul meu şi-al tău prieten, Ca să salut regeasca ta ființă Cu toată dragostea prietenească Şi ca să încheiem o alianță, Prin cununie apoi consfințind-o, De vei voi pe principesa Bona, Frumoasa-ți soră, să i-o dai lui Edward Să-i fie lui şi Angliei regină. *(aparte):*
De izbuteşte, Henric e pierdut. *(către principesa Bona):* Şi vouă, doamna mea,

îmi e solia în numele măriei salo Edward Să cer umil îngăduința voastră Ca mîna s-o sărat şi să vă spun Ce flacără e-ntr-al lui Edward piept De cînd zvonita voastră frumusețe I-a aşezat icoana voastră-n suflet. Cuvîntul ascultați-mi, rege, doamnă, Pînă ce nu vă hotărîți răspunsul. Nu din iubire Edward şi-a pornit Solia, ci dintr-o minciună doar. Şi oare cum ar mai domni tiranii, De n-ar putea-alianțe tari să-ncheie? Că o tiran ajunge să v-arăt Că Henric n-a murit. Chiar mort de-ar fi, Aici e Edward fiul lui şi-al meu! Gîndeşte, Ludovic, să nu-ți atragi

404

WARWICK: PRINȚUL EDWARD:

WARWICK: OXFORD:

WARWICK:

OXFORD:

WARWICK:

OXFORD;

Pe capul tău prin hotărîrea ta Primejdiile şi dispretul lumii. Pot ține sceptrul şi uzurpatorii... O clipă doar, căci corul îi răstoarnă. Ha, jignitoare Margareta.

Nu, Regină.

Nu. Uzurpator ți-o tatăl Şi nu eşti prinț cum nu-i nici ea regină, îl şterge Warwick deci pe John de Gaunt, Ce-a subjugat aproape toată Spania[70]; Şi, după John, pe înțeleptul Henric Al patrulea, og!ind-a-nțelepciunii; Şi după prințul înțelept, pe Henric Al cincilea, cuceritorul Franței; Urmaşul drept al lor e-al nostru Henric. Dar, Oxford, vorba ta frumoasă uită Să spună cum pierdu întreaga zestre Al şaselea din Henrici... Nu-i aşa? Gîndesc că sfetnicii francezi zîinbesc Cînd te ascultă; dar să trecem peste. O stirpe de şaizeci şi doi de ani[71] Ne-ai arătat, dar este prea puțin Să poată şterge dreptul la domnie. Cum, Warwick, poți pe rege să-l înfrunți, Supus de i-ai fost ani treizeci şi şase? Şi din trădare nu roşeşti?

Dar, Oxford,

Cel ce-ntru lucruri drepte trage spada Să vrea zadarnic să slujească-o stirpe în apărarea unui drept furat? Spre cinstea ta, pe Henric lasă-l. Vino, Pe Edward recunoaşte-l rege.

Cum

Să-l recunosc drept rege pe acela Caro-a ucis prin judecată strîmbă Pe

fratele meu, lordul Aubroy Vere? Şi, mai mult, care tatăl mi-a zdrobit
Deşi bătrîn era, pe prag de moarte? Nu, Warwick, nu... Cît braţul mi-l
va ţine treaz viaţa, în sprijin casei Lancaster va sta.

WARWICK: REGELE LOUIS:
MARGARETA
Şi eu într-a lui York.
Regină şi prinţ Edward, Oxford, vreţi
Să vă retrageţi ca să pot o clipă
Cu Warwick sta do vorbă...
(aparte):
Deie Domnul Să nu-l cîştige vorbele lui Warwick.
(Se retrage urmată de prinţul Edwavd şi de Oxford.)
REGELE LOUIS:
WARWIOK:
REGELE LOUIS: WARWICK:
REGELE LOUIS:
WARWICK:
REGELE. LOUIS: BONA:
REGELE LOUIS:
Pe conştiinţa ta, răspunde-mi, Warwick,
îţi este Edward rege-ntr-adevăr?
Căci mi-ar fi greu, vezi, să mă leg de-un rege
Ce n-ar fi drept ales de-ai săi supuşi.
Răspund cu numele şi-onoarea mea.
Răspunde-mi, însă, crezi că-l vrea poporul?
Cu-atît mai mult poporu-l vrea pe Edward,
Cu cît pe Henric nu-l iubea de loc.
Aeum să trecem şi la celalt fapt.
Să nu ne-ascundem după deget. Spune-mi,
în ce măsură Bona-i este dragă?
Regească e iubirea lui. Eu însumi
De dragostea-i l-am auzit spunînd
Că-i este ca o plantă răsfăţată
De roadele pămîntului întreg,
Hrănită-n raza cald-a frumuseţii,

Sortită flori să dea şi fructe rare;
lubirea-i mai presus de gelozie,
Dar nu şi de dispreţul doamnei Bona —
Cînd nu s-ar sinchisi de dorul lui.[72]
Şi-acum, iubită soră, poţi răspunde
Ce hotărîre iei?
Ori de primeşti Ori nu, răspunsul meu va fi al tău.
(Către Warwick.)
Şi totuşi, pot mărturisi c-adesea,
Mult înainte do această zi,
Cînd ascultam din zvonuri multe faima
De-al vostru rege, judecata mea
Nu rămînea străină de doriirţi.
Atunci, răspunsul, Wanvick\ iată-l: Bona
Lui Edward îi va fi soţie. Acum
Vom scrie actul, hotărînd de-asemeni
PRINŢUL EDWARD: MARGARETA:
REGELE LOUIS:
WARWICK:
MARGARETA:
REGELE LOUIS:
Şi dreptul văduvei, pe care Edward
îl va făgădui surorii mele,
Dar pe măsura zestrei ce-i aduce.
(Către Margareta.)
Fii martoră, regină Margareta,
Că regelui de Anglia îi dăm
Soţie pe prinţesa noastră Bona.
Nu regelui, ci doar lui Edward duce.
Viclean eşti, Warwick. Tu ai pus la cale
Această alianţă, să mă-nlături,
Căci pîn-a nu veni tu, Ludovic
Era prietenul lui Henric.
Dar
Eu tot mai sînt prietenul lui Henrie Şi-al Margaretei. Titlul vostru însă La tronul Angliei do este slab, Dovadă şi-a lui Edward izbutire, E drept să

nu mai trebuiască astfel Ca ajutorul meu făgăduit Să vi-l mai dau, dar veți primi din parte-mi Bunăvoința ce vi se cuvine, Pe care rangul meu v-o poate da. în Scoția trăieşte-n pace Henric, Cum n-are ce să piardă, nici nu pierde; Iar voi, regină altădat,-aveți Un tată ce vă poate întreține, îneît povară lui să-i fiți, nu Franței! Taci, trufaş Warwick, făcător de regi Şi îndrăzneț nimicitor al lor, Nu voi pleca de-aici, pînă ce plînsu-mi Plin de credință pentru adevăr N-a fi deschis lui Ludovic mari ochii Pe viclenia ta afurisită Şi pe-a lui Edward schimă de fățarnic. Tu, cu stăpînul tău, cu-aceleaşi pene Acelaşi soi de păsări sînteți...[73]

(Se aude sunînd din corn.)

Vreo veste-i pentru noi sau pentru Warwick? *(Intră un vestitor.)*

40(5

407

VESTITORUL:

OXFORD:

PRINȚUL EDWARD:

REGELE LOUIS:

MARGARETA:

WARWICK:

REGELE LOUIS:

MARGARETA:

'ARWICK:

Scrisoare pentru lord ambasador, Trimisă de marchiz de Montague.

(Către rege.)

Acostea-s pentru maiestatea voastră. *(Către regina Margareta.)*

Trimise sînt de-al nostru rege-acestea: Sînt pentru doamna, dar din partea cui]NTu ştiu...

(Toți deschid scrisorile şi le citesc.)

Regina şi stăpîna mea Văd că surîde veştilor ce află, Iar Warwick la citirea alor sale Se-ncruntă.

Eegele, ia seama, vezi Cum bate din picior. E mînios. Nădăjduiesc să iasă bine.

Warwick,

Ce veşti? Şi tu, frumoasa mea regină? îmi umple inima scrisoarea mea De-o bucurie nesperată.

Eu

Cuprins sînt, sire, de mîhnire-adîncă Şi revoltat de-o supărare mare. Cum? Regele tău s-a căsătorit Cu lady Grey? Fățarnica-nşolare A ta şi-a lui, scriindu-mi, vrea s-o iert, Rugîndu-mă ca toate-acestea eu Cu inima uşoară să le iau? Aceasta-i alianța lui cu Franța? Cutează astfel să ne înjosească? Măria ta vestit-a fost de mine! Acestea sînt dovezile iubirii Lui Edward ducele şi ale cinstei Lui Waxwick...

Rege Ludovic, Aici, în fața cerurilor, jur, Da, pe nădejdea fericirii-eterno, Că sînt nevinovat, că n-am ştiut De tot ce Edward singur săvîrşit-a... Atît roşesc de fapta lui urîtă, îneît de azi nu mai mi-i rege Edward.

MARGARETA: WARWICK:

PRINȚESA BONA

MARGARETA:

PRINȚESA BONA:

«09

El însuşi şi mai tare ar roşi
De şi-ar putea vedea nemernicia.
Să uit că tata pentru casa York
Şi-a dat tributul morții prea devreme?[71]
Eu ochii mei în van să-i fi închis
Pe-o grea jignire a nepoatei mele?[75]
Să uit că fruntea i-am încununat-o,
Că eu de dreptul naşterii pe Henric
L-am despuiat, ca să mă văd acum
Plătit cu-aceast-amarnică-njosire?!?
Pe el să cadă înjosirea. Da.
Răsplata mi-e onoarea. Ca să-mi capăt
Iar cinstea, prăpădită pentru dînsul,
Eu mă dezleg de el. Mă leg de Henric.
Regină nobilă, să ne uităm
înduşmănirea din trecut. Acum
Sînt servitorul tău plin do credință.
Voi răzbuna pe principesa Bona
Şi iar pe tron o să-l aşez pe Henric.
îmi schimbă ura în prietenie
Aceste vorbe, "Warwick; uit greşeala-ți
Şi veselă sînt că eşti de-ai lui Henric.

Da, într-atîta-i sînt prieten drept,
Că, rege Ludovic, de vei voi
Un număr mic de-ostaşi aleşi să-mi dai,
Pe coasta noastră îi voi coborî
Şi voi da jos tiranul de pe tron.
Soția-i proaspătă nu-l va salva,
Iar Clarence... văd din veştile primite,
Că-nclină fratele să-şi părăsească.
Văzînd cum în alegerea soției
Dînd pas unei dorințe pătimaşe,
El a uitat onoarea lui, de-asemeni
Şi binele şi cinstea țării noastre.
(către Ludovic):
Mai bine cum voi fi eu răzbunată
Decît prin ajutorul ce-l vei da
Nefericitei nobile regine?
Ilustre rege, cum să mai trăiască
Sărmanul Henric dacă nu voieşti
Să-l scapi din deznădejdea lui amară?
Mi-e pricina cu a reginei una.
Şi-a mea, prințesă, strînsă e dc-a voastră.

REGELE LOUIS:
MARGARETA: REGELE LOUIS:
PRINȚESA BONA:
MARGARETA:
WARWIGK:
REGELE LOUIS:
WARWICK:
MARGARETA:
PRINȚUL EDWARD:
REGELE LOUIS:
A mea e-a ei, a ta e-a Margaretei,
Deci, hotărît sînt să vă stau în sprijin.
Din inimă la toți vă mulțumesc.
întoarco-te, herald al Engliterei,

Şi zisului tău rege Edward spune-i
Că Ludovic, eu, rege-al Franței, dornic
Sînt să-i trimit actori de nunta lor
Ca bal să-i fac şi lui şi ei, soției.
Tu ai văzut ce s-a-ntîmplat, deci, du-te,
Vesteşte-ți şi-ngrozeşte-ți regele.
Şi spune-i că-n nădejdea de-a fi văduv,
Cununi de salcie-i voi împleti.[76]
Să-i spui că doliul nu-l mai port, că-l zvîrl
Şi gata sînt armura s-o îmbrac.[77]
Să-i spui că m-a jignit adînc, că-n schimb
Şi-n scurtă vreme îl voi detrona.
Ți-ai cîştigat simbria — pleacă.
(Vestitorul iese.)
Warwick,
Cu Oxford mergi în fruntea unei oşti De cinci mii de ostaşi şi treceți marea Şi bateți-l pe Edward. Apoi, grabnic, Regin-aceasta nobilă şi fiul Vă vor urma cu alte ajutoare. Dar ca să-mi spulberi orice îndoială, Ce chezăşie-mi dai că vei rămîne Statornic, "Warwick, în credința ta? Drept chezăşie a credinței mele — De vor regina şi cu fiul ei — Pe fiica mea iubită o unesc Cu prințu-acesta-n sfîntă cununie. Primesc şi legămîntul mă îneîntă. Nu sta pe gînduri, Edward — e frumoasă Şi bună,-ntinde mîna ta lui Warwick. Cu strîngere do mînă-ncredințează-l Că-ți va fi numai fata lui soție. Primesc, căci demnă e şi mîna-ntind, Făgăduinței mele, chezăşie![78]
(Dă mîna lui Wanoick.)
Să nu întîraem. Să strîngom oastea,
Iar voi, senior şi amiral Bourbon,
Pe ale noastre nävi să-i treceți marea.
Pe Edward sînt grăbit să-l văd dat jos: A îndrăznit pe o prințes-a Franței[79] S-o ceară-n mincinosul lui petit. *(Ies toți, cu excepția lui Warwick.)*
WARWICK: Sol al lui Edward am venit. Mă-ntore
Vrăjmaş do moarte-al iui de nempăcat. Mi-era solia să-l căsătoresc: Eăzboiul e răspunsul cererii! Doar eu unealta jocului să-i fiu? Atunci tot eu, doar eu, să-i fiu pedeapsa. Eu l-am suit pe tron, eu îl răstorn... Şi nu din

mila unui Henric bun. Jignit de Edward sînt. Deci, mă răzbun. *(Iese.)*

REGELE EDWARD:

ACTUL IV

SCENA 1

La Londra, o încăpere ***in palat.***

Intră Gloucester, Clarence, Somerset, Montague şi alţii.

GLOUCESTER: Ei bine, frate Clarence, ce crezi oare

De-această nuntă a lui lady Grey? Nu crezi că foarte bine face Edward?

CLARENCE: Prea mult era de-aici şi pînă-n Franţa

Ca să aştepte-ntoarcerea lui Warwick.[80] SOMERSET: Tăcere! Vine regele, milorzi.

(Trîmbiţe. Intră regele Edward şi suita. Lady Grey e înveşmîn-tală în regină. Pemlroke, Slafford, Hastings şi alte personaje.)

... Cu tot ce şi-a ales ca mai de preţ! Aş vrea să-i spun făţiş tot ce gîndesc. Hei, Clarence, de alegerea-mi ce spui? De ce stai gînditor şi parcă pregeţi? Spun ce n-ar spune Ludovic şi Warwick., Căci le-ar lipsi curajul... şi n-ar vrea Să simtă ce jignire le aducem. Să presupunem chiar că s-ar jigni... Ei şi?!... Ei Ludovic şi Warwick sînt, Eu 'Edward sînt şi regele lui Warwick Şi-al tău, deci împlinească-mi-se voia. Şi voia ţi se va-mplini: eşti rege. Dar o căsătorie prea grăbită E rareori şi fericită.

Bichard, Şi tu mi-eşti, frate, tot jignit?

Eu, nu. Ferească Dumnezeu să dezunesc

GLOUCESTER: CLARENCE: REGELE EDWARD:

CLARENCE:

REGELE EDWARD:

GLOUCESTER:

REGELE EDWARD: GLOUCESTER:

CLARENCE: GLOUCESTER: REGELE EDWARD: MONTAGUE: HASTINGS:

MONTAGUE: HASTINGS:

CLARENCE:

REGELE EDWARD:

GLOUCESTER:

Ce Domnul a unit... Ar fi păcat între doi soţi atît de potriviţi O dezunire să voiesc.

Lăsînd

Deoparte scîrba şi dispreţul vostru De ce n-ar fi să-mi fie lady Grey Soţie şi regina Engliterei? Voi, Somerset şi Montague, răspundeţi, Daţi drumul liber gîndurilor voastre.' Părerea vrei să mi-o cunoşti[0] Da? Iat-o. îţi va fi duşman Ludovic. Pe Bona Peţindu-i-o, tu l-ai batjocorit. Dezonorat a fost de-asemeni Warwick, Căci tu solia lui i-ai dezminţit-o, Căsătorindu-te cînd şi-o-mplinea. Dar clacă îi împac pe ammdoi, Pe Ludovic şi Warwick, săvîrşind Mai ştiu şi eu ce-atrăgătoare faptă?[81] Dar limpede rămîne c-alianţa Cu Franţa-ar fi-ntărit regatul nostru Mai mult decît un sprijin dinăuntru. Cum? Montague nu ştie că regatul Mai tare e şi mai ferit de rele Dacă rămîne sieşi credincios? Fără-ndoială, clar mai tare-ar fi, Un sprijin dacă şi-ar găsi în Franţa. Mai bine să no foîosim de Franţa, Să nu ne-ncredem însă-ntr-însa. Sprijin Ne fie mările şi Dumnezeu, Cel care ni le-a dat ca zid puternic. Să ne-apărăm cu ajutorul lor! Tăria lor e apărarea noastră. Moştenitoarea lui lord Hungerford O merită cu prisosinţă, Hastings, Doar pentru-aceste vorbe.

Ce-ai de zis?

A mea-i voinţa şi al meu e darul — Ce spun e lege.

Cred, măria ta, Că fratelui soţiei tale dîndu-i Pe fiica lui lord Scales, ai cam greşit. Mai bine mie mi-o dădeai, sau poate

412

413

CLARENCE:

REGELE EDWARD: CLARENCE:

REGELE EDWARD: REGINA ELIZABETII

REGELE EDWARD:

GLOUCESTER

REGELE EDWARD VESTITORUL:

414

Lui Clarence, dar soţia îţi sleieşte

Acum întreaga dragoste de frate.

Şi nici pe fiul noii tale doamne

Nu trebuia să-l fericeşti cu **fiica**

Lui lord Bonville, **lăsîndu-ţi fraţii** singuri

Norocul lor aiurea să-şi încerce.

Doar pentru-atît, sărmane Clarence, **doar**

Pentru-o femeie eşti nemulţumit?!
Fii liniştit, căci ţi-oi găsi şi ţie...
Aşa cum ţi-ai ales-o pe a **ta**
Ţi-ai dovedit priceperea... Măruntă-i...
De treaba mea îmi voi vedea eu singur.
în felu-acesta cred că plec curînd.
Ixămîi sau pleci, oricum, e rege Edward;
Voinţa ta nici n-are cum să-l lege.
în cuget drept, să recunoaşteţi, lorzi,
Că pîn-a nu fi fost eu înălţată
Do către maiestatea sa, regină —
De-o joasă naştere eu nu am fost.
Femei născute mult mai jos şi totuşi
S-au înălţat în soarta lor aleasă.
Deşi sîiit mîndră de această cinste,
Eăceala voastră,-a tuturor acelor
Pe care i-aş vrea prieteni îmi umbreşte
Cu teamă şi tristeţe fericirea.[82]
Iubito, de se-ncruntă, să nu-ţi pese!
Ce rău să te pîndească-atîta timp
Cît Edward ţi-e prieten credincios
Iar ei de rege trebuie s-asculte?
De rege să asculte şi pe tine
Să te iubească, dacă le e teamă
De ura mea! Iar dacă nu se tem,
Cu-atît mai rău pentru ei toţi — pe tine
Te voi feri, pe ei îi voi distruge.[83]
(aparte):
Aud, vorbesc puţin şi cuget mult.
(Intră un vestitor.) (către vestitor):
Ce veşti şi ce scrisori aduci din Franţa? Stăpîne, n-am nici o scrisoare,-aduc
Doar cîteva cuvinte şi acelea
BEGELE EDWARD: VESTITORUL:
REGELE EDWARD: VESTITORUL:
REGELE EDWARD:
VESTITORUL: REGELE EDWARD: VESTITORUL:

REGELE EDWARD:

VESTITORUL: CLARENCE

Iertate de-mi vor fi doar **dinainte** Voi îndrăzni să le rostesc. Iertate-ți sînt, dar spune-mi vorba **lor** Deplin, **aşa** cum ți-ai înscris-o-n minte. **în** ce chip ne răspunde Ludovic? **Pleeînd,** acestea vorbele i-au fost: „Fățarnicului rege Edward spune-i Că Ludovic, eu, rege-al Franței, dornic Sînt să-i trimit actori la nunta lor Ca bal să-i fac şi lui şi ei, soției..." E Ludovic atîta de viteaz? Mă socoteşte drept un Honric, poate? Dar de căsătoria mea ce-a spus Prințesa Bona?

Iată vorba ei,

Kostită-n linişte şi cu dispreț: „Să ştie că-n nădejdea de-a fi văduv Cununi de salcie-i voi împleti". Nici că putea să spună mai puțin. A fost jignită... Margareta, însă, Ştiu că era acolo, ce spunea? Spunea că doliul nu-l mai **poartă,-! zvîrlă** Şi gata e armura s-o îmbrace. Pesemne-ar vrea să fie amazoană. Dar ce-a spus Warwick de jignirea-adusă? Mai tare supărat ca toți ceilalți Pe maiestatea voastr,-aşa vorbi: „Să-i spui că m-a jignit adînc; **că-n** schimb, Şi-n scurtă vreme îl voi detrona". Ah, trădătorul! A-ndrăznit aceasta? Prea bine, va fi zăngănit de arme! Şi vor plăti pentru înfumurare... Dar Warwick — s-a-mpăcat cu Margareta?[8'1] Da, sire. Prințul **Edward** se însoară Cu a lui Warwick fiică. *(aparte):*

Cea dinții. Se va-nsura cu cea de-a doua Clarence.

(Tare.)

Adio, frate rege, şi... ai grijă.

Eu plec să-i cer lui Warwick fata-a doua;

Kegat nu am, dar vreau în căsnicie

REGELE EDWARD:

Să nu fiu mai prejos de tine. Voi,

Aceia ce sînteți de partea mea

Şi a lui **Warwick,** mă urmați acum.[85]

(Clarence iese, urmat de Somerset.)

GLOUCESTER *(aparte):*

Eu nu. îmi fuge gîndul mai departe. Rămîn, dar nu de al lui **Edward** drag, Ci de acela al coroanei.

Clarence

Şi Somerset s-au alipit lui Warwick! Orice s-ar întîmpla, sînt înarmat. Iuțeala-i bună-n deznădejdea clipei. Pembroke şi Stafford, mergeți, adunați Ostaşi şi pregătiți-vă de luptă. Duşmanul poate **chiar** c-a debarcat. Sosesc şi eu. *(Pembroke şi Stafford ies.)*

Hastings şi Montague, O clipă — risipiți-mi îndoiala. Voi doi, prin sînge şi prin alianță, Vă înrudiți cu "Warwick. Vreau să ştiu: Țineți mai mult la el decît la mine? De este-aşa, atunci plecați la dînsul; Mai bine să vă ştiu duşmani pe față Decît mimai cu numele prieteni.[86] Dar dacă sînteți hotărîți a-rni fi Statornici în credință şi-ascultare, Legați-vă prin jurămînt de mine Ca liniştea întreagă să mi-o capăt. Pe cit e Montague plin de credință Pe-atîta Dumnezeu să-l ocrotească......Pe Hastings cît cu **Edward** va ținea. Eămîi de partea noastră, frate **Richard?** Da... orice-ar fi să ți se mai **întîmple.** Acuma ştiu că voi învinge. Mergem Ca să-l **întâmpinăm** cum se cuvine Pe Warwick şi armatele-i străine. *(Ies.)*

MONTAGUE:

HASTINGS: REGELE EDWARD: GLOUCESTER: REGELE EDWARD:

416

SCENA 2

O cîmpie în Warwickshire.

Intră Warioick şi Oxford, cu ostaşi francezi.

WARWICK: Merg bine toate, crede-mă, milord,

Poporul ne urmează. Vine gloată.

(Apar Somerset şi Clarence.)

A, iată-i şi pe Somerset şi Clarence. Prieteni sînteți? Spuneți iute, lorzi.

CLARENCE: Milord, fără-ndoială.

WARWICK: Atuncea, Clarence, Warwick te primeşte

Din toată inima. Pe Somerset La fel. Socot că este-o laşitate Să mai păstrezi vreun pic de îndoială, **Cînd** omul nobil muia ți-a întins-o. Nu pot pe Clarence, frate al lui Edward, Cu nici un chip să-l socotesc fățarnic Deci, bun venit! A ta va fi şi fata. Acum întunecatul văl al nopții Să-l folosim, în timp ce al tău frate E-n lagăr şi îi sînt ostaşii toți Rătăcitori prin satele din jur Şi doar de-o simplă gardă e păzit. Deci, noi să-l prindem pe neaşteptate — Iscoadele **îmi** spun c-ar fi uşor — Cum altădat' vînjosul **Diomed** Şi cu **Ulise** au putut pătrunde Plini de-ndrăzneală-n lagărul lui Rhesus[8'] Fiirînd funeştii telegari de Thracia, La fel, acoperiți de vălul nopții, Lui Edward straja să **i-o** răstumăm Şi-apoi

pe el să punem mîna. Dar **Nu-l** vom ucide. Doar să-l prindem ATeau. Strigați toți numele lui Henric. El e A noastră căpetenie! 'Nainte! *(Toii strigă:* „Henric!")

Cu noi, cu Warwick, fie Sfîntul George! Să mergem deci, si făr-a face zgomot... IN[T]e ție **într-a** sa veghere Domnul. *(Ies.)*

417

SCENA 3[88]

Lagărul lui Edward Ungă Warwick.

Intră trei străjeri pentru a păzi cortul regelui.

ÎNTÎIUL STRĂJER: La post, băieți, că doarme vodă. AL DOILEA STRĂJER: Cum

De nu se bagă-n pat? ÎNTÎIUL STRĂJER:]\[T]u. A jurat

Că-n pat n-a mai dormi pînă ce Warwick,

Sau el — va fi să fie-nvins. AL DOILEA STRĂJER: Pe mîiîie

E vorba să sc-iitîmplc, dacă-i Warwick

Pe-aproape-aşa cum se tot spune. AL TREILEA STRĂJER: Cino-i

Cel care doarme-n cort cu regele? ÎNTÎIUL STRĂJER: E lordul Hastings, bun prieten... AL TREILEA STRĂJER: Da?!

De ce-i poruncă şefii-n sat să doarmă

Şi vodă-n cîmp şi-n frig?! AL DOILEA STRĂJER: E-un post de cinste,

Fiindcă e primejdios. âL TREILEA STRĂJER: De, mie

Mai mult îmi place cinstea cu odihnă,

Decît o cinste prea primejdioasă.

Gîndesc că Warwick, dac-ar şti cum e

Pe-aicea, ar veni ca să-l deştepte... ÎNTÎIUL STRĂJER:...De n-ar fi zidul sulițelor noastre. AL DOILEA STRĂJER: Aşa-i. De ce-am păzi altminteri cortul,

De n-ar fi ca de duşmani să-l ferim?

(Intră Warwicli, Clarence, Oxford, Somerset şi alții.)

WARWICK *(cu glas scăzut):*

Acolo-i cortul lui şi iată garda. Curaj! Acum e clipa să-ndrăznim; Vrem cinstea să ne-o căpătăm. 'Nainte, Tîrmați-mă, al nostru va fi Edward.

ÎNTÎIUL STRĂJER: Cilie-i?

418

AL DOILEA STRĂJER: Stai. De nu, te-omor.

(Warwick şi toți ai săi strigînd: „Warwick, Warwick", se *năpustesc asupra*

sfrăjerilor care fug şi strigă: „La arme, Ia arme!" *Warwick şi ceilalți îi urmăresc.*

Tobe şi trîmbițe. Warwick împreună cu ai săi se înapoiază purtîndu-l pe sus pe Edward în halat şi aşezat într-un jilț.

Oloucester şi Hastings fug.)

SOMERSET: WARWICK:

REGELE EDWARD: WARWICK:

REGELE EDWARD:

WARWICK:

Hei, cine-s cei ce fug?

Sînt Richard şi cu Hastings. Dă-le pace —

L-am prins pe duce.

Duce? Duce, Warwick? La despărțire, rege mă numeai... Dar altele sînt timpurile-acum, De cînd, fiindu-ți sol, m-ai necinstit. De pe regescul tron eu te dobor, Căci duce York am hotărît să fii. Cum să te las domni peste-un regat, Cînd nu ştii să te porți cu solii tăi Şi-o singură soție nu-ți ajunge; Cînd nu ştii frații tăi să ți-i apropii Şi nici poporului să-i stai în sprijin; Cînd nici nu poți să te păzeşti de duşmani? Şi tu, tu, frate Clarence? Ah, văd bine, Lui Edward i-a bătut ceasul căderii, în ciuda însă a nenorocirii, A ta şi alor tăi, o, Warwick, totuşi Se va purta ca rege Edward. Dacă M-a răsturnat în răutatea-i soarta, Mi-i sufletul de roata ei ferit. Rămîi în suflet rege-al Engliterei...

(luîndu-i coroana)

Căci Henric va purta coroana; rege Adevărat va fi, tu numai umbra. Lord Somerset, fii bun şi du-l degrabă Pe Edward ducele la frate-meu, Episcopul de York. De-ndată-apoi Ce-l voi fi-nfrînt pe Pembroke şi pe-ai săi, Voi merge însuşi eu să-i dau lui Edward Răspunsul de la Ludovic şi Bona. Dar, duce York, adio — pe curînd!

SCEN

Lagân Intră i

ÎNTÎI1... AL D(

ÎNTÎI1

AL D(

AL TI

ÎNTÎF
ALTP
AL DC *kh* TE
ÎNTlI
AL D
WAR1
INTÎI 418
REGELE EDWARD: îndură omul tot ce vrea destinul... Zadarnic e să-nfrunți şi val şi vînt.
(Iese regele Edward şi cu el Şomer set, care-l păzeşte.)
OXFORD:
WARWICK:
Ce ne rămîne alta de făcut Decît să mergem împotriva Londrei? Da, grija noastră cea dintîi e Henric: Pe tronul regilor să-l aşezăm. *(Ies.)*
SCENA 4
La Londra. O încăpere în palat. Intră regina Elizabeth şi Bivers.
RIVERS:
REGINA ELIZABETH
RIVERS:
REGINA ELIZABETH:
RIVERS:
REGINA ELIZABETH:
RIVERS;
REGINA ELIZABETH
420
Ce-ndurerare, doamnă, schimb-a voastră Frumoasă faţă?
Cum? iubite frate, Tot n-ai aflat nenorocirea Care-a căzut asupra lui biet Edward? Vreo luptă-n care-a fost înfrînt de Warwickl Nu — şi-a pierdut regeasca sa persoană.[89]] A fost ucis stăpînul meu? Ca şi ucis, căci e prizonier. Trădat a fost de paznicii făţarnici, Sau prins de duşman pe neaşteptate. Mi s-a mai spus c-ar fi acum sub paza Episcopului din ţinutul York, Bun frate al lui Warwick — duşman decj E drept, sînt veştile atît de rele... Încearcă totuşi, doamna mea, să treci | Prin clipele acestei suferinţe. De ţine Warwick azi puterea, mîine S-ar prea putea s-o piardă.
Pîn-atunci

Va trebui nădejdea să mă ţină. De dragul rodului ce de la Edward îl port, mă voi feri de deznădejde. Prin el pun frîu durerii şi port crucea Nenorocirii mele, cu răbdare. Da, pentru el o lacrimă nu plîng —

Şi-năbuş suspinarea ce mă fringe, De teamă lacrimile şi suspinul Să nu omoare al lui Edward fruct, Cel ce de drept va moşteni coroana.

BIVERS: Dar, doamnă, ce-i cu Warwick?

REGINA ELIZABETH: Mi S-a spus

C-ar fi în marş spre Londra, să-i aşeze Lui Henric iar pe frunte diadema. Deci, bănuiesc că oamenii lui Edward Se dau bătuţi... Dar vrînd să preîntîmpin Mînia de tiran (căci să te-ncrezi în omul ce şi-a mai călcat cuvîntul Nu-i potrivit) mă duc la mînăstire[90], Pe al lui Edward făt, pe mine însumi Ferindu-ne de orice-nşelăciuni. Cît mai e vreme, vino, să fugim, Ca prinşi, ucişi de Warwick să nu fim! *'des.)*

SCENA 5[91]

Un pare Ungă castelul Middleham în Yorkshire.

Intră Gloucester, Hasiings, sir William Stanley şi alţii.

GLOUCESTER: Nu vă miraţi, lord Hastings şi sir William,

Că v-am adus acum în colţu-aeesta întunecat al parcului. Doar ştiţi Că fratele meu Edward e captivul Episcopului, iar acesta-i lasă Atît de multă libertate-neît, Chiar dacă-i însoţit de cîţiva paznici, Poate vîna în linişte. Pe-ascuns[92] Eu l-am vestit că, dacă vine-ncoace, Ca la vînat, la ceasul potrivit, Găsi-va cai, prieteni, ajutoare Ca să-l sloboadă din prinsoare... *(Intră regele Edward însoţit de un paznic vînător.)*

VÎNĂTORUL: Sire,

De partea-aceasta-i vînătoarea...

REGELE EDWARD:

GLOUCESTER:

RECELE EDWARD: **HASTINGS:**

GLOUCESTER: REGELE EDWARD:

GLOUCESTER: **REGELE** EDWARD:

VlNĂTORUL:

GLOUCESTER: REGELE EDWARD:

Nu,

Prietene, aici sînt vînătorii. Hei, frate şi lord Hastings, stați la pîndă Să, prindeți cerbul Prea Sfinției Sale? E bun prilejul, frate, să nu-l pierdem. La colțul parcului te-aşteaptă calul. Dar încotro?

Spre Lynn, măria ta, de-acolo-n Flandra. E bine-aşa. La fel gîndeam.

Lord Stanley,

Eu îndrăzneala ți-o voi răsplăti. Să ne grăbim. De-ajuns cu vorba.

Paznic, Ai vrea să mă urmezi? Ce spui?

Mai bine Cu voi să merg decît spînzurătoarea!

E timpul să pornim în goană.

Adio,

Episcope. Fereşte-te de Warwiek! Şi-nalță Domnului o rugăciune Să pot iar mina pe coroană pune!

(Ies.)

SCENA 6

O odaie în Turnul Londrei.

*Intră regele Henric, Clarence., **Warwick,** Somerset, tînănil Richmond, Oxford, M-ontague, locotenentul comandant al Turnului si ostaşi din suită.*

EEGELE HENRIC:

LOCOTENENTUL:

Acuma, domnule locotenent, De vreme ce din voia Domnului Şi alor mei e Edward detronat Şi mi-am schimbat sclavia-n libertate Şi teama şi durerea-n bucurie — Ce-ți datorez, ieşind din închisoare? Supuşii — domnilor nu cer nimic. Dar, ruga mea umilă de-mi primeşti., Eu cer măriei tale doar iertare.

REGELE **HENRIC:**

WARWICK:

CLARENCE:

WARWICK: REGELE HENRIC:

WARWICK: CLARENCE:

De ce, locotenente? Te-ai purtat

Prea bine-neît eu n-am să-ți uit purtarea

Ce închisoarea mi-a făcut mai dulce,

Aşa cum pasării în colivie,

Cînd, după multele ei gînduri triste,

De-şi aminteşte iar de cîntec, uită

Că totuşi liberă a fost pe vremuri.
Dar Domnul şi tu, Warwick, m-ați scăpat;
Kecunoştința mea e pentru voi:
Unealtă-n mîna Domnului ai fost.
De-aceea, soarta mea în răul ei
Vrînd să mi-o-nfrîng, eu voi trăi umil
Ca astfel ea să nu mă mai rănească.
Şi, ca poporul țării mele dragi
Să nu mai sufere pe urma mea,
Deşi mai port coroana, totuşi. Warwick,
îți trec puterea guvernării ție,
Căci mîna ta e-n toate fericită.
Măria ta, vestit eşti prin virtute;
Acum te-ai dovedit şi înțelept,
Cătînd să fugi de-a soartei viclenie —
Cu stelele-s puțini cei ce se-mpacă![93]
Dar, sire, nu pot să mă-mpac la gîndul
Să fiu alesul eu, cînd ai pe Clarence.
Nu, Warwick, tu eşti demn să porunceşti.
La naştere — şi creanga de măslin,
Şi laurii coroanei, hărăzite
Ți-au fost de ceruri, ca să fii în pace
Şi-n luptă norocos[94]; de-aceea, tu,
Cu libera-mi, voință, fii protector.
Dar eu pe Clarence îl aleg protector.
Voi, Warwick, Clarence, dați-mi mîna
voastră...
Uniți-vi-Je... Inimile-asemeni... Şi nici o nențelegere sau ceartă Să nu vă asuprească stăpînirea: De azi, protectori sînteți amîndoî. Eu mă retrag şi ultimele zile Spre lauda Domnului mi le închin. Ce spune Clarence de dorinț-augustă? Se va-nvoi doar de va vrea şi Warwick, Căci eu mă bizui pe norocul lui.
CLARENCE: WARWICK: **REGELE** HENRIC:
CLARENCE: REGELE HENRIC:
SOMERSET: REGELE HENRIC:
WARWICK: N-aş vrea... şi totuşi, fie. Deci, să mergem

Alături, două umbre a lui Henric, Să-i ridicăm povara cîrmuirii, Lăsîndu-i cinstea şi odihna. Clarence, Pe Edward trădător să-l recunoaştem Şi bunurile-i toate să le luăm. 6 moştenire şi nimic mai mult. Din ea şi Clarence parte va avea. Dar înaintea treburilor voastre, Oricît de însemnate-ar îi, vă rog (Porunca nu mi-o mai îngădui), faceți Eegina voastră să se-ntoarcă-n țară Şi Edward, fiul meu, căci nai-e altminteri De-ngrijorare parcă-ntunecată întreaga bucurie-a libertății. Cît mai curînd vom face astfel sire. Dar cine-i tînărul, lord Somerset, Care-ți trezeşte-atîta luare-aminte? E, sire, Henric, contele de Richmond. Nădejdea Angliei, vin' mai aproape...

(Punînd mîna pe capul Iînărului.)

De-i dat vreunei tainice puteri S-adeverească prorocirea mea, Acest copil cu ochii mari, senini Sortit e țara să ne-o fericească. Croită-i fruntea lui pentru coroană, Născută mîna-i ca să țină sceptrul, Sortit e tronului să-i dea mîndrețea. Iubiți-l. Binele vi-l va aduce. Pe cît eu răul vi l-am fost adus[95]...

(Intră un vestitor.)

WARWICK: Ce veşti ne dai, prietene?

VESTITORUL: Scăpat de la al vostru frate, Edward

Fugit e şi s-ascunde în Bourgogne.

WARWICK: E-o veste rea. Dar cum de a scăpat?

VESTITORUL: A fost luat de Richard duce Gloucester

Şi lordul Hastings. Ei îl aşteptau în taină mare-n marginea pădurii, L-au smuls din mîna vînătorilor Episcopului, fiindcă zilnic dînsul Vîna... Era-ndeletnicirea lui.

424

WARWICK:

Prea uşuratic fratele mi-a fost! Măria ta, să mergem, să luăm Măsuri ca răul să-l înlăturăm.

(Ies regele Henric, Warwiclc, Clarence, locotenentul şi suita.)

SOMERSET:

OXFORD: SOMERSET:

Nu-mi place fuga-aceasta a lui Edward. El ajutoare va găsi-n Bourgogne, Aşa încît războiul iar ne paşte, îmi umple inima de bucurie Prezicerea lui Henric privitoare La tînărul frumos. îmi spune însă Tot inima că astăzi, cînd furtuni Se pot abate-asupra noastră multe Dar şi asupra tîiiărului

Richmond, Lord Oxford, bine-ar fi să preîntîmpin Tot ceea ce i-ar fi spre rău; de-aceea Noi să-l trimitem repede-n Bretagne Cît timp țin tulburările aici. Cuminte faci. De-i iarăşi rege Edward, Mi-i teamă că şi Richmond va cădea. Da. Să-l pornim către Bretagne în grabă. A nu mai pregeta e-o bună treabă.

(Ies.)

SCENA 7

în fața oraşului York.

Intră regele Edward, Gloucester, Hastings, ostaşi.

REGELE **EDWARD:**

GLOUCESTER:

Deci, frate Richard, Hastings — şi voi toți,
Norocul rănile ne-o vindeca
Şi iar lui Henric diadema-i iau.
Eu mările de două ori trecut-am
Şi ajutoarele am izbutit
Să mi le-aduc pe toate din Bourgogne.
Sosiți acum din portul Ravenspurgh[98],
în fața porților cetății York,
Ce ne-o râmîne alta să-ntreprindem
Decît intrarea în ducatul nostru?
Cum? Porțile sînt încuiate? Frate,
Povestea nu-mi prea place. Pregetînd
«35

REGELE EDWARD:

în pragul casei, mulți au fost vestiți
De răul eare-i aştepta-năuntru.
îve speriem de prevestiri? Oricum,
Cu binele sau răul — tot pătrundem.
Aici prietenii ne vor ajunge.
Să batem. Să le cerem să descuie.

HASTINGS:

*(Apar pe ziduri primarul **Yorkului** şi ajutoarele sale.)*

Milorzi, vestiți am fost că veți sosi.
în apărare poarta-am încuiat-o,
Căci azi lui Henric sîntem iar supuşi.

Dar, domnule primar, de-i Henric rege,
E Edward cel puțin un duce York!...
Adevărat, milord, ştiu cine oşti.
îmi cer ducatul şi mă mulțumesc
Cu stăpînirea lui.
(aparte): Ha, vulpea ştie —
O dată botul de l-a furişat —
Să se strecoare-ntreagă înăuntru...
Hei, domnule primar, de ce mai pregeți?
Desehide,-ai regelui prieteni sîntem.
Adevărat?! Atunci, deschidem poarta.
(Coboară.)
E-un înțelept uşor de dus de nas. Un bătrînel ce vede toate-n bine... Ne-am strecurat. Dar cînd vom fi-năuntru, Nu mă-ndoiesc că le vom da din plin La toți învățătura cuvenită.
(Primarul însoțit de doi consilieri comunali revine la piciorul zidurilor cetății.)
PRIMARUL:
REGELE **EDWARD:**
PRIMARUL: REGELE EDWARD:
GLOUCESTER
HASTINGS:
PRIMARUL:
GLOUCESTER: HASTINGS:
REGELE EDWARD:
Aşa, primarule, aceste porți Se-neuie numai noaptea şi-n război. Te rog, dă-mi cheile. Nu-ți fie teamă.
(îi ia cheile.)
Te-or apăra cu Edward toți ai săi Şi grijă vor avea şi de oraş.
(Tobe. Intră în pas de marş Mortlgomery si oastea sa.)

GLOUCESTER: REGELE EDWARD: **MONTGOMBRY:**
REGELE EDWARD:
MONTGOMERY:
REGELE EDWARD: MONTGOMERY:
GLOUCESTER: REGELE EDWARD:
HASTINGS: GLOUCESTER:

REGELE EDWARD: MONTGOMERY: HASTINGS:
OSTAŞUL
Soseşte, frate, bunul nostru-amic Sir John Montgomery; ori mă înşel? Sir John,j binevenit fii! Dar de ce Eşti înarmat?
Ca să-l salvez pe Edward. E-o datorie de supus fidel, îţi mulţumesc, preabunul meu sir John, Dar azi îmi cer doar dreptul la ducat Şi, Domnul cînd va vrea, voi cere restul. Atunci, adio, plec; voiam un rege Să pot servi şi nu un duce... Bateţi Voi, tobe, trîmbiţe, sunaţi! Pornim.
(Porneşte marşul.)
Sir John, o clipă stai, să mai vedem Ce-i de făcut, coroana iar s-o capăt. Să mai vorbim? Dar două vorbe-ajung. De te înalţi acuma rege-i bine. De nu, te las în voia soartei; plec Şi-ntorc din drum pe cei ce-ţi vin în sprijin. De ce-am lupta de nu mai vrei nimic? Te-opreşti la socoteli mărunte, frate? Cînd vom fi tari, şi dreptul ni-l vom cere. Acum cuminte-i să ne-ascundem planul. Ba nu. Azi armele să hotărască. E tare numai cel ce ştie iute Să urce treapta tronului rîvnit. Noij rege te vom înălţa şi vestea 'ţi va strînge mulţi prieteni laolaltă. Ei, faceţi cum voiţi!... Al meu e dreptul, Căci Henric nu-i decît cel ce mi-l fură. Cu vorb-aceasta-mi recunosc stăpînul... Lui Edward, deci, voi fi şi scut, şi sprijin. Sunaţi din trîmbiţi. Edward rege fi-va Acuma' proclamat. Ostaş, citeşte. *(îi dă o Mrtie. Trîmbiţe.)*
(citind): „Edward al IV-lea, prin graţia lui Dumnezeu, rege al Angliei şi al Franţei şi lord al Irlandei,.."
427
MONTGOMERY: Cel ce-ndrăzneşte al **lui Edward;** drept
Să nu i-l recunoască-l chem să lupte Aici cu mine într-o luptă dreaptă.
(Aruncă jos, în gest de provocare, mănuşa de fier.)
TOŢI:
REGELE EDWARD:
Trăiască Edward al patrulea!
îţi mulţumesc, Montgonaery. De-asemeni
Vă mulţumesc la toţi. Dacă norocul
N-o să mă lase vă voi dovedi
Recunoştinţa mea. Acum rămînem
în York să ne petrecem noaptea. **Mîine**
în zori de zi, cînd roata soarelui

Se va-nălța la orizont, pornim
Să-l întîlnim pe Warwick şi po-ai săi,
Căci nu e Henric cel războinic... Clarence,
Fățărniciile, cît de rău îți sade
Să-l linguşeşti pe Henric şi să-nşeli
Pe fratele tău, dar te prindem, Clarence,
Pe tine şi pe Warwick, nici o grijă...
Ostaşi, cu noi victoria să fio,
Şi-o veți simți în sporuri de simbrie.
SCENA 8
La Londra. O sală în palat.
Intră regele Henric, Warwick, Clarence, Montague, Exeier şi Oxford.
REGELE **HENRIC:** CLARENCE:
REGELE HENRIC:
MONTAGUE:
OXFORD
REGELE **HENRIC:** WARWICK:
WARWICK:
OXFORD: CLARENCE:
WARWICK:
428
Milorzi, deci care-i hotărîrea voastră?. Din Belgia Edward s-a înapoiat
Cu oaste mare do germani puternici • Şi olandezi greoi. El a trecut *!*
Strâmtoarea fără piedici sau furtună. i. Acum se-ndreaptă repede spre Londra
Şi, nestatornică, mulțimea-aleargă
Sub steagul lui şi oastea i-o sporeşte.
Să ridicăm oştirea şi să-l batem.
Uşor stingi cu piciorul o scînteie. ; Dar dac-o laşi, nici rîuri nu sting focul. :
Am în ținutul meu prieteni buni,
Cuminți în pace, îndrăzneți în luptă.
îi voi chema. Tu, Clarence, fiul meu[97], Mergi iute-n Suffolk, Norfolk şi în Kent
Şi cavalerii strînge-i toți sub steaguri. Tu, frate Montague, o să găseşti în Buckingam, Northampton, Leicestershire Destui bărbați să vrea să te urmeze. Tu, Oxford, mult iubit în Oxfordshire, Ridică toți prietenii în ceată Şi pînă va fi dat să ne întoarcem Rămîne-nconjurat în Londra

Henric De toți supuşii săi care-l iubesc Cum insula de mare e păzită Sau cum în hora nimfelor, Diana[98]. Să mergem, fără vorbe de prisos. Măria ta, cu bine.

Cu bine, Hector, reazem Troiei mele! " Ți-arăt credință sărutîndu-ți mîna. *(Sărută mîna lui Henric.)*

Cu bine şi noroc, iubite Clarence. Curaj, măria ta, rămîi cu bine. *(sărutând mîna lui Henric):* Pecetea legămîntului — cu bine. Iubite Oxford şi tu, Montague, Voi, toți, primiți urarea mea de bine. Adio, lorzi; la Coventry[lc0]-ntîinirea!

(Ies Warwick, Clarence, Oxford şi Montague.)

REGELE HENRIC:

EXETER:

REGELE HENRIC:

Aş vrea să mă mai odihnesc o clipă.

Dar vărul Exeter ce mai gîndeşte?

Nu cred că a lui Edward oaste-n stare-i

Cu oastea mea să intre-n bătălie.

Mă tem de partea lui să nu-i atragă.

De-aceasta nu mă tem. Ei mă cunosc.

La tot ce mi-au cerut, urechea mea

N-am zăvorit-o. Nu i-am amînat.

Pe răni deschise mila-am revărsat-o

Şi inimi de dureri am uşurat

Şi lacrimile le-a secat blîndețea-mi.

La bogăția lor eu n-am rîvnit.

Cu biruri grele nu i-am apăsat.

Şi nu m-am răzbunat de-am fost jignit.

429

De ce să-l vrea pe Edward, nu pe mine? Nu, Exeter, aceste binefaceri Aşteapt-acum bunăvoința lor. Cit timp un leu răsfață mielul, mielul Pe urma leului va merge-ntr-una. *(Se aude sirigîmlu-se afară:* „Jos Lancaster, jos Lancaster"!)

EXETER: Ascult,-ascultă strigătele, sire...

(Intră regele Edwari, Ghueester, ostaşi. Larmă.)

REGELE EDWARD: Pe Henrie, prindeți-l, pe Față-Blîndă Lliați-l, duceți-l — şi-a doua oara Mă proclamați ca rege-al Engliterşi.

(Către Henrie.)

Eşti ca adunătura unor gîrle. Priveşte-mă, eu sînt întreg izvorul. Do toate apele mă umflu, cresc Şi din secătuita-ți undă chiar. închidoți-l în Turn şi fără vorbe.

(Henrie e dus sul pasă.)

Acum, să mergem, lorzi, spre Coventry, Ca să-l găsim pe îngîmfatul Warwiek. E vară, soarele e în putere. De zăbovim, ni-e că ne prinde iarna Şi cu tăiosul vînt de piază rea Nădăjduitul grîu ni-l va-ngheța.[101] GLOUCESTER: Să mergem cît li-e oastea risipită.

Să-l prindem, fără veste, pe tîlbar. Vitejilor, la Coventry — cu grabă!

(Ies.)

ACTUL V

SCENA 1[102]

Convenit y.

Pe zidurile oraşului apar Warwiek, primarul, doi vestitori şi diverşi alții.

WARWICK

(către vestitori): Dar unde-i crainicul trimis

de Oxford?

Departe ți-i de-acest oraş stăpînul? Mărşăluieşte-ncoaco dinspre Dunsmore. Şi fratele meu Montague departe-i? Ce spune omul ee ni l-a trimis? AL DOILEA VESTITOR: Cu oaste mare vine dinspre Daintry.

(Intră sir John Somerville.)

ÎNTÎIUL VESTITOR WARWICK:

WARWICK: SO1IERVILLE:

WARWIOK: SOMERVILLE:

WARWICK: SOMERVILLE:

Pe unde crezi că-i Clarence, Somerville? Ce spune ginerele meu iubit? Eu l-am lăsat cu oastea lui la Southam. Aştept să fie-aici în două ceasuri.

(Se aud bătăi de tobă.)

Să fie Clarence? Tobele-i s-aud… Milord, nu. Southam este într-acolo. Bătaia tobei vine dinspre Warwiek. Dar ce prieteni vin neaşteptați?! Aproape sînt şi-i vom vedea de-ndata.

(Tobe, flamuri, tnmbițe. Intră în pas de marş regele Edivard, Gloueester şi oastea lor.)

REGELE EDWARD: GLOUCESTER:

431
Gornist! La zid, să suni parlamentarea! Priveşte cum întunecatul Warwick
Cu oaste împănează meterezul.
WARWICK: REGELE EDWARD:
WARWICK: GLOUCESTER
WARWICK: GLOUCESTER:
WARWICK: REGELE EDWARD: WARWICK:
REGELE EDWARD:
GLOUCESTER:
REGELE EDWARD: GLOUCESTER:
WARWICK:
REGELE EDWARD:
432
Necaz neaşteptat! E-aicea Edward. Dar cin' iscoadele ni le-a-nşelat Că n-au aflat nimic de drumul lui? Ascultă, **Warwick,** poarta de-o descui, îndoi genunchiul, vorba-ți vei supune, Pe Edward rege îl vei recunoaşte Cerşind iertare, dînsul ți-o va da. Eetrage-ți oastea ta şi recunoaşte Pe-acela care ți-a fost dat coroana Şi ți-a luat-o... Ți-e stăpînul: Warwick. Căindu-te, poți duce York rămîne. *(către Edward):* Credeam că, cel puțin, va
spune rege...
Să-i fi scăpat o glumă, fără voie? Ducatul nu-i un dar frumos?
Da^ da,
Frumos e cînd îl face un biet conte. Eu unul ți-aş rămîne-ndatorat. Lui frate-tău i-am dat întreg regatul. Al meu rămîne, chiar de-i de la Warwick. Dar nu eşti Atlas[103] ea să-i porți povara. Eşti slab — şi Warwick darul ți-l reia. Mi-i Henric rege — lui îi sînt supusul. Dar regele ți-i al lui Edward prins. Răspunde însă, Warwick, ce se-ntîmplă Cu trupul, cînd desprins îi este capul? Vai! Cum de-a fost nendemînatic Warwick? Voia să fure „zecele" — cînd colo, Din cărți i-a fost sfeterisită „riga". Pe Henric l-ai lăsat în reşedința Episcopului şi, fac rămăşag, O să te întîlneşti cu el în Turn.[104] Adevărat e... Şi eşti încă Warwick! Hai, Warwick, în genunchi, da, în
genunchi...
Hai, bate fierul cît e cald... E timpul! Mai bine singur nuna să mi-o tai Şi să ți-o zvîrl cu cealaltă-n obraz. Decît s-ajung eu ție să mă-ncliin. Vîsleşte-

n larg cît mai ai vînt prielnic! Această mînă e nerăbdătoare
S-apuce proaspăt retezatu-ți cap De pletele-i de corb şi în țărînă Să scrie cu-al tău sînge: „Nestatornic A fost ca vîntul Warwick, dar acum ' '.' Ca dînsul mai statornic nu se poate".
(Cu tobe şi eu flamuri, apare Oxford în fruntea oastei sale.)
WARWICK:; Culori prietene! Soseşte Oxford! OXFORD: ••,r Cu Oxford, Oxford pentru Lancaster!
(Oxford şi oastea lui intră în oraş.)
GLOUCESTER " *(către Edward) :*
REGELE EDWARD: Sînt porțile deschise. Nu intrăm?
Nu. Alți duşmani din spate pot să sară. Să-i aşteptăm în bună rînduială.,.,.,, "' Nu mă-ndoiesc că vor ieşi din nou
", ' ' Cu gînd să ne atace; dacă nu,.;,...•;, Le facem noi de hac la trădători.
Oraşul nu e bine apărat. Binevenit fii, Oxford! Te-aşteptam!
WARWICK:
(Cu trîmbițe
flamuri, apare Montague în fruntea oastei lui.)
MONTAGUE: Cu Montague — şi pentru Lancaster!
(Montague şi oastea lui intră în oraş.)
GLOUCESTER: REGELE EDWARD:
(Cu SOMERSET:
GLOUCESTER:
433
Cu-al vostru sînge veți plăti trădarea Şi tu şi frate-tău...
Cu cît va fi Mai tare duşmanul, cu-atît izbînda Va fi mai mare — eu aşa presimt!
cu flamuri apare Somerset în fruntea oastei lui.)

Cu Somerset şi pentru Lancaster! *(Intră în oraş.)*
Cu-acelaşi nume doi duci Somerset Plătitu-au cu viața socoteala

28 — Henric al Vl-lea şi Riehard al IlI-lea
Cu casa York. Şi tu vei fi al treilea, Dacă din nuini n-o fi să-rai cadă spada.
(Soseşte Clarence in fruntea oastei sale.)
WARWICK: Ah, iată-n nor de praf pe George of Clarence!
Şi singur fratele şi l-ar înfrînge... Zelos se bate pentru drept. în suflet îşi

frînge dragostea de frate. Vino, Supune-te cuvîntului lui Warwick.

(Trîmbițele sună parlamentarea. Richard şi Clarence se trag deoparte şi vorbesc în şoaptă. Apoi Clarence îşi smulge roza roşie de la coif şi o aruncă spre Warwick.)

CLARENCE:

REGELE EDWARD:

GLOUCESTER:

Ah, tată-socru "Warwick, vezi ce fac?!
Neruşinarea mea ți-o zvîrl în față.
N-oi ajuta la prăbuşirea casei
Aceluia ce mi-a fost tată drag
Şi-al cărui sînge-a fost mortar de preț
La înălțarea casei Lancaster!
Cum ai crezut tu, Warwick, că eu, Clarence,
Pot fi atît de crud şi de nebun
îneît în contra fratelui să-ntorc,
Şi-a regelui de drept, jungherul meu?
Mă socoteşti legat de-un jurămînt,
Dar dacă nu mi-l calc ar fi mai groaznic
Decît al lui Jeftah[105], ce şi-a ucis
Copila. Atît de-adînci îmi sînt durerea
Şi remuşcarea pentru vina mea,
îneît ca fratele-mi să-l îmbunez,
Aici jur că-ți sînt duşmanul de moarte,
Că te-oi ajunge, dacă ieşi din ziduri,
Ca rătăcirea hîdă ce mi-ai dat-o
S-o spăl prin apriga mea răzbunare.
Da, trufaşule Warwick, te desfid...
Şi, frate,-obrazu-mi roşu de ruşine
Spre tine mi-l întorc... Păcatul, Edward,
Eu mi-l voi ispăşi... iar, Richard, tu,
Nu mă privi cu ochiul scrutător...
Nu voi mai fi vreodată nestatornic...
Binevenit fii şi de zeci de ori
Mai drag decît te-am fi urît cîndva.

Binevenit fii, Clarence scump. Da, aceasta
Ni-e dragostea frățească.
434
REGELE EDWARD:
WARWICK:
REGELE EDWARD.
Trădător! Sperjur nemernic!
Ieşi de după ziduri! Vii, Warwick, să te bați? Sau bolovanii Aştepți să ți-i zvîrlim în cap?
Aici
Nu-s, vai, în stare să mă apăr... Merg De-ndată înspre Barnet şi acolo Te voi lovi. Cutează şi tu, Edward![106] Da, Warwick, eu cutez, şi merg în frunte. Spre cîmpuri! Simțul George şi izbîuda![107]
(Ies.)
SCENA 2
Cîmp de luptă Ungă Barnet.
Alarmă. Mişcare. Intră regele Edward, tîrîndu-l pe ***Warwiclc***
rănit.
REGELE EDWARD:
WARWICK;
Aici să zaci, să mori... Cu tine moare Şi spaima noastră, căci erai de spaimă... Hei, Montague, te-oi prinde, ca lui Warwick Cu leşul tău să-i ții tovărăşie... *(Iese.)*
(revenindu-şi);
Ah, cine-i? E prieten? Sau e duşman? Da... Spune-mi cine-nvinge? York, sau Warwick?
Dar mai întreb?! Crestat şi-n sînge sînt... Mi-i vlaga suptă... inima mi-i ruptă... îmi dau țărînei trupul schingiuit Şi duşmanului meu îi las izbînda... Aşa se prăbuşeşte sub topor Şi cedrul care-ascunde cuib de vultur Şi-a cărui umbră leii odihnea[108], A cărui creastă se-nălța deasupra Umbrosului pom al lui Jupiter[109] Şi care-n vînt de iarn-adăpostea Puieții toți în jurul lui iviți.
435
Şi ochii mei, de vălul morții-umbriți — Erau ca soarele de-amiazi de tari Cînd tainele lumeşti le pătrundeam... Şi brazda frunții-acum do sînge plină Era mormântul regilor numită. Da... cărui rege nu-l puteam săpa?

Şi cine-ar fi-ndrăznit zîmbi vrodat' Cînd Warwick aprig încrunta sprinceana? De sînge gloria îmi e mînjită… Şi de ţarină… Bunurile toate Mă părăsesc… grădini, moşii, castele… Pămînt rămîne cît îmi cere trupul, O groapă pe măsura lui — atît. Ce sînt puterea, sceptrul şi domnia? Un pumn doar de ţarină? Da, atît. Trăim doar cum putem şi tot murim…

(Intră Oxford şi Somerset.)

SOMERSET: Ah, Warwick, Warwick, dac-ai fi întreg,

Noi încă pierderile ni le-am drege. Regina ne-a adus mari ajutoare Din Franţa. Ah, dac-ai putea fugi…[110]

WARWICK: Nu, n-aş fugi atunci. Ah, Montague,

De eşti aici, ia-mi mîna, ah, opreşte-mi Pe buze sufletul — o clipă. Frate, De m-ai iubi, cu buzele mi-ai şterge Vîscosul sînge care-mi stă pe buze Şi mi le-ngheaţă de nu pot vorbi. Vin', Montague, mai repede… vezi, mor.

SOMERSET: Ah, Warwick, Warwick — Montague e mort.

Pe Warwick l-a chemat în clipa morţii, Dar vorbele-i ca tunetul sub bolta Unui mormînt erau de nenţeles Şi totuşi într-un geamăt nesfîrşit L-am auzit cum limpede a spus: „Adio, Warwick!"

WARWICK: Uşoară fie-i lui ţarina. Lorzi,

Fugiţi! Ne revedem în cer — adio.

(Moare.)

OXFORD: Să mergem către ostile reginei!

(Ies luînd corpul lui Warwick.)

436

SCENA 3

în altă parte a cîmpului de luptă. Trîmbiie. Intră triumfători regele Edward, Gloucester, Clarenee şi alţii.

REGELE EDWARD:

CLARENCE:

GLOUCESTER:

REGELE EDWARD:

Norocul ne deschide calea largă Şi frunţile cu lauri ni le-ncinge. Dar văd în seînteierea-acestei zile Cum ne-ameninţă-un nor întunecat, Se-aşază-n drumul soarelui[111], îi taie Odihn-apusului său liniştit. Vorbesc de

oastea-adusă de regină Din Galia, pe coasta noastr-ajunsă, Pe cît aud, pornită să ne-nfrunte. Un suflu doar şi norul se destramă Şi-l zvîrlă iar de unde a purces. L-or frmge razele mîndreţii tale... Nu pot toţi norii semăna furtună. Treizeci de mii de-ostaşi are regina. Fugiţi spre ea sînt Somerset şi Oxford. De-i vom lăsa şi timpul, siguri fiţi Că tare-i va fi oastea cît şi-a noastră. Prieteni credincioşi ne-au dat de veste Că ei se-ndreaptă-n marşul lor spre Tewksbury învingători din Barnet, hai să-i prindem; Voinţa aprigă scurtează drumul; De ce vom merge, oastea ne-om spori-o Cu cei ce se vor da de partea noastră... Cu trîmbiţi, tobe, flamuri — înainte!

SCENA 4

Cîmpie Ungă Tewlcsbury.

Marş. Intră regina Margareta, prinţul Edward, Somerset, Oxford şi ostaşi.

REGINA MARGARETA: Milorzi, cuminţii nu-şi pierd timpu-n piînset Şi vor să scape de nenorocire. Chiar dacă-i frînt eatargul navei, rupte Parîmele şi dintre ancore E tocmai cea mai tare fărîmată

PRINŢUL EDWARD:

Şi parte din matrozi sînt prinşi de raluri —
Rămas cîrmaeiul tot mai e-n vieaţă.
Şi bine e ca un copil fricos
Să plîngă şi prăpădul **să-l** sporească
Fugind şi roata cîrmii părăsind-o,
Cînd îndrăzneal-ar mai putea să scape
Corabia prinsă-n creasta unor stînci?
Ah, ce ruşine, ce greşeală-ar fi!
Voi spuneţi: Warwick ancoră era...
Ei, şi? Iar Montague catarg... Ei, şi?
Parîme morţii noştri... Ei, şi-apoi?!
Nu ne-am găsit o ancoră în Oxford,
în Somerset, puternicul catarg,
Parîme în războinicii clin Franţa?
Şi chiar neînvăţaţi, Ned[m] şi cu mine,
N-om şti măcar o dat' să fim cîrmaei?
Să nu vă temeţi cîrma c-om lăsa-o

Din mînă ca să plîngem, chiar de-a fi
Furtuna toată împotriva noastră.
Ne-om duce drumul strecurat prin stînci,
Căci bine-i valurile să le-nfrunți,
Nu să te laşi purtat în voia lor.
Nu-i pentru noi furtuna mării —• Edward?
Nu-i Clarence patul de nisipuri rele?
Nu-i Kichard creasta unor stînci funeste?
Trei duşmani pentru biata noastră barcă!
Vreți prin înot scăpa şi pune-o clipă
Piciorul pe nisip? Se va-nfunda...
Vreți să vă cățărați pe stînci? Vîrtejul
în spor al valurilor vă va smulge
Sau şi mai groaznic — veți muri de foame.
De vi le spun, milorzi, e să-nțelegeți
Că dacă vrea vreunul să ne lase,
Nimic nu va putea nădăjdui
De la aceşti trei frați, decît asprimea
De valuri, de nisipuri şi de stînci.
Primejdiile fața de-o rînjesc —
înfruntă-le, zadarnică c teama.
Un om nemernic dac-ar fi s-audă
Cuvîntu-unei femei de-atîta suflet,
Cum cel rostit acum — îmbărbătat
S-ar azvîrli în duşman vitejeşte.

Nu mă-ndoiesc de voi, căci dac-aş crede. Că totuşi e vreu-iiu-nspfumîntat —
• Acela liber e lăsat să fugă, Să nu ne-ncurce-n clipa de primejdii
Trecîndu-şi altora înspăiraîntarea.
,.,...,- Ferească Domnul, unul de-i să plece...
... Să plece, da... de el n-avem nevoie![113]
OXFORD: Bătrîni războinici să se teamă oare
Cînd nu se tem regina şi copilul?! Prea mare-ar fi ruşinea! Tînăr prinț, Văd pe bunicul tău trăind în tine. Să-ți fie lungă viața şi să poți 38
Şi chipul să i-l retrăieşti — şi slava!
SOMERSET: Acel ce nu-nțelege să se lupte,.j>

De dragul unei astfel de nădejdi,
Să plece-acasă şi să doarmă-n pat Şi cînd se va trezi, ca buha ziua, Să fie de ocară tuturor.[114]
MARGARETA:,,.,t Scumpi Somerset şi Oxford, mulţumesc.
PRINŢUL EDWA8DS', Primiţi şi mulţumirile acelui. Ce n-are altceva să poată da.
(Intră un vestitor.)

VESTITORUL:
OXFORD:
Vă pregătiţi cu hotărîre, lorzi, E gata Edward să vă-nfrunte-n luptSV[1] Mă aşteptam. Politica lui este Prin marş grăbit să cadă fără veste.
SOMERSET: '. Se-nşală. Gata sîntem să-l primim. -'
MARGARETA: Nespus mă bucură dîrzia voastră.
OXFORD: Aici vom sta. Aici înfigem steagul.
(Marş. Apar de la distantă regele Edward, Clarence, Qloneester şi oastea lor.)

REGELE EDWARD: Viteji tovarăşi, voi vedeţi acolo j'1
Pădurea suliţelor? Trag nădejde
' Că pînă-n seară toată o vom smulge.
! "'. Vă văd cit sînteţi de înflăcăraţi, "″ Ar fi deci de prisos orice îndemn.
Lorzi, daţi semnalul luptei. înainte!
MARGARETA.; i(, ^ Lorzi, cavaleri şi gentilomi, în lacrimi, Mi se îneacă vorba... Voi vedeţi, Că-mi sînt cuvintele de plîns udate.
439 -.,-, i
Voi spune doar că Henric vă e rege,
Că-i prins şi că e tronu-i uzurpat...
Regatul lui e-o lume-a schingiuirii,
Călcate-s legile, şi vistieria
E jefuită... lat' acolo-i lupul.
E dreaptă lupta voastră, lorzi, cu Domnul
Şi plini de vrednicie — înainte!
(Ies amîndouă ostile.)
SCENA 5
într-o altă parte, a cîmpuhii de luptă.

Alarmă, mişcare apoi retragere. Intră regele Edward, Glou-cester, Clarence şi ostaşi. Sînt aduşi ca prizonieri Margareta, Oxford şi Somerset.

KEGBLE EDWARD:

OXFORD: SOMERSET:

MARGARETA:

REGELE EDWARD:

GLOUCESTER:

Da... iată cearta crîncenă sfîrşită. Să fie Oxford iute-nchis în Hames. Lui Somerset să i se taie capul. Luaţi-i! Hai... Nu vreau s-aud nimic! N-am să te-atmg cu nici o vorb-a mea. Nici eu — şi soartei, resemnat, mă plec. Ce trist ne rupem din vîrtejul lumii, Ce fericiţi să ne găsim apoi în vrăjile Ierusalimului...[116] Ei, dat-aţi ştire că răsplată mare Dau celui ce pe Edward îl va prinde Şi că vieaţa prinţului o iert? Dar iată, e adus tînărul Edward.

(Intră ostaşi care-l aduc prins pe prinţul Edward.)

REGELE EDWARD:

PRINŢUL EDWARD:

440

Să vin-aici viteazul, să-l aud! Un spin atît de fraged şi să-nţepe? Cum vrei tu, Edward, să plăteşti acum Pentru atîtea? Te-ai sculat cu arma, Ai aţîţat supuşii împotriva mea, Şi numai neajunsuri mi-ai făcut...[116] Vorbeşte ca supus, trufaşe York! închipuie-ţi c-al tatălui meu glas L-auzi. Coboară de pe tron Şi cazi-mi în genunchi, sînt domnul tău.

MARGARETA: GLOUCESTER:

PRINŢUL EDWARD:

GLOUCESTER:

MARGARETA: GLOUCESTER: PRINŢUL EDWARD: REGELE EDWARD: CLARENCE: PRINŢUL EDWARD:

REGELE EDWARD

GLOUCESTER:

CLARENCE

MARGARETA: GLOUCESTER

REGELE EDWARD: GLOUCESTER: REGELE EDWARD: GLOUCESTER

CLARENCE: GLOUCESTER:

441

Da, trădătorule, răspunde tu

La toate cele ce mă-ntrebi acum.
Să fi avut curaj şi tatăl tău...
Ca fusta să ți-o poți purta, desigur,
Nu pantalonii casei Lancaster.
Esop[117] să-şi țină pentru nopți de iarnă
Proverbele lui mult prea prost cioplite;
Nu-s nimerite-aici.
Hei, puşti țîfnos,
îți paşte nenorocul vorba-acoasta.
Spre nenorocul lumii te-ai născut.
Scăpați-ne de-obraznica aceasta.
Seăpați-ne de cocoşatu-obraznic.
Taci, țînc căpos, sau limba ți-o vrăjesc!
Vezi, tinere, te-ncumeți mult prea mult.
Eu datoria-mi ştiu. Voi nu, pe-a voastră.
Tu, Edward desfrînat, tu, George sperjur,
Şi tu, schilodule, tu, Dick, voi sînteți
Supuşii mei, dar sînteți trădători.
Voi dreptul alor mei l-ați tîlhărit!
(străpungîndu-l cu spada):
Na! ție, chip ce-aduce cu-al muierii
Ce ne-a batjocorit...
Te zbați? *(Străpungindu-l.)*
Aceasta să-ți scurteze agonia. *(străpung îndu-l):*
Na! iată, fiindcă-ai spus că sînt sperjur. Ucideți-mă şi pe mine!
(gata s-o ucidă):
Ei da, atît aştept...
Stai, Richard, stai! De-ajuns e cît a fost.
De ce? Ca larma ei să umple lumea?
Leşină? Faceți-o să-şi vină-n fire.
(aparte, către Clarence):
Iertare, Clarence, cere-i regelui
Că voi lipsi. Alerg acum la Londra;
'Nainte chiar de-a vă fi-napoiat
Să ştiți că veți afla şi alte veşti.
Ce? Ce?

Hei, turnul... Tumul...[115]
(Gloucesler iese,)
MARGARETA:
REGELE EDWARD: MARGARETA:
CLARENCE:
MARGARETA: CLARENCE: MARGARETA:
REGELE EDWARD: MARGARETA:
Oh, Ned, vorbeşte-i mamei tale, Ned...
Nu poți? Oh, trădători şi ucigaşi!
Un strop de sînge n-au vărsat aceia
Ce l-au ucis pe Cezar[119], dac-ar fi
Să se asemene acel omor
Cu-această faptă-ngrozitoare. Cezar
Era bărbat — el, bietul, un copil.
Bărbații niciodat' nu şi-au zvîrlit
Batjocura mîniei pe-un copil.
Ce nume alt decît de ucigaş
Ar fi ca să vă pot găsi şi da?
Nu... inima-mi se sparge de vorbesc,
Şi totuşi voi vorbi ca să plesnească.
Ce floare-ați secerat mai înainte
De vremea ei! Voi nu aveți copii,
Casapilor! De-aveați, s-ar fi trezit,
La gîndul lor, un strop de îndurării![1*]
])e veți avea vreodat-un fiu, gîndiți
Că-l veți vedea în plina-i tinerețe
Ucis, călăilor, ce-ați îndrăznit
Un prinț, un tînăr nobil să jertfiți!
Luați-o. Haideți. Duceți-o cu sila.
Nu plec. Omoară-mă. Rămîn aici.
Hai, trage spada. Moartea mea ți-o iert.
Nu vrei? Nu? Clarenco, fii tu, deci..!
O, Doamne,
Nu vreau să-ți fae un bine-atît de mare. Oh, CJarence, scumpe Clarence, te implor. Dar am jurat. N-ai auzit?
Dar eşti

Atît de-obişnuit să fii sperjur! De-ntîia dat-a fost o crimă,-acum Pomană-ar însemna să-ți faci cu mine. Nu vrei? Dar hîd, cumplitul Richard? Nu vrea?
El, măcelarul iadului! Dar unde-i? Omoru-i fapta ta de bine, Richard, Căci celui care sînge ți-a cerut Din plin i-ai dat.
Să plece. Poruncesc. Ca prințul să sfîrşîți şi voi şi-ai voştri!
(E dusă afară cu sila.)
442
REGELE EDWARD: CLARENCE:
REGELE EDWARD:
Dar Richard unde a plecat?
La Londra-n grabă, vrea pesemne-n Turn
Să pregătească-o cină sîngeroasă.
Nu pierde timpul eînd i se năzare...
Acum, pe oamenii de jos lăsați-i
La vatră; dați-le simbria toată.
Pornim la Londra să aflăm ce face
Regina noastră. Cred, la ceasu-acesta,
Doritul fiu să-mi fi adus pe lume.
SCENA 6
Londra. O cameră în Turn. Regele Eenric stă aşezat cu o e cu dînsul. Intră Qloucester.
carte în mîini. Locotenentul
GLOUCESTER: REGELE HENRIC:
GLOUCESTER
REGELE HENRIC:
GLOUCESTER: REGELE HENRIC:
Salut, milord! Ce cufundat în carte...
Da, bunule meu lord, sau mai degrabă
„Milord" căci linguşirea e păcat...
Şi „bun" aici ar fi doar linguşire.
Bun Gloucester sau bun drac ar fi totuna,
Sînt amîndouă fără înțeles:
Voi spune, deci, lord care nu eşti bun...
(către locotenent):
Prietene, vrem să vorbim. Ne lasă...

(Locotenentul iese.)
Aşa cum un păstor nevolnic fuge
De lup şi se ascunde, sau cum oaii[121]
Nevinovată lîna-ntîi îşi dă,
Apoi cuţitului îşi dă şi gîtul.
Ce scenă-a morţii Roscius[122] va juca?
în suflet vinovat stă bănuiala.
Un hoţ în orice pom vede-un străjer.
Cînd pasărea vreodată-ntr-un tufiş
S-a prins, dar a scăpat din cleiul cursei,
Cu zbor plin de-ndoială ea va trece
Pe lîngă orişicare alt tufiş.
Nefericitul tată-al unei păsări
Mă simt şi-n faţa ochilor îmi stă
Cel ce copilului meu i-a întins
O cursă-n care, prins, a fost ucis.
443

GLOUCESTER:
REGELE HENRIC:
GLOUCESTER: REGELE HENRIC:
GLOUCESTER:
REGELE HENRIC:
Smintit a fost acel părinte-n Creta[123] Ce-a vrut, ca pasărea, să-i zboare fiul. Căzînd cu aripile lui frumoase, Neghiobul s-a-necat.
Eu sînt Dedal[124], Copilul meu sărman era Icar, Iar Minos, tatăl tău, nu ne-a lăsat Ca drumul nostru să-l putem urma. Şi soarele, ce-aripile-a topit Copilului, e fratele tău Edward; Şi tu eşti marea cu pizmaşe valuri Şi-adînci vîrtejuri ce l-au înghiţit. Ucide-mă cu spada — nu cu vorba. Mai lesne pieptu-mi va-ndura tăişul Decît urechea jalnica poveste. De ce-ai venit? Vrei viaţa să-mi ridici? Mă iei drept un călău?
Te ştiu hain,
De-omori nevinovaţi, răspunde-mi, nu e O treabă de călău? Şi tu eşti unul. Eu drept pedeapsă ţi-am ucis copilul Pentru-ndrăzneaţa lui obrăznicie. Dacă la-ntîia ta obrăznicie Te pedepseau cu moartea, n-ajungeai Copilul să-mi ucizi. îţi prevestesc Că ceasu-n care ai venit pe lume Va fi deplîns

de mii de oameni — care Acum nici pe departe nu se tem — Prin bocete şi lacrimi de vădană, Suspine de bătrîni şi ochi sleiţi De plînsul morţilor prea timpurii: Părinţii pe copii, pe soţii lor, Femeile, orfanii pe părinţi... La naşterea ta bufniţ-a ţipat — Semn de nenorocire mare. Corbul A croncănit a sumbră prevestire Nemernicelor întîmplări şi cîinii în noapte au urlat. Furtună mare A smuls din rădăcină pomi bătrîni Şi cioara s-a urcat pe hornul casei Şi groaza-n inimi a trezit soborul De ţipete prelungi de coţofene. Şi mamei tale crîncenă i-a fost

444

GLOUCESTER

REGELE HENRIC:

GLOUCESTER:

Durerea, facerii; dar fătul ei A stat sub aşteptarea ei de mamă, Căci i s-a-nfăţişat un trup schilod, Că nu putea fi fructu-unei tulpine Frumoase ca a ei... Şi te-ai născut Cu dinţii răsăriţi în gură — semnul Că oamenii-i vei sfîşia-n vieaţă. Şi dac-adcvărat e ce se spune — Că ai venit pe lume... *(îl străpunge):*

Ajunge! Mori.

Mori, proorocule, şi-ţi muşcă limba. Şi pentru asta am venit pe lume! Şi pentru alte multe-omoruri... Doamne, Mă iartă... Să te ierte şi pe tine...

(Moare.)

Se scurge Lancaster în ţărnă? Credeam că e sortit să urce... Vezi-mi, Cum plînge spada moartea regelui! Eoşiţi de-astfel de lacrimi fie toţi Acei ce vor căderea casei noastre. De-i încă-n el scînteie de vieaţă Să meargă, da...

(îl străpunge iar)

să meargă-n iad să spună Că l-am trimis acolo eu — acela Ce n-a ştiut nicicînd iubirea, mila Sau frica! Henric n-a rostit minciuni. Şi mama povestea c-am fost adus Pe lume cu picioarele în faţă. Nu am avut temei să mă grăbesc Şi să-i dobor pe-uzurpatorii noştri? Şi moaşa şi femeile-au strigat: „Hristoase, pruncul s-a născut cu dinţi!" Aşa s-a întîmplat; şi asta-nseamnă Că trebui colţii să-mi arăt, să muşc, Să fiu precum un cîine. Şi cum cerul La trup m-a plămădit astfel, prea bine! Pocească-mi iadul mintea spre-a-i răspunde[123].

445

Frați n-ara, nu sînt asemeni vreunui frate. Cuvîntul „dragoste", pe care-atîtea Cărunte bărbi îl socotesc ceresc, Pot doar cei ce se-aseamănă să-l simtă, Nu eu, căci singur sînt în **felul** meu... Ia seama, Clarence, nu-mi sta în lumină: Voi şti să-ți fac o zi de bezn-adîncă. Se vor încrucişa atîtea zvonuri, îneît pe Edward teama-l va cuprinde. Şi regelui, ca teama să i-o spulber Voi face-aşa ca moartea să-ți găseşti... Am isprăvit cu Henric, şi cu fiul... Acum, ți-e, Clarence, **riadul,** pe **eurînd:** Şi te-or urma şi ceilalți, rînd pe rînd! Nimica bun în mine n-am să văd. Cît timp nu-s eu cel tare, e prăpăd! Aiurea, Henric, leşul ți-oi zvîrli. Mi-o glorioasă-a morții tale zi!

(Iese tîrînd leşul.)

SCENA 7

Tot la Londra. O încăpere în palat.

Regele Edward sade pe tron. Lingă el sade regina ***Elieabeth*** *jinînd în brațe copilul. Clarence, Gloueester, Hastings şi alții.*

REGELE EDWARD:

446

Deci sîntem iar pe tronul Engliterei,
Din plin plătit cu sînge de vrăjmaşi!
Pe cîți i-am secerat ca spicele
în toamnă-n culmile trufiei lor!
Trei vrednici duci de Somerset, doi Clifford,
Un tată,-un fiu şi doi Northumberland...
]N[T]-au fost războinici mai viteji şi care
Să nu-şi înfigă pintenii în cai
De spumă albi în larmele de trîmbiți;
Apoi cei doi urşi vrednici frații **Warwicl**
Şi Montague[126] care țineau în lanțuri
Regescul leu şi zguduiau pădurea
De urletele lor. îndepărtat-am
De tron orice-ndoieli sau neîncrederi
Şi i-am făcut din neclintire treaptă.

Vin', Bess[127], aproape, să-mi sărut copilul. Micuțule Ned[128], unchii tăi şi eu Noi pentru tine-am stat şi-n nopți de iarnă în zale şi în arşița de vară

Am alergat, ca tu în linişte Să poți avea coroana. Pentru tine E rodul muncii noastre-a tuturor. GLOUCESTER *(aparte):*

Voi şti ca rodul să ți-l otrăvesc Cînd capul sub pămînt îți va zăcea, Căci încă nimeni nu mă bagă-n seamă Pe lumea-aceasta. Umărul meu strîmb Şi gros menit e ca povara cinstei S-o poarte,-altmintori spatele să-mi l'rir

(Ducînd mîna la frunte.)

Aceasta cale largă-mi va deschide

(ducînd pumnul sirîns la straja spadei)

REGELE **EDWARD:** CLARENCE:

REGELE EDWARD: GLOUCESTER:

REGELE EDWARD:

CLARENCB:

Şi-aceasta toate le va săvîrşi.

Voi, Clarenco, Gloueester, îndrăgiți regina Şi sărutați pe micul nostru prinț. Sărut pe fiul tău şi-acost sărut E semnul do supunere, zălog Ce-l datorez şi-l dau măriei tale. Primeste-mi mulțumirea, nobil Clarence. Ca mărturie-a dragostei ce port Tulpinei, rodului îi dau acest Sărut al meu...

(Aparte.)

Şi Iud-a sărutat Pe Domnul şi, urîndu-i fericire, în sinea lui gîndea să-i facă rău...[129] Acuma, toate mi s-au împlinit. Am liniştea regatului şi am Iubirea fraților şi alor moi. Cu Margareta care e porunca? Zălog în nuna regelui de Franța A-ncredințat Reignier Ierusalimul

447

REGELE EDWARD:

Cum şi Sieiliile amindouă. Acesta-i prețul de răscumpărare. Să plece, deci. Duceți-o-n Franța. Ce mai rămîne? Vremea s-o petrecem Luînd parte la serbări şi urmărind Pe scenă comedii pline de haz, Din cele care fac plăcere curții![130] Adio, griji! Sunați din trîmbiți! Fie Domnia-mi legămtnt de bucurie!...

(lese.)

HENRIC AL VI-LEA PARTEA A III-A

Comentarii

în Partea a III-a iie aflăm în toiul Războiului celor două roze pentru care Shakespeare a ales momentele cele mai semnificative din Holinshed şi Hali. Dacă în Partea a Ii-a luptele încă se mai dădeau „de către toți

împotriva tuturor"[1], aici războiul civil se cristalizează între cele două tabere nobile. întreaga piesă înfățişează o continuă întrecere de măceluri, cu urmarea că dramatismul shakespearean capătă un caracter pur exterior. Dar, deşi cronica este „o piesă a bătăliilor, dramaturgul evită senzația de repetiție cu o măiestrie deosebită"[2].

Cheia Părții a 11l-a este scena 3 din actul I, unde Clifford îl omoară pe nevinovatul băiețel a lui Rutland (omorîrea copiilor e caracteristică pentru creația timpurie a lui Shakespeare).

Ca şi în Partea a Ii-a, găsim aici procedeul imaginii-oglindă, căci uciderea băiatului lui Rutland îşi găseşte replica în ultimul] act — uciderea prințului Edward de către Edward de York şi frații săi Clarenceşi Gloucester. între aceste două scene asemănătoare, aşezate echilibrat, ca început şi sfîrşit de piesă, apare în actul II incidentul în care Henric al Vl-lea vede un fiu care şi-a ucis tatăl şi un tată ce şi-a ucis fiul, prilej de meditație asupra responsabilității morale a monarhului.

Şi în partea a IlI-a Shakespeare insistă asupra ideii filozofice a ordinii, exprimată în monologul lui Henric în care regretă că s-a născut rege şi nu păstor.

„Această viață ordonată de păstor este un lucru jalnic şi neînsemnat în comparație cu ordinea regească pe care el ar fi trebuit s-o impună în chip de rege."[3]

[1] Marco Mincoff, *A Hisiory of English Literature, Part I,* Naouka i Izkoustvo, Sofia, 1976, p. 342.

[2] Clifford Leech. *Shakespeare: ihe Chronicles,* Longmans, Green & Co, London, 19G4, p. 19.

[3] E. M. Tillyard, *The First Tetmhgy,* Shakespeare Criticism 1935—60, London, Oxford Univ. Press, 1963, p. 79.